

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลก
สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
(พ.ศ. 2566 - 2570)

สำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

คำนำ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยสำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4 ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร พ.ศ. 2566-2570 เพื่อดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และ บทบาทและหน้าที่ของ อพท. ซึ่งเป็นหน่วยบริหารการพัฒนาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร พ.ศ.2566-2570 ครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด 12 อำเภอของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร จัดทำขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง และแนวโน้มสำคัญในอนาคต จนได้แผนงานและโครงการเพื่อเป็นแนวทางและทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชรต่อไป

อพท. คาดหวังว่าการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร พ.ศ. 2566-2570 จะทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร เกิดการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน เกิดการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เกิดการพัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ เกิดการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
มกราคม 2564

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญรูป	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทที่ 1 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 การเชื่อมโยงพื้นที่พิเศษเมืองมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร	2
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 เป้าหมายการพัฒนา	3
1.5 ขอบเขตการดำเนินงาน	4
1.6 กระบวนการดำเนินงานจัดทำแผน	4
บทที่ 2 2 ความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)	11
2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)	12
2.2.1 ประเด็นการท่องเที่ยว	12
2.3 แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว	13
2.3.1 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	13
2.3.2 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ	14
2.3.3 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย	15
2.3.4 แผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ	15
2.3.5 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค	16
2.3.6 แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว	17
2.4 แผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2564)	18
2.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)	19
2.6 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)	20
2.6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนา	20
2.7 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564)	24
2.7.1 เป้าหมายของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์	24

สารบัญ (ต่อ-1)

เรื่อง		หน้า
	2.7.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)	25
2.8	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560 – 2564 (ฉบับทบทวน)	26
2.9	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือล่าง 1 และเหนือล่าง 2	26
	2.9.1 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2561 - 2565) ระยะ 5 ปี	26
	2.9.2 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (พ.ศ. 2561 - 2565)	27
2.10	แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว มรดกโลกด้านวัฒนธรรม (พ.ศ. 2560 - 2564)	27
2.11	แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ. 2561 - 2565)	28
2.12	แผนพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร (พ.ศ. 2561 - 2564)	28
2.13	แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562 - 2565)	29
บทที่ 3	การประเมินสภาพแวดล้อมและศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัด สุโขทัยและกำแพงเพชร	33
3.1	ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุโขทัย	33
	3.1.1 ขนาดและที่ตั้ง	33
	3.1.2 อาณาเขต	33
	3.1.3 ภูมิประเทศ	33
	3.1.4 ภูมิอากาศ	33
	3.1.5 แหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญ	33
	3.1.6 แร่ธาตุ	34
	3.1.7 การปกครองและประชากร	34
3.2	ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย	34
	3.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	34
	3.2.2 ประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม	36
	3.2.3 วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต	42
3.3	ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดกำแพงเพชร	47
	3.3.1 ขนาดและที่ตั้ง	47
	3.3.2 อาณาเขต	47
	3.3.3 ภูมิประเทศ	47
	3.3.4 ภูมิอากาศ	47
	3.3.5 แหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญ	47

สารบัญ (ต่อ-2)

เรื่อง		หน้า
	3.3.6 แร่ธาตุ	48
	3.3.7 การปกครองและประชากร	48
3.4	ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร	48
	3.4.1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	48
	3.4.2 ประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม	52
	3.4.3 วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต	56
3.5	ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร	60
3.6	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร	60
บทที่ 4	การวิเคราะห์สภาวะการณ์การท่องเที่ยว	63
4.1	สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย	63
4.2	สถานการณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย	66
4.3	สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร	70
	4.3.1 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย	70
	4.3.2 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร	72
4.4	ข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร กับเมืองมรดกโลกนครวัด นครธม ของประเทศกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ.2560-2562	74
4.5	การประเมินสภาวะการณ์และศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร	75
	4.5.1 จุดแข็ง (Strengths)	75
	4.5.2 จุดอ่อน (Weaknesses)	75
	4.5.3 โอกาส (Opportunities)	76
	4.5.4 ภาวะคุกคาม/อุปสรรค (Threats)	77
4.6	การสร้างกลยุทธ์ใหม่จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร	77
	4.6.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO) เกิดจากการจับคู่ของ จุดแข็ง (Strength) กับ โอกาส (Opportunity)	77
	4.6.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses) กับ โอกาส (Opportunities)	77
	4.6.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) เกิดจากการจับคู่ของจุดแข็ง (Strength) กับอุปสรรค (Threats)	78
	4.6.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT) เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน	78

สารบัญ (ต่อ-3)

เรื่อง		หน้า
	(Weaknesses) กับอุปสรรค (Threats)	
บทที่ 5	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)	79
5.1	วิสัยทัศน์	79
5.2	พันธกิจ	79
5.3	วัตถุประสงค์	79
5.4	เป้าหมายการพัฒนา	79
5.5	ยุทธศาสตร์	80
5.6	ห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์	80
	5.6.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	80
	5.6.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	81
	5.6.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	82
	5.6.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร	82
	5.6.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	83
5.7	ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนา (Key Success Factor: KSF)	84
5.8	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์	84
	5.8.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลกเพื่อความยั่งยืน	84
	5.8.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	85
	5.8.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	86
	5.8.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร	87
	5.8.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	88
5.9	แผนงาน/โครงการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)	90

สารบัญ (ต่อ-4)

เรื่อง	หน้า
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	90
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	102
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	117
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร	126
ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	133
5.10 กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายแต่ละยุทธศาสตร์	143
5.11 แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	149
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์ ฟื้นฟูคุณค่าแหล่งประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลกเพื่อความยั่งยืน	149
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	181
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	227
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร	247
ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	269
5.12 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้านเศรษฐกิจ	297
5.12.1 กรอบในการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ	297
5.12.2 ศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนด้านการท่องเที่ยว	297
5.12.3 มูลค่าเพิ่มที่เกิดจากโครงการ	299
5.13 การประมาณการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร	302
5.14 งบประมาณการลงทุนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร	303
5.15 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษ	305

สารบัญ (ต่อ-5)

เรื่อง		หน้า
	5.15.1 หลักเกณฑ์การวิเคราะห์	305
	5.15.2 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV)	306
	5.15.3 สัดส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio : BCR)	307
	5.15.4 อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Internal Rate of Return : EIRR)	307
	5.15.5 การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลก สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570)	307
	5.15.6 ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นที่วัดค่าไม่ได้	308
บทที่	6 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ	309
6.1	การขยายพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุม จังหวัดสุโขทัยและ 3 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร	309
6.2	แนวทางการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ	309
6.3	กลไกในการขับเคลื่อนระดับนโยบาย/ระดับพื้นที่	309
6.3.1	หน่วยงานหลักในการบูรณาการความร่วมมือและขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลก สุโขทัย – ศรีสัชชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570)	309
6.3.2	หน่วยงานกำกับนโยบายและอนุมัติ	312
6.3.3	หน่วยประสานงานในพื้นที่พิเศษ	313
6.4	การบริหารจัดการงบประมาณ	315
6.5	การติดตามประเมินผล	317
6.6	การส่งมอบพื้นที่การทำงาน	318
ภาคผนวก		319
ภาคผนวก ก	ผลการประชุมหารือกับหน่วยงานเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และยกร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลก สุโขทัย – ศรีสัชชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)	319
ภาคผนวก ข	ประมวลภาพการจัดทำผลการประชุมหารือกับหน่วยงานเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิเศษ	355
ภาคผนวก ค	ภาพกิจกรรมสัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณา (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)	360

สารบัญ (ต่อ-6)

เรื่อง		หน้า
ภาคผนวก ง	ภาพกิจกรรม สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณา (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)	361
ภาคผนวก จ	แผนแม่บทการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2556 - 2565)	362
ภาคผนวก ฉ	คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร	383

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ค
2	โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะ	ง
3	โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	ช
4	โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมครบวงจร	ซ
5	โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ฅ
6	ตารางแสดงมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ.2561-2570	ฉ
7	ตารางแสดงมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ. 2563-2570	ฉ
8	การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ปี 2565 – 2570	ฉ
9	การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2565 – 2570	ฉ
4-1	การคาดการณ์จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ รายไตรมาส ปี 2562-2563	68
4-2	ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ช่วงปี พ.ศ.2560 - 2562	69
4-3	ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เยี่ยมชมเมืองมรดกโลก	73
5-1	แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	90
5-2	แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	102
5-3	แผนงาน/โครงการตาม ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว	117
5-4	แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร	126

สารบัญตาราง (ต่อ-1)

ตารางที่		หน้า
5-5	แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	133
5-6	กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายแต่ละยุทธศาสตร์	143
5-7	ปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว	299
5-8	สัดส่วนรายการค่าใช้จ่ายของจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร	300
5-9	สัดส่วนมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการท่องเที่ยว	300
5-10	ประมาณการมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ.2561 - 2570	301
5-11	ประมาณการมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ. 2561-2570	301
5-12	การประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร ปี พ.ศ.2566-2570	302
5-13	การประเมินการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่สุโขทัย ปี พ.ศ.2566-2570	302
5-14	การประเมินการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่กำแพงเพชร ปี พ.ศ.2566-2570	303
5-15	มูลค่าคงบลงทุน ปี พ.ศ.2566 – 2570	303
5-16	การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ปี 2565 – 2570	305
5-17	การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2565 – 2570	305
5-18	การแสดงค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ ณ อัตราส่วนลดร้อยละ 10 โดยมูลค่าเพิ่มจากรายได้เพิ่มการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาโครงการฯ	306
5-19	อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (EIRR)	307
5-20	มูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ	308
6-1	ตัวอย่างช่องทางด้านงบประมาณหรืองบลงทุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ	317

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร	7
1-2	แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย- กำแพงเพชร	8
1-3	แผนที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย	9
1-4	แผนที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร	10
2-1	แผนผังแสดงการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดก โลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2566-2570)	32
4-1	อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงสุด 3 อันดับแรก เดือน ธันวาคม 2562	63
4-2	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2558 - 2562	64
4-3	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 10 อันดับแรก ปี 2562	64
4-4	แนวโน้มและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ	66
4-5	แนวโน้มและจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ประมาณการแบบ Country of Residence	67
4-6	ภาพรวมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวปี 2562	67
4-7	อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยว ปี 2562	68
4-8	จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดสุโขทัย ปี 2554-2563	72
4-9	จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2557- 2563	74
5-1	จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดสุโขทัย ปี 2554-2563	298
5-2	จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2557- 2563	298
5-3	การประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2561-2570 จังหวัดสุโขทัย	304
5-4	การประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2561-2570 จังหวัดกำแพงเพชร	304
6-1	การนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ	316

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2554 ให้ความเห็นชอบการประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร และเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2558 เห็นชอบในหลักการแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร และรับทราบแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2556-2565) ตามที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. เสนอ ครอบคลุมพื้นที่ 20 ตำบล ใน 2 จังหวัด ได้แก่ พื้นที่ 10 ตำบลโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และพื้นที่ 10 ตำบลโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

แผนแม่บทฯ ดังกล่าวประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ และ 140 โครงการ อพท. และภาคีเครือข่ายได้ขับเคลื่อนไปแล้ว จำนวน 81 โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.86 งบประมาณ จำนวน 1,006.9 ล้านบาท เกิดการยกระดับและเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรฐานสากล กระตุ้นการเกิดรายได้และมีจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพิ่มขึ้น

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562 ให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงแผนระดับ 3 ในความรับผิดชอบตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ตามแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดระดับของแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ อพท. เป็นแผนระดับ 3 ในบัญชีที่จะต้องรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อทราบทุกเดือน ประกอบกับแผนแม่บทฯ ดังกล่าวได้หมดระยะเวลาการดำเนินงานลงทำให้ต้องมีการจัดทำขึ้นมาใหม่

อพท. ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชชนาลัย – กำแพงเพชร พ.ศ.2566-2570 โดยมีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

- 1) ศึกษาผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565)
- 2) จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2565 – 2570) เพื่อเป็นแผนระดับ 3 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)
- 3) พื้นที่ดำเนินงาน ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 9 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอศรีมาศ อำเภองกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชชนาลัย และอำเภอศรีนคร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 6,596.09 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่ และ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย และอำเภอโกสัมพีนคร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 2,919.73 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,824,829 ไร่
- 4) ระยะเวลา จำนวน 5 ปี พ.ศ. 2566-2570

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) มีรายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์ ได้แก่ เมืองมรดกโลกที่สร้างสรรค์การท่องเที่ยวด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ผสมผสานวัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน

2. พันธกิจ

- 1) การบริหารจัดการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษสู่ความยั่งยืนแบบบูรณาการทุกภาคส่วน
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเชิงประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคี
- 3) พัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน

3. เป้าหมายการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน
- 2) ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม
- 3) พัฒนาศักยภาพโครงสร้างการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- 4) เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

4. ประเด็นยุทธศาสตร์

- 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์
- 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
- 4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร
- 5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5. โครงการการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร พ.ศ. 2566-2570 ประกอบด้วย โครงการจำนวน 50 โครงการ งบประมาณ รวม 712,000,000 บาท มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	โครงการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิทัศน์ริมคลองประวัติศาสตร์แม่น้ำพื้นเชื่อมโยงมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์สุโขทัย	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร กรมชลประทาน อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย สนง.จังหวัดสุโขทัย
2	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวย่านชุมชนเก่ามรดกโลกสุโขทัยและกำแพงเพชร	44.0	อพท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร
3	โครงการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	12.5	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ประชาสัมพันธ์จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ททท. อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัย และ จ. กำแพงเพชร
4	โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์แบบบูรณาการ	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรทกจ. สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร ทสจ.สุโขทัย และทสจ.กำแพงเพชร
5	โครงการส่งเสริมการคุ้มครองและอนุรักษ์อย่างต่อเนื่องเพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้ที่ถูกต้องสำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรทกจ. สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร ทสจ.สุโขทัย และทสจ.กำแพงเพชร
6	โครงการส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	5.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรทกจ.

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และทสจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร
7	โครงการส่งเสริมการยกระดับศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ตามมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และทสจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร
8	โครงการพัฒนาย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	20.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร
9	โครงการติดตามดูแลแผนยุทธศาสตร์ความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และทสจ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
10	โครงการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชกาลาย-สุโขทัย-กำแพงเพชร	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร จ.สุโขทัย และ จ. กำแพงเพชร
	รวม	141.5	

ตารางที่ 2 โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะ

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	โครงการส่งเสริมศิลปะและหัตถกรรมศิลปพื้นบ้านระยะสั้นเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร ศึกษาธิการจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
2.	โครงการส่งเสริมหลักสูตรและพัฒนาทักษะด้าน การออกแบบและสร้างสรรค์งานหัตถกรรมและ ศิลปะพื้นบ้านเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ศึกษาธิการจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
3	โครงการแสดงศิลปะและหัตถกรรมเมืองมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์นานาชาติ	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ. สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร6. อบจ. สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
4	โครงการแสดงสินค้าผ้าทอกลุ่มเมืองบนระเปียง เศรษฐกิจ ไทย-พม่า-ลาว	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชรอบจ. สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
5	โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือ เครือข่ายเมืองมรดกโลกและสร้างสรรค์	10.0	อพท. สำนักงานจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
6	โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเมืองมรดกโลกและ เมืองสร้างสรรค์	5.0	อพท. ประชาสัมพันธ์จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ททท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
7	โครงการจัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างเครือข่ายเมืองมรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์นานาชาติ	10.0	อพท. อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร
8	โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมพันธกิจเมือง สร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน และ เมืองมรดกโลก	10.0	อพท. อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
9	โครงการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามพันธกิจสมาชิกเมืองสร้างสรรค์สุโขทัย ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน	4.0	อพท. อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
10	โครงการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านคุณค่าเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ ด้วยทรัพย์สินทางปัญญา	5.0	อพท. อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
11	โครงการเสริมสร้างการรับรู้ข้อมูลที่ต้องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชรอบจ. สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
12	โครงการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น	15.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พาณิชย์จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชรอบจ. สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
13	โครงการส่งเสริมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	20.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร
14	โครงการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองเก่าบางช้าง-บางพาน-ไตรตรังษ์	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร
15	โครงการชุมชนอุทยานตำนานศิลป์	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร
16	โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเลือกเพื่อสุขภาพ	10.0	อพท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร ศึกษาธิการจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
	รวม	159.0	

ตารางที่ 3 โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	โครงการยกระดับและเพิ่มมูลค่าภูมิทัศน์และภูมิสถาปัตยกรรมริมน้ำ และถนนด้วยศิลปะสร้างสรรค์ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	20.0	อพท. สำนักงานจังหวัด วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร อปท.จ.สุโขทัย และ อปท.จ.กำแพงเพชร
2	โครงการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านโลก (World Center for Crafts and Folk Art)	55.0	อพท. โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
3	โครงการจัดตั้งศูนย์ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวแบบครบวงจรในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	45.0	อพท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชรวัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
4	โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโครงข่ายคมนาคมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	55.0	อพท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ตร.ทท. โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร แขวงทางหลวง ทางหลวงชนบท การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค
5	โครงการจัดการความปลอดภัยและเจ้าบ้านที่ดีเพื่อการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร
6	โครงการพัฒนาถนนสายวัฒนธรรมสร้างสรรค์เชื่อมโยงเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	5.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร สำนักงานจังหวัด โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร แขวงทางหลวง ทางหลวงชนบท อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร
7	โครงการการจัดการควบคุมการใช้น้ำ คุณภาพน้ำ จัดการของเสีย และลดปริมาณขยะในเมืองมรดก โลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อปท. อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชรทกจ. สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และจ. กำแพงเพชร กรมศิลปากร กรมชลประทาน การประปาส่วนภูมิภาค
	รวม	200.0	

ตารางที่ 4 โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
และนวัตกรรมครบวงจร

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	โครงการพัฒนาทักษะความเป็นเลิศงานหัตถกรรม สู่ระดับสากล (Craft the Craft Excellence)	10.0	อปท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ศึกษาธิการจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
2	โครงการจัดทำข้อมูลแผนที่มรดกวัฒนธรรมชุมชน ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน	10.0	อปท. อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัย และ จ. กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร กระทรวงแรงงาน
3	โครงการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีของเมืองมรดก โลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อปท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร อบจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
4	โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการบริการการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	5.0	อพท. อุตสาหกรรมจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
5	โครงการส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร
6	โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร
7	โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวแนวใหม่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	10.0	อพท. ทสจ. สุโขทัย และ กำแพงเพชร
รวม		65.0	

ตารางที่ 5 โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นเอกภาพแบบมีส่วนร่วมในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และ กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร
2	โครงการจัดการความเสี่ยงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	8.0	อพท. ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร
3	โครงการส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจฐานรากแบบมีส่วนร่วมในสังคมตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. อปท.จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชรจ.สุโขทัยและจ. กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร

ที่	โครงการ	งบลงทุน/ งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
4	โครงการยกระดับธุรกิจท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	5.0	อพท. ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร
5	โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ททท. ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร
6	โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	50.0	อพท. อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ททท. พัฒนาชุมชน จ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชรกรม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
7	โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	10.0	อพท. อบจ.สุโขทัย และ อบจ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ททท.
8	โครงการอารมณดีมีความสุข (Happy Model) ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	25	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร กรมศิลปากร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร โยธาธิการและผังเมือง จ.สุโขทัย และ กำแพงเพชร ทสจ.สุโขทัย และ ทสจ.กำแพงเพชร
9	โครงการอบรมเพิ่มทักษะการบริการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกมาตรฐานสากล	10.0	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ศึกษาธิการจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
10	โครงการค่ายเยาวชนเพื่อเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรม	8.5	อพท. วัฒนธรรม จ.สุโขทัย และ จ.กำแพงเพชร ทกจ.สุโขทัย และ ทกจ.กำแพงเพชร ศึกษาธิการจ.สุโขทัย และจ.กำแพงเพชร
รวม		146.5	

6. ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)

จังหวัดสุโขทัยประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากรายได้การท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรที่เข้าเยี่ยมชมเยือนพื้นที่ เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ในช่วง ปี พ.ศ. 2566-2570 คาดว่าจะเพิ่มมูลค่าเพิ่มหรือรายได้สุทธิที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในปี พ.ศ.2570 มูลค่าเพิ่ม ที่เกิดขึ้น คาดว่าจะมีมูลค่า 1,773.65 ล้านบาท รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางแสดงมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ.2561-2570

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม รวม ทางตรง (ล้านบาท)
2561	2,609.19	1,144.79	3,753.98	1,264.94	552.82	1,817.75
2562	2,713.15	1,173.78	3,886.93	1,315.34	566.82	1,882.15
2563	1,540.17	290.73	1,830.90	746.67	140.39	887.07
2564	1,674.87	958.28	2,633.16	811.98	462.76	1,274.73
2565	1,809.57	995.25	2,804.82	877.28	480.60	1,357.89
2566	1,944.28	1,032.21	2,976.48	942.59	498.45	1,441.04
2567	2,078.98	1,069.17	3,148.15	1,007.89	516.30	1,524.19
2568	2,213.68	1,106.13	3,319.81	1,073.19	534.15	1,607.34
2569	2,348.38	1,143.09	3,491.47	1,138.50	552.00	1,690.49
2570	2,483.09	1,180.05	3,663.14	1,203.80	569.85	1,773.65

ประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้น ในส่วนของจังหวัดกำแพงเพชรมูลค่าเพิ่มที่ คาดว่ามูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาจะเพิ่มขึ้นเป็น 949.61 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2570 รายละเอียด ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตารางแสดงมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ.2563-2570

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม รวม ทางตรง (ล้านบาท)
2561	1,581.42	50.28	1,631.70	772.84	25.32	798.16
2562	1,609.82	50.19	1,660.01	786.72	25.28	811.99
2563	853.17	16.04	869.21	416.94	8.08	425.02
2564	1,370.55	36.26	1,406.81	669.79	18.26	688.05

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม รวม ทางตรง (ล้านบาท)
2565	1,457.72	38.23	1,495.95	712.39	19.25	731.64
2566	1,544.90	40.20	1,585.09	754.99	20.24	775.23
2567	1,632.07	42.16	1,674.24	797.59	21.23	818.83
2568	1,719.25	44.13	1,763.38	840.20	22.22	862.42
2569	1,806.42	46.10	1,852.52	882.80	23.22	906.01
2570	1,893.60	48.07	1,941.67	925.40	24.21	949.61

มูลค่าเพิ่มหรือรายได้สุทธิการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมเยือนพื้นที่ หลังจากมีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ นี้ แสดงในตาราง มูลค่าเพิ่มคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2565 ถึง ปี พ.ศ. 2570 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแผนการบูรณาการ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว แผนยุทธศาสตร์ฯ คาดว่าจะให้มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชรนี้ ซึ่งสามารถประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ได้ จำนวน 13.39 ล้านคน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 29,716 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 8 และ 9 ดังนี้

ตารางที่ 8 การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ปี 2565 – 2570

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2565	1,307,457	2,804.82
2566	1,339,313	2,976.48
2567	1,371,170	3,148.15
2568	1,403,026	3,319.81
2569	1,434,883	3,491.47
2570	1,466,739	3,663.14
รวม	8,322,587	19,403.87

ตารางที่ 9 การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2565 – 2570

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2565	859,484	1,495.95
2566	853,674	1,585.09
2567	847,695	1,674.24
2568	841,562	1,763.38
2569	835,285	1,852.52

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2570	828,876	1,941.67
รวม	5,066,575	10,312.85

7. การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปสู่การปฏิบัติ

ปัจจัยและเงื่อนไขดังนี้ การขยายพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุมจังหวัดสุโขทัย และ 3 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร การกำหนดแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน การสร้างกลไกในการขับเคลื่อนระดับนโยบายและระดับพื้นที่ เช่น หน่วยงานหลักในการบูรณาการความร่วมมือและขับเคลื่อน หน่วยงานกำกับนโยบายและอนุมัติแผน หน่วยงานประสานงานในพื้นที่พิเศษ เป็นต้น การบริหารจัดการงบประมาณ การติดตามประเมินผล และการส่งมอบพื้นที่การทำงาน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร เป็นเมืองโบราณที่ปรากฏร่องรอยหลักฐานของอารยธรรมอันรุ่งเรืองในอดีต สะท้อนให้เห็นภาพของอาณาจักรสุโขทัยในความเป็น “รุ่งอรุณแห่งความสุข” เป็นต้นกำเนิดของประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ได้พัฒนาเป็นรัฐสำคัญของภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18 – 20 เป็นเวลานานประมาณ 200 ปี ด้วยความโดดเด่นนี้เองส่งผลให้เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร (ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร) ได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ และได้รับการขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกเมื่อปี พ.ศ. 2534 ด้วยคุณค่าความโดดเด่นตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ (i) “เป็นตัวแทนในการแสดงผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันชาญฉลาดของมนุษย์”

หลักเกณฑ์ข้อที่ (iii) “เป็นที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันหรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว”

โบราณวัตถุและโบราณสถานที่ปรากฏอยู่ในเมืองประวัติศาสตร์ทั้ง 3 เมืองนี้ แสดงให้เห็นถึงผลงานสร้างสรรค์ อันล้ำเลิศของมนุษย์ ความงดงามอลังการของสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมสุโขทัย เป็นต้นแบบที่ส่งอิทธิพลให้ศิลปกรรมไทยในระยะต่อมา รวมทั้งความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ และพระพุทธรูปลีลาเป็นที่ยืนยันถึงความสำเร็จของศิลปกรรมไทยยุคนี้ได้เป็นอย่างดี

พื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นแหล่งมรดกโลกครอบคลุมพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และพื้นที่เกี่ยวเนื่องที่อาจส่งผลต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง โดยพิจารณาจากความเกี่ยวข้องด้านประวัติศาสตร์ของพื้นที่ รวมทั้งความสัมพันธ์ในเชิงเศรษฐกิจ และการกำหนดบทบาทของแต่ละพื้นที่ในระดับภูมิภาคตามสภาพการณ์ปัจจุบัน เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร (ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร) นี้เป็นแหล่งมรดกโลก 1 ใน 5 แห่ง ที่ได้รับการประกาศในประเทศไทย

เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2553 คณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พทท.) ได้ประกาศพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ครอบคลุมพื้นที่ 20 ตำบล ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย ตำบลเมืองเก่า ตำบลบ้านกล้วย ตำบลบ้านด่าน ตำบลวังทองแดง ตำบลนาเชิงคีรี ตำบลปากมูเกาะ ตำบลสารจิตร ตำบลท่าชัย ตำบลหนองอ้อ ตำบลศรีสัชนาลัย จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย ตำบลหนองปลิง ตำบลในเมือง ตำบลนครชุม ตำบลอ่างทอง ตำบลคลองแม่ลาย ตำบลไตรตรึงษ์ ตำบลเทพนคร ตำบลสระแก้ว ตำบลทรงธรรม ตำบลท่าขุนราม

คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2554 ให้ความเห็นชอบการประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร และเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2558 เห็นชอบในหลักการแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร และรับทราบแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ.2556-2565) ตามที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. เสนอ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาว่า เมือง

มรดกโลกที่สร้างสรรค์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่คงคุณค่าและยั่งยืน มีจำนวน 140 โครงการ วงเงินลงทุน 1,847.40 ล้านบาท

แผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565) มีการขับเคลื่อนไปแล้ว จำนวน 81 โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.86 งบประมาณ จำนวน 1,006.9 ล้านบาท เกิดการโครงการที่ส่งเสริมพัฒนาระดับและเพิ่มมูลค่าให้พื้นที่จำนวนมาก อาทิ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษที่ได้รับการพัฒนาระดับมาตรฐานตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) และเข้าสู่การประกวดรางวัลสุดยอด 100 แหล่งท่องเที่ยวยั่งยืนโลก (Green Destinations Foundation ร่วมกับ ITB Berlin) เกิดแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกที่แสดงความเป็นเมืองมรดกโลก เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากทุนทางวัฒนธรรมด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้านและศิลปะพื้นบ้าน และมีบุคลากรนักพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลไกในการทำงานท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ทั้งในระดับแผนงานโครงการและการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่าแผนแม่บทฯ มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรฐานสากล กระตุ้นการเกิดรายได้และมีจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพิ่มขึ้น

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562 ให้งานของรัฐบาลปรับปรุงแผนระดับ 3 ในความรับผิดชอบตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ตามแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดระดับของแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ อพท. เป็นแผนระดับ 3 ในบัญชีที่จะต้องรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อทราบทุกเดือน ซึ่งแผนแม่บทฯ นี้ก็ต้องดำเนินงานปรับปรุงด้วยเช่นกัน อพท. โดยสำนักงานงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4 จึงดำเนินจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อเสนอเป็นแผนระดับ 3 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ตามแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

1.2 การเชื่อมโยงพื้นที่พิเศษเมืองมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

จากการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565) พบประเด็นสำคัญ คือ แผนแม่บทฯ เดิมมีขอบเขตพื้นที่ในการดำเนินงานซ้อนทับกับพื้นที่รับผิดชอบของอุทยานประวัติศาสตร์ทั้ง 3 แห่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม จึงทำให้การขับเคลื่อนโครงการไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) จึงพิจารณาการเชื่อมโยงพื้นที่รอบเมืองมรดกโลกทั้งจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร ที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยวเกี่ยวเนื่องกันทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ประกอบกับจังหวัดสุโขทัยได้รับการรับรองจาก UNESCO ให้เป็นเมืองแห่งหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพและเกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษจำเป็นต้องดำเนินการขยายพื้นที่ให้ครอบคลุม 9 อำเภอ

ของจังหวัดสุโขทัย และ 3 อำเภอ ของจังหวัดกำแพงเพชร โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มเมืองมรดกโลกสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยง (อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอศรีมาศ อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภองงไกรลาศ) 2) กลุ่มเมืองมรดกโลกศรีสัชนาลัยและพื้นที่เชื่อมโยง (อำเภอศรีสำโรง อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอศรีนคร) 3) กลุ่มเมืองมรดกโลกกำแพงเพชรและพื้นที่เชื่อมโยง (อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย อำเภอโกสัมพีนคร)

อพท. ได้นำเครื่องมือสำคัญในการยกระดับและเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวในดำเนินงานในพื้นที่พิเศษ เช่น เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก มาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เมืองสร้างสรรค์ เกณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น มาเป็นกรอบในการจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) เรื่องการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นการสร้างความหลากหลายทางการท่องเที่ยว หัวข้อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม รวมทั้งแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ อพท. แผนพัฒนาภาคเหนือ แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด ฯลฯ

กำหนดเป้าหมายสุดท้ายของการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) คือ พื้นที่พิเศษมีการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีตัวชี้วัดทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เช่น เศรษฐกิจฐานรากดีขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ผ่านรางวัล TOP 100 ผ่านมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน รักษาสถานภาพเมืองสร้างสรรค์ และรางวัลอื่น เป็นต้น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) จึงต้องดำเนินการปรับปรุงให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์และแผนงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับจังหวัด โดยนำคุณค่าของพื้นที่ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านประวัติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิต มายกระดับและเพิ่มมูลค่า เพื่อบรรลุเป้าหมายการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)

1.3.2 เพื่อจัดทำแผนระดับ 3 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

1.3.3 เพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

1.4 เป้าหมายการพัฒนา

1.4.1 ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน

1.4.2 ยกกระต๊อบแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

1.4.3 พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวรวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

1.4.4 เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

1.5 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.5.1 ขอบเขตของประเด็นของแผน

1) ทบทวนแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565)

2) จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อเป็นแผนระดับ 3 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

1.5.2 ขอบเขตของพื้นที่ของแผน

1) พื้นที่จังหวัดสุโขทัย จำนวน 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอสรีมาศ อำเภอกงไกรลาศ อำเภอสรีสำโรง อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก อำเภอสรีสัชนาลัย และอำเภอสรีนคร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 6,596.09 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่

2) พื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย และอำเภอโกสัมพีนคร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 2,919.73 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,824,829 ไร่

1.5.3 ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1.5.4 ขอบเขตของระยะเวลาของแผน จำนวน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

1.6 กระบวนการดำเนินงานจัดทำแผน

1.6.1 จัดทำแผนการดำเนินงาน แนวคิด วิธีการดำเนินงานและรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ทบทวนแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565)

1.6.2 ดำเนินการศึกษา รวบรวม ทบทวน วิเคราะห์ข้อมูล หลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินงาน ทบทวนแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565) ดังนี้

1) แผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565) ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558

2) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

3) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว

4) แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560 – 2565

- 5) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 และภาคเหนือตอนล่าง 2
- 6) แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลก

ด้านวัฒนธรรม พ.ศ. 2560 – 2564

- 7) แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร
- 8) แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัยสู่เมืองสร้างสรรค์และนวัตกรรม (พ.ศ. 2560 – 2579)
- 9) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)
- 10) เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria : GSTC)
- 11) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ
- 12) ข้อมูลรายละเอียดตามแนวทางการตรวจสอบการเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์

ของจังหวัดสุโขทัย (MEMBERSHIP MONITORING GUIDELINES)

1.6.3 จัดทำแนวคิดและกรอบการดำเนินงานของการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยระบุประเด็นแนวทางและข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1.6.4 ประสานและดำเนินการปรึกษาหารือกับหน่วยงานหรือภาคีที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 ครั้ง แบ่งเป็นพื้นที่จังหวัดสุโขทัย 10 ครั้ง และจังหวัดกำแพงเพชร 10 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)

1.6.5 จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) ประกอบด้วย

1) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมประเด็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชน

2) จัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางดำเนินงาน งบประมาณ พื้นที่ดำเนินงาน ระยะเวลา ดำเนินการ หน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องหรือต้องประสานความร่วมมือและรับผิดชอบ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครองอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน

3.2 ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

3.3 พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3.4 เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

1.6.6 จัดสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษ
มรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) จำนวน 2 ครั้ง (จังหวัดสุโขทัยและ
จังหวัดกำแพงเพชร) ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 50 คน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ
ภาคเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.6.7 จัดพิมพ์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
(พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 50 เล่ม

รูปที่ 1-1 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

รูปที่ 1-2 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชกาลัย-กำแพงเพชร

รูปที่ 1-3 แผนที่แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย

รูปที่ 1-4 แผนที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร

บทที่ 2

ความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ.2566 - 2570) ดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และแผนอื่นๆ ดังนี้

2.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนี้

ด้านที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) “ปรับปรุงปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่ม ศักยภาพของผู้ประกอบการพัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้ง การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้น ของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติ มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้อง กับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. อย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านประเด็นยุทธศาสตร์หรือพันธกิจหลัก ในการบริหารและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำงานประสานกับทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะให้การทำงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อพท. ควรมีแผนการดำเนินงาน เพื่อก้าวเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการและความยั่งยืนที่มีธรรมาภิบาล

2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

2.2.1 ประเด็นการท่องเที่ยว

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลกจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศ ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมไว้ได้ทั้งนี้ การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปี ในระยะแรกให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง วางรากฐานด้านการท่องเที่ยวที่เน้นมาตรฐานและคุณภาพระดับสากลสิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความปลอดภัย และไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกเอารัดเอาเปรียบ แล้วจึงกระจายการท่องเที่ยวทั้งในมิติของพื้นที่และรายได้สู่ชุมชน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดของการท่องเที่ยวในการเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย โดยแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย 6 แผนย่อย ดังนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม สร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ผสานกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองพฤติกรรม ความต้องการนักท่องเที่ยว และสร้างทางเลือกของประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ส่งเสริมให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ซึ่งครอบคลุมการจัดประชุมและนิทรรศการ การจัดงานแสดงสินค้า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นรางวัล การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา รวมถึงการพักผ่อนระหว่างหรือหลังการประกอบธุรกิจหรือการท างิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ อีกทั้งส่งเสริมให้การจัดงานธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมถึงการสร้างเวทีเจรจาการค้าและการลงทุนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ทั้งสินค้า บริการ บุคลากร ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว เน้นสร้างความแตกต่างและความเป็นเอกลักษณ์จากการให้บริการตามแบบอย่างความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล ร่วมกับการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาไทยที่พัฒนาต่อยอดกับความคิดสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ

4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวไทย เป็นแหล่งสร้างรายได้ใหม่ให้กับประเทศ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบคลุมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง และการท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำสำคัญโดยการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมถึงบริบทของพื้นที่และชุมชนในพื้นที่

5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ยกกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทาง การท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ แผนการลงทุนพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งทางถนน ราง น้ำ และอากาศ และกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการเชื่อมโยงเส้นทาง การท่องเที่ยวภายในประเทศ อนุภูมิภาค และอาเซียน บนฐานอัตลักษณ์เดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวร่วมกัน

6) การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ การท่องเที่ยวไทย

อพท. เกี่ยวข้องโดยตรงกับแผนงานย่อยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทั้งการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เมืองมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่จังหวัดสุโขทัยและ จังหวัดกำแพงเพชรได้ดำเนินการมาก่อนแล้ว กับแผนงานย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว ซึ่ง อพท. ดำเนินงานผ่านเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก และมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกระดับและ พื้นที่

2.3 แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว

แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 แผนย่อย มีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ การท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมผนวกกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายทาง ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนอง พฤติกรรมความต้องการนักท่องเที่ยว และสร้างทางเลือกของประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา

1) สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการบนฐานของทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ แหล่งอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองมรดกโลก โบราณสถาน เมืองเก่า ย่านการค้า วิถีชีวิตลุ่มน้ำ สินค้าชุมชน อาหารไทย และแพทย์แผนไทย เพื่อนำมาสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าผ่านองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์เป็นสินค้า รวมถึงการพัฒนากิจกรรมและบริการรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวโดยชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยววิถีพุทธ การท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม เป็นต้น

2) พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และการออกแบบ การสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมการลงทุน การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว การสื่อสารและการคมนาคม การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การส่งเสริมการตลาด และการสร้างเรื่องราวเพื่อบอกเล่านักท่องเที่ยว เป็นต้น

3) เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้มีทักษะ

และองค์ความรู้ในธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว ทั้งด้านการออกแบบ การวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี การบริหารจัดการธุรกิจและการตลาด เพื่อสร้างความแตกต่างและความโดดเด่นของสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว

4) ส่งเสริมการจดทะเบียน การคุ้มครอง การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาและภูมิปัญญาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย มรดกทางวัฒนธรรม กิจกรรมและสินค้าของชุมชน อาหารไทย และการแพทย์แผนไทย

5) ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวโดยการนำเสนอเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก ผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมการสื่อสารเรื่องราวอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัดต่าง ๆ ผ่านการพัฒนาแบรนด์และการสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

2.3.2 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ส่งเสริมให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ครอบคลุมการจัดประชุมและนิทรรศการการจัดงานแสดงสินค้า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นรางวัล การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติการท่องเที่ยวเชิงกีฬา รวมถึงการพักผ่อนระหว่างหรือหลังการประกอบธุรกิจ หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการดึงดูดกลุ่มนักเดินทางเพื่อธุรกิจและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ อีกทั้งส่งเสริมให้การจัดงานธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม และเป็นเวทีเจรจาการค้าและการลงทุนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจให้มีความพร้อมสำหรับการเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจ การจัดการประชุมและนิทรรศการ การจัดงานแสดงสินค้า การจัดการกิจกรรม การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ รวมถึงส่งเสริมการกระจายของการท่องเที่ยวธุรกิจไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นจุดหมายปลายทางของการจัดประชุมและนิทรรศการ การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงการจัดแสดงผลงานรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการจัดแสดงผลงานจริงและในรูปแบบเสมือนจริง

2) สนับสนุนมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ รวมทั้งสร้างความพร้อมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าและระบบนิเวศของการเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร การจัดเลี้ยง ของที่ระลึก บริการโลจิสติกส์ สถานบันเทิง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการจัดงาน เป็นต้น และส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจเริ่มต้น และชุมชนท้องถิ่น ในการนำเสนอสินค้าและบริการเพื่อรองรับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

3) ส่งเสริมการตลาดและสนับสนุนการเป็นเจ้าภาพจัดงานในระดับนานาชาติ การประชาสัมพันธ์เมืองและพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และส่งเสริมกิจกรรมที่ไทยมีศักยภาพในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อจูงใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ทั้งก่อน ในระหว่าง และหลังการประกอบธุรกิจหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไทย รวมถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึง การ

แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมตลอดจนส่งเสริมให้เกิดเวทีเจรจาการค้า และการลงทุนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

2.3.3 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย พัฒนาและยกระดับมาตรฐาน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ทั้งสินค้า บริการ บุคลากร ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการสร้างแตกต่างและเอกลักษณ์จากการให้บริการตามแบบอย่างความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากลร่วมกับการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาไทยที่พัฒนาต่อยอดกับความคิดสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย

แนวทางการพัฒนา

- 1) ยกระดับคุณภาพการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้มาตรฐานระดับสากล ทั้งคุณภาพของสถานประกอบการและคุณภาพของผู้ให้บริการที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ ให้ความสำคัญเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยในสถานประกอบการ ซึ่งครอบคลุมการให้บริการในธุรกิจสปาและบริการเสริมความงาม นวดแผนไทย โยคะ การดูแลผู้สูงอายุ สถานพักฟื้นเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพและการผ่อนคลาย
- 2) สร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบใหม่บนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีศักยภาพในการบำบัด ฟื้นฟู รักษาสุขภาพ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทยในการให้บริการ พร้อมทั้งสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การใช้พุร้อน น้ำแร่ สปาโคลน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น
- 3) พัฒนายกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทยให้มีมาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ โดยการวิจัย พัฒนานวัตกรรมต่อยอดให้เกิดสินค้าใหม่ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ พร้อมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์การแพทย์แผนไทย
- 4) ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวทางการแพทย์ที่ไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อสร้างการรับรู้ อย่างแพร่หลายในตลาดกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตลาดที่มีความสนใจเฉพาะด้าน ได้แก่ ศัลยกรรมเสริมความงาม การตรวจสุขภาพประจำปี ทันตกรรม จักษุวิทยา การรักษาภาวะผู้มีบุตรยาก ศัลยกรรมกระดูกและผ่าตัดหัวใจ เป็นต้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรของไทย

2.3.4 แผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำให้เป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวไทยซึ่งถือเป็นแหล่งสร้างรายได้ใหม่ให้กับประเทศ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวทางน้ำจะครอบคลุมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง และการท่องเที่ยวในลุ่มน้ำสำคัญ โดยการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงบริบทของพื้นที่และชุมชนในพื้นที่

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวทาง

ทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวก่อน ระหว่าง และหลังการโดยสารด้วยเรือสำราญ และเรือยอร์ช โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งปะการัง ชายหาด และคุณภาพน้ำ รวมทั้งสร้างสรรค์และยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการกระจายกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ และการสร้างความพร้อมให้แก่ชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวชายฝั่งและหมู่เกาะ ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน และตามลุ่มน้ำที่สำคัญ เช่น ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มแม่น้ำโขง เป็นต้น

2) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งท่าเรือสำราญในประเทศไทยเพื่อปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศจากท่าเรือแวะพักเป็นท่าเรือหลัก และท่าเรืออื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะดวกและมาตรฐานด้านความปลอดภัย

3) พัฒนาและปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำในทุกมิติ เช่น ความปลอดภัยในการเดินทาง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดนของบุคคลและตัวเรือและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะทางเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ

4) การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางน้ำแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวต่อเนื่องในทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมการทำการตลาดรูปแบบใหม่บนพื้นฐานของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวและธุรกิจสายการเดินทาง ซึ่งถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายสูง รวมทั้งนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวทางทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ

2.3.5 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์แผนการลงทุนพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ และกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ อนุภูมิภาค และอาเซียนเข้าด้วยกันบนฐานอัตลักษณ์เดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวร่วมกัน

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมที่มีในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นใหม่ตามแผนพัฒนาในอนาคตทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำและทางอากาศ รวมทั้งส่งเสริมและบูรณาการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคและอาเซียน อาทิ กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย และการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวยังรวมถึงการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เมืองประวัติศาสตร์ และเมืองมรดกโลกภายในอนุภูมิภาค

2) อำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศ โดยการพัฒนาและยกระดับพิธีผ่านแดน

ของการเดินทางในทุกรูปแบบอย่างไร้รอยต่อ การปรับปรุงและแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางข้ามแดนของนักท่องเที่ยว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ความรู้ เผยแพร่ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว

3) ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศร่วมกันให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่โดยการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยว บนฐานอัตลักษณ์ร่วมกันของอนุภูมิภาคและภูมิภาค เพื่อให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นที่รู้จักและเป็นจุดหมายปลายทางร่วมของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

2.3.6 แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเป็นแนวทางการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

แนวทางการพัฒนา

1) ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกมิติ รวมถึงคุณภาพมาตรฐานของสินค้า บริการและสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคที่เกี่ยวข้องและอาสาสมัครด้านการท่องเที่ยวทั่วประเทศ

2) พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งชายหาด ชายฝั่งทะเล เกาะและหมู่เกาะ แหล่งวัฒนธรรม และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบและการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม

3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่น พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตก พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง และพื้นที่แอ่งประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำภาคกลาง เป็นต้น

4) พัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนให้มีความพร้อมในการรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

5) ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวของไทยทั้งแหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการ และย่านการค้าที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่

6) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาและบริหารจัดการ การท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว และการพัฒนาฐานข้อมูลกลางด้านการท่องเที่ยว เพื่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อพท. อย่างสำคัญ 3 แผน ดังนี้

1) แผนที่ 1 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม คือ การสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมผนวกกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองพฤติกรรมความต้องการนักท่องเที่ยว และสร้างทางเลือกของประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

2) แผนที่ 5 แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค การประสานส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียน เพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ อนุภูมิภาค และอาเซียนเข้าด้วยกันบนฐานอัตลักษณ์เดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวร่วมกัน และ

3) แผนที่ 6 แผนย่อยการพัฒนากระบวนนิเวศการท่องเที่ยว ส่งเสริมพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนให้มีความพร้อมในการรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมถึงคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและบริการ การสนับสนุนการให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวทางการพัฒนาต่อไป

2.4 แผนปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2564)

แผนขั้นตอนปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคี สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ จำแนกตามด้านของแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเมือง 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3) กฎหมาย 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน 11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ 12) ด้านการศึกษา 13) ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยแผนการการปฏิรูปประเทศมีประเด็นที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว ดังนี้

2.4.1 ด้านที่ 5 แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อพท. อย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็นการกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ คือกิจกรรมที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง อพท. มุ่งเน้นการสร้างกลไก การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้เกิดการมีส่วนร่วม และปลูกฝัง แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในทุกๆ ภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

2.4.2 ด้านที่ 13 แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อพท. คือกิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ เช่น การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge management system) ซึ่งนอกจากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่แล้ว จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะมาช่วยจัดการองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมใน

รูปแบบที่สามารถดึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาจากผู้เชี่ยวชาญแขนงต่างๆ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและค้นคว้าได้ง่าย อาทิ ความรู้ด้านผ้าไทย ตามภูมิภาคต่างๆ บูรณาการให้เกิดการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้กับพื้นที่ร่วมกัน

2.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ทำหน้าที่เป็นแผนช่วยระบุมิติทางการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปี ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยคำนึงถึงพลวัตและเงื่อนไขการพัฒนาที่ประเทศเผชิญอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องปรับจุดเน้น การดำเนินงานมุ่งสู่การเสริมสร้างความสามารถของประเทศให้สอดคล้อง ปรับตัวเข้ากับกับพลวัตและเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการระบุมิติทางการพัฒนาที่มีความชัดเจนจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศตั้งแต่ระดับทิศทาง โครงสร้าง นโยบาย ตลอดจนการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับและจะเป็นกำลัง ในการขับเคลื่อนประเทศสู่การบรรลุเป้าหมายระยะยาว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้า ได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ซึ่งจะเป็นแผนที่มีความสำคัญในการวางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาว รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเร่งสร้างสังคมที่มีคุณภาพ โดยการจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตลอดจนการวางแผนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในระยะยาว ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างความมั่นคง มั่งคั่งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นสิ่งสำคัญที่ประเทศจะต้องมีทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวที่ชัดเจน โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศที่มุ่งสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในอนาคต เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อพท. จำนวน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.5.1 อนุรักษ์คุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก ด้วยการส่งเสริมและผลักดันแหล่งโบราณสถานได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน

2.5.2 การพัฒนาและอนุรักษ์คุณค่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน ด้วยการสร้างคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง สินค้าและบริการการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ ได้รับมาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

2.5.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ด้วยการเสริมสร้างศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สู่วิถีชุมชนเชิงอัตลักษณ์ที่ยั่งยืน

2.5.4 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการลงทุนด้านการตลาดการท่องเที่ยว ด้วยการผลิตภาพการท่องเที่ยวมูลค่าสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของการท่องเที่ยวได้มาตรฐานความปลอดภัย มีความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรม

2.5.5 การพัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้วยการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นเอกภาพแบบมีส่วนร่วม

2.6 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) คำนึงถึงบริบทของประเทศไทยในการพัฒนาภายใต้กรอบการวิเคราะห์แบบองค์รวม โดยสรุปจากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิที่ได้สำรวจความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการดำเนินการตาม 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 – 2559) 2) การศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทการท่องเที่ยวของประเทศและของโลก 3) การทบทวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศคู่แข่งและประเทศต้นแบบรายสำคัญ 4) การทบทวนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และประชาสังคม ผ่านการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในสาขาการท่องเที่ยว การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

2.6.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

1.1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เสริมสร้าง พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้นำคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการระดับโลก

1.2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ การส่งเสริมสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนผู้ประกอบการให้ใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการ การดูแลรักษาและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.3) สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่เชิงเวลา ฤดูกาลและรูปแบบการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดตั้งเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ที่มีศักยภาพ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองการพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น และการส่งเสริมความสมดุลเชิงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว ได้แก่ การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือเทศกาลประจำปีในพื้นที่ต่างๆ การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ (Man - Made Attractions) เป็นต้น

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.1) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวโดยการพัฒนากระบวนการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยกระดับระบบขนส่งสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทางอื่นๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบินระหว่างประเทศและภายในประเทศที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

2.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคนเข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ Free - WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดียวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล(Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด รววจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

2.3) พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขาสาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

3.1) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน และได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

3.2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ใน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่มการส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

4.1) เสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนา

ภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว การทำการตลาดเป้าหมายและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่างๆ ด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมาตรการป้องกันของประเทศไทย ข้อควรปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย และสิ่งไม่ควรกระทำในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน

4.2) ส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว และกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มตลาดระดับกลาง - บน (มีรายได้ส่วนบุคคลสูงกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐต่อปี) ในพื้นที่ตลาดที่มีศักยภาพ และการทำการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ

4.3) ส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์ “Thainess” บนสินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัดโดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Storytelling) การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

4.4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลา โดยการสร้างการรับรู้สินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล อาทิ การจัดกิจกรรมเทศกาล และงานประเพณีประจำถิ่นในแต่ละเดือน การสร้างค่านิยมของจังหวัดท่องเที่ยวรอง เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขายแพ็คเกจการท่องเที่ยวร่วมกับภาคเอกชน เป็นต้น และการส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” ได้แก่ การสร้างค่านิยมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศให้แก่คนไทยทุกคนในทุกเพศทุกวัย การส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะ เช่นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มสุภาพสตรี รวมถึงการสนับสนุนมาตรการทางการเงินเพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายช่วงการท่องเที่ยว อาทิ มาตรการการลดหย่อนทางภาษี

4.5) ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาด ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุน

การพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการทำการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย

5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

5.1) ส่งเสริมการกำกับดูแลการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้าง การทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบาย ประสานงาน กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่หน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ขับเคลื่อนแผนและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ พัฒนาระบบการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ จัดสรรงบประมาณ และบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานในทุกระดับ ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน(Community - based Tourism: CBT) จัดให้มีแผนบริหารจัดการ ความเสี่ยงและแผนบริหารจัดการภาวะวิกฤตด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ

5.2) ปรับปรุงกฎหมายข้อบังคับและมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยการทบทวนแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความเข้าใจในระเบียบและกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

5.3) สนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชนและการจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว อาทิ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนต่างๆ และการจัดตั้งหน่วยบริหารและวิเคราะห์ ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดทำ Tourism Intelligence Center และ สนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลกลางแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน

5.4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับต่างๆ เช่น APEC ASEAN GMS ACMECS IMT - GT สนับสนุนให้ตัวแทนประเทศไทยในองค์กรและหน่วยงานต่างๆ มีบทบาทในเวทีนานาชาติ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค เช่น การลดขั้นตอนการเดินทางเข้าประเทศ การตรวจลงตราและใบขับขี่ที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาค เป็นต้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในรูปแบบเมืองพี่เมืองน้องด้านการท่องเที่ยว กับต่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North South Economic Corridor: NSEC) และส่งเสริมการตลาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของกลุ่มประเทศตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ

ทั้งนี้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อพท. อย่างสำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการและส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวสำหรับคนทั้งมวล(Tourism for All) พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการบังคับใช้ และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการประสานความร่วมมือกับนานาชาติในการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก เครือข่ายเมืองมรดกโลก เครือข่ายระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เครือข่าย LIMEC เป็นต้น

2.7 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564)

2.7.1 เป้าหมายของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์

เป้าหมายของยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาในมิติที่สำคัญต่างๆ โดยเป้าหมายของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ คือ “การพัฒนาและบูรณาการตามมิติราชการ (Function Base) มิติยุทธศาสตร์ (Agenda Base) และมิติพื้นที่ (Area Base)” โดยสามารถแยกออกเป็นเป้าหมายย่อยที่สอดคล้องตามพันธกิจข้างต้น และเป็นรากฐานของการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) ของยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) ดังนี้

- 1) นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาประสบความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งสินค้า บริการและการอำนวยความสะดวกในตลาดการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างมีความสมดุลและยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศในภาพรวม
- 2) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานของทุกภาคส่วนนั้นเป็นไปอย่างสมดุลและเพียงพอ การกระจายการพัฒนานั้นเป็นไปอย่างทั่วถึงในระดับพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการแข่งขันและได้รับโอกาสจากตลาดการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างทั่วถึง
- 3) บุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในตลาดการท่องเที่ยวและกีฬามีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับปัจจัยสนับสนุนและมาตรฐานต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศประสบความสำเร็จในระดับสากล
- 4) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ได้ผ่านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการบริหารและให้บริการ ตลอดจนการพัฒนาคู่มือความรู้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ อย่างเป็นระบบ

5) การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการบูรณาการร่วมกันกับทุกระดับและทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องและทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาได้อย่างแท้จริง

2.7.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

จากเป้าหมายข้างต้น สามารถจำแนกเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ซึ่งถ่ายทอดมาจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการ การอำนวยความสะดวกและการสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกายกีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ

5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาและการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้

6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบูรณาการการบริหาร การจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มี

ประสิทธิภาพ

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ อพท. อย่างสำคัญตามแผนยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการ การอำนวยความสะดวกและการสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด โดยการยกระดับมาตรฐานของแหล่ง สินค้าและบริการของการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ พร้อมสร้างความยั่งยืนของแหล่ง สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่อาศัยทรัพยากรด้วยการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ส่งเสริมและพัฒนาด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวโดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อรองรับการสนับสนุนภาคการท่องเที่ยว เพิ่มความปลอดภัยและมั่นใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพัฒนาศักยภาพชุมชน ผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันโดยการเพิ่มศักยภาพ พัฒนา ทักษะและเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ประกอบการตลอดจนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวต่างๆเพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยศักยภาพนี้ยังหมายความรวมถึงการเป็นเจ้าบ้านที่ดีการสร้างภาพลักษณ์และความภาคภูมิใจในอาชีพ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดการท่องเที่ยวของประเทศที่ดีขึ้นได้ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบูรณาการการบริหาร การจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารการจัดการท่องเที่ยว โดยการร่วมผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานและประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวต่อไป

2.8 แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560 – 2564 (ฉบับทบทวน)

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ภาคเหนือมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น ที่มีการฟื้นฟู สืบสานและสร้างสรรค์พัฒนาสู่การผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริการสุขภาพและผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีชื่อเสียงระดับสากล พื้นที่เกษตรของภาคเหนือมีขนาดเล็กเหมาะสมต่อการปรับระบบการผลิตเพื่อสร้างคุณค่าตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ ท่าเลที่ตั้งของภาคเหนือมีศักยภาพในการขยายการค้าการลงทุนและบริการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และสามารถขยายไปสู่จีนตอนใต้และกลุ่มประเทศเอเชียใต้ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และ ตะวันออก-ตะวันตก รวมถึงเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ

การพัฒนาภาคเหนือสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นจะต้องนำศักยภาพทางภูมิสังคมประกอบกับปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้ ของสถาบันการศึกษาและองค์กรในพื้นที่ มาใช้ในการต่อยอดการผลิตและบริการที่มีศักยภาพและโอกาสเพื่อสร้างมูลค่าสูงตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในการเสริมสร้างขีดความสามารถของธุรกิจท้องถิ่นเพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค ภาคเหนือจึงมีเป้าหมายที่จะ “พัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ ดังนี้

2.8.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม

2.8.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค

2.8.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

2.8.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ

2.8.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน

แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560 – 2564 (ฉบับทบทวน) เกี่ยวข้องกับพื้นที่พิเศษในประเด็นสำคัญคือการ พัฒนาการท่องเที่ยว การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวกลุ่มมรดกโลก สุโขทัย-กำแพงเพชร การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ระเบียงเศรษฐกิจ LIMEC เป็นต้น

2.9 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือล่าง 1 และเหนือล่าง 2

2.9.1 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ.2561-2565) ระยะ 5 ปี

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดตาก มีเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกันดังนี้ เป็น “ศูนย์กลางการความเจริญและพัฒนาสีเขียวอินโดจีน” เพื่อการสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มการผลิตทางการเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป โดยเน้นเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ แปรรูปสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันและเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจภูมิภาคอาเซียน การพัฒนาการค้าการลงทุน การบริการโครงสร้างพื้นฐานรองรับระบบ Global Supply Chain เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าบริการเชื่อมโยงภายในประเทศและภูมิภาคอาเซียน การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนของกลุ่มจังหวัด การบริหารจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์ เป็นฐานสนับสนุนการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่ปลอดภัยได้มาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ.2561-2565) มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้อง กับ พื้นที่พิเศษอย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็นด้าน พันธกิจหลัก ในพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนของกลุ่มจังหวัด และบริหารจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์ เป็นฐานสนับสนุนการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่ปลอดภัยได้มาตรฐานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.9.2 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (พ.ศ. 2561 – 2565)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี มีเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดร่วมกัน ดังนี้ ศูนย์กลางสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีนวัตกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมล้ำค่า ยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดร้อยละของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี และเพื่อร้อยละของรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

ทั้งนี้ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้อง กับ พื้นที่พิเศษอย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัด พันธกิจหลัก ที่มีนวัตกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมล้ำค่า ยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน และพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลเพื่อคนทั้งมวล

2.10 แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม (พ.ศ. 2560 - 2564)

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 มาตรา 10 (4) ให้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้มีการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และมาตรา 17 เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ คณะกรรมการอาจกำหนดให้เขตพื้นที่ใดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณา ร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตพื้นที่ ทั้งนี้ ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาด้วยเขตพัฒนาการท่องเที่ยวจะกำหนดเป็นกลุ่มจังหวัด จังหวัด และพื้นที่เฉพาะก็ได้โดยให้ออกเป็นกฎกระทรวง

เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2559 ได้มีการประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดตากจังหวัดกำแพงเพชร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมื่อวันที่ 6

มิถุนายน พ.ศ.2559 โดย ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ และต่อมาได้มีการแต่งตั้งให้รองผู้จัดการ อพท. 4 เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 มติที่ประชุมคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ครั้งที่ 1/2560 เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงานประชารัฐขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามแนวทางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (CBT Thailand) โดยแต่งตั้งให้ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4 เป็นรองประธานคณะทำงาน และผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ อพท.4 เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2559 มีการประกาศใช้แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งมีเป้าหมายให้มรดกการท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมอันล้ำค่า ยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนรวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก เชื่อมโยงการท่องเที่ยวอาเซียน ยกระดับคุณค่าโดดเด่นของมรดกวัฒนธรรมแห่งวิถีไทย ร่วมกับการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับอาเซียน ทั้งนี้จึงได้มีการกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินการ ทั้งในประเด็นของการพัฒนากลุ่มจังหวัดที่เน้นการ รวมถึงประเด็นความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม (ปี พ.ศ. 2560-2564) มีโครงการทั้งหมด จำนวน 75 โครงการ โดยมีโครงการที่ อพท. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก มีจำนวน 17 โครงการ และ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบร่วม มีจำนวน 8 โครงการ ดังนั้น ทำให้แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม พ.ศ. 2560 – 2564 มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวของ อพท. และพื้นที่พิเศษโดยตรง ทั้งในเชิงพื้นที่การดำเนินงานและโครงการ

2.11 แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ. 2561 – 2565)

เป้าหมายการพัฒนา ของจังหวัดสุโขทัยคือ เมืองมรดกโลกเลิศล้ำเมืองเศรษฐกิจสร้างสรรค์และนวัตกรรม เมืองแห่งอารยธรรมและความสุขอย่างยั่งยืน ภารกิจที่จะดำเนินการคือการเพิ่มศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์และเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดและภูมิภาค การยกระดับเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวสู่สากลโดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยว เชิงมรดกโลกและวัฒนธรรม การเพิ่มขีดความสามารถด้านการค้าการลงทุน การแข่งขันด้านการเกษตร โดยใช้นวัตกรรมเพื่อแปรรูปในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกช่วงวัยให้ดีขึ้น

ทั้งนี้ แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัยมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้อง กับ อพท. และพื้นที่พิเศษ อย่างสำคัญมาก ด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจและประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดสุโขทัยมีความสอดคล้องกับสำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 คือ การบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษสู่ความยั่งยืนแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเชิงประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคี และพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน

2.12 แผนพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร (พ.ศ. 2561 - 2564)

เป้าหมายการพัฒนา “แหล่งผลิตแปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัย ฐานผลิตพืชพลังงานทดแทน เมือง

ท่องเที่ยวมรดกโลกธรรมชาติและวิถีชุมชน สู่สังคมที่เข้มแข็ง” เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชรมุ่งสู่การเป็น “แหล่งผลิต แปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัย ฐานผลิตพืชพลังงานทดแทน เมืองท่องเที่ยวมรดกโลกและวิถีชุมชน สู่สังคมที่เข้มแข็ง” การกิจหลักและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีดังนี้

ทั้งนี้ แผนพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้อง กับ อพท. และพื้นที่พิเศษ อย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด พันธกิจหลัก การพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้า แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก ธรรมชาติและวิถีชุมชนให้มีศักยภาพอย่างยั่งยืน

2.13 แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565)

แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562 - 2565) เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ อพท. ที่มีอยู่เดิม ประกอบกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกขององค์กร และการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการพัฒนาแผนให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว แผนแม่บทพื้นที่พิเศษ รวมทั้งสะท้อนถึงภารกิจ อำนาจหน้าที่ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อพท. ฯลฯ มีรายละเอียดดังนี้

2.13.1 วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข”

2.13.2 พันธกิจ

- 1) พัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อสร้างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2) พัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน
- 4) บูรณาการร่วมกับทุกภาคีเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.13.3 เป้าประสงค์หลัก

- 1) พัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อมุ่งสู่ชุมชนแห่งความสุข
- 2) สร้างเสริมและกระจายรายได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้วยการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 3) สร้างต้นแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อขยายผลไปยังพื้นที่อื่น
- 4) ประสานความร่วมมือทุกภาคีเพื่อเสริมสร้างศักยภาพกลไกและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างบูรณาการ

5) พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางของเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable : GSTC)

- 6) เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางการท่องเที่ยว
- 7) ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

2.13.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

- 1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่ความเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - 1.1) เป้าประสงค์ การเป็นต้นแบบการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกล
 - 1.2) กลยุทธ์
 - 1.2.1) สร้างภาพลักษณ์การเป็นพื้นที่ต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่พิเศษ
 - 1.2.2) ถ่ายทอดบทเรียนการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อขยายผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - 1.2.3) พัฒนาพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC)
 - 1.2.4) สนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว
 - 2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนที่ได้มาตรฐาน
 - 2.1) เป้าประสงค์ พัฒนา ส่งเสริม และสร้างต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยชุมชนที่ได้มาตรฐานในรูปแบบของพื้นที่พิเศษ
 - 2.2) กลยุทธ์
 - 2.2.1) พัฒนาพื้นที่ชุมชนต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - 2.2.2) พัฒนาขีดความสามารถการจัดการท่องเที่ยวด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน
 - 2.2.3) สร้างและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่า
 - 2.2.4) สร้างเสริมประโยชน์ทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีสู่ชุมชนด้วยการท่องเที่ยว
 - 2.2.5) สร้างคุณค่าการเรียนรู้ ความสุข และความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว
 - 3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บูรณาการ ประสาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคีในการจัดการการท่องเที่ยว
 - 3.1) เป้าประสงค์ บูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ
 - 3.2) กลยุทธ์
 - 3.2.1) พัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมและบูรณาการทุกภาคีเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน
 - 3.2.2) เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายทุกระดับ
 - 3.2.3) ประสานและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายประชารัฐ
 - 3.2.4) พัฒนาและสร้างทักษะด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 - 4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนสู่องค์กรที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
 - 4.1) เป้าประสงค์ ขับเคลื่อนองค์กรด้วยธรรมาภิบาลสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - 4.2) กลยุทธ์
 - 4.2.1) พัฒนาและขับเคลื่อนสู่องค์กรอัจฉริยะ
 - 4.2.2) บูรณาการบริหารจัดการองค์กรด้วยธรรมาภิบาล
 - 4.2.3) พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและมีขีดสมรรถนะสูงในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

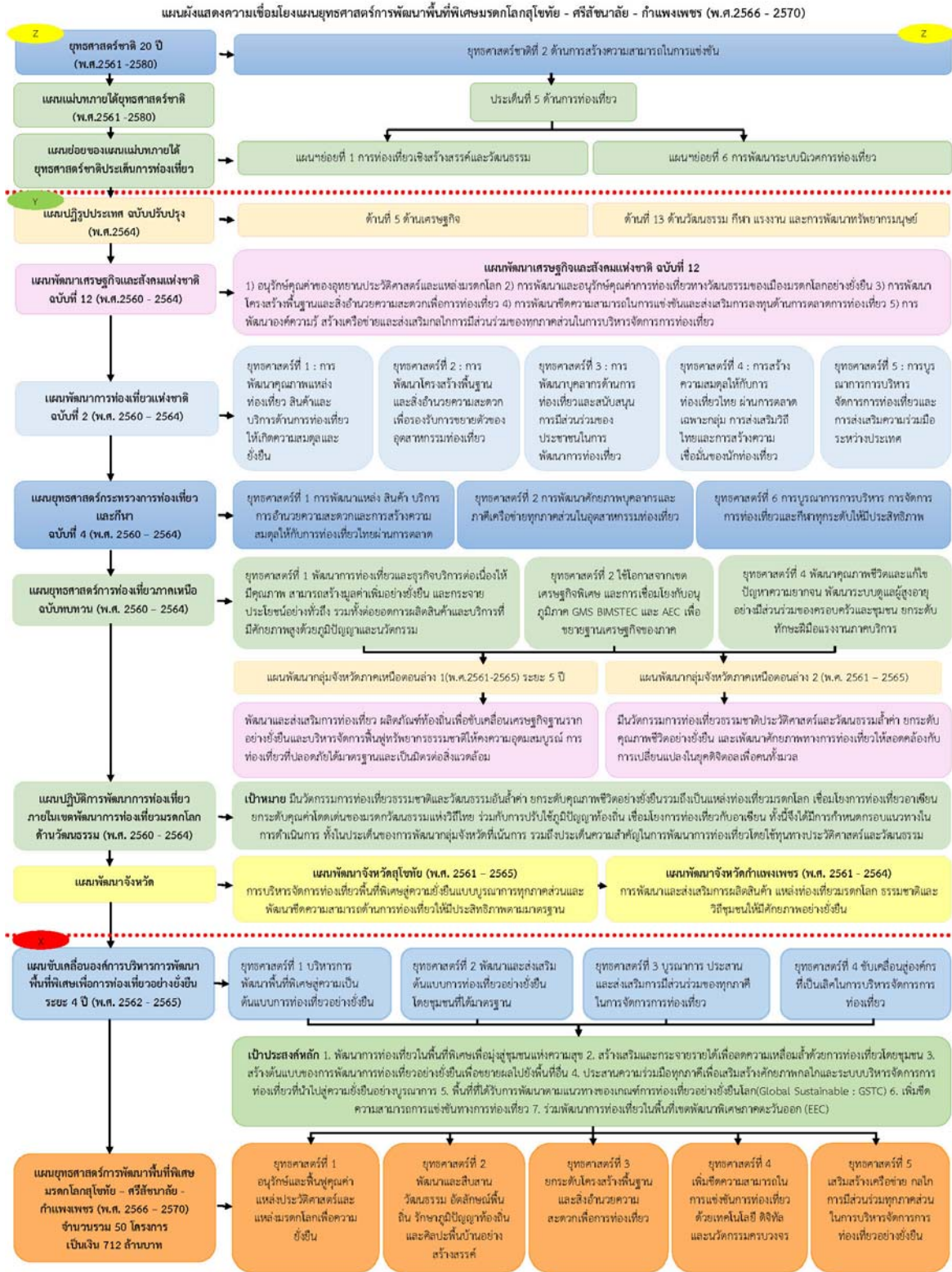
4.2.4) บริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

4.2.5) พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ทั้งนี้ แผนขับเคลื่อนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565) มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้อง กับ พื้นที่พิเศษ อย่างสำคัญทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจหลัก ประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่ความเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การเป็นต้นแบบการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างภาพลักษณ์ พัฒนาพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) สนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนที่ได้มาตรฐาน พัฒนา ส่งเสริม และสร้างต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พัฒนาขีดความสามารถการจัดการท่องเที่ยวด้วยเกณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐาน CBT Thailand สร้างและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีสู่ชุมชนด้วยการท่องเที่ยว ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บูรณาการ ประสาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายทุกระดับโดยการประสานและขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายภาครัฐ พัฒนาและสร้างทักษะด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนสู่องค์กรที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พัฒนาและขับเคลื่อนสู่องค์กรอัจฉริยะ บูรณาการบริหารจัดการองค์กรด้วยธรรมาภิบาลพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและมีขีดสมรรถนะสูงในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้นวัตกรรมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

จากการทบทวนนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศจนถึงระดับจังหวัด ทำให้เห็นแนวทางในการจัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ที่เชื่อมโยงประเด็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่และประเทศ สามารถตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดย อพท. รับเป้าหมายในการดำเนินงาน เช่น เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว (GSTC) เป็นต้น รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ ตามกรอบแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ปี พ.ศ. 2566-2570 ดังรูปที่ 2-1

รูปที่ 2-1 แผนผังแสดงการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชกาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2566-2570)

บทที่ 3

การประเมินสภาพแวดล้อมและศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุโขทัย

3.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย หรือภาคกลางตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,596 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่

3.1.2 อาณาเขต

จังหวัดสุโขทัยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
ทิศเหนือ เขตอำเภอศรีสัชนาลัย ติดต่อกับ อำเภอวังชิ้น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ และ
อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศใต้ เขตอำเภอคีรีมาศ และอำเภอกงไกรลาศ ติดต่อกับ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัด
กำแพงเพชร และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก เขตอำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง และอำเภอสวรรคโลก ติดต่อกับอำเภอ
พรหมพิรามอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศตะวันตก เขตอำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอทุ่งเสลี่ยม ติดต่อกับ อำเภอเมืองตาก
อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และอำเภอเนิน จังหวัดลำปาง

3.1.3 ภูมิประเทศ

จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นพืดยาวมา
ทางทิศตะวันตก พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและตอนใต้เป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำไหลผ่านจากเหนือลงใต้ โดยผ่าน
พื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองสุโขทัย และอำเภอกงไกรลาศ เป็นระยะทางประมาณ
170 กิโลเมตร จังหวัดสุโขทัยมีภูเขาที่สูงที่สุด คือ เขาหลวง ซึ่งยอดเขามีความสูง 1,200 เมตร จากระดับ
น้ำทะเลปานกลาง

3.1.4 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของลม
มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดู
หนาวอุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส
และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส บริเวณที่มีฝนตกมากที่สุดอยู่ตอนบนจังหวัด บริเวณอำเภอ
ศรีสัชนาลัย และอำเภอศรีนคร

3.1.5 แหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญ

1) แม่น้ำยม เกิดจากสันเขาผีปันน้ำ อำเภอปาง จังหวัดพะเยา ไหลผ่านจังหวัดแพร่ และ
จังหวัดสุโขทัย จากทางเหนือสู่ทางใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอสำโรง อำเภอเมือง
สุโขทัย อำเภอกงไกรลาศ เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร ไปบรรจบแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสง จังหวัด
นครสวรรค์ แม่น้ำยมเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดสุโขทัย เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของจังหวัด
ราษฎรส่วนใหญ่ได้อาศัยน้ำจากแม่น้ำยมในการทำการเกษตร และการอุปโภคบริโภค

2) ห้วยแม่หมอก เกิดจากเทือกเขาในเขตจังหวัดลำปาง ไหลจากทิศตะวันตกไปตะวันออก ผ่านอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง และเข้าสู่อำเภอเมืองสุโขทัย เป็นระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร

3) ห้วยแม่ลำพัน เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ไหลจากทางทิศตะวันตกไปตะวันออก ผ่านอำเภอบ้านด่านลานหอย แล้วมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอเมืองสุโขทัย เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร

4) ห้วยแม่ท่าแพ เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอศรีสัชนาลัย ไหลลงมาทางทิศใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอสวรรคโลก ไปบรรจบกับห้วยแม่หมอก ที่อำเภอศรีสำโรง เป็นระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร

3.1.6 แร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำคัญที่พบในจังหวัดสุโขทัย มีอยู่หลายชนิด ได้แก่ หินอ่อน หินปูน พลวง ดินขาว เมงกานีส ฟลูออไรด์ และแร้วรัตนชาติ นอกจากนี้ ยังมีแร่ธาตุที่มีการขุดพบแต่ยังไม่นำมาใช้ประโยชน์ คือ ทองแดง และเหล็ก แหล่งน้ำพุร้อนแม่สิน

3.1.7 การปกครองและประชากร

จังหวัดสุโขทัยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ 84 ตำบล 843 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอศรีมาศ อำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสำโรง อำเภอศรีนคร อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 91 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 16 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง มีประชากร จำนวน 595,072 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 288,842 คน เพศหญิง จำนวน 306,230 คน

3.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย

3.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรป่าไม้ จากข้อมูลสถิติของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุโขทัย มีเนื้อที่ป่าไม้ 2,091.30 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,333,375 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.71 ของพื้นที่จังหวัด

2) อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย เดิมชื่อ ป่าคา หมายถึง ป่าคาหลวง ตั้งอยู่ที่บ้านป่าคา หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านแก่ง จัดตั้งขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เพื่อรักษาสภาพป่าที่เป็นป่าต้นน้ำลำธาร และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ อุทยานฯ แห่งนี้ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง รวมมีพื้นที่ทั้งสิ้น 319 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าคาขนาดใหญ่ เป็นต้นน้ำของแม่น้ำท่าแพ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะสัณฐานเป็นเทือกเขา ประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดงดิบเขา สัตว์ป่าที่พบได้แก่ กระแต เสือไฟ อีเห็น ช้างลาย เลียงผา เต่าปูลู เป็นต้น ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2524 มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งทั้งน้ำตก จุดชมวิว ถ้ำ สัตว์ป่า ฯลฯ เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถมาท่องเที่ยวได้ตลอดปี

3) อุทยานแห่งชาติรามคำแหง ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอศรีมาศ มีพื้นที่ทั้งสิ้น 213,215 ไร่ ได้รับการประกาศแต่งตั้งให้เป็นอุทยานแห่งชาติรามคำแหง

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2523 เป็นอุทยานแห่งชาติทางประวัติศาสตร์แห่งแรกของเมืองไทยที่น่าสนใจและน่าศึกษา เพราะเป็นการอนุรักษ์ป่าที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยไว้ พร้อมกับพื้นที่ทางธรรมชาติ ในสมัยก่อนเรียกป่านี้ว่า "ป่าเขาหลวง" แต่เมื่อทางการเข้ามาดำเนินการสงวนพื้นที่แห่งนี้ไว้ เพื่อประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้นได้ตั้งชื่อเสียใหม่ว่า "รามคำแหง" ซึ่งเป็นมงคลนาม เพราะมาจากพระนามของกษัตริย์อัคริยะของชาติไทย คือ "พ่อขุนรามคำแหงมหาราช" ผู้ครองกรุงสุโขทัย เพราะชื่อเดิมนั้น (เขาหลวง) ซ้ำกับ "ป่าเขาหลวง" ซึ่งเป็นชื่ออุทยานแห่งชาติเขาหลวงที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อุทยานแห่งชาติรามคำแหงมีขุนเขาที่สูงเด่นเป็นสง่า คือ ยอดเขาหลวง ภายในอุทยานฯ สามารถที่จะเห็นสัตว์ป่าได้ เช่น วัวแดง เก้ง หมี หมูป่า นกกระเต็น นกนางแอ่น พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ สัก ตะเคียน เต็ง รัง พืชสมุนไพร วานน้ำตกที่สวยงาม และถ้ำต่างๆ ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาที่สลับซับซ้อนทอดตัวอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ ตั้งตระหง่านอยู่บนพื้นราบคล้ายจอมปลวกขนาดใหญ่ โดดเด่นเป็นสง่าอยู่กลางทุ่งนา สภาพอากาศบนยอดเขาจะหนาวเย็นตลอดปี มีเมฆหมอกปกคลุมมากในช่วงฤดูหนาวและฤดูฝน อุณหภูมิเฉลี่ยโดยประมาณ 12- 14 องศาเซลเซียส ช่วงที่อากาศเย็นสบายอยู่ระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม ช่วงที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางไปอุทยานแห่งชาติรามคำแหง เริ่มตั้งแต่ประมาณเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์

4) วนอุทยานถ้ำลม-ถ้ำวัง เป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่มีคุณค่าและสวยงามแห่งใหม่ของอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่มอก-แม่พันลำ มีเนื้อที่ประมาณ 8,000 ไร่ กรมป่าไม้ได้ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2526 โดยมีภูมิประเทศเป็นทิวเขาเรียงรายจากทิศเหนือจดทิศใต้ ยาวประมาณ 6 กิโลเมตร มีถ้ำสวยงามหลายแห่ง มีหินงอกหินย้อยตามธรรมชาติ พื้นที่ราบโดยรอบมีโชดหินโผล่พื้นพื้นดินเป็นระยะๆ แทรกอยู่ในป่าไม้สักและป่าเบญจพรรณหลายชนิดโดยเฉพาะพันธุ์ไม้สักที่กำลังเจริญเติบโต มีเป็นจำนวนมากนับเป็นแหล่งพันธุ์ไม้สักตามธรรมชาติที่มีคุณค่าแห่งหนึ่งตามธรรมชาติที่มีคุณค่าแห่งหนึ่ง

5) สวนรุกขชาติเขาดินไพรวัน ในโอกาสที่กรมป่าไม้สถาปนาครบรอบ 100 ปี ป่าไม้อำเภอศรีสำโรง ได้เสนอจัดตั้งสวนรุกขชาติ ตามที่กรมป่าไม้สั่งการ โดยได้ประสานงานกับเขาดินไพรวันผนวกพื้นที่บริเวณใกล้เคียงรอบๆ เข้าด้วยกัน จัดตั้งเป็นสวนรุกขชาติเขาดินไพรวันขึ้น เนื้อที่รวม 190 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และเฉลิมฉลองกรมป่าไม้ครบรอบ 100 ปี มีลักษณะภูมิประเทศ สวนรุกขชาติเขาดินไพรวัน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเขาดินสูงรังลูกเล็กๆ โดยรอบเป็นเชิงเขาลาดลงสู่พื้นที่ราบ พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่เป็น เต็ง รัง เหียง และพันธุ์ไม้ป่าเบญจพรรณทั่วไป

6) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำเจ้าราม มีเนื้อที่ 15,875 ไร่ หรือประมาณ 24.5 ตารางกิโลเมตร แต่เนื่องจากยังมีพื้นที่ป่าข้างเคียงที่มีสภาพที่สมบูรณ์อีกมาก และยังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสายของกลุ่มน้ำยม เหมาะสมจะกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้จึงได้มีคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการผนวกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ลำพัน-แม่มอก ป่าแม่ท่าแพ จังหวัดสุโขทัย และป่าสงวนแห่งชาติแม่มอก ตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เพื่อนำเสนอเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าถ้ำเจ้าราม จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดลำปาง เนื้อที่ประมาณ 211,250 ไร่ หรือ 338 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ป่าที่มีสภาพสมบูรณ์ถึง 4 ชนิด คือ ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และทุ่งหญ้า มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมายหลายชนิด ได้แก่ เลียงผา หมีควาย เก้ง กระซัง สุนัขจิ้งจอก หมูป่า เสือไฟ หมีป้า อีเห็น เสือปลา แม่น ลิงลม กระต่ายป่า บ่าง กระรอก กระแต ค้างคาว ฯลฯ และนกอีกประมาณ 161 ชนิด มีลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่เป็นป่าที่

เป็นต้นน้ำลำห้วยและลำธารหลายสายที่ไหลลงลำน้ำแม่มอก ลำน้ำแม่ลำพัน ลำน้ำแม่ถัน ลำน้ำแม่ทุเลา ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของกลุ่มน้ำยม ชนิดป่าที่พบ คือ ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง

3.2.2 ประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม

1) ประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยสังเขป

สุโขทัย เป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว คำว่า “สุโขทัย” มาจากสองคำ คือ “สุขะ” และ “อุทัย” หมายความว่า “รุ่งอรุณแห่งความสุข” รอยอดีตแห่งความรุ่งเรืองเห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ก่อนการกำเนิดของแคว้นสุโขทัย มีอาณาจักรใหญ่อยู่รายรอบ คืออาณาจักรพุกาม อยู่ทางตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ หรืออยู่ทางเหนือ ลพบุรีอยู่ทางใต้บริเวณภาคกลาง และอาณาจักรกัมพูชาบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และตะวันออกเฉียงใต้ โดยสุโขทัยเป็นทั้งชื่อเมืองศูนย์กลางหรือเมืองหลวง เพราะเป็นดินแดนที่รวมกันเป็นแคว้นแคว้นแห่งแรกที่มีหลักฐานในด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจน ดินแดนที่เป็นเครือข่ายของแคว้นสุโขทัย นับตั้งแต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา คือบริเวณตอนล่างของที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง ยม น่าน และแม่น้ำป่าสักตอนบน อาณาจักรสุโขทัยมีการพัฒนามาจากชุมชนเล็ก ๆ บนเส้นทางคมนาคมโบราณที่ติดต่อกันระหว่างรัฐใหญ่ๆ ซึ่งต่อมาได้มีการรวมตัวกันอย่างหนาแน่นจนพัฒนาเป็นชุมชนเมือง มีการสร้างคูเมือง กำแพงเมืองและศาสนสถานที่สำคัญอยู่กลางเมือง ซึ่งเมืองที่พบหลักฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นรุ่นแรก ๆ อยู่บริเวณแม่น้ำยม คือ เมืองศรีสัชนาลัยโดยรอบบริเวณของวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และเมืองสุโขทัย มีโบราณสถานรุ่นแรก ๆ เช่น ศาลตาผาแดง วัดศรีสวย และวัดพระพายหลวง ซึ่งหลักฐานอาจจะชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของพ่อขุนศรีนาวนำถมกับอาณาจักรกัมพูชา เป็นความสัมพันธ์ที่ผ่านทางเมืองลพบุรีซึ่งเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมเขมรโบราณ ในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทย

ความเป็นมาของกรุงสุโขทัย เริ่มในปี พ.ศ. 1800 เมื่อพระยาศรีนาวนำถม พระบิดาพ่อขุนผาเมือง ได้ปกครองเมืองสุโขทัยเรื่อยมาจนสิ้นพระชนม์ ต่อมาขอมสมาดโหลยล่ำพวง ข้าหลวงจากอาณาจักรขอมได้เข้ายึดครองเมือง ขุนบางกลางหาว และพ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราดได้ยึดเมืองคืน และสร้างเมืองสุโขทัยขึ้นเป็นราชธานี โดยมีขุนบางกลางหาว พระนามใหม่ว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” ขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์ ปกครองเมืองสุโขทัย ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ได้แผ่อาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมเขตประเทศไทย และอาณาจักรใกล้เคียงเกือบทั้งหมด บ้านเมืองมีความเจริญทุกด้าน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ยุทธศาสตร์ กฎหมาย การปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1826 อักษรไทยที่ทรงประดิษฐ์นี้ได้จารึกไว้ในแผ่นศิลา โดยศิลาจารึกเหล่านี้เป็นหลักฐานสำคัญให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองสุโขทัย ในศิลาจารึก กล่าวถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรสุโขทัย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่ามีอาณาเขตกว้างขวางมาก การปกครองบ้านเมืองเป็นระบบ “พ่อปกครองลูก” ประชาชนมีความเป็นอยู่ดี มีสิทธิเสรีภาพ ดังคำจารึกว่า “ไพร่ฟ้าหน้าใส ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า” เนื่องจากในสมัยนั้น ชาวสุโขทัยทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำท่าที่มีอยู่อย่างบริบูรณ์ ทำนา ทำสวน ทำไร่ มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง เรียกว่า “ทำนบพระร่วง”

ดินแดนในเขตแคว้นแคว้นสุโขทัยถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยาในราวปี พ.ศ. 1981 กรุงศรีอยุธยาได้จัดการปกครองเมืองสุโขทัยในลักษณะเมืองพระยามหานคร หัวเมืองอื่นๆได้กลายเป็นเมืองกันชนระหว่างอาณาจักรอยุธยาและอาณาจักรล้านนา

เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพจากพม่าในปี พ.ศ. 2127 ทรงให้กวาดต้อนผู้คนและเสบียงอาหารจากหัวเมืองหรือกลุ่มเมืองในแคว้นสุโขทัยเดิมมาไว้ที่กรุงศรีอยุธยาเพียงแห่งเดียว ทำให้เมืองสุโขทัยและกลุ่มเมืองในบริเวณนี้ถูกทิ้งร้างจนถึง พ.ศ. 2135 ซึ่งเป็นปีที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทำสงครามยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งพม่า ทรงโปรดให้มีการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองสุโขทัยและเมืองอื่นๆ ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง สุโขทัยคงจะกลายสภาพเป็นเมืองร้างอีกครั้งหนึ่งในคราวเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2310

สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดให้ตั้งเมืองสุโขทัยขึ้นที่บ้านธานี (ท่าหนิ) ริมแม่น้ำยม ได้ทรงย้ายผู้คนทั้งหมดจากเมืองสุโขทัยเก่า มาตั้งเมืองใหม่ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำยม เมื่อปี พ.ศ. 2329 โดยอยู่ห่างจากตัวเมืองสุโขทัยที่เคยเป็นราชธานีเก่า ประมาณ 12 กิโลเมตร เมืองสุโขทัยเคยถูกยุบเป็นอำเภอมีชื่อว่า “อำเภอธานี” และเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2475 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอสุโขทัยธานี” ขึ้นอยู่กับจังหวัดสวรรคโลก จวบจนถึงปี พ.ศ. 2482 ได้ยกอำเภอสุโขทัยธานีตั้งขึ้นเป็น “จังหวัดสุโขทัย” เป็นต้นมา

2) โบราณสถานสำคัญ

2.1) อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสุโขทัยเป็นที่ราบลุ่มพื้นที่ตอนใต้และตอนเหนือเป็นที่ราบสูง และมีภูเขาทอดยาวทางทิศตะวันตก มีแหล่งน้ำที่สำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำยม ห้วยแม่มอก ห้วยแม่รำพัน และห้วยแม่ท่าแพ โดยเฉพาะแม่น้ำยมที่ไหลผ่านเป็นระยะทางยาวประมาณ 170 กิโลเมตร มีภูเขาขนาดย่อมอยู่หลายลูก ภูเขาที่สูงที่สุด คือ เขาหลวง ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 1,185 เมตร ส่วนสภาพภูมิประเทศของพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยบริเวณตำบลเมืองเก่านี้ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขาที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาเก่า (Old Alluvial Sediments) โดยมีภูเขาอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบล ส่วนพื้นที่ราบมีระดับความลาดเอียง ประมาณร้อยละ 0.3-0.8 โดย ลาดเอียงจากเชิงเขาด้านทิศตะวันตกไปยัง ที่ราบลุ่มทางทิศตะวันออก ลักษณะเป็นดินร่วนปนดินเหนียวและดินร่วนปนทราย ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองสุโขทัยในปัจจุบันไปทางทิศตะวันออก 12 กิโลเมตร มีลักษณะผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีกำแพงเมืองสลับกับคูเมืองรอบ 3 ชั้น มีแนวเทือกเขาประจักษ์อยู่ทางด้านทิศตะวันตก ทางด้านทิศตะวันออกมีคลองแม่รำพันไหลผ่าน ซึ่งจะไหลลงไปสู่แม่น้ำยม กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองเก่าสุโขทัย ตั้งแต่ พ.ศ.2478 ต่อมาในปี พ.ศ.2502 ได้ประกาศเขตโบราณเนื้อที่ 2,050 ไร่ ต่อมาในปี พ.ศ.2518 ได้ประกาศเขตเพิ่มเติมเป็นเนื้อที่ทั้งสิ้น 70 ตารางกิโลเมตร หรือ 43,750 ไร่ โบราณสถานที่สำคัญในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ มีทั้งภายในและภายนอกกำแพงเมือง ซึ่งรวมทั้งหมดมีไม่ต่ำกว่า 200 แห่ง โดยมีโบราณสถานที่สำคัญๆ ได้แก่ วัดมหาธาตุ เนินปราสาท วัดศรีสวาย วัดสระศรี วัดศรีศักดิ์ วัดตระพังเงิน วัดศรีชุม วัดพระพายหลวง วัดโศการาม วัดเชตุพล วัดเจดีย์สี่ห้อง วัดช้างล้อม วัดตระพังทองกลาง วัดสะพานหิน วัดอรัญญิก วัดป่ามะม่วง วัดเขาพระบาทน้อย เป็นต้น

2.2) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย สภาพภูมิประเทศของพื้นที่ประกอบด้วยที่ราบเชิงเขาริมฝั่งแม่น้ำยมที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาเก่า (Old Alluvial Sediments) มีความลาด

เอียงจากภูเขาไปสู่แม่น้ำประมาณร้อยละ 0.3-0.5 โดยที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมีความลาดเอียงโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 0.3 มีแนวเทือกเขาทางทอดยาวผ่านแม่น้ำ ทำให้เกิดลักษณะเป็นแก่งขนาดใหญ่ ยอดเขาที่มีความสูงที่สุด สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 300 เมตร ส่วนพื้นที่ราบโดยทั่วไปอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยประมาณ 68 เมตร พื้นที่เมืองโบราณศรีสขนาลัย ปัจจุบันถูกกำหนดให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสขนาลัย โดยตั้งอยู่ในเขตตำบลศรีสขนาลัย ตำบลสารจิตร ตำบลหนองอ้อ และตำบลท่าชัย อำเภอศรีสขนาลัย ส่วนตัวเมืองโบราณอยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านพระปรารค์ ตำบลศรีสขนาลัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสขนาลัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 45.14 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 25,938 ไร่ โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสขนาลัย มีทั้งภายในกำแพงเมืองและนอกกำแพงเมือง มีโบราณสถานทั้งหมด 215 แห่ง โบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดช้างล้อม วัดเจดีย์เจ็ดแถว วัดสวนแก้วอุทยานใหญ่ วัดนางพญา วัดสวนแก้วอุทยานน้อย วัดเขาพนมเพลิง วัดเขาสุวรรณคีรี วัดพระศรีรัตนมหาธาตุเขลียง วัดชมชื่น วัดเจ้าจันทร์ วัดน้อยจำปี วัดโคกสิงคาราม วัดพญาดำ วัดเขาพระบาท วัดกุฎีราย เตาทุเรียงบ้านปายาง กลุ่มเตาทุเรียงบ้านเกาะน้อย เป็นต้น

2.3) เมืองโบราณบางซ่ง ตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างเมืองศรีสขนาลัยกับเมืองสุโขทัย เป็นเมืองที่ร่วมสมัย ศรีสขนาลัย สุโขทัย (ก่อนพ่อขุนศรีอินทราทิตย์) ปรากฏอยู่ในจารึกวัดศรีชุมว่าเมืองบางซ่งหรือบางซ่ง โดยมีลักษณะแผนผังของเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าด้านไม่เท่าทางตัวตามแนวนอนเหนือใต้ ขนานกับลำน้ำ 2 สายคือ ลำน้ำฝากระดาน และคลองยาง ซึ่งไหลผ่านตัวเมืองทางทิศตะวันตก กำแพงเมืองเป็นดินถมอัดหนาประมาณ 25 ถึง 30 เมตร กำแพงเมืองด้านทิศเหนือยาว 625 เมตร ด้านทิศใต้เหลือแนวคันดินยาวประมาณ 300 เมตร ด้านทิศตะวันตกเหลือแนวคันดินยาวประมาณ 600 เมตร และด้านทิศตะวันออกมีแนวคันกำแพงยาวประมาณ 1,165 เมตร โบราณสถานส่วนใหญ่ของเมืองบางซ่งตั้งอยู่นอกเมืองโดยมีโบราณสถานที่สำคัญคือ วัดใหญ่ชัยมงคล และโบราณสถานวัดโบสถ์

2.4) โบราณสถานเขาปู่จา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติรามคำแหง ในพื้นที่ตำบลเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีความสูง 80 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ปรารค์เขาปู่จาเป็นอาคารทรงปราสาทหลังเดียวตั้งบนฐานมีประตูทางออก 3 ด้าน เป็นโบราณสถานที่ใช้อธิบายเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง จารึกร่องรอยทางสถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุที่พบทำให้ทราบว่า โบราณสถานแห่งนี้เป็นศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไศวนิกาย โดยได้รับอิทธิพลศิลปะเขมรสมัยบาปวน อายุในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 จึงทำให้โบราณสถานแห่งนี้เป็นปราสาทศิลปะเขมรที่เก่าแก่ที่สุดของอาณาจักรสุโขทัย

2.5) ถ้าพระแม่ย่า ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติรามคำแหง ตั้งอยู่ที่ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นที่ประดิษฐานเดิมของพระแม่ย่า ซึ่งเป็นพระพุทธรูปโบราณสมัยสุโขทัย อันเป็นที่เคารพสักการะของชาวสุโขทัย ลักษณะคล้ายเพิงหินขนาดใหญ่ และด้านหลังเป็นถ้ำตื้น การเดินทางแยกจากทางหลวงหมายเลข 101 กิโลเมตรที่ 9 ประมาณ 16 กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาก เพราะมีการขุดพบรูปปั้นหินแกะสลัก ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นพระนางเสือง ซึ่งเป็นแม่ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

2.6) ถนนพระร่วง จากการศึกษาข้อมูล “เที่ยวเมืองพระร่วง” ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้แล้วนั้น มาเปรียบเทียบกับข้อมูลในปัจจุบัน พบว่าตามแนวเส้นทางเสด็จนั้นจะปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับเมืองโบราณหรือพื้นที่ทางประวัติศาสตร์หลายแหล่ง ซึ่งสามารถไขกลุ่มเมืองโบราณเหล่านี้พัฒนาให้เป็นจุดหรือแหล่งท่องเที่ยวตามเสด็จ “เที่ยวเมืองพระร่วง” หรือ แหล่งท่องเที่ยวพื้นที่เชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสขนาลัย-กำแพงเพชรได้ โดยสามารถรวบรวมและสรุปข้อมูล

แหล่งและคุณค่าทางด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์รวมถึงร่องรอยต่างๆ ให้สอดคล้องกับพื้นที่โดยรอบ เส้นทางเชื่อมโยงโบราณของบริเวณพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ได้ดังนี้

นับตั้งแต่อดีตก่อน พ.ศ.2450 จนถึงปัจจุบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ “ถนนพระร่วง” หรือ “ท่อปู่พระยาร่วง” แนวคูคันดินที่มีลักษณะเป็นคันดินถมสูงจากพื้นราบปรากฏให้เห็นเป็นแห่งๆ บางแห่งกว้าง 2 เมตร บางแห่งกว้างมากกว่า 4-5 เมตร สูงประมาณ 1.5-2.5 เมตร เป็นดินอัดแน่นแข็งแรง มีคูน้ำขนานไปกับคันดิน เชื่อมต่อระหว่างเมืองสุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร มีความยาวมากกว่า 123 กิโลเมตร ได้มีผู้สนใจทำการศึกษาและวิเคราะห์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คำว่า “ท่อปู่พระยาร่วง” ปรากฏครั้งแรกบนฐานรอยบาทของเทวรูปสำริด รูปพระอิศวร หรือ “จารึกฐานพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร” จารึกด้วยอักษรไทยสุโขทัย ปีพุทธศักราช 2053 จารึกดังกล่าวได้ถึงสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ มีสาระสำคัญกล่าวถึงการบำเพ็ญสาธารณกุศลต่างๆ ซ่อมแซมพระมหาธาตุและซ่อมแซมบูรณะถนนและคูคลองต่างๆ ของเจ้าเมืองกำแพงเพชร ชื่อพระยาศรีธรรมโศก และข้อความกล่าวถึง ท่อปู่พระยาร่วง ดังนี้

“อนึ่ง ท่อปู่พระยาร่วง ทำเอาน้ำไปลงบางพานนั้น ก็ถมหายสิ้นและเขาย่อมทำนาทางฟ้า และหาท่อนั้นพบ กระทำท่อน้ำเข้าไปเลี้ยงนาให้เป็นนาเหมือนนาฝาย”

กรมศิลปากรทำการสำรวจศึกษาวิเคราะห์แนวถนนพระร่วงและเมืองโบราณ ในเส้นทางจากหลักฐานทางโบราณคดีปรากฏในเรื่องเที่ยวเมืองพระร่วง ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้เครื่องมือกำหนดตำแหน่งจากดาวเทียม เพื่อให้ได้ตำแหน่งเทียบเคียงกับแผนที่ทหารและภาพถ่ายทางอากาศ โดยทำการศึกษาในช่วงระหว่าง พ.ศ.2539-2545 ในการศึกษาดังกล่าว ได้ทำการขุดตรวจชั้นดินบนแนวถนนพระร่วง โดยการวางผังขุดคันแนวถนนพระร่วงไว้ 3 บริเวณ คือ บริเวณบ้านสามหลุม ตำบลสารจิต อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย บริเวณด้านทิศใต้นอกเมืองสุโขทัย ประมาณ 1 กิโลเมตร ใกล้วัดอโศการามและคลองยาง และบริเวณบ้านนาป่าแดง หมู่ 1 ตำบลคุยบ้านโอง อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผลจากการขุดคันทั้ง 3 บริเวณ สามารถกำหนดอายุของถนนพระร่วงไว้ราวพุทธศตวรรษที่ 18-19 และได้สรุปลักษณะชั้นดินที่ขุดคันว่าไม่ได้เป็นลักษณะโครงสร้างของถนน แต่เป็นลักษณะโครงสร้างของคันกั้นน้ำ และได้เปรียบเทียบกับกลุ่มเมืองโบราณในสมัยทวารวดีที่พบลักษณะคันกั้นน้ำ เช่น เมืองดงแม่นางเมือง เมืองดอนคา เมืองบน เมืองจันเสน ที่จังหวัดนครสวรรค์และเมืองในเขตที่ราบภาคกลาง เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของระบบคันกั้นน้ำที่มีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สมัยทวารวดีจนถึงสมัยสุโขทัย จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า “ถนนพระร่วง” หรือ “ท่อปู่พระยาร่วง” เป็นเส้นทางเชื่อมโยงที่สำคัญสำหรับเมืองสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร โดยสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการอนุรักษ์ในแต่ละจุดแล้วบูรณาการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชื่อมกันได้อย่างดี

3) โบราณวัตถุสำคัญ

3.1) พระศรีศากยมุนี เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยโลหะ หน้าตักกว้าง 3 วา 1 คืบ เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่องค์หนึ่งของประเทศไทย พุทธลักษณะงดงาม เดิมทีประดิษฐานอยู่ที่พระวิหารหลวงวัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย ด้วยสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงเห็นว่าหากทิ้งไว้ที่เดิมก็จะต้องตากแดด ตากฝน ทำให้ชำรุด จึงอันเชิญไปประดิษฐานไว้ยังพระนคร ใกล้ ๆ เสาชิงช้า แต่เมื่อได้นำไปประดิษฐานไว้ที่ฐานพระวิหารหลวง วัดมหาธาตุท้าวาส ก็เสด็จสวรรคต ต่อมาเมื่อสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงสร้างพระวิหารเพิ่มเติมแล้วเสร็จทั้งหลัง และเจ้านานนามพระพุทธรูปว่า พระศรีศากยมุนี และพระราชทานนามวัดว่า วัดสุทัศนเทพวราราม

ด้านหลังบัลลังก์มีภาพศิลาจำหลักศิลปะทวารวดี 1 แผ่น สูง 240 เมตร เป็นปางยมกปาฏิหาริย์และพระพุทธรูปองค์ประธานเทศนาบนสวรรค์ ปิดทองทั้งแผ่น

3.2) พระพุทธสิริมารวิชัย เป็นพระพุทธรูปสำริดขนาดใหญ่ ศิลปะสุโขทัย ขนาดหน้าตักกว้าง 209 เซนติเมตร สูง 290 เซนติเมตร สันนิษฐานว่าเป็นพระพุทธรูปสำริดที่สร้างขึ้นระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 - 20 เพื่อประดิษฐานในอุโบสถ หรือวิหารของวัดสำคัญวัดใดวัดหนึ่งในเมืองสุโขทัย ก่อนที่จะถูกเคลื่อนย้ายมาประดิษฐานที่ "วัดใหม่" แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามาประดิษฐานเมื่อใด

ในปี พ.ศ. 2406 เมื่อแรกสร้างวัดราชธานี พระครูไชยเสโนภิกขุ เป็นเจ้าอธิการวัดพระยารามชัยชาญยุทธ ซึ่งต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองสุโขทัยกิตติมศักดิ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้สร้างอุโบสถและวิหารขึ้นในวัดแห่งนี้ และได้นำพระพุทธรูปสุโขทัยจากวัดใหม่มาประดิษฐานในวิหารใหญ่หลังหนึ่ง เรียกว่า "วิหารหลวงพ่อสุโขทัย" ประชาชนชาวสุโขทัยเรียกกันโดยทั่วไปว่า "หลวงพ่องาม" หรือ "หลวงพ่สุโขทัย" ก่อนหน้าที่ท่านจะถึงแก่อนิจกรรมในปี พ.ศ. 2442

เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2511 เกิดเหตุเพลิงไหม้ครั้งใหญ่ในจังหวัดสุโขทัย มีบ้านเรือนถูกเพลิงไหม้กว่า 2,000 หลังคาเรือน ทำความเสียหายให้กับเสนาสนะต่างๆ รวมทั้งโบราณวัตถุและพระพุทธรูปต่างๆ ในวัด หลังจากกองเพลิงสงบลง จึงพบว่าพระพุทธรูปในวิหารหลวงพ่สุโขทัยถูกเพลิงเผาผลาญเสียหายมาก พระพุทธรูปสำริด "หลวงพ่องาม" แตกออกเป็นชิ้นๆ บางส่วนไหม้ไปกับกองเพลิง เป็นต้นว่า พระเกตุมาลา พระอุระ (หน้าอก) ด้านขวา พระปฤษฎางค์ (หลัง) ด้านซ้าย บางส่วนของพระพาหา (แขน) ด้านซ้ายพระขงฆ์และพระหนุ (แข้งบนและเข่า) ทั้งสองด้าน พระโสณิ (สะโพก) ตลอดมาจนถึงส่วนฐานด้านหลัง บางส่วน ปลายพระกรรณ (ติ่งหู) ทั้งสองข้าง ปลายนิ้ว พระหัตถ์ (นิ้วมือ) ข้างขวา ซึ่งต่อมานำไปเก็บรักษาและนำส่วนเศียรของพระพุทธรูปซึ่งที่สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ มาจัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

การบูรณะซ่อมแซมพระพุทธรูปสำริด "หลวงพ่องาม" หรือ "หลวงพ่สุโขทัย" ให้สมบูรณ์ดังเดิมเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2525 จนกระทั่งใน พ.ศ. 2535 กรมศิลปากรจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการบูรณะซ่อมแซมพระพุทธรูปสำริดสุโขทัยจากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ดำเนินการบูรณะโดยนายบุญมา สวียงาม นายช่างปั้นหล่อพระพุทธรูป เจ้าของร้านบุญมาศิลป์ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2535 และเริ่มดำเนินการบูรณะตามขั้นตอนตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2535 โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทานพระราชนุญาตให้อัญเชิญอักษรพระนามาภิไธย "ส.ก." ประดิษฐานไว้ที่ฝ่าทิพย์ของพระพุทธรูปสำริด และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามของพระพุทธรูปว่า "พระพุทธสิริมารวิชัย" ซึ่งมีความหมายว่า พระพุทธเจ้าผู้ชนะมารด้วยสิริ หลังจากนั้นพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเบิกพระเนตรพระพุทธสิริมารวิชัย ในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2535

การออกแบบสร้างหอพระพุทธสิริมารวิชัยนั้น มีผู้ออกแบบคือ พลอากาศตรีอาวุธ เงินชูกลิ่น อธิบดีอธิบดีกรมศิลปากร และศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปสถาปัตยกรรม (สถาปัตยกรรมไทย) ปี 2541 เป็นผู้ออกแบบ สร้างอยู่บริเวณข้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว กำหนดให้สร้างเป็นอาคารตามรูปแบบสถาปัตยกรรมสุโขทัยใช้ชื่อว่า "หอพระพุทธสิริมารวิชัย" และมีการนำส่งคโลกของสุโขทัย มาตกแต่งทั้งส่วน

บันไดและเครื่องบนหลังคา ผนังทั้งสี่ด้านตกแต่งด้วยภาพจิตรกรรมฝาผนัง ทั้งภาพพุทธประวัติ ตอนมารวิชัย ภาพไตรภูมิ ภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยสุโขทัย สมัยรัตนโกสินทร์ และพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

3.3) หลวงพ่อสองพี่น้องวัดหนองไฉ้ เป็นพระพุทธรูปสำริด ปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย 2 องค์ องค์เล็กหน้าตักกว้าง 31 นิ้ว องค์ใหญ่หน้าตักกว้าง 39 นิ้ว ค้นพบเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2456 ผู้ที่พบเป็นชาวบ้านหนองไฉ้ พบพระพุทธรูปเก่าหลายองค์ซึ่งอยู่ในอุโบสถเก่าแก่ของวัดปากน้ำ อ.สวรรคโลก ในบริเวณอุโบสถนั้นมีเพียงซากเสาศิลาแลง ฐานอุโบสถ ในอุโบสถมีสภาพรกร้าง แท่นพระประธานมีจอมปลวกขึ้นปกคลุม เมื่อกะเทาะจอมปลวกจึงพบพระพุทธรูป ชาวบ้านจึงไปนิมนต์หลวงพ่อบุญมาบูชาทุก วัดหนองไฉ้ ไปขอพระพุทธรูปเหล่านั้นมาไว้สักการบูชา ชาวบ้านปากน้ำให้นามมาเพียง 2 องค์ ชาวบ้านจึงเรียกว่า หลวงพ่อสองพี่น้อง ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ พระอุโบสถวัดหนองไฉ้ ตำบลบางยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

3.4) พระพุทธเรื่องฤทธิ์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย หล่อด้วยสำริด ขนาดหน้าตักกว้าง 2.30 เมตร สูง 2.80 เมตร มีพุทธลักษณะสวยงามมาก แต่เดิมประดิษฐานอยู่ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุโขทัย (วัดพระปรางค์) อ.ศรีสัชนาลัย ต่อมาเมื่อพระยาวิชิตภักดี (นาค) เจ้าเมืองสวรรคโลกได้สร้างวัดสว่างอารมณ์ พระยาวิชิตภักดี (นก) จึงได้อัญเชิญพระพุทธเรื่องฤทธิ์มาประดิษฐานเป็นประธานในพระอุโบสถ เมื่อปี พ.ศ. 2414 เนื่องจากเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามและเชื่อกันว่าเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์องค์หนึ่งของเมืองสุโขทัย ประชาชนทั่วไปจึงถวายนามพระพุทธรูปองค์นี้ว่า พระพุทธเรื่องฤทธิ์ ปัจจุบันประดิษฐานที่วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร อ.สวรรคโลก

3.5) เครื่องสังคโลก วัตถุโบราณที่มีคุณค่ายิ่ง มีลักษณะเป็นถ้วยชามสิ่งของเครื่องใช้เครื่องประดับสถาปัตยกรรม สิ่งผลิตอันเนื่องมาจากความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในสมัยสุโขทัย เครื่องสังคโลกที่จังหวัดสุโขทัย ปัจจุบันแบ่งตามเตาเผา จะมีอยู่ 3 แหล่ง ดังนี้ 1) เครื่องสังคโลกเตาสุโขทัยหรือเรียกว่า เตาทุเรียงสุโขทัย 2) เครื่องสังคโลกเตาทุเรียงป่ายาง 3) เครื่องสังคโลกเตาทุเรียงเกาะน้อย ชนิดและประเภทของเครื่องสังคโลก แบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ชนิดเนื้ออ่อนหรือเนื้อดิน เผาด้วยอุณหภูมิสูงประมาณ 600-1,000 องศาเซลเซียส 2) ชนิดเนื้อแข็งหรือเนื้อหิน เผาด้วยอุณหภูมิสูงประมาณ 1,200 องศาเซลเซียส แบ่งเป็นชนิดไม่เคลือบน้ำยา ชนิดเคลือบน้ำยา เช่น น้ำยาสีเขียว (เขียว ฟา เงินอมฟ้า เขียวมรกต) น้ำยาสีน้ำตาล (น้ำตาลอ่อน-เข้ม) และชนิดแต่งแต้มลวดลายด้วยการชุดลงไปบนเนื้อดิน ลวดลายที่ปรากฏในถ้วยชามสังคโลก ลวดลายที่พบมากคือ ปลา ดอกไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลายปลาที่เป็นแบบเฉพาะของชาวสุโขทัย ยังมีลายสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู อาจเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว

3.6) พระแม่ย่า เป็นเทวรูป เดิมประดิษฐานอยู่ที่ถ้ำแม่ย่า ซึ่งเป็นเพิงชะง่อนจอมออกมาทางใต้ประมาณ ๑ เมตรเศษ พระแม่ย่าหันพระพักตร์ไปทางทิศใต้ตามเงื้อมเขาที่ยื่นล้ำออกมาทางด้านหลังเงื้อมผามีถ้ำตื้นๆ องค์เทวรูป สลักด้วยหินชนวน เป็นรูปสตรีวัยสาว มีเครื่องประดับอย่างสตรีโบราณผู้สูงศักดิ์ อิริยาบถทรงยืนตรง แขนทั้งสองข้างแนบพระวรกาย ทรงนุ่งผ้าปล่อยชายไหว เป็นเชิงชั้นทั้งสองข้างแบบศิลปะการนุ่งผ้าสตรีสมัยสุโขทัย ไม่ทรงเสื้อหรือสบง ทรงพาหุรัด (กำไลต้นแขน) ทองพระกร (กำไล) ที่ข้อพระหัตถ์ และข้อพระบาทเป็นกำไลวงกลม พระพักตร์รูปไข่ พระโอษฐ์แอมยิ้มน้อย ๆ มงกุฎเป็นแบบขลุ่ยทรงสูง ฉลองพระบาทปลายอ่อน ยอดศิลาส่วนที่เหนือมงกุฎแตกบิ่นหายไปบ้าง เมื่อวัดขนาดของเทวรูปรวมแท่นหิน

แผ่นเดียวกันที่คงอยู่ สูงทั้งหมด 51 นิ้ว วัดจากพระบาทถึงยอดมงกุฎ สูง 49 นิ้ว ศิลากำหลักเป็นศิลปะช่างเดียวกันตลอดไม่มีรอยต่อ

3.7) หลวงพ่อศิลา เป็นพระพุทธรูปปางนาคปรก ขนาดหน้าตักกว้าง 43 ซม. สูง 86 ซม. ขนาดงดงามสมส่วน แกะสลักจากเนื้อศิลาเขียว เป็นศิลปะแบบลพบุรีที่ได้รับอิทธิพลจากขอม เชื่อว่าสร้างในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 คาบเกี่ยวกับศิลปะแบบขอม พระพุทธรูปประทับนั่งบนขนดหางพญานาค 9 เศียร เครื่องทรงแกะสลักเป็นลวดลายเปลือกหอย ฝ่ามือและฝ่าเท้าแกะสลักเป็นรูปนูนสูง พระพักตร์มีจุดเด่นตรงที่มีริมฝีปากหนา ดวงเนตรเรียวงาม พระขนงหนาแกะสลักเป็นวงโค้งต่อเนื่องสวยงาม ส่วนพระเศียรประดับด้วยดอกจัน ตั้งหูทั้งสองข้างประดับด้วยทรงกรวยกลม ห้อยยาวถึงพระอังสา นาคปรก แต่ละเศียรแสดงสีหน้าขมึงทึง ปากกับา ทาสีแดงชาด

3.8) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง ตั้งอยู่ทางด้านขวาของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นที่รวบรวมและจัดแสดงศิลปโบราณที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดีภายในเมืองสุโขทัย และที่ประชาชนมอบให้บริเวณพิพิธภัณฑ์แบ่งส่วนการแสดงผลโบราณวัตถุไว้เป็น 3 ส่วนคือ 1) อาคารลายสือไท 700 ปี เป็นอาคารใหม่ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าทางเข้าอาคารใหญ่ เป็นที่จัดแสดงศิลปวัตถุสมัยสุโขทัย อาทิ พระพุทธรูป เครื่องใช้ ถ้วยชาม เครื่องสังคโลก ศิลารีก 2) อาคารพิพิธภัณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นล่างจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุที่ได้จากการสำรวจ ขุดค้น ขุดแต่ง และบูรณะ แหล่งโบราณคดีสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย กำแพงเพชร และชั้นบนจัดแสดงศิลปารีกสมัยสุโขทัย พระพุทธรูปสำริด เทวรูป โองสังคโลก เครื่องศาสตราวุธ เครื่องถ้วยชามสังคโลก เงินตรา ท่อน้ำแสดงระบบชลประทานสมัยสุโขทัย 3) พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง อยู่ด้านนอกโดยรอบอาคารใหญ่ เป็นที่จัดแสดงศิลปวัตถุโบราณต่างๆ อาทิ พระพุทธรูปศิลา แผ่นจำหลัก รูปทรงอาคารไทยแบบต่างๆ เตาทุเรียงจำลอง เสาธรรมจักรศิลา เป็นต้น

3.9) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสวรรคตวรนายก ตั้งอยู่ที่ตำบลเมือง สวรรคต หลังวัดสวรรคตวรนายก (วัดกลาง) ห่างจากตัวเมืองสุโขทัย 38 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายเข้าไปอีกประมาณ 1.6 กิโลเมตรถึงพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์จัดแสดงออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ชั้นบนจัดแสดงประติมากรรมสมัยต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นสมบัติที่มาจากวัดสวรรคตวรนายก และบางส่วนย้ายมาจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง ส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่ก่อนยุคสุโขทัยจนถึงศิลปะรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนบริเวณชั้นล่างจัดแสดงเครื่องถ้วยสังคโลกเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ ขุดพบมากที่แหล่งโบราณคดีเครื่องถ้วยสังคโลกบ้านเกาะน้อย และบ้านปายาง อำเภอศรีสัชชนาลัย รวมทั้ง แสดงเครื่องถ้วยชามสมบัติได้ทะเลที่งมได้มาจากแหล่งเรือจมในอ่าวไทย

3.2.3 วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต

1) วิถีชีวิตในการดำรงชีพ

1.1) อาหาร อาหารประจำท้องถิ่นของสุโขทัย เช่น ก๋วยเตี๋ยวสุโขทัย ผัดไทย ปลาเห็ด ข้าวเป็ญ อาหารของฝากเมืองสุโขทัย เช่น ถั่วทอด ขนมทองม้วน ทองพับ ขนมฝิง ขนมเกลียว ก๋วยอบเนย ปลาย่าง ปลาร้า น้ำปลา และอาหารพื้นบ้าน เช่น ขนมแตงก่า ขนมลูกชุบ แกงขี้เหล็ก แกงหยวก แกงส้มปลาทอง งบปลาทอง ท่อหมกปลาทอง น้ำพริกปลาทอง

1.2) เครื่องนุ่งห่ม ผ้าตีนจก หัตถกรรมผ้าทอจากบรรพบุรุษเชื้อสายไทยพวน บ้านหาดเสี้ยว ที่ได้สร้างสรรค์งานทอผ้าที่มีลวดลายงดงาม ผ้าตีนจกสุโขทัยเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวผ้าตีนจก

สุโขทัยมีความงดงามเฉพาะตัว คือ ลวดลายของผ้าตีนจกที่เป็นลายพื้นบ้านสืบทอดจากบรรพบุรุษ หรือที่เรียกว่าลายดั้งเดิม มี 9 ลาย ดังนี้ 1. ลายสี่ขอ 2. ลายแปดขอ 3. ลายเครือน้อย 4. ลายเครือกลาง 5. ลายเครือใหญ่ 6. ลายน้ำอ่าง 7. ลายสิบสองหน่วยตัด 8. ลายมนสิบหก (ลายสิบหก) 9. ลายสองท้องสังคโลก

1.3) สมุนไพรและแพทย์แผนไทย

1.3.1) ด้านการรักษาโรค ในจังหวัดสุโขทัยยังคงมีแพทย์แผนโบราณหรือหมอพื้นบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพชน เกี่ยวกับการรักษาโรคจากพืชสมุนไพรในท้องถิ่น ดังนี้ วิธีปรุงยาแบบแพทย์แผนโบราณหรือหมอพื้นบ้าน มีแพทย์แผนโบราณคือ หมอบุญธรรม พัฒนเจริญ หมอพื้นบ้านและความรู้เรื่องการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร คือ นายโดย เณรเอี่ยม และอาจารย์สุข พลาวงศ์ และความรู้เรื่องการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร คือ นายณรงค์ มาคง

1.3.2) พืชสมุนไพรในท้องถิ่น พืชสมุนไพรในอุทยานแห่งชาติรามคำแหง ชาวสุโขทัยได้อาศัยสมุนไพรเหล่านี้เป็นยารักษาโรค มาตั้งแต่โบราณ เช่น สลัดได กระเจา ชิงเกล้ง เจตมูลเพลิงแดง ไพลดำ แก้งข้าพระร่วง ฟ้าทลายโจร มหาภาพ สังกรณี หนุมานประสานกาย โดไม่รู้ล้ม ธรณียีนพญาลำแพน ดาวดึง ทางไหลแดง ว่านนกคุ้ม เต่าร้างแดง เป็นต้น

1.4) ที่อยู่อาศัย จากหลักศิลาจารึกจะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของคนสุโขทัยเป็นชีวิตที่เรียบง่าย มีอิสระเสรีในการดำรงชีวิต เช่น ใครใคร่ค้าช้าง ค้า ค้าม้า ค้า ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์ ในน้ำยังมีปลา ในนาจะมีข้าว ถิ่นที่อยู่อาศัยในแต่ละชุมชนจะมีบ้านที่ทำด้วยไม้หลังเล็กหลังใหญ่ ตามฐานะ บ้านจะปลูกอยู่ในที่ดินที่มีบริเวณบ้าน บริเวณบ้านเหล่านี้ทุกบ้านจะปลูกพืชผักต่างๆ ชนิดที่กินได้ ไม่ยืนต้นบ้าง ไม่ล้มลุกบ้าง และจะปลูกที่ริมรั้วบ้าง ในบริเวณบ้านบ้าง

2) ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

2.1) พุทธศาสนาสมัยสุโขทัย ราวพุทธศตวรรษที่ 18 สมัยนั้นมีศาสนาพราหมณ์ พระพุทธศาสนาหายาน และเถรวาทปะปนกันไป ซึ่งมีวัดสำคัญอยู่กลางเมืองสุโขทัย คือ วัดมหาธาตุ นอกจากเมืองสุโขทัยแล้วยังพบโบราณวัตถุ โบราณสถานใกล้เคียงกับสุโขทัย คือ ศรีสัชนาลัย และมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าในสมัยสุโขทัยนั้น ไทยได้เลิกล้มถือพระพุทธศาสนาหายานแบบขอม และรับลัทธิลังกาวงศ์จากเมืองนครศรีธรรมราชเข้ามา ซึ่งต่อมาไทยได้เปลี่ยนระบบการปกครองเป็นแบบพ่อปกครองลูก ก็เป็นอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทเช่นกัน โดยปรากฏออกมาในด้านปูชนียสถาน และประติมากรรม โดยแยกได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่รุ่งเรืองที่สุด ระยะผสมและระยะเสื่อม การปกครองคณะสงฆ์แบ่งเป็น 2 คณะ คือ คณะคามวาสี มีเจ้าคณะชื่อสังฆราชญาณรุจิมาเถระ และคณะอรัญวาสี มีเจ้าคณะชื่อพระบรมครูติโลกติลลิตร์ณะศีลคันทวนวาสีธรรมกิตติสังฆราชมหาสวามี โดยพระพุทธศาสนารุ่งเรืองมากในรัชสมัยของพระมหาธรรมราชาลิไท ทั้งด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา การคณะสงฆ์ การตั้งโรงเรียนแห่งแรกของเมือง การจำลองรอยพระพุทธบาท การหล่อพระพุทธรูปมาขุดใหญ่ ทรงก่อพระธาตุที่สำคัญในเมืองกำแพงเพชร ส่งทูตไปเชิญหน่อพระศรีมหาโพธิ์มาปลูกในอาณาเขตสุโขทัย เป็นต้น

2.2) ศาสนาในสุโขทัยปัจจุบัน ปัจจุบันพุทธศาสนาในสุโขทัยยังคงเป็นพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ในส่วนนิกายอื่น ๆ เพียงแต่มาพำนักชั่วคราวเท่านั้น แม้จะมีการดำเนินการในลักษณะเผยแผ่ แต่ก็ยังมีได้ตั้งมั่นเป็นหลักฐานเด่นชัด ปัจจุบันพุทธศาสนาในสุโขทัย คณะสงฆ์ได้ยึดหลักการบริหาร การปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 505 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2535 และกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของการปกครองคณะสงฆ์ไทย

2.3) ศาสนาสถาน สุโขทัยในอดีตถึงปัจจุบันมีวัดจำนวนมาก ซึ่งวัดเหล่านี้บางแห่งก็ยังมีหลักฐานปรากฏบ้าง และเหลือเพียงซากหักพังไปตามกาลเวลาบ้าง และวัดก็มีนามเรียกขานตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์

2.4) ความเชื่อและพิธีกรรม เป็นเรื่องราวที่แต่ละสังคมได้ยึดถือปฏิบัติเพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการที่จะต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคอันตรายที่เกิดจากมนุษย์ และธรรมชาติชาวสุโขทัยมีความเชื่อและพิธีกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดมาแต่อดีตถึงปัจจุบัน ตามหลักฐานปรากฏในศิลาจารึก ดังนี้ ความเชื่อเกี่ยวกับการกตัญญูกตเวที ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการถวายทาน ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาศีล ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทอดกฐิน ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการพลีกรรม และ ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการฟังธรรม

2.5) งานลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ จังหวัดสุโขทัยจัดงานพลุกพ้นประวัติศาสตร์ ประเพณีขึ้น ให้เป็นงานใหญ่ระดับชาติ เพื่อแนะนำจังหวัดสุโขทัย ให้ชื่อตามคำในศิลาจารึกว่า งานเผาเทียนเล่นไฟ จุดเน้นที่เป็นหัวใจของงานนี้คือฟื้นฟูประเพณีการลอยกระทง การเผาเทียน และการเล่นไฟ พลุ ตะไล ไฟพะเนียง ดอกไม้ไฟ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยปีละหลายแสนคน และมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ

2.6) ประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิต เช่น การคลอดบุตรและการอยู่ไฟ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีกินสั้วขวัญ วันแต่งงาน การวัดเวลาและนับเวลาตอนกลางวัน ประเพณีแต่งงานชาวไทยพวน พิธีกรรมการปัดรังควานเสียกบาล พิธีเรียกขวัญเชิญขวัญและซ่อนขวัญ พิธีเรียกขวัญชาวศรีสำโรง พิธีบนเบี้ย ประเพณีเสนฮื้อนประเพณีทำศพ ประเพณีอยู่เฮือนดี (พิธีศพ)

2.7) ประเพณีเกี่ยวกับอาชีพ เช่น การทำนา ประเพณีการแห่นางแมว ประเพณีสวดมนต์ปลาช่อน ประเพณีกำฟ้า ประเพณีกำเกียง

2.8) ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เช่น ประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีการจัดสร้างพวงมะโหด ประเพณีทอดผ้าป่าข้าวสุก ประเพณีการสลากภัตผ้าห่ม ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีบวชช้าง

2.9) ประเพณีเฉพาะ เช่น งานพระแม่ย่า งานสงวนน้ำโอยทาน งานสงกรานต์คนแก่ ประเพณีการทำขวัญผึ้ง ประเพณีข้าวขวัญวันเล่นไฟ

3) ภาษาและวรรณกรรม

3.1) ภาษาถิ่นสุโขทัย มีหลายสำเนียงปะปนกัน โดยสามารถแยกได้ดังนี้ สำเนียงภาษาไทยกลางหรือภาษาราชการไทย สำเนียงภาษาสุโขทัย มีใช้พูดทั่วไปในชนบทของจังหวัดสุโขทัยและท้องที่ สำเนียงภาษาไทยล้านนา มีใช้มากในอำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีสัชนาลัยตอนเหนือ สำเนียงภาษาไทยสาน มีใช้มากในอำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอศรีรีมาศ สำเนียงภาษาไทยพวน มีใช้มากในอำเภอศรีสัชนาลัย สำเนียงภาษาม้ง มูเซอ เย้า ลีซอ ยาง กะเหรี่ยง ในอำเภอศรีสัชนาลัย และสำเนียงภาษาไทยดำในอำเภอกงไกรลาศ

3.2) วรรณกรรมสมัยสุโขทัย วรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์ส่วนใหญ่จารึกลงบนแท่ง และแผ่นศิลา แผ่นทอง แผ่นเงิน แผ่นดีบุก ใบลาน และสมุดข่อย เช่นศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 เป็นต้น สำคัญในวรรณกรรมประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อ ศาสนา วิถีชีวิต จาริต วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งในเรื่องศาสนาวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏใน วรรณกรรมนี้ ส่วนใหญ่กลายเป็นมรดกตกทอดสู่สังคมไทย ให้ยึดถือในวิถีชีวิตอย่างยาวนานมาตราบเท่าทุกวันนี้ เช่น ศิลาจารึกพ่อขุนราม ศิลาจารึกวัดศรีชุม ศิลาจารึกนครชุม ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง ศิลาจารึกวัดโสกการม-บุรพาราม ไตรภูมิภคหรือไตรภูมิพระร่วง ตำนานพระร่วงพระลือ พระร่วงลูกนางนาคน พระร่วงส่วยน้ำ ประกาศิตพระร่วง

3.3) วรรณกรรมท้องถิ่นสุโขทัย หมายถึงวรรณกรรม ที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากวรรณกรรมแบบฉบับ วรรณกรรมเหล่านี้ ชาวบ้านได้สร้างสรรค์ขึ้นมา คนท้องถิ่นใช้ (อ่าน ฟัง) และคนท้องถิ่นเป็นผู้อนุรักษ์ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง รูปแบบของชนท้องถิ่นเป็นไปตามความนิยมของท้องถิ่นนั้นๆวรรณกรรมท้องถิ่นสุโขทัย แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ ด้านวรรณกรรมมุขปาฐะ (วรรณกรรมปากเปล่า) แบ่งได้เป็นหลายประเภท เช่น นิทานพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย สำนวน ภาษิต เพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงฉ่อย เพลงฉุยฉายเข้าวัด และด้านวรรณกรรมลายลักษณ์ เช่น เพลงยาวธรรมสุภาสิต ตำราพยากรณ์ชะตาปีในแต่ละปี

4) ศิลปหัตถกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่นพื้นบ้าน

4.1) จิตรกรรม งานจิตรกรรมของสุโขทัยพบได้ไม่มาก ภาพที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นภาพเล่าเรื่องชาดก พุทธประวัติ นิยมเขียนไว้บนฝาผนังโบสถ์ วิหาร หรือถ้ำ เช่น จิตรกรรมเพดานอุโมงค์วัดศรีชุม จิตรกรรมฝาผนังวัดหนองไฉ่ ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ขุมเจดีย์เจ็ดแถว

4.2) ประติมากรรม ของสุโขทัยมีหลายประเภท ได้แก่ ลวดลายปูนปั้น พระพุทธรูปงานปั้นอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ลายปูนปั้นที่วัดพระพายหลวง ลายปูนปั้นที่วัดนางพญา เครื่องสังคโลก ทั้งที่เมืองสุโขทัย เตาทุเรียงป่ายาง เตาทุเรียงเกาะน้อย ภาพจำหลักลายเส้นแกะลายเบารอยพระพุทธรูป วัดตระพังทอง พระพุทธรูปสุโขทัย พระแม่ย่า

4.3) สถาปัตยกรรม มีลักษณะใกล้เคียงกับศิลปะล้านนา สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดมีมากมายรู้จักกันอยู่ทั่วไปว่าเป็นเมืองสถาปัตยกรรมแห่งโบราณสถาน มีหลายรูปแบบทั้ง โบสถ์ วิหาร โดยเฉพาะเจดีย์มีหลายรูปแบบ เช่น เจดีย์ทรงดอกบัวตูม เป็นต้น

4.4) เครื่องทองโบราณ ทองโบราณ หรือเรียกกันทั่วไปว่า ทองสุโขทัย เป็นงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงเนื่องจากทองมีราคาสูงใช้เป็นหลักประกันค่าของเงินตราได้ตลอดทุกยุคทุกสมัย คุณค่าของทองประกอบกับช่างทำที่มีฝีมือประณีตพิถีพิถัน ทองโบราณสุโขทัยเป็นงานที่ประดิษฐ์ด้วยมือเป็นงานหัตถศิลป์ที่มีคุณค่า งามด้วยรูปแบบลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กล่าวคือสร้อยมักตกแต่งด้วย ลูกตะกร้อ ลูกประคำ เม็ดมะยม ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นสร้อยข้อมือหรือสร้อยคอ ส่วนที่เป็นตัวสร้อยจะรัดทองเป็นเส้นแล้วถักเป็นแบบทกเส้า สี่เส้า แปดเส้า แล้วแต่ขนาดของเครื่องประดับทองที่จะสามารถถักได้

4.5) หัตถกรรมพื้นบ้าน นอกจากอาชีพทำนาทำไร่แล้ว ถ้าว่างงานจะสร้างงานศิลปหัตถกรรม ดังมีคำกล่าวว่า เสรีจหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก หมายถึง การสร้างสรรค์งานด้านศิลปะเพื่อประโยชน์ใช้สอย ศิลปหัตถกรรมมีหลายชนิดได้แก่ ทอผ้า สานเข่ง เครื่องหวาย ไม้แกะสลัก หมอนกลม ไม้

กวาด ปั่นหม้อ ทำทองโบราณ ตีมีด ฯลฯ ในที่นี้จะกล่าวถึงงานศิลปหัตถกรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของสุโขทัย เช่น ผ้าทอศรีสังขาลย์ เครื่องปั้นดินเผา

4.6) การละเล่นของเด็ก สืบต่อกันมาแต่โบราณ บางชนิดไม่ต้องมีกติกามากมาย หรือแม้เล่นเพียงลำพัง หรือคนสองคนก็ได้ เช่น เล่นว่าว ยิงลูกหิน เดินกะลา (ผีโกะกะ) และกำทาย เป็นต้น ส่วนการละเล่นที่มีกฎเกณฑ์ซับซ้อนขึ้น ใช้ผู้เล่นมากขึ้น ก็มีมาก เช่น กาฟักไข่ เตยหรือตาล่อง

4.7) การละเล่นของผู้ใหญ่ เช่น มังคละ กลองยาว

4.8) เพลงพื้นบ้าน เพลงร้องเล่นของเด็ก เช่น เพลงตูดเน้า ตูดหนอน เพลงฟันหัก เพมดตะนอย เพลงหัวโล้น เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก เช่น เพลงโพงพาง เพลงมอญซ่อนผ้า เพลงชักส้าว 3) เพลงกล่อมเด็ก เช่น เพลงแม่เนื้ออ่อน เพลงเรไร เพลงแม่ฮู้ก เพลงโละกะเห่ เพลงปลอบเด็กหรือเพลงหยอกเด็ก เช่น เพลงจับปูดำ เพลงตั้งไข่ล้ม เพลงโยกเยก เพลงฉ่อย เช่น กลอนขมกล่อมขมไม้ กลอนยอ เพลงร่ำวง เช่น เพลงเดชะโลด เพลงต้นยา ไบยา เพลงตรุษสงกรานต์ เพลงกาเหว่า เพลงคำแล้ว เพลงจับเรียงเคียงคู่ เพลงจำปี อยู่บนฟ้า เพลงไตรรงค์ เพลงทักษิณบินถลา เพลงทับทิมริมตลิ่ง นกแก้วชนเขียว เพลงนกเขา เพลงพิมเลเล เพลงหกโมงยงกชขึ้นเสา เพลงแหวนสวมก้อย เพลงร้องรำพัน เพลงประกอบการละเล่นของผู้ใหญ่ เช่น เพลงนางครก เพลงเชิญผี เพลงพวงมาลี เพลงอุยฉาย เพลงนางช้าง เพลงชักเย่อ และเพลงประกอบพิธี เช่น เพลงเชิญขวัญ เพลงแห่นางแมว เพลงแห่นาค

4.9) นาฏศิลป์ เช่น ระบายลายสังคโลก ระบายเทวีศรีสังขาลย์ ระบายทอขึ้นตีนจก ฟ้อนตะคัน ระบายสุโขทัย ซึ่งปัจจุบันมีวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยเป็นสถาบันการศึกษาสำคัญในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาด้านนี้

5) รูปแบบทางสังคมและเศรษฐกิจ

ชาวจังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวไทยดั้งเดิม มีลักษณะของสังคมชนบท ประชาชนมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่และมีการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ในลักษณะของสังคมเครือญาติ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนสำเนียงภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ประกอบกับสภาพพื้นที่ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังคำกล่าวในหลักศิลาจารึกที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ก็ยังคงปรากฏจนถึงปัจจุบัน จึงส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัย มีรูปแบบที่พอเพียงภายใต้ความเป็นชนบท และคงความเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นๆ จะมีคนอพยพมาจากท้องถิ่นอื่นบ้างไม่มากนัก นอกจากนี้ ยังมีชนกลุ่มน้อยเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ม้ง เย้า และลีซอ ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้มานานแล้ว และอีกส่วนหนึ่งอพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดลำปาง น่าน พระยา เชียงราย แพร่ ตาก และเพชรบูรณ์ ปัจจุบันชาวเขาเหล่านี้อาศัยอยู่ในเขตตำบลบางแก่ง และตำบลแม่สิน แม่สำ ในอำเภอศรีสังขาลย์

สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย พิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยใน ปี พ.ศ.2552 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่ากับ 33,405 ล้านบาท โดยมีมูลค่าการผลิตจำแนกเป็นรายสาขา ในปี พ.ศ.2552 สาขาการผลิตที่มีมูลค่าการผลิตมากที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ เท่ากับ 11,955 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ การค้าส่ง การค้าปลีก การซ่อมแซมรถยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน มีมูลค่า

ผลิตภัณฑ์ 5,503 ล้านบาท และสาขาที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมน้อยที่สุดคือ ลูกจ้างในครัวเรือน 37 ล้านบาท โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2548 เท่ากับ 9,667 ล้านบาท

3.3 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดกำแพงเพชร

3.3.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดกำแพงเพชรตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 358 กิโลเมตร มีพื้นที่ 8,607.5 ตารางกิโลเมตร (5,379,687.5 ไร่) เป็นพื้นที่ การเกษตรประมาณ 5,358.15 ตารางกิโลเมตร (3,348,847 ไร่) ป่าไม้ 2,184.7 ตารางกิโลเมตร (1,365,437.5 ไร่) พื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่อื่นๆ อีกประมาณ 1,064.65 ตารางกิโลเมตร (665,403 ไร่)

3.3.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก และอำเภอศรีมามาศ จังหวัดสุโขทัย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอโพธิ์ทะเล อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

3.3.3 ภูมิประเทศ

จังหวัดกำแพงเพชรมีแม่น้ำปิงไหลผ่านเป็นระยะทางยาวประมาณ 104 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนล่างแบบตะพักลุ่มน้ำ (ALLUVIAL TERRACE) มีระดับความสูงประมาณ 43-107 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่บริเวณทางด้านทิศตะวันออกและใต้ของจังหวัด ลักษณะที่ 2 เป็นเนินเขาเตี้ยๆ สลับที่ราบ พบเห็นบริเวณด้านเหนือ และตอนกลางของจังหวัด ลักษณะที่ 3 เป็นภูเขาสลับซับซ้อน เป็นแหล่งแร่ธาตุ และต้นน้ำลำธารต่างๆ ที่สำคัญ เช่น คลองวังเจ้า คลองสวนหมาก คลองขลุง และคลองวังไทร ไหลลงสู่แม่น้ำปิง โดยสรุป ลักษณะพื้นที่ของจังหวัดกำแพงเพชร ด้านตะวันตกเป็นภูเขาสูงลาดลงมา ทางด้านตะวันออก ลักษณะดินเป็นดินปนทรายเหมาะแก่การทำนา และปลูกพืชไร่

3.3.4 ภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศของจังหวัดกำแพงเพชร อากาศค่อนข้างร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยรายปีประมาณ 28 - 30 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนจัดเป็นเดือนที่ร้อนที่สุด ฤดูฝนในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีประมาณ 1,238.14 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน และตกน้อยที่สุดในเดือนมกราคม ฤดูหนาวอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

3.3.5 แหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญ

1) แม่น้ำปิง เป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญทั้งของภาคเหนือและของประเทศ มีลำน้ำเข้าสู่จังหวัดกำแพงเพชรบริเวณบ้านวังเจ้า ตำบลโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร ไหลลงมาทางใต้ ผ่านอำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองขลุง อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี และไหลออกจากจังหวัดกำแพงเพชร ที่อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี มีความยาวประมาณ 104 กิโลเมตร

2) คลองวังเจ้า ต้นน้ำอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดกำแพงเพชร พื้นที่รับน้ำลุ่มน้ำสาขาคลองวังเจ้าประมาณ 625.75 ตารางกิโลเมตร คลองวัง

เจ้าเป็นลำน้ำขนาดเล็กและตื้นเขิน เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดตาก โดยไหลลงแม่น้ำปิง ที่บ้านวังเจ้า ตำบลโกสัมพีน อำเภอกอสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

3) คลองแม่ระกา ต้นน้ำอยู่ทางทิศเหนือและตะวันตกของอำเภอรานกระต่าย ไหลผ่านมาทางด้านตะวันตกของอำเภอเมืองกำแพงเพชร พื้นที่รับน้ำสาขาคลองแม่ระกา ประมาณ 975.62 ตารางกิโลเมตร

4) คลองสวนหมาก ต้นน้ำอยู่ในเขตป่าคลองสวนหมาก หรือเขาขุนคลองสวนหมาก (อุทยานแห่งชาติคลองลาน) อำเภอลองลาน ไหลจากตะวันตกมาตะวันออก บรรจบแม่น้ำปิงที่บริเวณวัดสว่างอารมณ์ บ้านนครชุม ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร พื้นที่รับน้ำลุ่มน้ำสาขาคลองสวนหมาก ประมาณ 1,129.29 ตารางกิโลเมตร

5) คลองขลุง ต้นน้ำอยู่บริเวณอำเภอลุ่มฝาง จังหวัดตาก อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ไหลผ่านตอนใต้ของอำเภอลองลาน มาทางตะวันตกของอำเภอลองขลุง อยู่ในลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงตอนล่าง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 3,316.11 ตารางกิโลเมตร

3.3.6 แร่ธาตุ

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติประเภทแร่ธาตุอย่างหลากหลาย แร่ธาตุที่สำรวจพบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) แร่โลหะ ได้แก่ แร่เหล็ก แร่เหล็กแดง แร่ตะกั่ว แร่ดีบุก แร่ทองแดง และ แร่ทองคำ 2) อโลหะ ได้แก่ ปิโตรเลียม หินอ่อน ฟลูออไรต์ ทัลก์ โพโรฟิลไลต์ ตลอดจนมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 ตำบลลานดอกไม้ ห่างจากตัวเมือง 13 กิโลเมตร บนทางหลวงหมายเลข 101 สายกำแพงเพชร-พรวนกระต่าย แยกซ้ายเข้าไปประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นน้ำพุร้อนเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ผุดขึ้นมาจากใต้ดิน จำนวน 5 จุด อุณหภูมิประมาณ 40-65 องศาเซลเซียส จากการตรวจสอบของกระทรวงสาธารณสุข ปรากฏว่าไม่มีสารปนเปื้อน และเชื้อโรคอันตรายเกินมาตรฐานแต่อย่างใด มีสถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่ในบริเวณน้ำพุร้อนแห่งนี้ด้วย

3.3.7 การปกครองและประชากร

จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 78 ตำบล 823 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอลองขลุง อำเภอลองลาน อำเภอไทรงาม อำเภอชานุมรลักขบุรี อำเภอรานกระต่าย อำเภอลานกระบือ อำเภอปางศิลาทอง อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอบึงสามัคคี และอำเภอกอสัมพีนคร และมีหน่วยงานราชการ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง คือ เทศบาลเมืองกำแพงเพชร เทศบาลเมืองหนองปลิง และเทศบาลเมืองปางมะค่า, เทศบาลตำบล 22 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 64 แห่ง มีประชากร จำนวน 797,390 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 392,000 คน เพศหญิง จำนวน 405,090 คน

3.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

3.4.1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรป่าไม้ที่พบได้ในจังหวัดกำแพงเพชร มีทั้งป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ กระจายอยู่พื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้ประเภทต่างๆ ปัจจุบันมีการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเพื่อเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและที่อยู่อาศัย ส่งผลทำให้เนื้อที่ป่ามีปริมาณลดลงกว่าในอดีตมาก

จากข้อมูลการเปลี่ยนภาพถ่ายดาวเทียม Landsat-5 มาตราส่วน 1 : 50,000 ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่าจังหวัดกำแพงเพชร มีเนื้อที่ป่าไม้จำนวน 1,899.85 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,187,406 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.07 ของพื้นที่จังหวัด

ในปี พ.ศ.2552 พบว่า จังหวัดกำแพงเพชร มีเนื้อที่ป่าไม้จำนวน 2,098.69 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,311,681.20 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.38 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2549 จำนวน 124,275 ไร่ หรือร้อยละ 10.47 (เนื้อที่ป่าไม้ หมายถึง เนื้อที่ป่าชนิดต่างๆ เช่น ป่าดิบ ป่าสน ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าเต็งรัง แคร่แกร็น ป่าพรุ ป่าชายเลน และป่าชายหาด เป็นต้น ไม่ว่าอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าโครงการ และพื้นที่ที่ใหญ่กว่า 5 เฮกตาร์ (31.25 ไร่) โดยมีเรือนยอดต้นไม้สูงอย่างน้อย 5 เมตร ปกคลุมมากกว่าร้อยละ 10) มีพื้นที่ป่าตามกฎหมาย โดยออกตามกฎหมายกระทรวง และพระราชกฤษฎีกา

1) ป่าสงวนแห่งชาติ กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

1.1) ป่าคลองวังเจ้าและป่าคลองสวนหมาก อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองลาน และอำเภอโกสัมพีนคร

1.2) ป่าคลองสวนหมากและป่าคลองขลุง อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองลาน และอำเภอคลองขลุง

1.3) ป่าคลองขลุงและป่าแม่วงศ์ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอขามเฒ่าอำเภอลำดวน อำเภอลอง ขลุงและอำเภอปางศิลาทอง

1.4) ป่าไทรตรังษ์ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร

1.5) ป่าหนองเสือโฮกและป่าหนองแขม อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอฟากนครใต้

1.6) ป่าหนองหลวง อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอฟากนครใต้ และอำเภอลานกระบือ

1.7) ป่าเขาเขียว-เขาสว่าง และป่าคลองห้วยทราย อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอฟากนครใต้

1.8) ป่าแม่ระกา อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอฟากนครใต้ และอำเภอโกสัมพีนคร

1.9) ป่าหนองคล้าและป่าดงฉัตร อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอลานกระบือ อำเภอไทรงาม อำเภอฟากนครใต้ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอขามเฒ่าอำเภอลอง และอำเภอคลองขลุง

2) อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า จากข้อมูลของอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ระบุว่าพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอคลองลาน อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ประกอบด้วยป่าที่สมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำลำธารของแม่น้ำปิง มีสัตว์ป่า นานาชนิด ตลอดจนจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก ถ้ำ หน้าผา โป่งแก๊สธรรมชาติ เป็นต้น มีเนื้อที่ประมาณ 466,875 ไร่ หรือ 747 ตารางกิโลเมตร ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 107 ตอนที่ 158 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2533 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 63 ของประเทศ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อยู่ในเขตรอยต่อระหว่างบริเวณเขตเทือกเขาภาคตะวันตกกับบริเวณขอบที่ราบภาคกลาง สภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อน แนวเขาวางตัวในทิศเหนือ-ใต้ เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัย ที่ราบอยู่ทางตอนกลางพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นอ่างกะทะขนาดเล็ก จำนวน 2 แอ่ง พื้นที่ 2,000-5,000 ไร่ แนวเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ เขาเย็น เขาสน เขาเต่าดำ เขาขุน เขาชาแล้ง เขาอีโละโคะ เขาวังเจ้า เขาบึงใหญ่ ดอยหลวง และเขาวังกะสัง เป็นต้น ความสูงของพื้นที่มีความสูงจาก

ระดับน้ำทะเล 200-1,898 เมตรโดยมียอดเขาเย็นที่อยู่ทางทิศตะวันตกของพื้นที่สูงที่สุด พื้นที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ประกอบด้วย 2 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำคลองวังเจ้า ประกอบด้วย คลองแม่ยะมา คลองวังเจ้า คลองขุนหมาก คลองแขยง และลุ่มน้ำคลองสวนหมาก ประกอบด้วย คลองไพร คลองวังกะสัง คลองพลู คลองอิหมี คลองส้มโอ คลองบึงใหญ่ คลองสวนหมาก คลองเต่าดำ คลองผู้ใหญ่เลา คลองนายปู คลองขาแข้ง คลองจำปา คลองตะเนาะ และคลองปางขบ เป็นต้น

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้าได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้มีความชื้นในอากาศสูง มีเมฆมาก ฝนตกหนัก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,318 มิลลิเมตรต่อปี และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้มีอากาศหนาวเย็น ท้องฟ้าโปร่ง มีอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม 14 องศาเซลเซียส และช่วงฤดูร้อนจะเป็นช่วงรอยต่อระหว่างลมมรสุมทั้งสอง อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน 36 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 26 องศาเซลเซียส

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้าปกคลุมด้วยพื้นที่ป่า 5 ชนิด ประกอบด้วย

ป่าเบญจพรรณ เป็นสังคมพืชที่ปกคลุมพื้นที่อุทยานแห่งชาติมากที่สุดประมาณร้อยละ 6 ของพื้นที่ พบกระจายตั้งแต่ระดับความสูงจากน้ำทะเล 200-1,000 เมตร ชนิดไม้ที่พบได้แก่ สัก รกฟ้า แดง ประดู่ และมะกอกเกลื้อน รักใหญ่ เสลา โมกมัน สะเทิบ กางเขินมอด ปอตูบหูช้าง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีไม้ขึ้นปะปนอยู่ด้วย เช่น ไม้ยางนวล ไผ่ไร่ เป็นต้น เป็นแหล่งอาศัยและหลบภัยของ กระต๊อง เก้ง กวางป่า เสือปลา หมูป่า สัตว์พื้นแทะต่างๆ ไก่ป่า เป็นต้น

ป่าดิบเขา พบกระจายบนเขาสูงชันทางด้านทิศตะวันตก ตลอดแนวเหนือ-ใต้ ตั้งแต่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,000 เมตรขึ้นไป ชนิดไม้ที่พบได้แก่ ก่อเดือย ก่อใบเลื่อม ฝาละมี ค่าหุด สารภี ดอย พะวา โปบาย ก่อหม่น ทะโล้ ฯลฯ พืชพื้นล่างค่อนข้างแน่นทึบ เช่น เฟิน ปอ กระวาน อ้อ แขน หวาย เป็นต้น มีสัตว์ขนาดใหญ่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ในบางฤดู เช่น กระต๊อง และยังมีสัตว์ขนาดเล็กอาศัยอยู่ เช่น กระรอกบินเล็กแก้มขาว กระรอกบินจิ๋วท้องขาว นกพญาไฟใหญ่ นกพญาไฟเล็ก นกไต่ไม้ท้องสีเม็ดมะขาม เป็นต้น

ป่าดิบแล้ง พบกระจายอยู่บริเวณแนวหุบเขาตอนกลางของพื้นที่ ในระดับความสูงประมาณ 400-1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล ชนิดไม้ที่พบได้แก่ ชุมแสงแดง เสลา ยมหิน กระโดนแดง เต็ม สะบันงา กระพุ่มน้ำ ลำพูป่า มะเดื่อ ดาว เต่าร้าง ค้อ ฯลฯ เป็นแหล่งอาศัย แหล่งอาหาร และหลบภัยของ กระต๊อง กวางป่า กระงะหนู เสือไฟ แมวदार พญากระรอกทองดำ นกกก นกเงือกกรามข้าง และนกตี่งลื้อ เป็นต้น

ป่าเต็งรัง พบกระจายเป็นหย่อมๆ ตามบริเวณยอดเขาหรือเนินเขาเตี้ยๆ ทางด้านตะวันออกและตอนเหนือของอุทยานแห่งชาติ ในระดับความสูงประมาณ 200-800 เมตร ชนิดไม้ที่พบได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง กระต้อมหนู ก่อนก ก่อแพะ ส้านใหญ่ มะม่วงหาวมะงว้น ฯลฯ พืชพื้นล่างที่พบเป็นจำพวกหญ้า เช่น หญ้าเพ็ก ใจด หญ้าคา หญ้าหนวดหญ้าเล็ก เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบได้แก่ หมูป่า เก้ง ตะกวด เต่าเหลือง เป็นต้น

ป่าสนเขา พบกระจายเป็นหย่อมๆ ตามแนวสันเขาและบนยอดเขาบริเวณตอนกลางตามแนวเหนือ-ใต้ ที่ระดับความสูงประมาณ 900-1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล ชนิดไม้ที่พบได้แก่ สนสามใบ มะกอก ทะโล้ สารภีดอย ตำเสาหนู เป็นต้น มีสัตว์ป่าเข้าไปใช้ประโยชน์บางฤดู เช่น เลียงผา หมูป่า ลิงกัง ชะมดแดง หางป๋อง เม่นเล็กหางพวง หนูฟันเหลือง เป็นต้น บริเวณแหล่งน้ำและลำคลองต่างๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ นกเงือกกรามข้าง นกหัวขวานเขียวป่าไผ่ นกกระเต็นหัวดำ นกเป็ดผีเล็ก เขียวว้าก กบ

หนอง กบห้วยชาปุม อังกรายห้วยเล็ก กบหุด อังชาคำ จงโคร่ง อังน้ำเต้า อังอ่างกันชิด คางคกกระเซ เขียดจะนา ปลาจาด ปลาชีวควายแถบดำ ปลาตะเพียนน้ำตก ปลาพลวงหิน ปลาแขยงหิน ปลาช่อน ปลาสลาด ปลากด เป็นต้น

สถานที่ท่องเที่ยว เช่น น้ำตกคลองสมอกล้วย น้ำตกเต่าดำ น้ำตกคลองวังเจ้า น้ำตกกระแตไต่ไม้ ตกนาฬิกาทรายน้ำ เขาเย็น

3) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง จากข้อมูลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชระบุว่าครอบคลุมท้องที่ตำบลโกสัมพี ตำบลเพชรชมพู ตำบลลานดอกไม้มัดก อำเภอกโกสัมพีนคร ตำบลทรงธรรม ตำบลนครชุม ตำบลท่าขุนราม และตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง กำแพงเพชร มีเนื้อที่ประมาณ 101 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 63,125 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาต่อเนื่องกันตามแนวเหนือ-ใต้ สูงจากระดับน้ำทะเลระหว่าง 120-852 เมตร ประกอบด้วยยอดเขาสนามเพรียง เขาสน เขาคันนา เขาเจดีย์ เขาตองควง เขาก้วยาง และยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาสน สูงจากระดับน้ำทะเล 852 เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของคลองวังชมพู คลองค่าง คลองแดงโม คลองไคร้ คลองไหลประดา คลองห้วยโป่ง คลองลึก คลองเมือง ห้วยอ้ายเปี้ย ห้วยกุ่ม ห้วยปลาเก้ง ครอบคลุมพื้นที่ราบและเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และมีประชากรอาศัยอยู่กระจัดกระจายรอบพื้นที่เขต สภาพป่าไม้เป็นป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรังผสมสน สัตว์ป่าสำคัญได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ดังนี้ หมูป่า เลียงผา หมาจิ้งจอก แมวป่า เสือดำ เสือไฟ หมูหริ่ง อีเห็น พังพอน ชมด ลิง บ่าง เม่นค่างขาว กระรอก กระแต กระต่ายป่า อ้น ตุ่น และลิ่น สัตว์ปีก ดังนี้ ไก่ป่า เหยี่ยว นกกระทา นกคุ้ม นกเป่า นกเขา นกบั้งรอก นกกระปูด นกตบยุง นกแสก นกจาบคา นกตะขาบ นกกระรางหัวขวาน นกโพระดก นกหัวขวาน นกกาเหว่า นกนางแอ่น นกเค้าแมว นกขุนทอง นกกระต๊อ นกกระเจี๊ยบ นกกระเจี๊ยบ นกกระวังไฟ นกเขาเขียว นกเขาใหญ่ นกเขาขาว นกกวัก สัตว์เลื้อยคลาน ดังนี้ งู ตะกวด กิ้งก่า ตุ๊กแก เต่า แย้ เขียด จิ้งเหลน งูเขียวหัวจิ้งจก ตะขาบ งูเหลือม งูหลาม งูสิง งูเห่า งูจงอาง งูดิน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก มี กบ คางคก อังอ่าง เขียด

4) น้ำพุร้อนพระร่วง มีรายละเอียดตามข้อมูลท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชรดังนี้ “พระร่วง” เมื่อครั้งยังเป็นหนุ่ม มีนิสัยคะนองชอบเล่นเปี้ย เล่นว่าว เล่นไก่ เจ้าชู้ โดยไม่ถือพระองค์ ชอบเสด็จไปในท้องถื่นทูลกระหม่อม และเมื่อเสด็จไปในที่ต่าง ๆ ก็มักจะเกิดเป็นตำนานขึ้นมากมาย กล่าวกันว่า พระร่วงเป็นผู้มีบุญญาธิการ รู้ทั้งบังเหื่อม รู้จบไตรเพทวิทยาคม อีกทั้งมี วาจาสิทธิ์ จากตำนานโบราณกล่าวว่า พระร่วงได้เสด็จมาถึงบริเวณเขาไก่เขี่ย พระองค์ได้ไต่ป่าตัวหนึ่ง เมื่อเสด็จมาถึงสถานที่ร่มรื่น พระองค์ทรงหิว และตั้งใจจะเสวยไก่ป่า จึงได้สาปบริเวณนี้เป็นบ่อน้ำพุร้อน เพื่อที่จะได้นำน้ำร้อนมาลวกไก่ และถอนขน เมื่อถอนขนเสร็จ ไม่มีน้ำเย็น จึงสาปน้ำเย็นขึ้นเพื่อล้างไก่ ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดบ่อน้ำร้อน บ่อน้ำเย็น บริเวณใจกลางบึงสาป เขาไก่เขี่ย หรือจากข้อสันนิษฐาน กล่าวว่า พระองค์คงสาปน้ำร้อน น้ำเย็น เพื่อทำความสะอาดไก่ หรือที่เรียกว่าให้น้ำไก่ แล้วพระองค์ ก็ได้เดินทางต่อไป บ่อน้ำร้อน น้ำเย็น กลายเป็น “บ่อน้ำร้อนบึงสาป” เขาไก่เขี่ย และ ในวารสารรัฐพิธีเสกน้ำพระพุทธรณ์มณฑลอันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อทูลเกล้าฯ ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 5 รอบ 5 ธันวาคม 2530 ได้นำน้ำจากบ่อน้ำพุร้อนพระร่วงไปร่วมพิธี ณ พระวิหารหลวงวัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร ถือเป็นการยืนยันความสำคัญของน้ำพุร้อนพระร่วงได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านลานหิน ตำบลลานดอกไม้อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และบริการสาธารณะ จึงได้ขออนุญาตกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อขอเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ เนื้อที่ 15-0-38 ไร่ เมื่อปี พ.ศ. 2543 ตามประกาศกรมป่าไม้ ลงวันที่ 15 กันยายน 2543 เรื่อง กำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป่าแม่ระกา) ฉบับที่ 178/2543 และตั้งแต่ปี 2544 จนถึงปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในแหล่งบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง เพื่อให้มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดกำแพงเพชร และภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยที่เป็นไปตามมาตรฐาน

บ่อน้ำพุร้อนพระร่วงบึงสาป มีลักษณะทางกายภาพ คือ เป็นบ่อน้ำพุร้อนที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติจากใต้ดิน มีความร้อน 40 - 65 องศาเซลเซียส ซึ่งหากอาบหรือแช่น้ำแร่สามารถแก้อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อ อาการบ่าแข็ง ข้อติด ข้อเคล็ดหรือข้อแพลง และโรคผิวหนัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ได้ส่งตัวอย่างน้ำพุร้อนไปตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางด้านกายภาพ - เคมี และโลหะหนัก เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2548 ที่กลุ่มงานวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4 นครสวรรค์ และตามรายการที่ตรวจวิเคราะห์ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่ไม่ใช่ทะเล ตามประกาศของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่องการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 111 ตอนที่ 16 ง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537 (ภาคผนวก ค) ปรากฏว่า คุณภาพน้ำอยู่ใน ระดับที่ 2 อุบัติกและบริโภคต้องผ่านขบวนการบำบัดน้ำโดยทั่วไปก่อนใช้ประโยชน์

3.4.2 ประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม

1) ประวัติศาสตร์กำแพงเพชรโดยสังเขป

จังหวัดกำแพงเพชร มีร่องรอยหลักฐานของชุมชนโบราณมาแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีการพบเครื่องมือเครื่องใช้ของชุมชนในระยะเริ่มแรกที่มีอายุอยู่ในราว 6,000 - 4,000 ปีมาแล้ว จัดเป็นชุมชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ช่วงสมัยหินใหม่ พบที่แหล่งโบราณคดีเขาทะล่อน อำเภอชาวนวลักษณ์บุรี แหล่งโบราณคดีบ้านคลองเมือง อำเภอโกสัมพีนคร แหล่งโบราณคดีที่มอเสือบ อำเภอโกสัมพีนคร แหล่งโบราณคดีถ้ำเขี้ยว อำเภอเมืองกำแพงเพชร แหล่งโบราณคดีบ้านคลองลานอำเภอคลองลาน แหล่งโบราณคดีบ้านคอป่อง อำเภอวังชะโอน และแหล่งโบราณคดีบ้านชายเคือง อำเภอบึงสามัคคี ชุมชนโบราณเหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นเป็นชุมชนสมัยโลหะ ที่มีอายุราว 4,000-1,500 มาแล้ว ซึ่งมีการทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยสำริดและเหล็ก กระทั่งได้พัฒนาขึ้นเป็นสังคมเมืองสืบเนื่องมาในสมัยประวัติศาสตร์ ในช่วงสมัยทวารวดี สุโขทัย อยุธยา กรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ตำนาน ศิลาจารึก พงศาวดาร ทำให้เราทราบได้ว่า มีเมืองโบราณบริเวณลุ่มแม่น้ำปิงในจังหวัดกำแพงเพชรจำนวนมาก เช่น เมืองชากังราว เมืองพังคา เมืองโกสัมพี เมืองร่อ เมืองแสนตอ เมืองพงช้างซา เมืองแปบ เมืองเทพนคร เมืองไตรตรึงษ์ เมืองพาน เมืองคนที เมืองนครชุม เมืองกำแพงเพชร เป็นต้น ในบรรดาชื่อเมืองเหล่านี้ บางเมืองก็ทราบตำแหน่งและพบหลักฐานความเป็นเมืองที่

แน่ชัด บางเมืองก็ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน เนื่องจากเมืองโบราณในเขตลุ่มแม่น้ำปิงล้วนแล้วแต่เป็นเมืองร้าง จะเนื่องด้วยสาเหตุจากศึกสงครามหรือภัยธรรมชาติก็ตาม

หลักฐานทางเอกสารประกอบกับโบราณสถานที่เหลืออยู่ ทำให้ทราบได้ว่าเมืองโบราณในลุ่มแม่น้ำปิงที่ปรากฏบทบาทความสำคัญสูงสุดและเป็นที่รวมศูนย์อำนาจในแถบนี้ช่วงสมัยสุโขทัยคือเมืองนครชุม ซึ่งตั้งอยู่ปากคลองสวนหมากทางฝั่งขวาของแม่น้ำปิง และต่อมาได้ย้ายศูนย์อำนาจมาตั้งเมืองใหม่ที่เมืองกำแพงเพชรซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกันในสมัยอยุธยา

เมืองกำแพงเพชรเป็นศูนย์กลางการค้าทั้งทางบกและทางน้ำที่สำคัญ ทางบกมีถนนพระร่วงเป็นเส้นทางในการลำเลียงสินค้าและกำลังอาวุธระหว่างเมืองกำแพงเพชร เมืองสุโขทัยและเมืองศรีสัชนาลัย และการค้าทางน้ำโดยอาศัยแม่น้ำปิงและแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้าไปยังกรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นเมืองท่าติดต่อกับชาวต่างชาติ นอกจากนี้การค้าขายของป่าจากเมืองกำแพงเพชรก็นับว่ามีความสำคัญมาก มีหลักฐานเอกสารฮอลันดาในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองว่า ฮอลันดาได้ปิดปากแม่น้ำเจ้าพระยาและบังคับให้ชนชาติฮอลันดาเป็นชาติเดียวที่ค้าขายหนังงาช้างที่เมืองกำแพงเพชร กล่าวได้ว่าเมืองกำแพงเพชรในอดีตมีความสำคัญทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีมาช้านาน

เมืองโบราณกำแพงเพชรได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก จากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) โดยคณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ได้ประกาศในการประชุม ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย ให้เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร (ศรีสัชนาลัยและกำแพงเพชร) เป็นมรดกโลก ในนาม Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2534

2) โบราณสถานสำคัญ

2.1) อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นที่ราบมีชั้นตะกอนน้ำพาเก่า (old alluvium) ที่มีการสะสมตัวของศิลาแลง (laterite) สลับกับพื้นที่ดอน ลาดเทไปทางทิศตะวันออกและทางใต้ของแม่น้ำปิง พื้นที่ราบลุ่มอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิง ลักษณะเป็นดินปนทรายเหมาะแก่การทำนา และการปลูกไร่ บริเวณพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร มีการค้นพบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านบึงหญ้า แหล่งโบราณคดีเขาเกะลอน และแหล่งโบราณคดีบ้านคลองเมือง ซึ่งพบโบราณวัตถุ เช่น เครื่องมือหินขัด เครื่องปั้นดินเผา และโครงกระดูกมนุษย์ เป็นต้น เรื่อยมาจนถึงในสมัยประวัติศาสตร์ โดยหลักฐานที่เมืองโบราณไตรตรึงษ์บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ได้พบโบราณวัตถุเก่าแก่ถึงวัฒนธรรมทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12-16) เป็นจำนวนมาก เช่น ลูกปัดแก้ว เศษภาชนะดินเผาแบบไม่เคลือบ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชิ้นส่วนตะเกียงดินเผาเป็นแบบที่พบโดยทั่วไปตามแหล่งชุมชนสมัยทวารวดีในเขตภาคกลาง หลักฐานดังกล่าวได้แสดงถึงการเป็นที่ตั้งชุมชนบนเส้นทางคมนาคมระหว่างบ้านเมืองในที่ราบลุ่มภาคกลางกับชุมชนที่อยู่ทางตอนเหนือขึ้นไป เช่น เมืองหริภุญชัย จังหวัดลำพูน แหล่งและคุณค่าทางด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์รวมถึงร่องรอยต่างๆ ในพื้นที่โดยรอบเส้นทางเชื่อมโยงโบราณของบริเวณพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนั้น ได้แก่ 1) โบราณสถานในกำแพงเมือง ได้แก่ วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ วังโบราณ หรือ สระมน 2) โบราณสถานนอกกำแพงเมืองหรือเขตอรัญญิก ได้แก่ วัดพระสี่อิริยาบถ วัดพระนอน วัดช้างรอบ วัดอวาสใหญ่ เป็นต้น

2.2) โบราณสถานในเมืองนครชุม เมืองนครชุมตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มปากคลองสวนหมากทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ตรงข้ามกับเมืองกำแพงเพชร ลักษณะตัวเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 400 เมตร ยาวประมาณ 2,900 เมตร มีคูเมือง 2 ชั้น กำแพงเมืองเป็นคันดิน 3 ชั้น โบราณสถานสำคัญที่พบ ได้แก่

2.2.1) วัดพระบรมธาตุ ตั้งอยู่กลางเมืองนครชุม สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย ตามหลักฐานในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 3 (จารึกนครชุม) ได้กล่าวถึงพระมหาธรรมราชาลิไท ได้ประดิษฐานพระศรีรัตนมหาธาตุและปลุกพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งได้มาจากลังกาที่วัดในเมืองนครชุม ในปีพุทธศักราช 1900 เจดีย์วัดพระบรมธาตุ ปัจจุบันเป็นรูปแบบเจดีย์พม่าแต่เดิมกล่าวกันว่าเป็นพระเจดีย์ก่อด้วยอิฐแบบพระเจดีย์สุโขทัยสามองค์ (น่าจะหมายถึงพระเจดีย์ทรงดอกบัวตูมหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์) ครั้นสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงอนุญาตให้พ่อค้าชาวพม่าซื้อ พระยาตะก่า ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์สร้างพระเจดีย์ใหม่ใหญ่กว่าเดิม โดยใช้สร้างแบบเจดีย์พม่าดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

2.2.2) วัดเจดีย์กลางทุ่ง วัดแห่งนี้ไม่ปรากฏแนวกำแพงวัด แต่มีการขุดคูน้ำโดยรอบเพื่อแสดงขอบเขตวัดที่เรียกว่า อุทกสีมา อันเป็นรูปแบบนิยมกันมากในสมัยสุโขทัย สิ่งก่อสร้างสำคัญภายในวัดประกอบด้วยวิหารก่อด้วยอิฐ ด้านหลังวิหารเป็นเจดีย์ประธานทรงพุ่มข้าวบิณฑ์สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ รูปทรงขององค์เจดีย์ประกอบด้วย ฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยมซ้อนลดหลั่นสามชั้น จากนั้นเป็นแบบฐานบัวลูกแก้วอกไก่ชั้นแว่นฟ้าย่อเหลี่ยมไม่มีสิบสองชั้น ส่วนเรือนธาตุย่อเหลี่ยมไม่มีสิบสองชั้นยอดทรงดอกบัวตูม

2.2.3) วัดหนองพิกุล แผนผังวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีคูน้ำโดยรอบทั้ง 4 ด้านหรือที่เรียกว่า อุทกสีมาสิ่งก่อสร้างสำคัญภายในวัดคือ มณฑปรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งทำหน้าที่เป็นคันธกุฎีตั้งอยู่หลังวิหารอันเป็นประธานของวัด มณฑปก่อฐานสูงประมาณ 1.50 เมตร ก่อผนังหนาที่บทั้งสามด้าน เว้นทางเข้าเฉพาะด้านหน้าด้านเดียว ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่เต็มพื้นที่ เครื่องบนก่ออิฐถือปูนเป็นหลังคา รูปแบบมณฑปวัดหนองพิกุลคล้ายคลึงกับมณฑปวัดศรีชุมวัดตึก วัดตระพังทองกลางที่เมืองสุโขทัย

2.2.4) ป้อมทุ่งเศรษฐี อยู่นอกเมืองนครชุมทางด้านทิศใต้ ลักษณะป้อมเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อด้วยศิลาแลงยาวด้านละ 84 เมตร แต่ละด้านมีช่องประตูเข้าออกตรงบริเวณกึ่งกลาง ด้านนอกก่อเป็นกำแพงสูง ด้านในก่อเป็นแท่นเชิงเทิน บนเชิงเทินสามารถเดินตรวจตราได้ ตอนบนสุดก่อเป็นรูปใบเสมาใต้ใบเสมาทุกใบมีช่องอาจจะใช้เป็นช่องป็นตรึงมุมกำแพง ทั้งสี่มุมทำเป็นป้อมรูปสี่เหลี่ยมยื่นออกมา ตอนล่างของแนวกำแพงมีช่องกุดทำเป็นวงโค้งยอดแหลม ภายในบริเวณป้อมไม่ปรากฏร่องรอยสิ่งก่อสร้างอื่นใด จากลักษณะช่องกุดที่เจาะเป็นรูปโค้งเข้าไปในตัวกำแพงคล้ายกับช่องหน้าต่างอาคารที่สร้างในสมัยอยุธยา โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์ลงมา สันนิษฐานว่าป้อมทุ่งเศรษฐีคงสร้างในสมัยอยุธยาตอนกลาง และเป็นลักษณะป้อมที่ได้รับอิทธิพลจากยุโรปอายุราวพุทธศตวรรษที่ 22

2.3) เมืองโบราณไตรตรึงษ์ ตั้งอยู่บ้านวังพระธาตุ ตำบลไตรตรึงษ์ อำเภอเมืองกำแพงเพชร เป็นเมืองโบราณที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ 3 ชั้น ลักษณะผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน ขนาดกว้างประมาณ 800 เมตร ยาวประมาณ 840 เมตร ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตก บริเวณกลางเมืองไตรตรึงษ์มีโบราณสถานขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ เจดีย์เจ็ดยอด เป็นกลุ่มเจดีย์ก่อด้วยอิฐ เจดีย์ประธานเป็นลักษณะเจดีย์ทรงดอกบัวหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ฐานล่างก่อเป็นแบบฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยมซ้อนกัน 4 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็น

ฐานบัวคว่ำและ บัวหงาย ส่วนยอดพังทลาย ฐานด้านหน้าหรือด้านตะวันออกทำเป็นซุ้มพระยื่นออกมา เจดีย์แบบนี้นิยมสร้างในสมัยสุโขทัย โบราณสถานอีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเจดีย์เจ็ดยอด ห่างออกไปประมาณ 200 เมตร ลักษณะเจดีย์ทรงกลมหรือทรงระฆังขนาดใหญ่ก่อด้วยอิฐ มีวิหารและฐานเจดีย์รายเล็กๆ ก่อด้วยอิฐเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ บริเวณนอกเมืองไตรตรึงษ์ไปทางด้านทิศตะวันออกตามลำน้ำปิงมีโบราณสถาน ขนาดใหญ่เรียกว่า วัดวังพระธาตุ เจดีย์ประธานของวัดเป็นลักษณะเจดีย์ทรงดอกบัวหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์แบบศิลปะสุโขทัย สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ยังเห็นรูปทรงทางสถาปัตยกรรมขององค์เจดีย์ได้ครบถ้วน

2.4) เมืองโบราณเทพนคร ตั้งอยู่ที่บ้านเทพนคร ตำบลเทพนคร อำเภอเมืองกำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ตรงข้ามกับบริเวณเมืองไตรตรึงษ์ เป็นชุมชนโบราณที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบชั้นเดียว เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้างประมาณ 800 เมตร ยาวประมาณ 900 เมตร แนวคูน้ำคันดินถูกไถทำลายไปมาก พื้นที่ส่วนใหญ่ภายในเมืองถูกไถปรับระดับเพื่อทำการเกษตรกรรม พบร่องรอยศาสนสถาน 2 แห่ง แห่งหนึ่งมีผู้ลักลอบขุดจนเหลือเฉพาะกองอิฐ ลักษณะอิฐมีขนาดใหญ่เช่นเดียวกับที่พบทางฝั่งเมืองไตรตรึงษ์ ส่วนโบราณสถานอีกแห่ง พังลงแม่น้ำแล้ว

2.5) เมืองบางพาน ตั้งอยู่บ้านบางพาน ตำบลเขาศรีสรี อำเภอพรานกระต่าย เป็นชุมชนโบราณที่ตั้งอยู่บนแนวทอปปูพระยาร่วง ที่จะไปยังกรุงสุโขทัย ลักษณะเมืองค่อนข้างกลม มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ 3 ชั้น ภายในเมืองพบซากโบราณสถานขนาดเล็กมีสภาพเป็นกองศิลาแลง ด้านตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองมีเขานางทอง บนยอดเขามีซากโบราณสถานและฐานพระเจดีย์ทรงดอกบัวตูม ในจารึกหลักที่ 13 (ศิลาจารึกฐานพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองกำแพงเพชรกับเมืองบางพานว่า ได้มีการสร้าง ทอปปูพระยาร่วง (คลองส่งน้ำ) โดยชักน้ำจากแม่น้ำปิงบริเวณเมืองกำแพงเพชรส่งไปยังเมืองบางพาน เพื่อช่วยให้ชาวเมืองได้ทำนาในระบบนาเหมืองฝาย

3) โบราณวัตถุสำคัญ

3.1) เทวรูปพระอิศวร หล่อด้วยสำริดสูง 210 เซนติเมตร พระแสงราชศัสตราประจำเมืองกำแพงเพชร ปัจจุบันเก็บรักษาที่คลังจังหวัดกำแพงเพชร ศาลหลักเมือง หรือ ศาลเจ้าพ่อหลัก เมือง อยู่ในเขตกำแพงเมืองท้ายวัดพระแก้วเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์

3.2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร กรมศิลปากรจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สถานประจำแหล่งอนุสรณ์สถาน (Site Museum) เพื่อเก็บรวบรวม สงวนรักษาและจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่ได้จากการสำรวจขุดค้นแหล่งโบราณคดี เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปกรรมของท้องถิ่นเป็นหลัก โบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร ได้แก่ 1) เทวรูปพระอิศวร 2) เศียรพระพุทธรูป ศิลปะสมัยสุโขทัย สกulpture กำแพงเพชร พบจากการขุดแต่งโบราณสถานจังหวัดกำแพงเพชร 3) หุ้มกร จากวัดฆ้องชัย ใช้ประดับปลายกรอบหน้าบันพุทธรูปศิลปะสุโขทัย 4) กระเบื้องเชิงชายรูปเทพนม สถาปัตยกรรมรูปเทพนมในกรอบรูปกลีบบัว ศิลปะอยุธยา 5) แผ่นหินและหินบด ศิลปะลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ 16-17) พบที่เมืองไตรตรึงษ์

3.3) หลวงพ่ออุโมงค์ วัดสว่างอารมณ์ ตั้งอยู่ในตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร เป็นพระพุทธรูปแบบเชียงแสนขนาดใหญ่ หน้าตักกว้าง 2 เมตร สูงเกือบ 3 เมตร มีพุทธลักษณะที่งดงามยิ่ง เป็นหลักฐานสำคัญถึงความสัมพันธ์ระหว่างกำแพงเพชร และหัวเมืองฝายเหนือ

3.4) พระเครื่องเมืองกำแพงเพชร พระเครื่อง มักเรียกชื่อตามสถานที่หรือกรุที่พระเครื่องบรรจุอยู่ เช่น กำแพงทุ่งเศรษฐีใช้เรียกชื่อพระเครื่องทุกชนิดที่ได้จากบริเวณเมืองเก่าฝั่งตะวันตกที่เรียกกันว่า “ทุ่งเศรษฐี” การเรียกชื่อตามพุทธลักษณะอาการขององค์พระ เช่น กำแพงลีลาศ การเรียกตามสีฐานของพระ เช่น กำแพงเม็ดขนุน กำแพงพลูจีบ กำแพงกลีบจำปา กำแพงกลีบบัว กำแพงเม็ดมะเค็ด การเรียกตามลักษณะประภาณมณฑล หรือซุ้มของพระ เช่น กำแพงซุ้มกอ กำแพงซุ้มแก้ว การเรียกตามเนื้อวัสดุที่สร้าง เช่น วานหน้าเงิน วานหน้าทอง และกำแพงสำริด การเรียกชื่อตามจำนวนพระ เช่น กำแพงสอง กำแพงสาม กำแพงห้าร้อย เป็นต้น

3.4.3 วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต

1) วิถีชีวิตในการดำรงชีพ

1.1) อาหาร จังหวัดกำแพงเพชรมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งข้าวและปลา เช่นเดียวกับเมืองสุโขทัย อาหารคาว ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยวไทย ก๋วยเตี๋ยวขากราว อาหารหวาน ได้แก่ ขนมแตงก่า ขนมจีบ อาหารว่าง ได้แก่ เมี่ยง อาหารพื้นบ้าน ได้แก่ แกงขี้เหล็ก หม้อไฉ่นาง หัวปลีทอดแป้ง แมงอีนุ่นฉู่ฉี่ ขนมข้าวแตงก่า เมี่ยงขากราว แกงบวน บะหมี่ขากราว

1.2) เครื่องนุ่งห่ม การแต่งกายของชาวกำแพงเพชร ก่อนสมัยประวัติศาสตร์ (ยุคหินใหม่ถึงยุคโลหะ) มีวิวัฒนาการมาจากทรงผ้าของเทวรูปสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยาตอนปลาย การแต่งกายของเจ้านายชั้นสูง ขุนนาง และ สามัญ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การนุ่งผ้าของสตรีชั้นสูงนิยมนุ่งผ้ายก ห่มสไบผ้าแพร หญิงชาวบ้านยังคงนิยมนุ่งโจงกระเบน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 3) การแต่งกายยังคงรักษาเอกลักษณ์สมัยอยุธยาตอนปลาย สมัยรัชกาลที่ 4 – ปัจจุบัน นุ่งกางเกงจีน สวมเสื้อคอกลมแขนยาว ปัจจุบันแต่งกายโดยทั่วไป แบบสากลตามสมัยนิยม

1.3) สมุนไพรและแพทย์แผนไทย การรักษาด้วยยาสมุนไพร ประกอบด้วย ยาขง ยาต้ม ยาดอง ยาผง ยาลูกกลอน เป็นต้น

1.4) ที่อยู่อาศัย สถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยได้รับอิทธิพลจากต่างชาติโดยเฉพาะชาติตะวันตก ที่เริ่มเข้ามามีบทบาททั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 เรือนทรงไทยลักษณะทรงเรือนไทยของจังหวัดกำแพงเพชรมีส่วนประกอบเรือนหลายอย่าง ที่ดัดแปลงไปตามสภาพความจำเป็น หรือความพร้อมในเรื่องของวัสดุแรงงานฝีมือช่าง เรือนทรงปั้นหยา เรือนทรงมะนิลา เรือนทรงมะนิลาประยุกต์ เรือนทรงโถงค้ำชาย

2) ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

2.1) ศาสนาในจังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันประชากรในท้องถิ่นกำแพงเพชรนับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 98 นับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม และอื่นๆ เช่น นับถือผี อีกประมาณร้อยละ 2

2.2) ศาสนบุคคล พระวิบูลวชิรธรรม หรือ ที่ชาวกำแพงเพชร เรียกขานกันว่า หลวงพ่อเหรียญปลอดภัย เป็นพระภิกษุผู้เพียรพยายามเผยแพร่และทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในจังหวัดกำแพงเพชรด้วยความจริงใจ และเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพเลื่อมใส

2.3) ศาสนธรรม แก่นของศาสนาของแต่ละศาสนา ศาสนาพุทธ คือ การละเว้นจากการทำชั่วทุกชนิด (ไม่กระทำความชั่วทั้งปวง) การทำจิตใจให้ผ่องใส ศาสนาคริสต์ คือ รักพระเจ้าเหนือสิ่งอื่นใด จงรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง รู้จักแบ่งปันให้กันและกัน

2.4) ศาสนสถาน สถานที่อันเป็นอาคารประกอบศาสนกิจ พิธีกรรม และที่พำนักของผู้สอนศาสนา ศาสนสถานของพุทธศาสนา วัดพระบรมธาตุ วัดนาควัชรโสภณ วัดคูยาง วัดจันทาราม วัดทุ่งสวน วัดไตรภูมิ วัดบาง วัดคฤหบดีสงฆ์ วัดแก้วโสภณ วัดกุฎีการาม วัดเกาะตำแย วัดคลองเมือง วัดไตรตรังษาราม วัดท่าคุณสามัคคีธรรม วัดทุ่งสนุนรัตนาราม วัดสินติวัน วัดสังคาราม วัดเสด็จ

2.5) ศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนาในจังหวัดกำแพงเพชร คือ พิธีกรรมของศาสนาพุทธ

2.6) พิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรมของศาสนาพุทธ คือ การทอดผ้าป่า แถว พิธีกรรมของศาสนาคริสต์ คือ พิธีมิสซา พิธีกรรมและความเชื่อของชาวเขา คือ มีความเชื่อและพิธีกรรมคล้ายๆกัน คือพิธี เตอกี

2.7) ประเพณีที่คนในท้องถิ่นยึดถือปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมประเพณีถ่ายทอดสืบกันต่อมาจนถึงคนรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ประเพณีการเกิด ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีเกี่ยวกับการตาย ประเพณีส่วนสังคม เดือน 3 ประเพณีนบพระ – เล่นเพลง เดือน 4 ประเพณีตรุษไทย เดือน 5 ประเพณีสงกรานต์ เดือน 6 ประเพณีวันวิสาขบูชา เดือน 8 ประเพณีเข้าพรรษา เดือน 10 ประเพณีสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพงเพชร เดือน 11 ประเพณีออกพรรษา – การเทศน์มหาชาติ ตักบาตรเทโว การทอดกฐิน เดือน 12 ประเพณีลอยกระทง – ทอดผ้าป่าแถว

2.8) ประเพณีการขอฝน เมื่อถึงฤดูกาลตกกล้าหรือเมื่อดำนาแล้วฝนไม่ตกต้องมฤตฤกาล ประชาชนเกรงว่าข้าวปลาจะขาดแคลนหรือเกิดข้าวยากหมากแพงขึ้น วนแห่พระพุทธรูปคันธารราษฎร์ปางขอฝน พร้อมทั้งนิมนต์พระสวดมนต์แห่ไปตามถนนสายต่าง ประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามถนนที่ขบวนแห่ผ่านก็จะรดน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ ตลอดทั้งผู้ที่เข้าขบวนแห่ ประหนึ่งว่าฝนได้ตกลงมาตามความต้องการแล้ว ซึ่งถือกันว่าเป็นเคล็ดอย่างหนึ่ง และหลังจากการแห่พระในตอนกลางวันแล้ว ในตอนพลบค่ำ ประชาชนก็จะทำพิธีอีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า แห่นางแมว เมื่อคัดเลือกแมวที่ต้องการได้ตัวหนึ่งก็นำไปใส่ซองแล้วก็แห่กันไปเหมือนกับแห่พระ แต่ไม่มีพระสวดการร้องเพลงแทน

2.9) งานสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพง จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่นิยมปลูกกล้วยไข่กันมาก จนกลายเป็นพืชผลเศรษฐกิจ ทำให้กำแพงเพชรเป็นเมืองที่มีฉายาว่า “เมืองกล้วยไข่” โด่งดังไปทั่วประเทศ เมื่อ 60 ปีมาแล้ว ได้มีการปลูกสวนกล้วยไข่กันก่อนที่บ้านเกาะตาล ตำบลแสนตอ อำเภอขาณุลักษบุรี โดยชาวจีนชื่อนายหะคั้ง แซ่เล่า นำพันธุ์กล้วยไข่จากนครสวรรค์มาปลูก ได้มีการขยายพันธุ์ออกไปตามท้องที่อำเภอต่าง ๆ ได้มีการรวมกลุ่มเพื่อขยายตลาดให้กว้างเพียงพอต่อผลผลิตทั้งตลาดในและต่างประเทศ ผู้ประกอบการทำสวนกล้วยไข่ช่วยกันจนประสบความสำเร็จมากทางหนึ่งนั่น คือ การจัดกิจกรรมของงานที่เกี่ยวข้องกับกล้วยไข่ โดยยึดแนวคตินิยมทางพื้นฐานพระพุทธศาสนา ที่ชาวพุทธนิยมทำบุญเดือน 10 หรือ “สารทไทย”

2.10) นพพระเล่นเพลง คือ จังหวัดกำแพงเพชรได้ฟื้นฟูประเพณีนบพระเล่นเพลงขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ด้วยการจัดขบวนแห่พยุหยาตราจำลองไป นบพระ และเวียนเทียนพระบรมธาตุเจดีย์ และได้มีการแสดงการละเล่น เล่นเพลง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงแสงสีเสียงถึงประวัติความเป็นมาของการตั้งบ้าน

แปงเมือง นอกจากนี้ยังได้มีการออกร้านแสดงสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่นในช่วงวันเพ็ญ เดือน 3 (ประมาณเดือน กุมภาพันธ์-ต้นเดือนมีนาคมของทุกปี)

3) ภาษาและวรรณกรรม

3.1) ภาษาพูดของชาวกำแพงเพชร ภาษาพูดของคนกำแพงเพชรในปัจจุบันแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆคือ ภาษาพูดของกลุ่มชนชั้นดั้งเดิม ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาตั้งแต่อดีต และภาษาพูดของกลุ่มชนที่อพยพโยกย้ายมาจากถิ่นอื่นเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ภาษาของชาวอำเภอพรานกระต่าย มีสำเนียงคล้ายกับชาวสุโขทัย แตกต่างออกไปจากกลุ่มชนดั้งเดิมในจังหวัดกำแพงเพชร

3.2) ภาษาไทยวน หรือ ภาษาล้านนา เป็นภาษาคำเมืองที่พูดกันในกลุ่มชนที่อพยพมาจากภาคเหนือมาอยู่ในอำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองขลุง และอำเภอคลองลาน ภาษาชาเขา เป็นภาษาของชนกลุ่มน้อย ที่อพยพมาอยู่ในเขตอำเภอคลองลานเป็นส่วนใหญ่ ภาษาม้ง เป็นภาษาที่มีเสียงก้อง และเป็นคำโดด ภาษาเย้า คล้ายคลึงกับภาษาม้ง ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาจีน ภาษาลีซอ ชาวลีซอมีความสามารถทางภาษาสูง สามารถพูดได้หลายภาษา เช่น ภาษาจีนยูนนาน ไทยใหญ่ คำเมือง (คำยวน) เป็นต้น ภาษามูเซอ ชาวมูเซอเรียกตัวเองว่า ลาฮู มีระดับเสียงวรรณยุกต์ถึง 7 เสียง

3.3) ภาษาไทยที่ใช้ในจังหวัดกำแพงเพชร เนื่องจากกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีประชากรอพยพเข้ามาจำนวนมาก ทำให้จังหวัดนี้มีภาษาถิ่นหลากหลาย ประชาชนพูดกันทั่วไปมีสำเนียงเหมือนทางภาคกลางมาก มีเสียงเหน่อเล็กน้อย

3.4) ตำนาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานานจนหามูลเหตุของเรื่องไม่ได้ มีเนื้อหาอธิบายที่มาของสิ่งต่างๆ หรือชื่อสถานที่ ซึ่งคนในสมัยก่อนยังไม่สามารถเข้าใจได้ เรื่องท้าวแสนปม เป็นตำนานของนครไตรตรึงษ์ ซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งอยู่ที่เมืองแปบ อันเป็นเมืองเก่าร้างอยู่คนละฟากกับเมืองกำแพงเพชรปัจจุบัน เรื่องทอทองแดง ตำนานนี้กล่าวถึงการฝังทองแดงขนาดใหญ่ไว้ใต้ดินรอบคูเมืองกำแพงเพชร ในสมัยที่เมืองกำแพงเพชรเป็นเมืองหน้าด่านของกรุงศรีอยุธยาการสร้างเมืองกำแพงจะมีกำแพงล้อมรอบตามแนวกำแพงเมือง และมีการฝังทอทองแดงขนาดใหญ่ไว้ใต้ดินเพื่อนำน้ำจากแม่น้ำปิงเข้ามาใช้ภายในเมือง เรื่องพรานกระต่าย ตำนานเรื่องนี้เป็นที่มาของชื่อ อำเภอพรานกระต่าย ซึ่งมีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาช้านาน เรื่องเขานางทอง เป็นตำนานอันเป็นที่มาของ ชื่อเขานางทองในเขตอำเภอพรานกระต่ายซึ่งเคยเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปที่พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) เรื่องบ้านคลองลาน เป็นตำนานเกี่ยวกับที่มาของชื่ออำเภอคลองลาน ซึ่งมีเรื่องเล่ามานานจากคนกลุ่มหนึ่งอพยพมาจากถิ่นอื่น ซึ่งมีต้นลานขึ้นเป็นจำนวนมาก และกลายเป็นชื่อของอำเภอมานถึงปัจจุบัน ตำนานบึงสาป บึงสาปเป็นน้ำพุร้อน อยู่ที่ดินหิน ตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมืองกำแพงเพชร มีลักษณะเป็นที่ลุ่มน้ำขัง ตำนานอุโมงค์ใต้ดิน เป็นสถานที่แปลกประหลาด ลักษณะเป็นอุโมงค์ลึกลงไปใต้พื้นดิน มีตำนานเล่าว่าเป็นอุโมงค์สำหรับหลบภัยสงคราม และเป็นที่เก็บสมบัติของคนโบราณ ตำนานจระเข้ปูน จระเข้ปูน (หินศิลาแลง) ขนาดยาวประมาณ 9 เมตร มีโพรงตรงกลางลำตัว กว้างประมาณ 10 นิ้ว

3.5) จารึก การพบจารึกในจังหวัดกำแพงเพชรนับเป็นหลักฐานสำคัญ ที่ทำให้ชาวกำแพงเพชรทราบประวัติความเป็นมาของบ้านเมืองได้ชัดเจนมากขึ้น จารึกที่สำคัญมี 4 หลัก คือ จารึกหลักที่ 3 (ศิลาจารึกนครชุม) จารึกหลักที่ 292 (ศิลาจารึกลานเงินเสด็จพ่อพรยาสอย) จารึกหลักที่ 13 (ศิลาจารึกฐานพระอิศวรเมืองกำแพงเพชร) จารึกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

3.6) วรรณกรรมพื้นบ้าน เมืองกำแพงเพชรได้ปรากฏวรรณกรรมพื้นบ้าน จำนวน 2 เรื่อง คือ ทูมหาราช ของ เรียมเอง หรือ มาลัย ชูพินิจ และ จดหมายเหตุเรื่องเสด็จประพาสต้น ครั้งที่ 2 ณ เมืองกำแพงเพชร

4) ศิลปหัตถกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี และการละเล่นพื้นบ้าน

4.1) ศิลปหัตถกรรมงานช่างฝีมือ เป็นงานที่ทำด้วยมือของชาวบ้านประดิษฐ์ขึ้นด้วยความชำนาญ มีความละเอียดอ่อน ประณีต และมีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตงาน ผลิตภัณฑ์หินอ่อนอำเภอรานกระต่าย หินอ่อนที่มีคุณภาพดีอยู่ที่อำเภอรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผ้ามัดหมี่อำเภอลานกระบือ งานทอ ผ้ามัดหมี่ของตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ เป่าแก้วที่อำเภอลานกระบือ การเป่าแก้วเป็นฝีมือสร้างสรรค์ เป็นงานฝีมือที่นำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดกำแพงเพชร เบญจรงค์ 5 สี ของดีที่ทรายทองวัฒนา เครื่องถ้วยเบญจรงค์เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่คงามบ่งบอกถึงวิถีชีวิตของชาวกำแพงเพชรที่อำเภอลานกระบือ เครื่องเงินชาวเขาอำเภอลานกระบือ หมู่บ้านชาวเขาในเขตอำเภอลานกระบือจังหวัดกำแพงเพชร เป็นแหล่งผลิตเครื่องเงินที่มีชื่อเสียงมาก ทั้งด้านคุณภาพของเงินและฝีมือที่ประณีตสวยงาม

4.2) หัตถกรรมในครัวเรือน การทอผ้าด้วยมือ การทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย การทอพรหม การทอเสื่อกก การจักสาน การทำผลิตภัณฑ์จากแป้งข้าวโพด การเจียระไนพลอย การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำไม้กวาดดอกหญ้า การถักโครเชต์ การทำเครื่องปั้นดินเผา การทำเครื่องเงินของชาวเขา การปักผ้าของชาวเขา การเป่าแก้ว การทำเครื่องเบญจรงค์

4.3) การละเล่นของเด็ก เป็นกิจกรรมทางสังคมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาตินั้นๆ ผสมผสาน ปรับเปลี่ยน และประยุกต์ไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อมของสังคม การละเล่นที่ช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกาย มีพัฒนาการทางกาย เกิดทักษะการเคลื่อนไหว เช่น ขี่ช้างชนกัน ขี่ม้าสามขา ชักเย่อ ขาโลกเถกเต็นกะลา ลิงชิงหลัก หมอบโยง กาปักไข่ ตีจับ เตย เป็นต้น

4.4) การละเล่นของผู้ใหญ่ นิยมเล่นในเทศกาลงานบุญต่างๆ อาทิ วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ ลงแขกเกี่ยวข้าว หรือ ใช้เพลงเป็นสื่อสัมพันธ์กลางลานบ้านดังนี้ รำแม่ศรี รำโทน เพลงสายน้ำปิง เพลงชากราว เพลงนั่งอยู่ริมฝั่งธาร ลิเกป่า เพลงพวงมาลัย ระเบ้าคล้องช้าง เพลงคล้องช้าง ระเบ้าร้องแก้ว

4.5) เพลงพื้นบ้าน เพลงของชาวบ้านที่สืบทอดจากปากต่อปากมาหลายชั่วอายุคน โดยอาศัยการบอกกล่าว หรือท่องจำนั้น ไม่มีกาเนตที่แน่ชัด ไม่สามารถระบุตัวผู้แต่งได้แต่ชาวบ้านใช้ร้องเล่นกันอยู่ในสังคมท้องถิ่นอย่างแพร่หลาย เพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมทางการบันเทิงในสังคมชาวกำแพงเพชรมาช้านาน เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต เช่น แม่ใช้กล่อมลูก เด็กร้องเล่นกันบ้าง หนุ่มสาวใช้ร้องเกี่ยวกันบ้าง เพลงพื้นบ้านจึงแยกจากวิถีชีวิตของชาวบ้านได้ยาก แต่ละเนื้อเพลงมีเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีบทบาทต่อชีวิตของคนในชนบท เพลงกล่อมเด็กเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ใช้ เป็นเครื่องมือในการอบรมบ่มนิสัยเด็ก มีส่วนช่วยในด้านการให้ความรู้เรื่องค่านิยม ระเบียบ และจริยธรรม จึงมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับวัยของเด็กด้านการใช้คำและเนื้อหาของเพลง เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย

5) รูปแบบทางสังคมและเศรษฐกิจ

กลุ่มคนในท้องถิ่นเดิมของกำแพงเพชร มีลักษณะทางสังคมเป็นแบบสังคมเกษตรกรรม พูดภาษาไทยภาคกลาง โดยตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างกระจัดกระจายมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ นับถือลำดับอาวุโส มีคุณธรรม และมีศาสนาพุทธเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการควบคุมความประพฤติของคนในสังคม และโดยที่จังหวัดกำแพงเพชร มีการอพยพประชากรจากภาคอื่นๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน กลุ่มที่อพยพเข้ามาใหม่ จะมีระเบียบ ประเพณีเฉพาะกลุ่มของตัวเองที่เห็นได้ชัดเจน เช่น กลุ่มคนอีสาน กลุ่มชาวล้านนา กลุ่มสาวโซ่ง เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว จังหวัดกำแพงเพชรยังมีประชากรชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ได้แก่ ม้ง เย้า กระเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามที่ราบและหุบเขาในเขตพื้นที่อำเภอคลองลาน คลองขลุง และชาวนุรลักขบุรี

จากการพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยใน ปี พ.ศ. 2552 ซึ่งมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเท่ากับ 76,387 ล้านบาท เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบมูลค่าการผลิตจำแนกเป็นรายสาขา พบว่า ในปี พ.ศ.2552 สาขาการผลิตที่มีมูลค่าการผลิตมากที่สุด ได้แก่ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม เท่ากับ 26,832 ล้านบาท และสาขาที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมน้อยที่สุดคือ ลูกจ้างในครัวเรือน 18 ล้านบาท โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2548 เท่ากับ 16,627 ล้านบาท

3.5 ปัญหาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

3.5.1) การขาดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและต่อเนื่อง ทำให้จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชรไม่อยู่ในความสนใจของตลาดด้านการท่องเที่ยว

3.5.2) ภาพลักษณ์ของจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง 1 และเหนือล่าง 2 ยังไม่มีความชัดเจน รวมทั้งสินค้าและบริการยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มตลาดบน รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและขาดความต่อเนื่อง

3.5.3) บุคลากรด้านการบริการยังมีข้อจำกัดด้านภาษาต่างประเทศและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.5.4) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ยังมีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจนและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

3.5.5) การบริการขนส่งยังไม่สะดวกและครบวงจร เช่น แหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งยังไม่มีรถโดยสารสาธารณะเข้าถึงแหล่ง

3.5.6) ขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ครบถ้วนและทันสมัยสำหรับการเตรียมความพร้อมและเป็นทางเลือกในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัด

3.6 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

3.6.1) การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวภาคกลางคืน เช่น การจัดกิจกรรม Light up โบราณสถาน เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

3.6.2) สร้างภาพลักษณ์ที่ชัดเจนด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดเหนือตอนล่าง 1 และเหนือล่าง 2

3.6.3) การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร – สุโขทัย - อุตรดิตถ์ให้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว

3.6.4) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และเชิงนิเวศน์ รวมถึงการสร้างและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ เช่น ทะเลหลวง เป็นต้น

3.6.5) การสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานให้เดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานและอุทยานแห่งชาติให้มีความสะดวก ปลอดภัย และสวยงาม เช่น การปรับปรุงถนน การจัดทำป้ายบอกทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองและการจัดทำห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3.6.6) การพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในส่วนการเดินทาง ร้านอาหาร ที่พัก โรงแรม อาสาสมัครนำเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว

3.6.7) การทำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งรูปแบบเอกสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และวีดิทัศน์ พร้อมกับการพัฒนาสินค้าพื้นเมืองด้วยนวัตกรรมใหม่

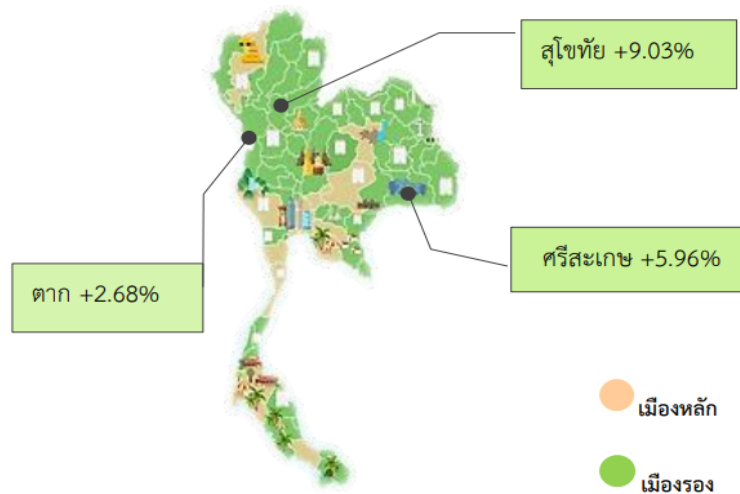
บทที่ 4

การวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว

4.1 สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

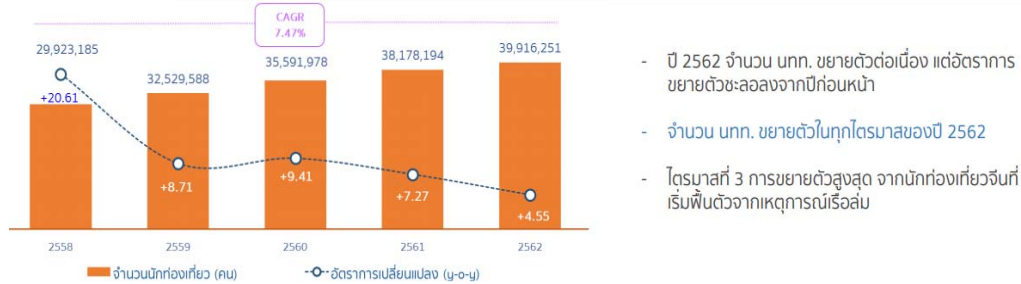
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาระบุว่า ในเดือนธันวาคม 2562 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทย จำนวน 17.56 ล้านคน โดยจังหวัดที่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยขยายตัว 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย (อัตราการขยายตัว 9.03%) จังหวัดศรีสะเกษ (อัตราการขยายตัว 5.96%) และจังหวัดตาก (อัตราการขยายตัว 2.68%) ตามลำดับ ตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม 2562 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 166.84 ล้านคน/ครั้ง มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.08 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 1.18 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา

รูปที่ 4-1 อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงสุด 3 อันดับแรก เดือนธันวาคม 2562

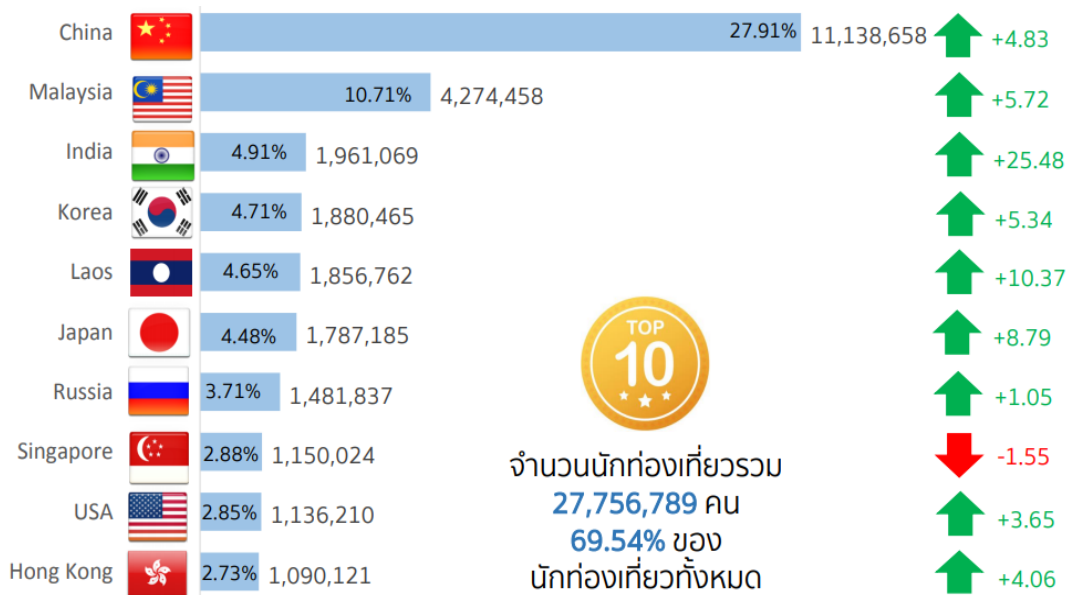
ข้อมูลในปี 2560 ระบุว่าสัดส่วนรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 18.25 ของ GDP ประเทศไทย โดยคาดว่าจะเพิ่มความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ และหากพิจารณาตำแหน่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในระดับโลก ข้อมูลล่าสุดของ UNWTO ระบุว่าในปี 2560 ประเทศไทยติดอันดับ 4 ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากที่สุดในโลก

รูปที่ 4-2 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2558 - 2562

จากรูปที่ 4-2 พบว่า ปี 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวในทุกไตรมาสอย่างต่อเนื่อง แต่อัตราการขยายตัวชะลอตัวลงจากปีก่อนหน้า ไตรมาสที่ 3 การขยายตัวสูงสุด อาจเกิดจากสถานการณ์การท่องเที่ยวสามารถเรียกความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวต่างชาติกลับมาได้

รูปที่ 4-3 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 10 อันดับแรก ปี 2562

ปี 2563 เศรษฐกิจภายในและภายนอกที่มีความผันผวนไม่แน่นอนและภาวะการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวที่รุนแรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในโซนเอเชีย เพื่อแย่งนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้าประเทศ ยังคงเป็นปัจจัยท้าทายต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย แต่ด้วยจุดแข็งของประเทศไทยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ประกอบกับภาครัฐให้การสนับสนุนนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ทั้งในรูปของมาตรการท่องเที่ยวและการสร้างเครือข่ายคมนาคมรองรับการเดินทาง รวมทั้ง ททท. มีการสานต่อนโยบายการสร้างอัตลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวตามแนวคิด 5 More ของแต่ละภูมิภาค (สถานการณ์ท่องเที่ยว และแนวโน้มตลาด ปี 2562 -2563)

ดังนั้นทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากความตื่นตัวการพึ่งพาการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่รายได้หลักมาจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต่างตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและวางยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ถึงความสำคัญในการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Tourism) ร่วมมือกับภาคเอกชนในการลดการใช้พลาสติกในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ลดลงร้อยละ 50 ภายในปี 2563 ลดขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use plastics) อาทิเช่น หลอด ฝาครอบแก้ว ถัง กล่องอาหาร ทดแทนการใช้พลาสติกด้วยภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้ เช่น การใช้ถุงผ้า กระบอกน้ำ กล่องข้าวพกพา หลอดดูดน้ำจากวัสดุธรรมชาติ การใช้ผ้าเช็ดหน้าเพื่อลดภาระในการกำจัดให้กับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน ช่วยรักษาความสวยงามให้คงอยู่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริษัทผู้ให้บริการสำรองห้องพักผ่านทางออนไลน์ อะโกด้า (Agoda) คาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวต้องการทางเลือกในการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งแอปพลิเคชันและอินเทอร์เน็ต ยังคงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและอาจมีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อยๆ ได้สร้างความท้าทายให้กับนักท่องเที่ยวในปี 2563 ส่งผลให้ผู้ประกอบการในด้านการท่องเที่ยวยังคงต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน (Disruptive Technology) โดยพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปและชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ คือ การหันมาวางแผนการท่องเที่ยวและเดินทางด้วยตนเองในกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT – Foreign Individual Tourism) เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงบริการและข้อมูล เพื่อใช้วางแผนการท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามไม่เพียงแต่พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเท่านั้นที่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน พฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารและบริการอื่นๆ ล้วนได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างพลิกผันทั้งสิ้น แนวโน้มหนึ่งที่ชัดเจนที่สุด คือ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีนผ่านแอปพลิเคชัน

ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะแสวงหาแนวทางเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส โดยนำโอกาสและจุดแข็งของประเทศที่สะท้อนจากตัวนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากำหนดเป็นแนวทางหลัก ตลอดจนการตลาดท่องเที่ยวเชิงคุณภาพตามวิสัยทัศน์ ททท. ที่ต้องการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) อย่างยั่งยืนต่อไป ด้วย 3 กลยุทธ์หลักได้แก่

- 1) สร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าของแบรนด์ประเทศไทย โดยผลักดันการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Responsible Tourism อย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติของการดำเนินงานและการสื่อสาร
- 2) นำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถชูเอกลักษณ์ของประเทศไทยแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตลอดจนสินค้าที่กระตุ้นและเพิ่มการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว
- 3) ขยายตลาดกลุ่มลูกค้าคุณภาพปรับสมดุลตลาดกลุ่มเป้าหมายดึงดูดกลุ่มคนไทยที่นิยมท่องเที่ยวในต่างประเทศให้หันมาท่องเที่ยวในประเทศ

นอกจากนี้ มุ่งเป้าไปที่การเจาะกลุ่มตลาดต่างประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มคุณภาพ ‘5 Go’ เน้นการเจาะกลุ่มคุณภาพราย Segment ต่อยอดจากปีที่ผ่านมา 5 แนวทาง ได้แก่

- Go High เจาะกลุ่มตลาดบนที่มีความสนใจในคุณค่ามากกว่าราคา
- Go New Customer ขยายตลาดกลุ่ม First Visit ลูกค้ากลุ่มใหม่ในพื้นที่เดิมและลูกค้าในพื้นที่ใหม่
- Go Local ท่องเที่ยววิถีถิ่นเพื่อกระจายการเดินทางสู่ชุมชนทั้งเมืองหลักและเมืองรอง
- Go Low Season ทำการตลาดที่สอดคล้องกับพื้นฐานของประเทศ ชูความประเทศไทย

ในฐานะประเทศแห่งการเกษตรกรรม สายน้ำสายฝนที่มีความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับสินค้าหลัก คือ Gastronomy ได้อย่างลงตัว

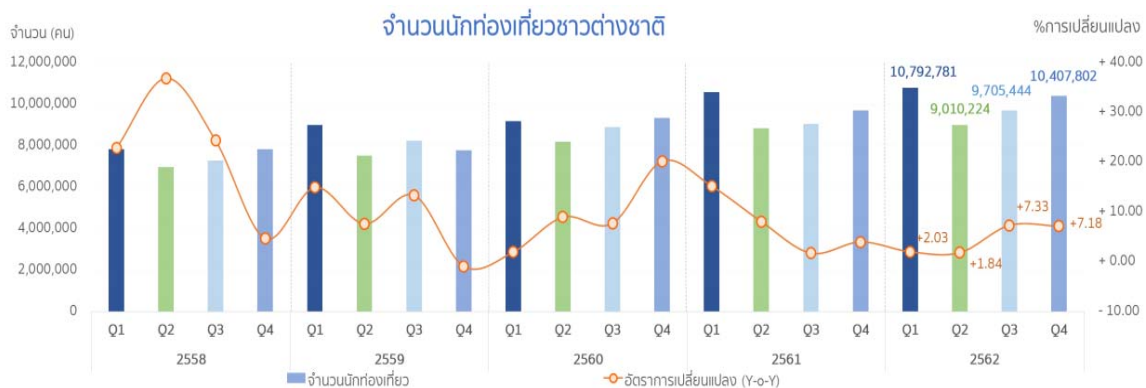
- Go Digital การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในการเข้าถึงลูกค้า ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างอีกด้วย

4.2 สถานการณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย

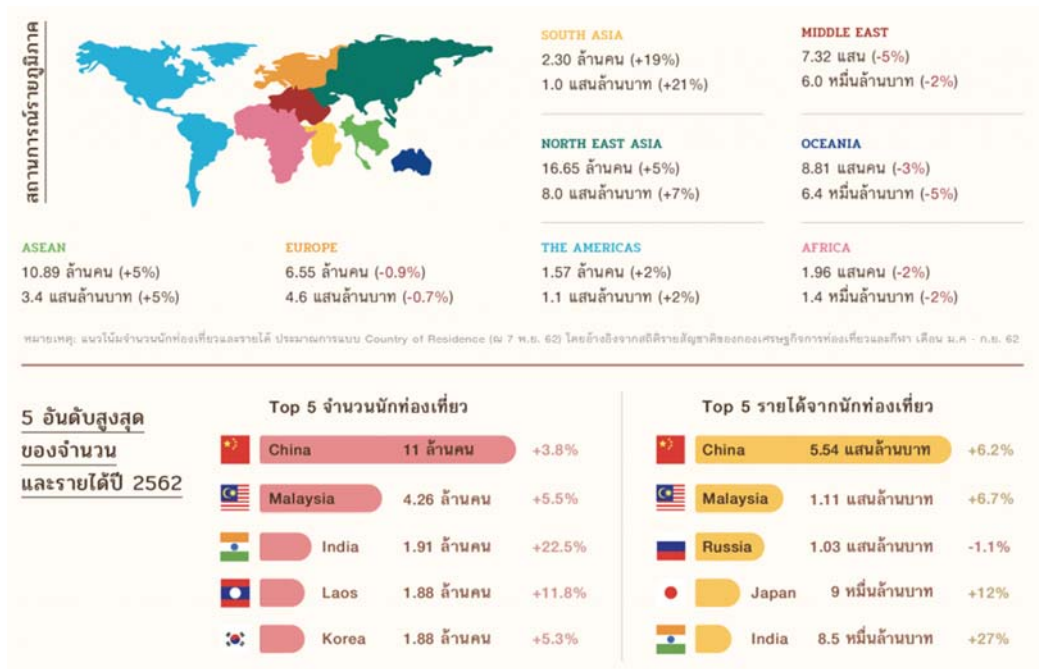
แนวโน้มตลาดต่างประเทศในปี 2562 นักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยยังคงเพิ่มขึ้นในภาพรวม แม้ว่าได้รับผลกระทบจากความผันผวนของสถานการณ์โลก เศรษฐกิจของหลายประเทศที่เติบโตต่ำกว่าคาดการณ์ และความตึงเครียดทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยบั่นทอนบรรยากาศการเดินทางท่องเที่ยว แต่จากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ผลักดันการเติบโตทางการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งโดยการออกมาตรการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง การทำการตลาดเจาะกลุ่มลูกค้าใหม่ทดแทนตลาดที่ชะลอตัว การแสวงหาความร่วมมือกับพันธมิตรทั้งในและนอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งผลให้ในภาพรวมปีนี้ คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไทยประมาณ 39.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 สร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวประมาณ 1.96 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ปัจจัยบวกอาจจะมาจากมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล เช่น ยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival การฟื้นตัวของตลาดจีนในช่วงครึ่งหลังของปี การเติบโตในอัตราสูงของตลาดอินเดียและการได้รับความนิยมจากตลาดระยะใกล้ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ หวันและอาเซียน ส่วนปัจจัยลบเกิดจากเศรษฐกิจชะลอตัวทั่วโลก ผลกระทบของสงครามการค้า การเริ่มเก็บและปรับขึ้นภาษี VAT ในหลายประเทศ การประท้วงที่ยืดเยื้อในฮ่องกงและความไม่แน่นอนของ BREXIT รวมถึงการแข็งค่าของเงินบาท

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 จนถึง ปี พ.ศ.2562 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย มีอัตราขึ้นและลงในแต่ละไตรมาสแต่ละปี ดังรูปที่ 4-4 และ รูปที่ 4-5

รูปที่ 4-4 แนวโน้มและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ

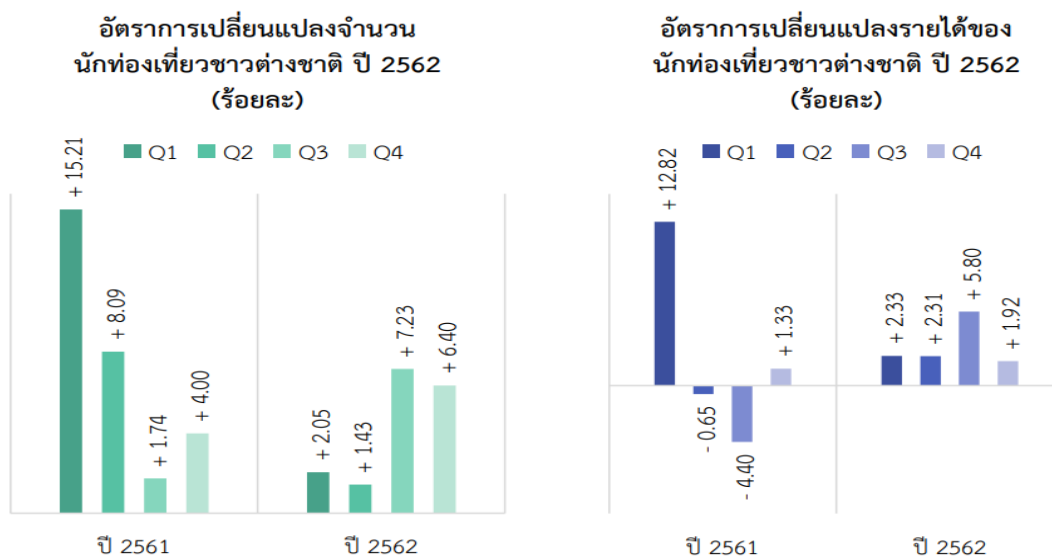

รูปที่ 4-5 แนวโน้มและจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ประมาณการแบบ Country of Residence

จำนวนนักท่องเที่ยวสะสมในช่วงเดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสะสมเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยจำนวน 39.79 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 4.24 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.93 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.05 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ดังนั้น ในภาพรวมตลอดทั้งปีเศรษฐกิจการท่องเที่ยวยังคงขยายตัวทั้งในด้านจำนวนและรายได้โดยสามารถสรุปเป็นรายไตรมาสได้ดังรูปที่ 4-6

รูปที่ 4-6 ภาพรวมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวปี 2562

อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย 5 อันดับแรก ในช่วงเดือนมกราคม – ธันวาคม ปี 2562 ประกอบไปด้วย ประเทศอินเดีย ฟิlipปินส์ ไต้หวัน ลาว และอินโดนีเซีย ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยและขยายตัวมากที่สุดยังคงเป็นประเทศอินเดีย และทั้ง 5 อันดับแรกในการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติยังคงมาจากนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อทริปในปี 2562 คิดเป็นมูลค่าเงินบาทอยู่ที่ 48,580 บาทต่อทริป หดตัวร้อยละ 1.1 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ในขณะที่คิดเป็นมูลค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกายูอยู่ที่ 1,564 ดอลลาร์สหรัฐต่อทริป ขยายตัวร้อยละ 2.9 โดยแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของค่าเงินบาทที่สร้างผลกระทบต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังรูปที่ 4-7

รูปที่ 4-7 อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยว ปี 2562

จำนวนนักท่องเที่ยว 5 อันดับแรก ในเดือนธันวาคม 2562 ^P			อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยว ในประเทศไทย 5 อันดับแรก ตั้งแต่ ม.ค. - ธ.ค. 2562 ^P		
	จำนวน (คน)	%CH (Y-o-Y)		จำนวน (คน)	%CH (Y-o-Y)
 จีน	851,385	+1.51	 อินเดีย	1,995,516	+24.85
 มาเลเซีย	518,567	-0.30	 ฟิlipปินส์	500,704	+15.84
 รัสเซีย	222,564	+8.52	 ไต้หวัน	789,923	+14.86
 อินโดนีเซีย	189,000	+12.42	 ลาว	1,845,375	+10.86
 เกาหลีใต้	181,638	+3.58	 อินโดนีเซีย	709,613	+10.07

ผลการสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในการ shopping ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระหว่างปี 2558 - 2561 พบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในการ shopping ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง ส่วนประเทศที่มีค่าใช้จ่ายในการ shopping ต่อวันสูง ได้แก่ นักท่องเที่ยวจีนฮ่องกงและนักท่องเที่ยวในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้และตะวันออกกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวจีน ซึ่งเป็นลูกค้ากลุ่มใหญ่ที่สุดในตลาดท่องเที่ยว ของประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการ shopping ลดลง เล็กน้อยในปี 2561 และคาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงในปีต่อไป เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ส่วนลูกค้าในภูมิภาคยุโรป อเมริกาและกลุ่มประเทศโอเชียเนีย มีแนวโน้มในการลดค่าใช้จ่ายในการ shopping ลงทุกปีอย่างเห็นได้ชัด จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระหว่างปี 2558 - 2561 พบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มของนักท่องเที่ยวเกือบทุกประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี นักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยด้านอาหารและเครื่องดื่มต่อวันสูง ได้แก่ นักท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกกลาง ฮ่องกง สิงคโปร์ บรูไน นอร์เวย์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ส่วนนักท่องเที่ยวจีน ซึ่งเป็นลูกค้ากลุ่มใหญ่ที่สุดมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยด้านอาหารและเครื่องดื่ม ลดลงเล็กน้อยในปี 2561 ในการสำรวจครั้งนี้ผู้ประกอบการธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ประเมินสถานการณ์ต่ำกว่าธุรกิจประเภทอื่น

อาจเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้ลูกค้าคนไทยทั่วๆ ไป ลดค่าใช้จ่ายประจำวันลง โดยลดการรับประทานอาหารนอกบ้าน ประกอบกับลูกค้าชาวจีน ที่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักก็ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารลงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวจีนมีแนวโน้มประหยัดในเรื่องการรับประทานอาหารมากขึ้น ดังนั้น คาดว่าร้านอาหารประเภท Street Food จะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มขึ้น จากการสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 รายทั่วประเทศเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบทำระหว่างท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีสัดส่วนนิยมทำมากที่สุด ได้แก่ ถ่ายรูป (ร้อยละ 68) รองลงมา คือ มีการแวะไหว้พระขอพรนมัสการศาสนสถาน/บูรพาจารย์ (ร้อยละ 56) แวะชมวิวทิวทัศน์/ชมธรรมชาติ (ร้อยละ 48) และช้อปปิ้ง (ร้อยละ 42) ตามลำดับ ส่วนสถานที่ที่นักท่องเที่ยวชอบไปมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น จุดชมวิว/ภูเขา/หาดทรายทะเล (ร้อยละ 65) รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถาน/อนุสาวรีย์บูรพาจารย์ (ร้อยละ 52) ถนนคนเดิน (ร้อยละ 38) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น ร้านกาแฟ/ร้านอาหารสวยๆ (ร้อยละ 27) ตามลำดับ จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 99 นิยมไปเที่ยวด้วยตัวเอง มีนักท่องเที่ยวเพียงร้อยละ 1 ที่ใช้บริการบริษัทนำเที่ยว (ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศไทย ไตรมาสที่ 4 ปี 2562 Thailand Tourism Confidence Index. สภาพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

จากข้อมูลล่าสุดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ข้อมูลเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม ปี 2562) ในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน ปี 2562 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวม 35.87 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.74 ล้านล้านบาท คาดว่า ในไตรมาส 4/2562 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 10.30 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.08 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติในไตรมาส 4/2562 ประมาณ 516,834 ล้านบาท ในปี 2562 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ 39.62 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 3.78

ตารางที่ 4-1 การคาดการณ์จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ รายไตรมาส ปี 2562-2563

ไตรมาส	นักท่องเที่ยว 2560 (ล้านคน)	นักท่องเที่ยว 2561 (ล้านคน)	นักท่องเที่ยว 2562 ^p (ล้านคน)	อัตรา การเติบโต ปี 2562 (ร้อยละ)	รายได้จาก การท่องเที่ยว 2562 ^p (ล้านบาท)	นักท่องเที่ยว 2563 ^p (ล้านคน)	รายได้จาก การท่องเที่ยว 2563 ^p (ล้านบาท)
1	9.19	10.58	10.80	2.08	556,946	11.02 ^p	
2	8.13	8.85	8.97	1.36	395,626		
3	8.78	9.04	9.55	5.64	464,111		
4	9.29	9.71	10.30 ^p	6.08 ^p	516,834 ^p		
รวม	35.39	38.18	39.62 ^p	3.78 ^p	1,933,517 ^p	40.7 ^p	2,050,000 ^p

ปี 2563 นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไทยยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่คาดว่าจะเติบโตในระดับใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีปัจจัยท้าทายที่ต้องเผชิญค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจของหลายประเทศที่ยังคงซบเซาต่อเนื่อง ความไม่แน่นอนของการเจรจาข้อยุติของปัญหาสงครามการค้าและ BREXIT การแข็งค่าของเงินบาทที่มีแนวโน้มยังคงแข็งค่าอยู่ในระดับเดียวกับปี 2562 อีกทั้งภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อหลายประเทศเริ่มปรับเปลี่ยนนโยบายหันมาเน้นสร้างรายได้เข้าประเทศ จากธุรกิจท่องเที่ยว รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น เพื่อทดแทนรายได้จากภาคการค้าที่ชะลอตัว ตามสถานการณ์การค้าโลก อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงได้รับความนิยมจากทั่วโลก โดยเฉพาะ ตลาดระยะใกล้ที่ยังมีแนวโน้มที่ดีจากความสะดวกในการเดินทางด้วยเที่ยวบินจำนวนมาก และมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ ซึ่งเป็นตัวช่วยผลักดันให้สถานการณ์ในภาพรวมปี 2563 อีกด้วย

4.3 สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

4.3.1 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย จังหวัดสุโขทัยถือเป็นหนึ่งจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน อย่างอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งได้รับการประกาศจากยูเนสโกให้เป็นมรดกโลกร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แต่นอกจากความเป็นเมืองมรดกโลกแล้ว วิถีชีวิตของผู้คนในจังหวัดสุโขทัย ที่คลุกคลีเติบโตมาพร้อมกับงานศิลปะ หัตถกรรม ถือเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมเยือนทั้งการทอผ้าตีนจก การทำเครื่องสังคโลก ศิลปะปูนปั้น งานไม้และงานลวดลายเครื่องทองและเครื่องเงินสุโขทัย ซึ่งทุกอย่างล้วนมีอัตลักษณ์ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก เป็นชื่นชอบของนักท่องเที่ยวอย่างมาก อีกทั้งสุโขทัย ยังได้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (Crafts and Folk Art) ซึ่งเป็นการยกระดับจังหวัดสุโขทัยให้มีชื่อเสียงระดับโลก ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้เดินทางมาเยือนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งข้อมูลกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่าในปี 2562 จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนนักท่องเที่ยวกว่า 1,500,000 คน คิดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากถึง 75% จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2562 ดังนี้

ตารางที่ 4-2 ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ช่วงปี พ.ศ.2560 - 2562

สถิตินักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว			
ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว		
	ชาวไทย (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	รวม
2560	1,031,740	376,377	1,408,117
2561	1,052,316	383,672	1,435,988
2562	699,198	264,288	963,486

* ปี 2562 เดือนมกราคม - สิงหาคม 2562

สถิติรายได้จากนักท่องเที่ยว			
ปี	รายได้		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม (ล้านบาท)
2560	2,436.50	1,073.80	3,510.30
2561	2,576.10	1,141.70	3,717.80
2562	1,398.62	828.98	2,227.60

* ปี 2562 เดือนมกราคม - สิงหาคม 2562

ที่มา แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ.2561 - 2565) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2564

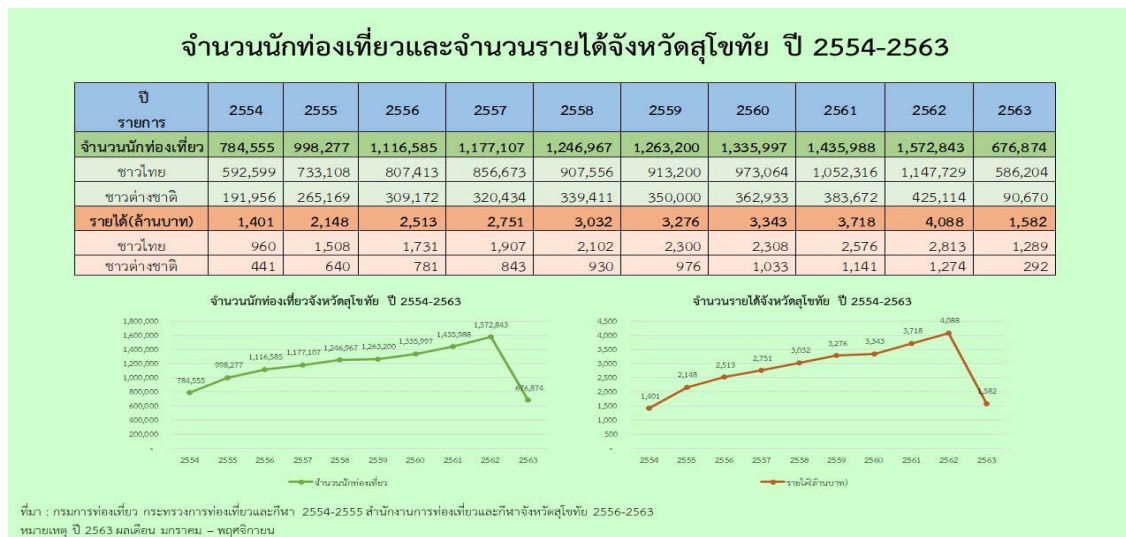
จากตารางข้างต้น อธิบายได้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวมีจำนวนลดลงในแต่ละปี ส่งผลกระทบไปถึงรายได้จากการท่องเที่ยวที่ลดลงด้วยเช่นกัน

ปี พ.ศ. 2563 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบไปทั่วโลก ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกถูกปิด รวมถึงการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัยต้องหยุดชะงักไปด้วย แต่เมื่อสถานการณ์เริ่มคลี่คลาย ทางจังหวัดสุโขทัยได้ดำเนินการรูปแบบวิถีใหม่ ตามมาตรฐานข้อกำหนดของกระทรวงสาธารณสุขและแนวทางความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Safety and Health Administration) หรือ SHA ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม “เชื่อว่าการจัดงานประชุมในครั้งนี้จะเกิดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงชุมชนให้มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับการท่องเที่ยวในสภาวะปกติใหม่”

อพท. ได้ประสานความร่วมมือกับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) และ สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (อโคโมสสากล) ในการกำหนดหัวข้อการเสวนาและระดมผู้เชี่ยวชาญระดับประเทศและระดับนานาชาติในสาขาการท่องเที่ยว มรดกวัฒนธรรมและเมืองสร้างสรรค์ที่จะร่วมให้ความรู้ แลกเปลี่ยนมุมมองที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุโขทัย และจังหวัดใกล้เคียงที่มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันอย่างจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีหัวข้อสำคัญที่จะครอบคลุมการเป็นเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ อาทิ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงในสภาวะปกติใหม่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว “มุมมอง 30 ปีมรดกโลกสุโขทัยที่ควรจะเป็น” สุโขทัยที่น่าจะเป็นกับการวางผังเมืองเฉพาะเมืองมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวการขับเคลื่อนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สู่เมืองสร้างสรรค์ในสุโขทัยและอนาคตของเมืองท่องเที่ยวสร้างสรรค์สุโขทัยที่ยั่งยืน เป็นต้น “ด้วยนิยามขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UNWTO ระบุว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ “การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงปัจจุบันและอนาคตต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เยี่ยมชม อุตสาหกรรมธุรกิจท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและชุมชนที่เป็นเจ้าของ”

จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวคนไทยของจังหวัดสุโขทัย ในปี 2554 – 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนเงิน 8,569,862 คน และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 3,038,531 คน ส่วนรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนเงิน 19,494 ล้านบาท และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ จำนวนเงิน 8,351 ล้านบาท โดยตั้งแต่ปี 2554-2562 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว มีอัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทุกปี ซึ่งในปี 2563 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยลดลงไปมากอย่างเห็นได้ชัด ดังรูปที่ 4-8

รูปที่ 4-8 จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดสุโขทัย ปี 2554-2563

4.3.2 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชรได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์ในการเพิ่มรายได้ภาคประชาชนเป็นการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดด้วยทางหนึ่ง โดยหวังที่จะมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและบริการให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจในการมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นมรดกโลกแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและพักอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชรมากขึ้น การที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีแหล่งท่องเที่ยวและการบันเทิงที่น่าสนใจ มีสินค้าที่นักท่องเที่ยวชอบ มีบริการด้านที่พักร้านอาหาร และการเดินทางที่สะดวกปลอดภัย มีบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่พร้อมสำหรับการจัดการท่องเที่ยว จึงมีโอกาสรสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ไตรมาสที่ 4 ปี 2561 ขยายตัวเล็กน้อยจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางในช่วงวันหยุดยาวต่อเนื่องและช่วงเทศกาลสงกรานต์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ขณะที่ชาวต่างประเทศเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปตามโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกโดยบริษัทนำเที่ยวเกือบทุกบริษัท มีการบรรจุกำหนดการเดินทางท่องเที่ยวไปยังจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีการจัดนำเที่ยวตามเส้นทางเชื่อมโยงเมืองมรดกโลกจากอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยามายังอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แล้วเดินทางต่อไปอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่น่าสนใจของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อน บ้านเรือนไทย บ้านวังน้ำ ชาวไททรงดำ อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า วัดพระบรมธาตุและตลาดย้อนยุคนครชุม เป็นต้น

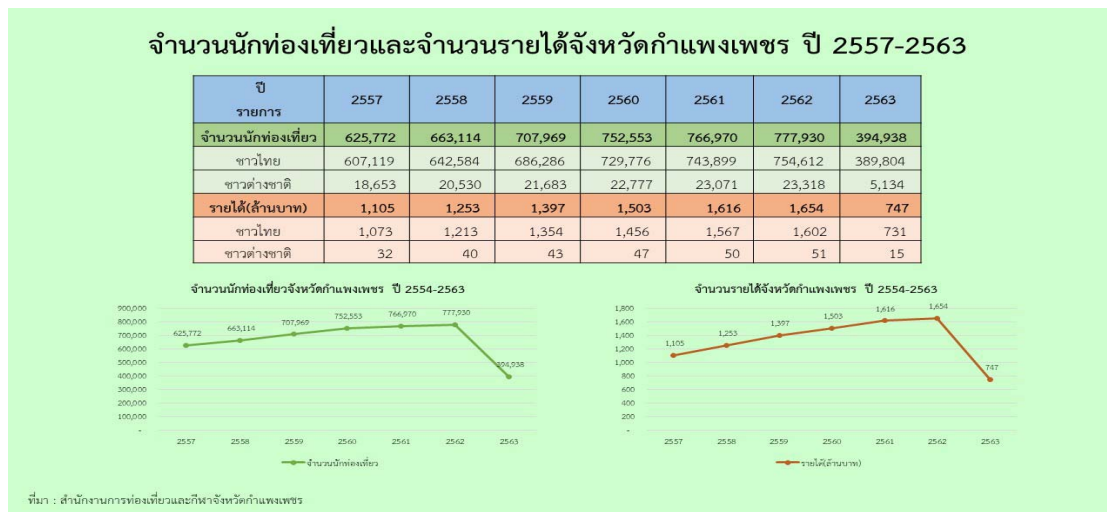
นอกจากนี้ จังหวัดยังมีการเปิดหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี สัมผัสชีวิต “วิถีเรือ วิถีถิ่น วิถีชีวิต ชาวท่าไม้แดงใต้” บริเวณริมแม่น้ำปิง บ้านท่าไม้แดงใต้ หมู่ที่ 8 ตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 รวมทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีการจัดงานประเพณีสร้างสีสัน การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ส่งผลให้มีผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้น

ได้แก่ งานประเพณีสารทไทยกล้วยไข่และของดีเมืองกำแพง ประจำปี 2561 กิจกรรมแสงนำใจไทยทั้งชาติ เดิน-วิ่ง ป้องกันอัมพาต ครั้งที่ 4 กิจกรรม IDEMITSU Thailand Supercross 2018 เป็นการแข่งขันจักรยานยนต์วิบาก รายการไอดีมิทซี ไทยแลนด์ ซูเปอร์ครอส 2018 เก็บคะแนน สนามที่ 10 กิจกรรมแรลลี่ท่องเที่ยว 4 จังหวัด 4 วัน 3 คืนตามเส้นทางอุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร และตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของแต่ละจังหวัดงานประเพณีแข่งเรือยาว 7 ฝาย คลองวังอ้อ หมู่ที่ 9 ตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล งาน Bike อุ๋นไอรัก เป็นต้น

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า จังหวัดกำแพงเพชรมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดหลัก เช่น พิชญ์โลกและสุโขทัย จึงทำให้นักท่องเที่ยวแวะมาท่องเที่ยวแล้วเดินทางกลับไปพักค้างที่จังหวัดหลักแทน นอกจากนี้จากการที่ไม่มีกิจกรรมยามค่ำคึกคักที่น่าสนใจทำให้ไม่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวคนไทยให้มีการพักค้าง สำหรับผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ มีปัจจัยที่สนับสนุนให้ชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยว อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังประสบปัญหาด้านการขาดระบบขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพ ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและขาดการเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง รวมทั้งขาดการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ จังหวัดจึงจำเป็นต้องจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอย่างจริงจัง จังหวัดจึงจำเป็นต้องสร้างมูลค่าเพิ่มแก่การท่องเที่ยวการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว รวมทั้งประชาสัมพันธ์การตลาดโดยส่งเสริมการใช้ระบบ e-Commerce ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดทำและเชื่อมโยงระบบข้อมูลและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพผ่านเว็บไซต์การปรับปรุงช่องทางการจัดจำหน่าย และการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศ (แผนพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2564 จังหวัดได้ดำเนินการตามนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามมติที่ประชุม อ.ก.น.จ. เกี่ยวกับการพัฒนาระบบฯ ครั้งที่ 1/2559 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2559)

จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวคนไทยของจังหวัดกำแพงเพชร ในปี 2554 - 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนเงิน 4,554,080 คน และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 135,166 คน ส่วนรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนเงิน 8,996 ล้านบาท และรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวนเงิน 278 ล้านบาท โดยตั้งแต่ปี 2554-2562 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว มีการเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนในปี 2563 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรลดลงไปมากอย่างเห็นได้ชัด ดังรูปที่ 4-9

รูปที่ 4-9 จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2557-2563

4.4 ข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร กับเมืองมรดกโลกนครวัด นครธม ของประเทศกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ.2560-2562

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัย กำแพงเพชร ประเทศไทย และเมืองมรดกโลกนครวัด นครธม ประเทศกัมพูชา ในระหว่างปี 2560 – 2562 เมืองมรดกโลกสุโขทัย มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวม **1,171,719 คน** เมืองมรดกโลกกำแพงเพชร มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวม **69,166 คน** และเมืองมรดกโลกนครวัด นครธม ประเทศกัมพูชา มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวม **4,700,000 คน** อัตราความแตกต่างระหว่างนครวัด กับเมืองมรดกโลกสุโขทัย ในปี 2561 คิดเป็น 67.39 เปอร์เซ็นต์ อัตราความแตกต่างระหว่างนครวัด กับเมืองมรดกโลกสุโขทัย ในปี 2562 คิดเป็น 67.62 เปอร์เซ็นต์ ส่วน อัตราความแตกต่างระหว่างนครวัด กับเมืองมรดกโลกกำแพงเพชร ในปี 2561 คิดเป็น 98.17 เปอร์เซ็นต์ อัตราความแตกต่างระหว่างนครวัด กับเมืองมรดกโลกกำแพงเพชร ในปี 2562 คิดเป็น 97.90 เปอร์เซ็นต์ หลังจากที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบทำให้การท่องเที่ยวมรดกโลกลดลงไปมากและหยุดชะงัก รายละเอียดตามตารางที่ 4-3 ดังนี้

ตารางที่ 4-3 ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เยี่ยมชมเมืองมรดกโลก

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เยี่ยมชมเมืองมรดกโลก				
	สุโขทัย (ไทย)	กำแพงเพชร (ไทย)	นครวัด-นครธม (กัมพูชา)	อัตราความแตกต่างระหว่างนครวัด กับสุโขทัย (เปอร์เซ็นต์)	อัตราความแตกต่างระหว่างนครวัด กับกำแพงเพชร (เปอร์เซ็นต์)
2560	362,933 คน	22,777 คน	-	-	-
2561	383,672 คน	23,071 คน	2,500,000 คน	67.39	98.17
2562	425,114 คน	23,318 คน	2,200,000 คน	67.62	97.90
รวม	1,171,719 คน	69,166 คน	4,700,000 คน	-	-

4.5 การประเมินสภาพการณ์และศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

การประเมินสภาพการณ์และศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร พบว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สามารถสรุปได้ดังนี้

4.5.1 จุดแข็ง (Strengths)

- 1) ได้รับการรับรองจาก UNESCO ให้เป็นเมืองมรดกโลก มรดกความทรงจำโลก และเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
- 2) มีความหลากหลายของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่สามารถเชื่อมโยงกับมรดกโลก
- 3) มีแหล่งโบราณสถานจำนวนมากในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ รวมทั้งโบราณวัตถุ เรื่องราวทางโบราณคดีและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ในการดำรงความเป็นชาติไทยที่เป็นที่สนใจเรียนรู้
- 4) แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการศึกษา และวิจัยด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ตลอดจนโบราณสถานมีสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์สวยงาม ส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 5) การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ทำให้ความเป็นอุทยานประวัติศาสตร์มีความชัดเจนสูง
- 6) การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวกท่องเที่ยว เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ป้ายบรรยายโบราณสถาน ระบบ QR CODE ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น
- 7) มีบุคลากรในสายงานวิชาการเพียงพอในการดำเนินงานศึกษาวิจัย
- 8) การจัดกิจกรรมและงานเทศกาลประเพณีอื่นๆ เป็นประจำทุกปี จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวงานประเพณีที่สำคัญของประเทศ มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมาเยือนเป็นจำนวนมาก
- 9) ได้รับการขยายพื้นที่ในการทำงานในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม
- 10) แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ ได้รับการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว GSTC / CT / CBT / STMS
- 11) มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นต้นแบบ
- 12) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย
- 13) มีฐานข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษและพื้นที่เชื่อมโยง
- 14) เกิดการสร้างมูลค่าของสินค้า ผลิตภัณฑ์ และบริการทางการท่องเที่ยว
- 15) วิถีชีวิตของประชาชนและกิจกรรมที่หลากหลาย ที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องซึ่งกันและกันกับแหล่งมรดกโลก

4.5.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

- 1) ขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต กับเมืองมรดกโลก
- 2) การเสื่อมสภาพของโบราณสถาน เนื่องจากสภาพแวดล้อมตามกาลเวลา ภัยธรรมชาติ และผลกระทบจากการพัฒนาในพื้นที่
- 3) การรุกรานพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์และโบราณสถาน

4) ความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกัน ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลจัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

5) ประชาชนบางส่วนในพื้นที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของการเป็นแหล่งมรดกโลก และขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกันจากประชาชนในพื้นที่

6) การบูรณาการยังเป็นเอกภาพอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการร่วมกันทุกมิติ

7) การพัฒนาทางด้านการตลาดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดขาย กิจกรรมใหม่ๆ และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและหลากหลาย

8) การจัดการสถานบริการ เพื่อการท่องเที่ยวบางส่วนไม่ได้มาตรฐานและการบริหารจัดการ

9) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์

10) ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการในช่วงเปลี่ยนผ่านปีงบประมาณ

11) นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงภาพลักษณ์ของอุทยานประวัติศาสตร์ ว่าเป็นอนุสรณ์สถานที่ไม่มีชีวิต ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และไม่มีเรื่องราวใหม่ๆ ให้เรียนรู้ จึงไม่ค่อยเกิดการท่องเที่ยวซ้ำ

12) ประชาชนบางส่วนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของการเป็นแหล่งมรดกโลก และขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกันจากประชาชนในพื้นที่

13) ขาดการพัฒนาทางด้านการตลาดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดขายกิจกรรมใหม่ๆ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

14) การจัดการสถานบริการเพื่อการท่องเที่ยวบางส่วน ไม่ได้มาตรฐานทั้งด้านกายภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ

4.5.3 โอกาส (Opportunities)

1) เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งวางตัวเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในช่วงจุดตัดของแนวระเบียงเศรษฐกิจ

2) พื้นที่เป้าหมายในยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือในยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่เป้าหมายสำหรับการพัฒนาเชิงอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในส่วนของโบราณสถานจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

3) ยุทธศาสตร์ร่วม เพื่อการพัฒนาระบบการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ได้กำหนดบทบาทให้สุโขทัย - ศรีสขันธ์ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่เอื้อประโยชน์

4) นโยบายภาครัฐสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ

5) การเป็นเครือข่ายโครงการเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UCCN) และนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

6) นโยบายจากรัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีหน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการดำเนินงาน

7) พื้นที่พิเศษเป็นที่รู้จักและยอมรับจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน

8) นำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการสร้างอาชีพและรายได้

9) มีทุนทางท่องเที่ยวที่โดดเด่น 3 ประการคือ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

4.5.4 ภาวะคุกคาม/อุปสรรค (Threats)

- 1) การเปลี่ยนนโยบายหลายครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่อง และได้รับงบประมาณ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ
- 2) ปัญหาร้ายธรรมชาติ ที่ส่งผลกระทบสร้างความเสียหายต่อโบราณสถาน และเป็นอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาน้ำท่วม
- 3) สถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว
- 4) ปัจจุบันชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ เริ่มขยายตัวพร้อมๆ กับการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางของเมืองประวัติศาสตร์และเป็นเมืองมรดกโลก
- 5) นักท่องเที่ยวยังคงเลือกเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น อุทยานประวัติศาสตร์
- 6) ขาดแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืน

4.6 การสร้างกลยุทธ์ใหม่จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร

การประเมินสถานการณ์และศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อสร้างกลยุทธ์ใหม่จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบัน (TOWS Matrix) เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งอาศัยข้อมูล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สามารถสรุปได้ดังนี้

4.6.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO) เกิดจากการจับคู่ของ จุดแข็ง (Strength) กับ โอกาส (Opportunity)

- 1) อนุรักษ์ บูรณะ พื้นฟู แหล่งโบราณสถาน แหล่งโบราณคดีและแหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และรักษาคุณค่าแห่งความเป็นมรดกโลก
- 2) ขยายองค์ความรู้ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของชาติและแหล่งมรดกโลก
- 3) พัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์และการจัดการตามอนุสัญญาฯ คัมภีร์แหล่งมรดกโลก

4.6.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses) กับ โอกาส (Opportunities)

- 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย
- 2) พัฒนาการเดินทางเชื่อมโยงเพื่อการท่องเที่ยว
- 3) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- 4) บริหารการพัฒนาเมืองควบคู่กับการจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน
- 5) พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกระดับนานาชาติ

4.6.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) เกิดจากการจับคู่ของจุดแข็ง (Strength) กับอุปสรรค (Threats)

- 1) ยกกระดั้คุณภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยว
- 2) สร้างเรื่องราวเชื่อมโยงพัฒนาโครงข่าย
- 3) เส้นทางเพื่อเพิ่มคุณค่าในการท่องเที่ยว
- 4) พัฒนาต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 5) พัฒนาเครือข่ายและกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก
- 6) เสริมสร้างสมรรถนะ ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

4.6.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT) เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses) กับอุปสรรค (Threats)

- 1) พัฒนาการประชาสัมพันธ์และทำการตลาด
- 2) สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับการท่องเที่ยว
- 3) ส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว
- 4) พัฒนาสื่อบ้านองค์ความรู้และวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่าง

ยั่งยืน

บทที่ 5

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)

เพื่อให้การบริหารงานพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงานจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการพัฒนา และประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

5.1 วิสัยทัศน์

เมืองมรดกโลกที่สร้างสรรค์การท่องเที่ยวด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ผสมผสานวัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน

5.2 พันธกิจ

- 5.2.1 การบริหารจัดการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษสู่ความยั่งยืนแบบบูรณาการทุกภาคส่วน
- 5.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเชิงประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคี
- 5.2.3 พัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน

5.3 วัตถุประสงค์

- 5.3.1 เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)
- 5.3.2 เพื่อจัดทำแผนระดับ 3 ให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560
- 5.3.3 เพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร

5.4 เป้าหมายการพัฒนา

- 5.4.1 ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน
- 5.4.2 ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม
- 5.4.3 พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- 5.4.4 เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

5.5 ยุทธศาสตร์

5.5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.5.2- ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์

5.5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

5.5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมครบวงจร

5.5.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.6 ห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) ของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

5.6.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) กลยุทธ์

1.1) ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แห่งความเป็นมรดกโลก

1.2) ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แห่งความเป็นมรดกโลก

2) แผนงาน/โครงการ

2.1) โครงการระยะสั้น

2.1.1) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมแบบบูรณาการ

2.1.2) โครงการส่งเสริมการคุ้มครอง อนุรักษ์ อย่างต่อเนื่องเพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้ที่ถูกต้องสำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่

2.2) โครงการระยะกลาง

2.2.1) โครงการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิทัศน์ริมคลองประวัติศาสตร์แม่น้ำพัน จังหวัดสุโขทัย

2.2.2) โครงการศึกษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวย่านชุมชนเก่า

2.2.3) โครงการส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อปกป้องระบบนิเวศ พันธุ์ไม้และสัตว์ป่า ที่คงคุณค่าในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

2.2.4) โครงการส่งเสริมการยกระดับศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3) โครงการระยะยาว

2.3.1) โครงการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวมรดกโลก และการท่องเที่ยวประเพณีวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับมรดกโลกต่างประเทศแบบบูรณาการ

2.3.2) โครงการติดตามดูแลแผนยุทธศาสตร์ความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ

องค์กรจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.3.3) โครงการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วง
เชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร

3) เป้าหมายการพัฒนา

ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์
อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน

5.6.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์

1) กลยุทธ์

1.1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

1.2) พัฒนาต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์

1.3) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยว

2) แผนงาน/โครงการ

2.1) โครงการระยะสั้น

2.1.1) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ
มรดกทางวัฒนธรรมแบบบูรณาการ

2.1.2) โครงการส่งเสริมการคุ้มครอง อนุรักษ์ อย่างต่อเนื่องเพื่อคงคุณค่าในการ
เรียนรู้ที่ถูกต้องสำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่

2.1.3) โครงการชุมชนอุทยานตำนานศิลป์

2) โครงการระยะกลาง

2.1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะและหัตถกรรมระยะสั้น

2.2) โครงการส่งเสริมหลักสูตรและพัฒนาทักษะด้านการออกแบบและสร้างสรรค์
งานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน

2.3) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมพันธกิจสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ด้าน
หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน

2.4) โครงการส่งเสริมคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทรัพย์สินทางปัญญา

2.5) โครงการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.6) โครงการส่งเสริมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์

2.7) โครงการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองเก่าบางช้าง-
บางพาน-ไทรตรึงษ์

2.8) โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเลือกเพื่อสุขภาพ

3) โครงการระยะยาว

3.1) โครงการงานแสดงศิลปะและหัตถกรรมอาเซียน

3.2) โครงการแสดงสินค้าผ้าทอกลุ่มเมืองบนระเบียงเศรษฐกิจ

3.3) โครงการพัฒนาการประชาสัมพันธ์เชิงรุกข้อมูลสารสนเทศเมืองสุโขทัยเมือง
สร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน

3.4) โครงการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตาม พันธกิจสมาชิกเมืองสร้างสรรค์
สุขุทัย ด้านหัตถกรรม และศิลปะพื้นบ้าน

3.5) โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ UCCN

3) เป้าหมายการพัฒนา

ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้
ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

5.6.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

1) กลยุทธ์

1.1) พัฒนาการเดินทางเชื่อมโยงเพื่อการท่องเที่ยว

1.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

2) แผนงาน/โครงการ

2.1) โครงการระยะสั้น

2.1.1) โครงการพัฒนาภูมิทัศน์และภูมิสถาปัตยกรรมริมน้ำ และถนนด้วยศิลปะ
สร้างสรรค์

2.1.2) โครงการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านโลก

2.1.3) โครงการจัดตั้งศูนย์ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว แบบครบวงจร

2.1.4) โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
ปลอดภัยเพื่อการรองรับความพร้อมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.1.5) โครงการพัฒนาถนนสายวัฒนธรรมสร้างสรรค์เชื่อมโยงเมืองมรดกโลกและ
เมืองสร้างสรรค์

2.2) โครงการระยะกลาง

2.2.1) โครงการจัดการความปลอดภัยและเจ้าบ้านที่ดีเพื่อการท่องเที่ยวเมืองมรดก
โลกและเมืองสร้างสรรค์

2.2.2) โครงการการจัดการควบคุมการใช้น้ำ คุณภาพน้ำ จัดการของเสีย และลด
ปริมาณขยะ

3) เป้าหมายการพัฒนา

พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการ
ท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและ
นวัตกรรม

5.6.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมครบวงจร

1) กลยุทธ์

1.1) ยกระดับการแข่งขันการตลาดเชิงรุกด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรม

1.2) สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยว

2) แผนงาน/โครงการ

- 2.1) โครงการระยะสั้น
- 2.1.1) โครงการจัดทำข้อมูลแผนที่มรดกวัฒนธรรมชุมชนด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน
- 2.2) โครงการระยะกลาง
- 2.2.1) โครงการพัฒนาทักษะความเป็นเลิศงานหัตถกรรมสู่ระดับสากล
- 2.2.2) โครงการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีของเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์
- 2.2.3) โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการบริการการท่องเที่ยว
- 2.2.4) โครงการส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกตามโครงข่ายระเบียบเศรษฐกิจ
- 2.2.5) โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่
- 2.2.6) โครงการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวแนวใหม่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
- 3) เป้าหมายการพัฒนา
- พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวรวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

5.6.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- 1) กลยุทธ์
- 1.1) ส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว
- 1.2) พัฒนาเครือข่ายและกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกทุกภาคส่วน
- 1.3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวให้เกิดความคุ้มค่า
- 1.4) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่พิเศษ
- 2) แผนงาน/โครงการ
- 2.1) โครงการระยะสั้น
- 2.1.1) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวอย่าง
- 2.1.2) โครงการจัดการความเสี่ยงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์
- 2.1.3) โครงการค่ายเยาวชนเพื่อเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรม
- 2.2) โครงการระยะกลาง
- 2.2.1) โครงการส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจฐานรากแบบมีส่วนร่วมในสังคมตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์
- 2.2.2) โครงการยกระดับธุรกิจท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวตามวิถีปกติใหม่ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์
- 2.2.3) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์

2.2.4) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์

2.2.5) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์

2.2.6) โครงการอบรมเพิ่มทักษะการบริการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก
มาตรฐานสากล

2.3) โครงการระยะยาว

2.3.1) โครงการอารมณดีมีความสุข (Happy Model) ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์

3) เป้าหมายการพัฒนา

เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

5.7 ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนา (Key Success Factor: KSF)

5.7.1 การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาพื้นที่พิเศษร่วมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.7.2 การขยายพื้นที่พิเศษให้ครอบคลุมและเชื่อมโยงพื้นที่การพัฒนาท่องเที่ยว

5.7.3 ความสามารถในการยกระดับและเพิ่มมูลค่าคุณค่า คือ ทูทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทูทางประวัติศาสตร์ และทูทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

5.7.4 การมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจากหน่วยงานภาคี ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน รวมถึงเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว

5.7.5 ศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนา (Key Success Factor : KSF)

5.7.6 การได้รับงบประมาณในการดำเนินงานตามแผน และโครงการตามแผนได้รับการดำเนินงานให้แล้วเสร็จ

5.7.7 การดำเนินการตามพันธสัญญา UNESCO ในการเป็นเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์

5.7.8 การปรับปรุง ติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนแผนเป็นระยะ

5.7.9 การส่งต่อ การส่งมอบและการถอนตัวอย่างเป็นระบบและขั้นตอน

5.8 ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์

5.8.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1) แหล่งท่องเที่ยวมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อกำหนดและหรือนโยบายต่างๆ เพื่อรักษาพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบายดังกล่าวนี้ถูกใช้เพื่อรักษาพื้นที่ทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ โดยมาจากการเสนอความคิดเห็นจากสาธารณชน และมีการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้อย่างทั่วถึง

1.2) กฎหมายและข้อบังคับการสืบเนื่องมาจากการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีผลบังคับใช้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้หากมีการออกแบบ เปลี่ยนแปลง ก่อสร้างในสถานที่ดังกล่าว จะต้องมีการแจ้งให้ผู้รับผิดชอบดูแลทราบล่วงหน้าเท่านั้น

1.3) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีนโยบายและระบบในการวัดผล การฟื้นฟูรักษามรดกและสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรวมถึงมรดกสิ่งปลูกสร้าง (เชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี) และทัศนียภาพทั้งในเมืองและชนบท

1.4) การจัดการนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบในการจัดการนักท่องเที่ยวสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ หมายรวมถึงมาตรการในการรักษา ป้องกัน และพัฒนาสมบัติทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

1.5) การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีกฎหมาย เกี่ยวกับการค้า การแลกเปลี่ยน การจัดการแสดงและการให้ของขวัญที่เกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุ และวัตถุทางประวัติศาสตร์

1.6) จัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปลไว้อย่างถูกต้อง ซึ่งจัดเตรียมไว้ในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมต่างๆ ข้อมูลที่เตรียมไว้ ต้องเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในเชิงวัฒนธรรมซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ด้วยภาษาที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

1.7) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีนโยบายและระบบในการวัดผล การฟื้นฟูรักษามรดกและสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรวมถึงมรดกสิ่งปลูกสร้าง (เชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี) และทัศนียภาพทั้งในเมืองและชนบท

1.8) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบการควบคุมและดูแลผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งการรักษาถิ่นที่อยู่อาศัย พันธุ์สัตว์ ระบบนิเวศ และการป้องกันการแพร่ระบาดของแมลงและโรคต่างๆ

1.9) แหล่งท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่น กฎหมายประจำชาติและกฎหมายระหว่างประเทศในการเก็บเกี่ยวการล่า การแสดง และการค้าสิ่งมีชีวิตจากป่า รวมทั้งพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์

2) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

2.1) การจัดความยากจน

2.2) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และ ยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

2.3) การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความ ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.8.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์

1) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวผลิตภัณฑ์/สินค้าที่จัดจำหน่าย ตลอดจนบริการต่างๆ ที่จัดอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ทั้งนี้ ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ที่นำเสนอจะต้องให้การสนับสนุน ให้ความเคารพและให้เกียรติกับชุมชนในพื้นที่

1.2) พฤติกรรมนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวจะต้องตีพิมพ์คู่มือการปฏิบัติตัวในการท่องเที่ยวสถานที่ที่มีผลต่อความรู้สึกด้านจิตใจและความศรัทธา (Sensitive Sites) เช่น วัดวาอาราม เป็นต้น คู่มือดังกล่าวจะสร้างความเข้าใจและช่วยลดผลกระทบเชิงลบที่จะตามมาตลอดจนเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีจากนักท่องเที่ยว

1.3) การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการค้า การแลกเปลี่ยน การจัดการแสดงและการให้ของขวัญที่เกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุและวัตถุทางประวัติศาสตร์

1.4) จัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปลไว้อย่างถูกต้อง ซึ่งจัดเตรียมไว้ในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมต่างๆ ข้อมูลที่เตรียมไว้ ต้องเป็นข้อมูลที่เหมาะสม ในเชิงวัฒนธรรมซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ด้วยภาษาที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

1.5) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบในการสร้างการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับการป้องกันและการวางแผนทรัพยากรเส้นทางปัญญาของชุมชนและบุคคล

2) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

2.1) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

2.2) ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.3) การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.8.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

1) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1) แหล่งท่องเที่ยวควรมีการประเมินสถานที่ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ยังคงอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

1.2) สถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลทุพพลภาพ หรือผู้มีข้อจำกัดทางด้านสภาพร่างกาย ทั้งนี้ เพื่อให้พวกเขาสามารถได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

1.3) แหล่งท่องเที่ยวควรจัดตั้งระบบการสอดส่องดูแล ป้องกัน และรายงานต่อสาธารณะในเรื่องอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัย และอันตรายที่อาจเกิดต่อร่างกาย

1.4) แหล่งท่องเที่ยวควรมีการวางแผนเพื่อตอบรับต่อวิกฤตการณ์หรือสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ควรมีการชี้แจงประเด็นสำคัญสำคัญให้กับผู้พำนักรักอาศัย นักท่องเที่ยว และธุรกิจต่าง ๆ ได้รับทราบ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติตนมีการกำหนดแผนเพื่อนำไปสู่การฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ นักท่องเที่ยว และผู้พำนักรักอาศัย

1.5) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบดูแลทรัพยากรน้ำเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ประกอบการใช้น้ำในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

1.6) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบดูแลคุณภาพน้ำดื่ม และน้ำเพื่อนันทนาการโดยใช้มาตรฐานคุณภาพน้ำ และรายงานต่อสาธารณะรวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสามารถจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำที่เกิดขึ้นได้ตามเวลาที่เหมาะสม

1.7) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีคู่มือที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพักน้ำเสีย การรักษาสภาพน้ำ และการทดสอบน้ำที่ถูกระบายออกจากท่อระบายน้ำ เพื่อให้แน่ใจว่าน้ำเสียเหล่านั้นได้ถูกบำบัดและนำมาใช้ใหม่หรือถูกปล่อยออกไปโดยมีผลกระทบต่อประชากรและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

1.8) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลดจำนวนขยะการแปรรูปขยะ และนำกลับมาใช้ใหม่ และขยะที่เหลือสามารถนำมาแปรรูปหรือนำกลับมาใช้ใหม่จะต้องได้รับการกำจัดอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

1.9) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบในการส่งเสริมให้เพิ่มการใช้ระบบขนส่งที่มีผลกระทบต่อ รวมถึงการใช้ระบบการขนส่งสาธารณะและระบบขนส่งที่ไม่ต้องใช้พลังงาน เช่น การเดิน หรือ การปั่นจักรยาน

2) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

2.1) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

2.2) การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความ ปลอดภัย มีภูมิทัศน์ทันทพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.8.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร

1) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1) แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการท่องเที่ยวตามฤดูกาลให้เหมาะสมกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมตลอดจนสิ่งแวดล้อมของชุมชน

1.2) แหล่งท่องเที่ยวควรมีการตรวจสอบและรายงานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ด้วย หากมีประเด็นใดที่ควรแก้ไขหรือปรับปรุง ควรทำทันทีเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

1.3) แหล่งท่องเที่ยวให้การสนับสนุนหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในกลุ่มธุรกิจต่างๆ ตามนโยบายของสภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก

1.4) การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวผลิตภัณฑ์/สินค้าที่จัดจำหน่าย ตลอดจนบริการต่างๆ ที่จัดอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยว ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ที่นำเสนอจะต้องให้การสนับสนุน ให้ความเคารพและให้เกียรติกับชุมชนในพื้นที่

1.5) สภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววันนั้นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจะต้องได้รับการจดบันทึกและรายงานต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หมายถึง จำนวนการใช้จ่ายของผู้มาเที่ยว รายรับต่อห้องพัก อัตราการจ้างงานตลอดจนข้อมูล การลงทุน

2) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

2.1) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

2.2) ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.3) การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความ ปลอดภัยมีภูมิทัศน์ทันทพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.8.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.1) แหล่งท่องเที่ยวมีระบบป้องกันความเสี่ยงอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้จะต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศให้กับผู้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

1.2) แหล่งท่องเที่ยวมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อกำหนดและหรือนโยบายต่างๆ เพื่อรักษาพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบายดังกล่าวนี้ถูกใช้เพื่อรักษาพื้นที่ทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ โดยมาจาก การเสนอความคิดเห็นจากสาธารณชน และมีการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้อย่างทั่วถึง

1.3) กฎหมายและข้อบังคับการสืบเนื่องมาจากการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีผลบังคับใช้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้หากมีการออกแบบ เปลี่ยนแปลง ก่อสร้างในสถานที่ดังกล่าว จะต้องมีการแจ้งให้ผู้รับผิดชอบดูแลทราบล่วงหน้า

1.4) โอกาสในการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น บริษัทต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องให้ออกสการจ้างงาน การฝึกอบรมแก่คนในท้องถิ่น รวมทั้งความปลอดภัยในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

1.5) การมีส่วนร่วมในสังคม แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในสังคมในกระบวนการวางแผนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและการตัดสินใจในระยะยาว

1.6) ความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น ความคิดเห็นและความพึงพอใจของชุมชนท้องถิ่น ต่อการบริหารแหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้รับการจัดบันทึกอย่างสม่ำเสมอและรายงานต่อสาธารณะ ในเวลาอันสมควร

1.7) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องควบคุม ป้องกันและฟื้นฟูการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เพื่อไม่ให้สถานที่ท่องเที่ยวเกิดการบุกรุกหรือถูกทำลาย

1.8) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดการให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับโอกาส ความท้าทายของการท่องเที่ยวและความสำคัญของความยั่งยืน

1.9) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีกฎหรือวิธีการปฏิบัติที่ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบธรรม หรือเป็นการคุกคามผู้อื่นไม่ว่าโดยวิธีการใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและสตรี กฎหมายและวิธีปฏิบัตินี้จะต้องประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

1.10) การสนับสนุนชุมชน แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบที่ส่งเสริมบริษัทต่างๆ นักท่องเที่ยว และสาธารณชน ให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนชุมชน และการเริ่มต้นโครงการต่างๆ อย่างยั่งยืน

1.11) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบที่สนับสนุนท้องถิ่นบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาความยั่งยืนของสินค้าท้องถิ่นโดยยึดหลักสำคัญของการค้าโดยชอบธรรมที่มีพื้นฐานมาจากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายรวมถึงอาหารและเครื่องดื่มงานฝีมือศิลปะการแสดง และสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น

1.12) จัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปลไว้อย่างถูกต้องซึ่งจัดเตรียมไว้ในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างและวัฒนธรรมต่างๆ ข้อมูลที่เตรียมไว้ ต้องเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในเชิงวัฒนธรรมซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ด้วยภาษาที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

1.13) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตรวจวัด ดูแล และลดระดับปล่อยควันพิษอันเป็นสาเหตุของปรากฏการณ์เรือนกระจกให้น้อยลง ทั้งนี้จากทุกภาคส่วนของการปฏิบัติงาน พร้อมรายงานผลต่อสาธารณะรวมถึงการปล่อยควันพิษจากผู้ให้บริการด้วย

1.14) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตรวจวัด ดูแล ลดการใช้พลังงาน และรายงานต่อสาธารณะรวมทั้งลดการใช้พลังงานจากแร่ธาตุธรรมชาติ

1.15) แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตรวจวัด ดูแลลดการใช้น้ำและรายงานต่อสาธารณะ

1.16) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลดจำนวนขยะ การแปรรูปขยะ และนำกลับมาใช้ใหม่ และขยะที่เหลือสามารถนำมาแปรรูปหรือนำกลับมาใช้ใหม่จะต้องได้รับการกำจัดอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

1.17) แหล่งท่องเที่ยวควรมีคู่มือและกฎข้อบังคับในการลดมลภาวะทางแสงและเสียง และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตาม

2) ตัวชี้วัดตามเกณฑ์เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก

2.1) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

2.2) การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.9 แผนงาน/โครงการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 : ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 5-1 แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
1. โครงการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิทัศน์ริมคลองประวัติศาสตร์แม่รำพัน เชื่อมโยงมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์สุโขทัย	1. การสำรวจศักยภาพคุณค่าพื้นที่ชุมชนริมคลองประวัติศาสตร์แม่รำพัน 2. การกำหนดผังบริเวณในการพัฒนา เช่น ย่านก่อนประวัติศาสตร์ตลิ่งชัน ย่านเมืองประวัติศาสตร์เมืองเก่าสุโขทัย ย่านหัตถกรรมบ้านกล้วย ฯลฯ 3. การจัดระบบการบริหารจัดการน้ำในคลองแม่รำพัน อย่างบูรณาการ 4. การพัฒนาภูมิทัศน์ริมคลองประวัติศาสตร์แม่รำพันให้สวยงาม 5. การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับผู้หญิง เยาวชน บุคคล	จังหวัดสุโขทัย - ตำบลเมืองเก่า - ชุมชนริมคลองแม่รำพัน อำเภอบ้านด่านลานหอย-อำเภอเมืองสุโขทัย	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. กรมโยธาธิการและผังเมือง หน่วยงานรอง 4. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ทุกสภาพ ชนชาติพันธุ์ และประชากร กลุ่มด้อยโอกาส อื่น ๆ เข้ามาบริหารจัดการท่องเที่ยว 6. การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นที่มีพื้นฐาน มาจากธรรมชาติและวัฒนธรรม ท้องถิ่น 7. การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ 8. การจัดทำแผนที่แสดงมรดก วัฒนธรรมชุมชนริมคลองแม่รำพัน 9. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยว ระหว่างอุทยานประวัติศาสตร์และ ย่านสร้างสรรค์ชุมชนริมคลองแม่ รำพัน 10. การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวคลองประวัติศาสตร์แม่ รำพัน 11. ส่งเสริมกิจกรรมและประเพณี ท้องถิ่นริมคลองแม่รำพัน								5. กรมชลประทาน 6. กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น 7. องค์การบริหารส่วน จังหวัดสุโขทัย 8. สำนักงานจังหวัดสุโขทัย

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
2. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวย่านชุมชนเก่ามรดกโลกสุโขทัยและกำแพงเพชร	1. สำรวจอัตลักษณ์ย่านชุมชนเก่าของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร 2. กำหนดผังการพัฒนาชุมชนเก่าของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร 3. จัดกิจกรรมส่งเสริมจินตภาพ และเอกลักษณ์ชุมชนให้เด่นชัด 4. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ และเชิดชูมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และไม่ได้ 5. พัฒนาสินค้าท้องถิ่นที่มีพื้นฐานมาจากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น 6. พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ชุมชน 7. ส่งเสริมให้ผู้หญิง เยาวชน บุคคลทุพพลภาพ ชนชาติพันธุ์ และประชากรกลุ่มด้อยโอกาสอื่น ๆ เข้ามาจัดการท่องเที่ยว 8. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนเก่า	จังหวัดสุโขทัย - ตำบลเมืองเก่า - ตำบลท่าชัย - ตำบลศรีสัชฌาย์ - ตำบลบ้านตึก - ตำบลคลองมะพลับ - ตำบลทุ่งหลวง - เมืองสวรรคโลก - ตำบลหาดเสี้ยว - ชุมชนริมยม ตำบลกงไกรลาส ฯลฯ จังหวัด กำแพงเพชร -ตำบลนครชุม -ตำบลไตรรงค์ -ตำบลพรานกระต่าย ฯลฯ	44	8	12	12	4	8	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานรอง 5. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 จังหวัด 6. สำนักงานจังหวัด 2 จังหวัด 7. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
3. โครงการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	1. จัดทำแผนที่ทุนทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และธรรมชาติ 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยว ตามศักยภาพคุณค่าที่มี 3. จัดกิจกรรมคุ้มครองสถานที่ทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้ง มรดกสิ่งปลูกสร้างเชิงประวัติศาสตร์ และโบราณคดี และทัศนียภาพทั้งใน เมืองและชนบท 4. การจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์ 5. ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวประเพณี วัฒนธรรม เชื่อมโยงกับมรดกโลก 6. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	12.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. กรมศิลปากร 4. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 5. กรมประชาสัมพันธ์ 6. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 7. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	1. จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้คนในท้องถิ่นในการกำหนด กฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบาย	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
มรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์แบบบูรณาการ	2. จัดกิจกรรมร่วมกันคุ้มครองสถานที่ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งมรดกสิ่งปลูกสร้างเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดีและทัศนียภาพทั้งในเมืองและชนบท 3. ส่งเสริมสิทธิของผู้คนในท้องถิ่นและรับประกันว่าการกระทำใด ๆ ที่มีผลให้เกิดการโยกย้ายที่อยู่ต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นได้รับความยินยอม และมีการจ่ายค่าชดเชยอย่างเหมาะสม 4. ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างยั่งยืนการออกแบบ ก่อสร้างและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง 5. ส่งเสริมให้มีการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม 6. ส่งเสริมให้มีการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และเชิดชมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และไม่ได้	กำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร						ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หน่วยงานรอง 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 4. กรมศิลปากร 5. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	7. ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบายอย่างทั่วถึงและมีการบังคับใช้ 8. ส่งเสริมให้มีการคุ้มครองโบราณวัตถุและวัตถุทางประวัติศาสตร์ 9. ส่งเสริมให้มีระบบจัดการเพื่อติดตาม วัดผล และบรรเทาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยว 10. ส่งเสริมให้มีระบบจัดการเพื่อติดตาม วัดผล และบรรเทาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยว								
5. โครงการส่งเสริมการคุ้มครองและอนุรักษ์อย่างต่อเนื่องเพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้ที่ถูกต้องสำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่	1. ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว 2. จัดทำแผนการรักษาและพัฒนาสมบัติทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม 3. ส่งเสริมกลไกการบริหารและจัดการนักท่องเที่ยวให้สามารถ	-อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัยและ เชื่อมโยง -อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัยและ เชื่อมโยง	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. สำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. กรมศิลปากร หน่วยงานรอง 4. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ดำเนินการตามแผนการรักษาและพัฒนาสมบัติทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม 4. ศึกษาพฤติกรรมความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	-อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรและเชื่อมโยง							5. สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. โครงการส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	1. จัดทำคลังข้อมูลที่อยู่อาศัยและพันธุ์สัตว์และพืชหายากที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคามที่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย 2. จัดการติดตามผลกระทบและคุ้มครองที่อยู่อาศัยพันธุ์สัตว์ พันธุ์พืชและระบบนิเวศ 3. จัดการป้องกันการแพร่ระบาดของสัตว์ แมลงและโรคต่าง ๆ จากภายนอกพื้นที่ 4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามอนุสัญญา CITES ว่าด้วยการค้าพันธุ์สัตว์ และพันธุ์พืชหายากข้ามพรมแดน 5. ส่งเสริมการป้องกันและการ	-อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และเชื่อมโยง -อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยและเชื่อมโยง -อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรและเชื่อมโยง	5	1	1	1	1	1	หน่วยงานหลัก 1. สำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. กรมศิลปากร 4. สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานรอง 5. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 6. สำนักงานจังหวัด

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ควบคุมการเก็บเกี่ยว การล่า การแสดง และการค้าสิ่งมีชีวิตจากป่า								
7. โครงการส่งเสริมการยกระดับศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ตามมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	1. จัดประชุมกำหนดนโยบายและระบบในการวัดผล การฟื้นฟูรักษาธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรวมถึงมรดกสิ่งปลูกสร้างและทัศนียภาพทั้งในเมืองและชนบท 2. จัดประชุมบูรณาการความร่วมมือการส่งเสริมการยกระดับศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีนโยบาย เตรียมความพร้อมการยกระดับสู่มาตรฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3. ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวสีเขียว 4. เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียว 5. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการยกระดับศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มีมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระจ่าง - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม/สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 2 จังหวัด 3. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2 จังหวัด หน่วยงานรอง 4. สำนักงานศิลปากรที่ 6 สุโขทัย 5. สำนักงานปลัดกระทรวง

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	6. ประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว								การท่องเที่ยวและกีฬา/ สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬา 2 จังหวัด
8. โครงการพัฒนาย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	1. จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2. สำรวจพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3. จัดทำผังและแผนการพัฒนาย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4. ประสานและส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5. ติดตามและประเมินผลการพัฒนาย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์	จังหวัดสุโขทัย - ท่าชัย-ศรีสัชนาลัย - บ้านตึก - เมืองเก่าสุโขทัย - เมืองสวรรคโลก - ชุมชนริมยม - ตำบลทุ่งหลวง จังหวัดกำแพงเพชร - นครชุม	20	4	4	4	4	4	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. องค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงานรอง 3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. กรมการพัฒนาชุมชน 5. สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ 6. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม 7. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
9. โครงการติดตามดูแล แผนยุทธศาสตร์ความ ยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว เมืองมรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์	1. จัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบการ ประสานงานสำหรับการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2. จัดตั้งผู้ประสานงานรับผิดชอบ สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้น ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว และ ครอบคลุมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม คุณภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัยของ แหล่งท่องเที่ยว 4. ปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้เป็น ปัจจุบันและเปิดเผยต่อสาธารณะ 5. สร้างการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานต่างๆ 6. ส่งเสริมภาคการเมืองท้องถิ่นใน การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และมี หลักฐานของการนำไปปฏิบัติ 7. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ภาคเอกชนและภาคประชาชนใน	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพี นคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หน่วยงานรอง 2. สำนักงานปลัดกระทรวง วัฒนธรรม 3. สำนักงานปลัดกระทรวง พาณิชย์ 4. สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 5. สำนักงานปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม 6. สำนักงานจังหวัด 2 จังหวัด 7. องค์การบริหารส่วน จังหวัด

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	องค์กรดังกล่าวและการประสานงานด้านการท่องเที่ยว 8. ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนทุนให้กับองค์กรด้านการท่องเที่ยว 9. จัดทำระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน								
10. โครงการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร	1. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร 2. จัดการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำแผนดำเนินงานพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ในชุมชนตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร 3. พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพี	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	สร้างสรรค์ให้กับชุมชนตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร 4. จัดกิจกรรมทดสอบเส้นทางการท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์ เชี่ยวชาญมรดกโลก ปีละ 1 ครั้ง 5. จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงมรดกโลกศรีสัชนาลัย-สุโขทัย-กำแพงเพชร	นคร							

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์

เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 : ยกกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

ตารางที่ 5-2 แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
1. โครงการส่งเสริมศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้าน ระยะเวลาเมืองมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์	1. คัดเลือกกิจกรรมหัตถศิลป์ที่จะดำเนินการเรียนการสอนระยะสั้น โดยเปิดโอกาสให้กับผู้หญิง เยาวชนบุคคลทุพพลภาพ ชนชาติพันธุ์ และประชากรกลุ่มด้อยโอกาสอื่น 2. ออกแบบกระบวนการเรียนการสอนระยะสั้นและเตรียมความพร้อมของช่างฝีมือหรือครูภูมิปัญญา 3. เตรียมความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก 4. พัฒนาสินค้าของฝากของที่ระลึกท้องถิ่น 5. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ปฏิทินกิจกรรมการเรียนรู้ด้านหัตถกรรมและหัตถศิลป์เชิงสร้างสรรค์	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หน่วยงานรอง 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 จังหวัด 4. กรมการพัฒนาชุมชน 5. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม 6. สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
2.โครงการส่งเสริม หลักสูตรและพัฒนา ทักษะด้านการออกแบบ และสร้างสรรค์งาน หัตถกรรมและศิลปะพื้น บ้านเมืองมรดกโลกและ เมืองสร้างสรรค์	1. จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรการ เรียนการสอนทักษะด้านการออกแบบ และการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมและ ศิลปะพื้นบ้าน 2. จัดทำหลักสูตรการเรียน การสอนทักษะด้านการออกแบบ และการ สร้างสรรค์งานหัตถกรรมและศิลปะ พื้นบ้าน 3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรการ พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ ครอบคลุม (การพัฒนาบุคลากร สร้างสรรค์ (Creative People) การ พัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ (Creative Place) แก่กลุ่มเป้าหมาย 4. นิเวศน์ หลักสูตรการเรียนการสอน ทักษะด้านการออกแบบ และการ สร้างสรรค์งานหัตถกรรมและศิลปะ พื้นบ้าน 5. จัดแสดงผลงาน และประเมินผลและ สรุปการดำเนินงาน หลักสูตรการเรียน	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. องค์การบริหารส่วน จังหวัด หน่วยงานรอง 3. สำนักงานจังหวัด 4. สำนักงานปลัด กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา 5. สำนักปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	การสอนทักษะด้านการออกแบบ และการ สร้างสรรค์งานหัตถกรรมและศิลปะ พื้นบ้าน								
3. โครงการแสดงศิลปะ และหัตถกรรมเมืองมรดก โลกและเมืองสร้างสรรค์ นานาชาติ	1. การจัดตั้งคณะทำงานจัดงานแสดง ศิลปะและหัตถกรรมเมืองมรดกโลกและ เมืองสร้างสรรค์นานาชาติ 2. ประสานสมาชิกเครือข่ายเมืองมรดก โลกและเมืองสร้างสรรค์ 3. จัดการแสดงศิลปะและหัตถกรรมเมือง มรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์นานาชาติ ในรูปแบบ Craft Village เวทีประชุม เวที วิชาการ การแสดงสินค้า การเจรจาธุรกิจ การเจรจาความร่วมมือ ฯลฯ 4. สรุปผลการดำเนินงาน	-อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัยและ เชื่อมโยง -อุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีสั ขาลัยและเชื่อมโยง -อุทยาน ประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรและ เชื่อมโยง	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัด กระทรวงวัฒนธรรม หน่วยงานรอง 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา 4. สำนักงานจังหวัด สุโขทัย 5. องค์การบริหารส่วน จังหวัด
4. โครงการแสดงสินค้าผ้า ทอกลุ่มเมืองบนระเปียง	1. การจัดตั้งคณะทำงาน จัดงานแสดงสินค้าผ้าทอ	จังหวัดสุโขทัยและ จังหวัดกำแพงเพชร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
เศรษฐกิจ ไทย-พม่า-ลาว	กลุ่มเมืองบนระเบียงเศรษฐกิจ ไทย-พม่า-ลาว 2. ประสานสมาชิกเครือข่ายไทย-ลาว-พม่า 3. จัดการแสดงสินค้าผ้าทอกลุ่มเมืองบนระเบียงเศรษฐกิจไทย-พม่า-ลาว 4. สรุปผลการดำเนินงาน แสดงสินค้าผ้าทอกลุ่มเมืองบนระเบียงเศรษฐกิจ ไทย-พม่า-ลาว								พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หน่วยงานรอง 3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. กรมการพัฒนาชุมชน 5. สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ 6. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
5. โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือเครือข่ายเมืองมรดกโลก	1. ประชุมความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ UCCN 2. จัดทำโครงการความร่วมมือระหว่าง	จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
และสร้างสรรค์	เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ 3. การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรม ตามที่ UCCN หรือ UNESCO ขอความ ร่วมมือ 4. การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้าน ต่างๆ ของ UCCN								การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานจังหวัด 3. องค์การบริหารส่วน จังหวัด หน่วยงานรอง 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม 6. สำนักงาน ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม 7. กรมการพัฒนาชุมชน
6. โครงการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเมือง มรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์	1. การจัดทำช่องทางในการสื่อสารกับ สาธารณะสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่กิจกรรม โครงการ 2. การจัดทำเว็บเพจ และเว็บไซต์ สุโขทัย	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร	5	1	1	1	1	1	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	เมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรม และ ศิลปะพื้นบ้าน ทั้งภาษาไทยแ 3. การจัดทำสื่อวีดิทัศน์ ทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรม ที่เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้	- อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร							ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. กรมประชาสัมพันธ์ 3. สำนักงานการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 5. องค์การบริหารส่วน จังหวัด 6. สำนักงานจังหวัด
7. โครงการจัด ประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง เครือข่ายเมืองมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์ นานาชาติ	1. จัดตั้งคณะทำงานประชุมสัมมนาเพื่อ พัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ นานาชาติ 2. ประสานงานภาคเครือข่าย UNESCO 3. จัดการประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายเมือง มรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์นานาชาติ	จังหวัดสุโขทัยและ จังหวัดกำแพงเพชร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. องค์การบริหารส่วน จังหวัด หน่วยงานรอง

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	4. สรุปผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์นานาชาติ								3. สำนักงานจังหวัด 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา
8. โครงการ วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมพันธกิจเมืองสร้าง สรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน และเมืองมรดกโลก	1. ประสานงานแหล่งทุนให้ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร 2. ประสานสถาบันการศึกษาให้เกิดการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร 3. ส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร 4. ยกระดับหลักสูตรและงานวิจัยสำหรับบริการเมืองต่าง ๆ ในการพัฒนาตามแนวทางสร้างสรรค์ของ UNESCO 5. ผลิิตชุดความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานจังหวัด 3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
9. โครงการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตาม	1. ศึกษาผลการปฏิบัติงาน ตามพันธสัญญาที่สมาชิกแต่ละเมืองระบุไว้ในใบ	จังหวัดสุโขทัย และ จังหวัดกำแพงเพชร	4	2	0	0	0	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
พันธกิจสมาชิกเมือง สร้างสรรค์สุขุทัย ด้าน หัตถกรรมและศิลปะ พื้นบ้าน	สมัคร ครอบคลุมพันธกิจที่ได้ดำเนินการ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับเมือง และระดับ นานาชาติ 2. วิเคราะห์และประเมินความสำคัญและ ผลกระทบจากการเป็นสมาชิกเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับ เมืองและระดับนานาชาติ 3. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน โครงการตามพันธกิจสมาชิกเมือง สร้างสรรค์สุขุทัย ด้านหัตถกรรมและ ศิลปะพื้นบ้าน 4. ศึกษาผลการปฏิบัติงาน ตามพันธ สัญญาที่สมาชิกแต่ละเมืองระบุไว้ในใบ สมัครครอบคลุมพันธกิจที่ได้ดำเนินการทั้ง ในระดับท้องถิ่น ระดับเมือง และระดับ นานาชาติ 5. วิเคราะห์และประเมินความสำคัญและ ผลกระทบจากการเป็นสมาชิกเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับ เมือง และระดับนานาชาติ								พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานจังหวัด สุโขทัย 3.องค์การบริหารส่วน จังหวัดสุโขทัย

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	6. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานโครงการตามพันธกิจสมาชิกเมืองสร้างสรรค์สุโขทัย ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน								
10. โครงการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านคุณค่าเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ ด้วยทรัพย์สินทางปัญญา	1. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และความเข้าใจทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชนและบุคคลในแหล่งท่องเที่ยว 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ในการสร้างคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มทรัพย์สินทางปัญญา 3. ส่งเสริมและเผยแพร่กฎหมายข้อกำหนดหรือแผนงานเพื่อป้องกันทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชนและบุคคล 4. ส่งเสริมให้ชุมชนและบุคคลจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา 5. สรุปผลการดำเนินงานและติดตามประเมินผลโครงการ	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	5	1	1	1	1	1	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หน่วยงานรอง 2. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม 3. สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ 4. กรมการพัฒนาชุมชน
11. โครงการเสริมสร้าง	1. ประสานงานและส่งเสริมให้มีการ	-อุทยาน	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
การรับรู้ข้อมูลที่ต้อง เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ในเมืองมรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์	ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่เคารพ และให้เกียรติกับชุมชนในพื้นที่ 2. ประสานงานและส่งเสริมให้มีการ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูล ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่จัด จำหน่ายในพื้นที่ท่องเที่ยว 3. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีคู่มือการ ปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยวในการ ท่องเที่ยว 4. ประสานงานและส่งเสริมให้มีแนว ปฏิบัติสำหรับผู้มาเที่ยว 5. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีกฎหมาย และข้อกำหนดเพื่อคุ้มครองโบราณวัตถุ และวัตถุทางประวัติศาสตร์ 6. ประสานงานและส่งเสริมให้มีแผนงาน เพื่ออนุรักษ์และเชิดชูมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ 7. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีข้อมูล เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปล 8. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีข้อมูล	ประวัติศาสตร์ สุโขทัยและ เชียงใหม่ -อุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีสัช นาลัยและเชียงใหม่ จังหวัดกำแพงเพชร -อุทยาน ประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรและ เชียงใหม่						1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หน่วยงานรอง 3. กรมการพัฒนาชุมชน 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวงพาณิชย์ 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม 6. องค์การบริหารส่วน จังหวัด	

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปลอย่างเหมาะสมในเชิงวัฒนธรรม 9. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปลที่เกิดจากการพัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของคนในชุมชน 10. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปลในภาษาที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว 11. ประสานงานและส่งเสริมให้ มีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวฉบับแปล								
12. โครงการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น	1. การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกิจกรรมอัตลักษณ์ท้องถิ่นในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 2. วางแผนการพัฒนารายกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 3. พัฒนาศักยภาพของกิจกรรมท่องเที่ยว	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย	15	3	3	3	3	3	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. กรมการพัฒนาชุมชน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	เชิงสร้างสรรค์ในเมืองมรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์ 4. ประเมินหลังการพัฒนาและทดสอบ ตลาด	- อำเภอโกสัมพีนคร							หน่วยงานรอง 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวงพาณิชย์ 5. สำนักงานปลัด กระทรวงอุตสาหกรรม 6. องค์การบริหารส่วน จังหวัด
13. โครงการส่งเสริม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม เมืองมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์	1. การอนุรักษ์ประเพณีศิลปะวัฒนธรรม เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 2. การฟื้นฟูประเพณีศิลปะวัฒนธรรม เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 3. การพัฒนาประเพณีศิลปะวัฒนธรรม เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 4. การต่อยอดประเพณีศิลปะวัฒนธรรม เมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	20	4	4	4	4	4	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา
14. โครงการศึกษาและ พัฒนาศักยภาพการ	1. สำรวจและเก็บข้อมูลด้านศักยภาพการ ท่องเที่ยวเชิงพื้นที่เมืองเก่าบางซ่ง – บาง	จังหวัดสุโขทัยและ จังหวัดกำแพงเพชร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
ท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมือง เก่าบางซ่ง-บางพาน- ไตรตรัง	พาน – ไตรตรัง เชื่อมโยงพื้นที่พิเศษ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย- กำแพงเพชร 2. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิด เส้นทางการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษอุทยาน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร เชื่อมโยงเมือง เก่าบางซ่ง – บางพาน – ไตรตรัง (เส้นทางถนนพระร่วง) 3. จัดให้มีการประชุมแนะนำโครงการ ศึกษาโดยมีตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่เข้า ร่วมประชุมเพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความ เข้าใจและเข้ามามีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ดำเนินงานศึกษาของการพัฒนาโครงการ								พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม 4. สำนักศิลปากรที่ 6
15. โครงการชุมชน อุทยานด้านศิลป	1. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ สร้าง ความรู้ความเข้าใจ ร่วมกับกลุ่มภาคี เครือข่าย และหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการ ในพื้นที่ ถึงทิศทาง	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่าง

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	และแนวทางในการดำเนินงานโครงการการจัดกิจกรรม พร้อมความคาดหวังและความต้องการ ของกลุ่มดังกล่าว 2. จัดให้มีการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้อง คล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกับการดำเนินโครงการ 3. การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้มีการเชิดชูคุณค่างานศิลปะท้องถิ่น จนได้ชื่อว่าเป็น “ชุมชนอุทยานตำนานศิลป์” 4. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมในโครงการ พัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอุทยานตำนานศิลป์เพื่อเชิดชูคุณค่างานศิลปะในท้องถิ่น	- อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย							ยังยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม
16. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเลือกเพื่อสุขภาพ	1. จัดหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ กระบวนการและทักษะ ด้านการบริการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การทำอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ระยะเวลาฝึกอบรมไม่น้อยกว่า	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	90 ชั่วโมง โดยให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 2. คัดเลือกบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะ ด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3. จัดฝึกอบรมตามหลักสูตรและให้มีกรออกไปประกาศนียบัตรที่ออกร่วมกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสถาบัน การศึกษาที่ร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรม	กระต่าย							ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 3. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข 4. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 : พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตารางที่ 5-3 แผนงาน/โครงการตาม ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
1. โครงการพัฒนาภูมิทัศน์และภูมิสถาปัตยกรรมริมน้ำและถนนด้วยศิลปะสร้างสรรค์	1. สำรวจสถานที่ในการพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมริมน้ำและถนนด้วยศิลปะสร้างสรรค์ 2. จัดกิจกรรมมีส่วนร่วมและระดมความคิดเห็นเรื่องการพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมริมน้ำและถนนด้วยศิลปะสร้างสรรค์ 3. จัดกิจกรรมพัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมริมน้ำและถนนด้วยศิลปะสร้างสรรค์ 4. จัดกิจกรรมการตลาดและประชาสัมพันธ์ให้มาท่องเที่ยว	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	20	4	4	4	4	4	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา 3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานรอง 4. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 5. สำนักงานจังหวัด 6. สำนักงาน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
									ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
2. การจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านโลก (World Center for Crafts and Folk Art)	1. ประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน 2. เสนอของบประมาณในการดำเนินงาน ออกแบบศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 3. ออกแบบรายละเอียดศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 4. เสนอของบประมาณในการดำเนินงานก่อสร้างศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 5. ก่อสร้างศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 6. จัดระบบบริหารจัดการศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 7. ประชาสัมพันธ์ศูนย์หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน	จังหวัดสุโขทัย	55	15	10	5	15	10	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. กรมโยธาธิการและผังเมือง หน่วยงานรอง 3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 5. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
3. การจัดตั้งศูนย์ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวแบบครบวงจร	1. ลงพื้นที่ประสานงาน อปท. เพื่อหาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์บริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ	45	10	10	5	10	10	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ต่าง ๆ 2. ดำเนินงานด้านเอกสารที่ดินและ การรับโอนศูนย์บริการท่องเที่ยวและ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เรียบร้อย 3. นำแบบก่อสร้างของกรมการ ท่องเที่ยวมาประมาณการรายการ ก่อสร้างให้เป็นปัจจุบัน 4. เสนอของบประมาณในการก่อสร้าง ศูนย์บริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 5. ดำเนินการก่อสร้างศูนย์บริการ ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆ 6. ส่งต่อและส่งมอบให้กับ อปท. ใน การบริหารจัดการศูนย์บริการ ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง	จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร							การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานรอง 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. กรมศิลปากร/สำนัก ศิลปากรที่ 6 สุโขทัย 5. กรมโยธาธิการและผัง เมือง 6. องค์การบริหารส่วน จังหวัด
4. โครงการยกระดับ โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยง	1. ลงพื้นที่ อปท. และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกำหนดสถานที่ในการพัฒนาระบบ	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ	55	10	15	5	10	15	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
โครงการช่วยคมนาคนและพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อ การท่องเที่ยวในเมืองมรดก โลก และเมืองสร้างสรรค์	โครงสร้างพื้นฐาน 2. ทำผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริการท่องเที่ยวท่องเที่ยวสำหรับ นักท่องเที่ยวทั่วไปและคนทั้งมวล 3. ส่งต่อความต้องการในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ให้กับหน่วยงานตามภารกิจหน้าที่ 4. ประสานงานงบประมาณและ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5. ส่งเสริมการออกแบบท่องเที่ยวเพื่อ คนทั้งมวล 6. ส่งเสริมการขนส่งที่มีผลกระทบต่ำ	จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร							พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา 3. กรมโยธาธิการและผัง เมือง หน่วยงานรอง 4. กองกำกับการ 3 กอง บังคับการตำรวจ ท่องเที่ยว 2 5. องค์การบริหารส่วน จังหวัด 6. สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ 7. กรมทางหลวง 8. กรมทางหลวงชนบท 9. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 10. การประปาส่วน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
									ภูมิภาค
5. โครงการจัดการความปลอดภัยและเข้าบ้านที่ดีเพื่อการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	1. จัดให้มีการตรวจสอบระบบป้องกันอัคคีภัย ความสะอาดของอาหาร และความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าในสถานที่ท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ 2. จัดให้มีจุดระวางภัย เช่น จุดปฐมพยาบาล 3. จัดให้ มีระบบป้องกันภัยและตอบโต้อาชญากรรม 4. จัดให้ มีระบบให้ใบอนุญาตรถรับจ้างที่กำหนดให้มีการแจ้งราคาและจุดจอดรับผู้โดยสาร ณ จุดที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างชัดเจน 5. จัดให้มีแผนรับมือวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในการท่องเที่ยว 6. ประสานและส่งเสริมให้ มีบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินการตามแผนรับมือวิกฤตการณ์และสถานการณ์	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพราน กระด้าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย/กำแพงเพชร หน่วยงานรอง 4. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5. กรมโยธาธิการและผังเมือง 6. กรมศิลปากร/สำนัก

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ฉุกเฉิน 7. จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากภาคการท่องเที่ยวในการจัดทำแผนรับมือวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉิน และมีแนวทางการสื่อสารหากเกิดวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉิน 8. จัดให้มีการฝึกอบรมแผนรับมือวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉินให้กับเจ้าหน้าที่ นักท่องเที่ยว และผู้พำนักรอภัย 9. จัดให้มีการทบทวนและปรับปรุงแผนรับมือวิกฤตการณ์และสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นประจำ								ศิลปากรที่ 6 สุโขทัย 7. กรมชลประทาน 8. การปะปาส่วนภูมิภาค
6. โครงการพัฒนาถนนสายวัฒนธรรมสร้างสรรค์เชื่อมโยงเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	1. จ้างเหมาบริการทำผังแนวคิดถนนสายวัฒนธรรมสร้างสรรค์เชื่อมโยงเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 2. ระดมการมีส่วนร่วมดำเนินงานจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ 3. จัดจ้างออกแบบรายละเอียดและ	จังหวัดสุโขทัย -ตำบลบ้านกล้วย และตำบลเมืองเก่า	5	5	-	-	-	-	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานจังหวัด

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	รายการค่าก่อสร้าง ถนนสาย วัฒนธรรมสร้างสรรค์เชื่อมโยงเมือง มรดโลกและเมืองสร้างสรรค์ 4. ประสานงบประมาณในการก่อสร้าง ถนนสายวัฒนธรรมสร้างสรรค์ เชื่อมโยงเมืองมรดโลกและเมือง สร้างสรรค์ กับหน่วยงานตามภารกิจ หน้าที่								สุโขทัย 3. สำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัด สุโขทัย หน่วยงานรอง 4. สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดสุโขทัย 5. สำนักงานการ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สุโขทัย 6. การท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย สำนักงาน สุโขทัย 7. องค์การบริหารส่วน จังหวัดสุโขทัย 8. ข่วงทางหลวงสุโขทัย 9. ข่วงทางหลวงชนบท สุโขทัย 10. สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
									11. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย 12. อำเภอเมืองสุโขทัย 13. เทศบาลตำบลบ้านกล้วย 14. เทศบาลตำบลเมืองเก่า
7. โครงการการจัดการควบคุมการใช้น้ำ คุณภาพน้ำ จัดการของเสีย และลดปริมาณขยะในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์	1. จัดทำแผนการบริหารจัดการควบคุมการใช้น้ำ คุณภาพน้ำ จัดการของเสีย และลดปริมาณขยะในเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ 2. ส่งต่อและส่งมอบแผนการจัดการฯ เพื่อให้หน่วยงานตามภารกิจหน้าที่ดำเนินการต่อไป 3. ประสานงานงบประมาณให้กับหน่วยงานตามภารกิจหน้าที่ 4. ส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอสำหรับชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว 5. ส่งเสริมให้มีระบบที่สามารถแก้ไข	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานรอง 4. สำนักงาน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ปัญหาคุณภาพน้ำได้อย่างทันท่วงที 6. ส่งเสริมให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียและการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้ง 7. ส่งเสริมให้มีการนำแผนการจัดการขยะไปปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายการลดปริมาณขยะที่ชัดเจน และมีแนวทางการนำขยะไปกำจัดอย่างปลอดภัย 8. ส่งเสริมให้มีแผนงานลดการใช้น้ำดื่มบรรจุขวดของสถานประกอบการและนักท่องเที่ยว 9. ส่งเสริมให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับขนาดและประเภทการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมกับแหล่งกำเนิด 10. ส่งเสริมให้มีแผนงานการลดและนำเศษวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์								ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร 5. กรมโยธาธิการและผังเมือง 6. กรมศิลปากรสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย 7. กรมชลประทาน 8. การประปาส่วนภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร

เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 : พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตารางที่ 5-4 แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 : เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
1. โครงการพัฒนาทักษะ ความเป็นเลิศงานหัตถกรรมสู่ ระดับสากล (Craft the Craft Excellence)	1. สำรวจงานสร้างสรรค์หัตถกรรม และศิลปะพื้นบ้านที่มีศักยภาพใน การยกระดับ สู่ความเป็นเลิศใน ระดับสากล 2. จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะเทคนิคและเทคโนโลยีในการ พัฒนาผลงานหัตถกรรม ภายใต้ ความร่วมมือของสถาบันการศึกษา ทั้งในประเทศ และในต่างประเทศ 3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเมือง มรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ ระดับพรีเมียม 4. จัดประกวดผลงานหัตถกรรมและ ศิลปะพื้นบ้านจากผลงานที่เข้าร่วม โครงการ การคิดเชิงสร้างสรรค์สู่	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัด กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา หน่วยงานรอง 3. สำนักงานปลัด กระทรวงวัฒนธรรม 4. สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ 5. องค์การบริหารส่วน จังหวัด

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ								
2. โครงการจัดทำข้อมูลแผนที่มรดกวัฒนธรรมชุมชนด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน	1. ประสานงานแหล่งทุนและสถาบันการศึกษาให้เกิดงานวิจัยมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ 2. สำรวจและรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และไม่ได้ในพื้นที่ 3. จัดทำฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ 4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจากมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ 5. พัฒนาให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หน่วยงานรอง 4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม 6. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
3. โครงการแลกเปลี่ยนแนว	1. ประสานภาคีเครือข่ายทั้งในและ	-อุทยานประวัติศาสตร์	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
ปฏิบัติที่ดีของเมืองมรดกโลก และเมืองสร้างสรรค์	ต่างประเทศเพื่อจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. คัดเลือกภาคีและช่างฝีมือที่มี ศักยภาพ ในการเข้าร่วมการ แลกเปลี่ยน 3. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเมืองทั้งในและต่างประเทศ 4. จัดทำโครงการความร่วมมือ ระหว่างเมือง	สุโขทัยและเชียงใหม่ -อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัยและ เชียงใหม่ -อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรและ เชียงใหม่							1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัด กระทรวงวัฒนธรรม หน่วยงานรอง 3. กรมการพัฒนาชุมชน 4. สำนักงานปลัด กระทรวงอุตสาหกรรม 5. องค์การบริหารส่วน จังหวัด
4. โครงการส่งเสริม ผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME) ด้าน การบริการการท่องเที่ยวใน เมืองมรดกโลกและเมือง สร้างสรรค์	1. ประสานงานแหล่งท่องเที่ยวใน การสนับสนุนผู้ประกอบการ ท่องเที่ยว 2. ส่งเสริมโอกาสการจ้างงานอย่าง เท่าเทียมกัน สำหรับผู้หญิง เยาวชน บุคคลทุพพลภาพ ชนชาติพันธุ์ และ ประชากรกลุ่มด้อยโอกาส อื่น ๆ	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมือง กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร	5	1	1	1	1	1	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	3. จัดการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้กับผู้หญิงเยาวชนบุคคลทุพพลภาพ ชนชาติพันธุ์ และประชากรกลุ่มด้อยโอกาสอื่น ๆ เข้าร่วม 4. ส่งเสริมให้มีการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน 5. ส่งเสริมให้มีการให้ค่าจ้างที่เป็นธรรมกับผู้หญิง เยาวชนบุคคลทุพพลภาพ ชนชาติพันธุ์ และประชากรกลุ่มด้อยโอกาสอื่น ๆ 6. ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลาง 7. ส่งเสริมให้สถานประกอบการซื้อสินค้าและบริการจากท้องถิ่น 8. ส่งเสริมและพัฒนาความยั่งยืนของสินค้าท้องถิ่นที่มีพื้นฐานมาจากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น 9. ส่งเสริมให้กลุ่มงานฝีมือ								หน่วยงานรอง 3. กรมการพัฒนาชุมชน 4. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
	เกษตรกร และผู้ประกอบการใน ท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการ ท่องเที่ยว								
5. โครงการส่งเสริมการเป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเมือง มรดกโลก	1. รวบรวมองค์ความรู้จัดการ ท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกสุโขทัย กำแพงเพชร 2. จัดทำหลักสูตรการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกสุโขทัย- กำแพงเพชร 3. จัดกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยว ในเมืองมรดกโลกระดับนานาชาติ 4. จัดกิจกรรมเจรจาธุรกิจด้านการ ท่องเที่ยวตามระเบียบเศรษฐกิจต่างๆ 5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การ จัดการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก สุโขทัยกำแพงเพชร	-อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัยและเชื่อมโยง -อุทยานประวัติศาสตร์ ศรีสัชนาลัยและ เชื่อมโยง -อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรและ เชื่อมโยง	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3. กรมศิลปากร /สำนัก ศิลปากรที่ 6 สุโขทัย หน่วยงานรอง 4. องค์การบริหารส่วน จังหวัด 5. สำนักงานจังหวัด
6. โครงการเสริมสร้างขีด ความสามารถการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่ ในเมืองมรดกโลกและเมือง	1. ส่งเสริมให้มีระบบการรับรอง ความยั่งยืนหรือการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว	จังหวัดสุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก 1. องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
สร้างสรรค์	2. ส่งเสริมให้ มีระบบการรับรองความยั่งยืนหรือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปตามเกณฑ์ของ GSTC 3. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนและแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่หนุนเสริมการท่องเที่ยวย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่ 4. จัดประชุมเครือข่ายการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่หนุนเสริมการท่องเที่ยวย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่ 5. ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่หนุนเสริมการท่องเที่ยวย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่ 6. ติดตามและประเมินผลกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่หนุนเสริมการท่องเที่ยวย่างยั่งยืนตามวิถีปกติใหม่	- อำเภอเมือง - กำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร							(องค์การมหาชน) หน่วยงานรอง 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. โครงการส่งเสริมการ	1. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวนอกฤดูการ	จังหวัดสุโขทัย	10	2	2	2	2	2	หน่วยงานหลัก

แผนงาน/โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้านบาท)					หน่วยงานที่รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70	
จัดการท่องเที่ยวแนวใหม่ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี 2. ส่งเสริมการตลาดของกิจกรรมนอกฤดูกาลเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี 3. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวนอกฤดูกาล 4. จัดสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว 5. ส่งเสริมให้มีระบบแก้ไขและปรับปรุงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลที่ได้รับ 6. ติดตามและรายงานผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม	- 9 อำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร - อำเภอเมืองกำแพงเพชร - อำเภอพรานกระต่าย - อำเภอโกสัมพีนคร							1. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ 5 : เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 5-5 แผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
1. โครงการ ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมทุก ภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องใน การพัฒนา และจัดการ การท่องเที่ยว อย่างเป็น เอกภาพแบบ มีส่วนร่วมใน เมืองมรดก	1. ส่งเสริมให้มีกฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบายสำหรับการวางแผนและจัดโซนเพื่อปกป้อง ทรัพยากรทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม 2. ส่งเสริมให้มีกฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบายสำหรับการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างยั่งยืน การ ออกแบบ ก่อสร้างและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง 3. ส่งเสริมให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้คนในท้องถิ่นในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อกำหนด และนโยบาย 4. ส่งเสริมให้มึนโยบายหรือกฎหมายเพื่อการดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยว	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ	10	2	2	2	2	2	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
โลกและเมือง สร้างสรรค์		พราณ กระต่าย - อำเภอก โกสัมพี นคร							ท่องเที่ยวและ กีฬา หน่วยงาน รอง 3. กรม ศิลปากร 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ง ทรัพยากรธรร มชาติและ สิ่งแวดล้อม 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม
2. โครงการ จัดการความ เสี่ยงเพื่อ	1. ส่งเสริมให้มีความนโยบายและแรงจูงใจให้มีการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล ปรับปรุง ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเพิ่มการใช้งานเทคโนโลยีจากพลังงานหมุนเวียน 2. ส่งเสริมให้มีแผนงานประหยัดพลังงานที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการตรวจวัด ดูแล ลดการใช้	จังหวัด สุโขทัย - 9	8	2	2	2	2		หน่วยงาน หลัก 1. องค์กร

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
รองรับการ เปลี่ยนแปลง ของสภาพ ภูมิอากาศ ตามวิถีปกติ ใหม่ในเมือง มรดกโลก และเมือง สร้างสรรค์	พลังงาน และรายงานผลต่อสาธารณชน 3. ส่งเสริมให้มีแผนงานที่ส่งเสริมให้สถานประกอบการตรวจวัด ดูแล ลดระดับ และรายงานการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อสาธารณชน 4. ส่งเสริมให้มีระบบประเมินความเสี่ยงและการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพ ภูมิอากาศ 5. ส่งเสริมให้มีกฎหมายหรือนโยบายบรรเทาและส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 6. ส่งเสริมให้มีระบบช่วยเหลือให้สถานประกอบการสามารถบรรเทาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พรวน กระด่าย - อำเภอ โกสัมพี นคร							บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ ท่องเที่ยวและ กีฬา หน่วยงาน รอง 3. กรม ศิลปากร 4. สำนักงาน ปลัดกระทรวง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
									ง ทรัพยากรธรร มาชาติและ สิ่งแวดล้อม 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม
3. โครงการ ส่งเสริมการ สร้าง เศรษฐกิจ ฐานรากแบบ มีส่วนร่วมใน สังคมตามวิถึ ปกติใหม่ใน เมืองมรดก โลกและเมือง สร้างสรรค์	1. ส่งเสริมให้มีการประกาศกฎหมายและแผนงานป้องกันด้านการท่องเที่ยวให้ทราบโดยทั่วกัน 2. ส่งเสริมให้มีระบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวทั้งในภาคเอกชน สาธารณะชน และชุมชนในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว 3. ส่งเสริมให้มีกฎหมายและแผนงานป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบทางการค้า ทาง เพศ การเอาเปรียบ การกีดกัน หรือ การคุกคามต่อผู้คนที่ต้องถิ่นหรือนักท่องเที่ยว 4. ส่งเสริมให้มีแผนงานการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทโอกาส ความท้าทายและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน โรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษา 5. ส่งเสริมให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึก ติดตาม และรายงานผลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับ ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้คนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 6. ส่งเสริมให้มีการสอดส่องพฤติกรรมและลักษณะของผู้ที่มาเที่ยวจากภายในชุมชน ในประเทศ และต่างประเทศในสถานที่ท่องเที่ยว	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพง เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ	10	2	2	2	2	2	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. สำนักงาน

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
	7. จัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับประเด็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดกว้างแก่สาธารณชนเป็นประจำทุกปี 8. ส่งเสริมให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง	พชร - อำเภอ พรวน กระจาย - อำเภอ โกสัมพี นคร							ปลัดกระทรวง การ ท่องเที่ยวและ กีฬา 3. สำนักงาน พัฒนาชุมชน หน่วยงาน รอง 4. กรม ศิลปากร 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ัง ทรัพยากรธรร มชาติและ สิ่งแวดล้อม 6. สำนักงาน ปลัดกระทรวง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
									จ.วัฒนธรรม
4. โครงการ ยกระดับ ธุรกิจท้องถิ่น ด้านการ ท่องเที่ยว ตามวิถีปกติ ใหม่ในเมือง มรดกโลก และเมือง สร้างสรรค์	1. ส่งเสริมให้บริษัท นักท่องเที่ยว และสาธารณชนมีส่วนร่วมในการบริจาคสนับสนุนชุมชน การ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และโครงการริเริ่มพัฒนาต่างๆ อย่างยั่งยืน 2. ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวให้รองรับ CSR 3. ส่งเสริมการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวแบบ SE 4. ประสานงานและเผยแพร่แหล่งทุนสำหรับธุรกิจท่องเที่ยว	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พราน กระต่าย - อำเภอ โกสัมพี	5	1	1	1	1	1	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ ท่องเที่ยวและ กีฬา 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
		นคร							ง อุตสาหกรรม หน่วยงาน รอง 4. สำนักงาน จังหวัด 5. กรม ศิลปากร 6. กรมพัฒนา ชุมชน 7. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ง ทรัพยากรธรร มชาติและ สิ่งแวดล้อม
5. โครงการ	1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนสีเขียว	-อุทยาน	10	2	2	2	2	2	หน่วยงาน

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวส ีเขียวในเม ืองมรดกโลก และเม ืองสร ้างสรรค์	2. ส่งเสริมกิจท่องเที่ยวสีเขียว 3. ส่งเสริมให้บริษัทนักท่องเที่ยว และสาธารณชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนชุมชนพัฒนาการ ท่องเที่ยวสีเขียว	ประวัติศ าสตร์ สุโขทัย และ เชื่อมโยง -อุทยาน ประวัติศ าสตร์ ศรีสัชนา ลัยและ เชื่อมโยง -อุทยาน ประวัติศ าสตร์ กำแพง เพชรและ เชื่อมโยง							หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. กรม ศิลปากร 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ท่องเที่ยว และกีฬา หน่วยงาน รอง 4. สำนักงาน

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
									การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรร มชาติและ สิ่งแวดล้อม
6. โครงการ ส่งเสริมการ ท่องเที่ยว โดยชุมชน เชิง สร้างสรรค์ใน เมืองมรดก โลกและเมือง สร้างสรรค์	1. ระดมความคิดเห็นในการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2. วางแผนการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน 3. พัฒนาศักยภาพตามเกณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน 4. จัดกิจกรรมทางการตลาดส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5. ประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ	50	1 0	1 0	1 0	1 0	1 0	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
		เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พราน กระต่าย - อำเภอ โกสุมพิ นคร							มหาชน) 2. องค์การ บริหารส่วน จังหวัด 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ ท่องเที่ยวและ กีฬา หน่วยงาน รอง 4. สำนักงาน การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย 5. กรมการ พัฒนาชุมชน 6. กรมพัฒนา

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
									สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์
7. โครงการ บริหาร จัดการ ทรัพยากรธ รมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคม เพื่อการ ท่องเที่ยวใน เมืองมรดก โลกและเมือง สร้างสรรค์	1. ขั้่นวางแผนการพัฒนา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ และทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2. ขั้่นปฏิบัติ คือ การนำระบบไปปฏิบัติ การเก็บรวบรวมและบันทึกผลการดำเนินงานเพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการติดตามผล 3. ขั้่นตรวจสอบ คือ การติดตามผลการดำเนินงานเทียบกับวัตถุประสงค์และความคาดหวัง ตาม แผนการดำเนินงาน 4. ขั้่นปรับปรุง คือ การดำเนินการปรับปรุงเมื่อผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และ ความคาดหวัง หรือมีแนวโน้มไม่เป็นไปตามความคาดหวัง รวมทั้งนำผลที่ได้จากการติดตามผล การดำเนินงานไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานครั้งต่อ ๆ ไป	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พราน กระต่าย	10	2	2	2	2	2	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. องค์การ บริหารส่วน จังหวัด 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
		- อำเภอ โกสุมพิ นคร							งการ ท่องเที่ยวและ กีฬา หน่วยงาน รอง 4. สำนักงาน การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย 5. กรมการ พัฒนาชุมชน 6. กรมพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์ 7. สำนักงาน ปลัดกระทรวง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
									ทรัพยากรธร มชาติและสิง แวดล้อม
8. โครงการ อารมณ์ดีมี ความสุข (Happy Model) ใน เมืองมรดก โลกและเมือง สร้างสรรค์	1. กิจกรรมพัฒนาศักยภาพชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่อพร้อมรองรับการ ท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อคุณภาพสูง 2. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ผ่านโมเดล ‘กินดี’ 3. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ผ่านโมเดล ‘อยู่ดี’ 4. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ผ่านโมเดล ‘ออก กำลังกายดี’ 5. กิจกรรมสร้างการรับรู้และต่อยอดสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ผ่าน โมเดล “แบ่งปันดี” 6. กิจกรรมติดตามประเมินผลการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิง สร้างสรรค์ผ่านโมเดล มีความสุข	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พราน กระต่าย	25	5	5	5	5	5	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
		- อำเภอ โกสุมพิ นคร							งการ ท่องเที่ยวและ กีฬา หน่วยงาน รอง 4. กรมโยธาธ ิการและผัง เมือง 5. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ง ทรัพยากรธร รชาติและ สิ่งแวดล้อม 6. กรม ศิลปากร
9. โครงการ อบรมเพิ่ม	1. จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ กระบวนการและทักษะ ด้านการบริการการท่องเที่ยวระดับสากล ระยะเวลาฝึกอบรมไม่น้อยกว่า	จังหวัด จังหวัด	10	2	2	2	2	2	หน่วยงาน หลัก

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
ทักษะการ บริการการ ท่องเที่ยว เมืองมรดก โลก มาตรฐานสา ก	90 ชั่วโมง โดยให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 2.คัดเลือกบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะ ด้านการบริการการท่องเที่ยวระดับ สากล 3. จัดฝึกอบรมตามหลักสูตรและให้มีการออกไปประกาศนียบัตรที่ออกร่วมกันระหว่างกระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬา และสถาบัน การศึกษาที่ร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรม	สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พราณ กระต่าย - อำเภอ โกสัมพี นคร							1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การ มหาชน) 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง ก ก าร ท่องเที่ยวและ กีฬา ห น ั ว ย ง า น ร อ ง 3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
									4. กระทรวงศีก ษาธิการ
10. โครงการ ค่ายเยาวชน เพื่อเรียนรู้ และสืบสาน วัฒนธรรม	1. การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม “สร้างเยาวชน สร้างคน สร้างวัฒนธรรม ให้ยั่งยืน” ด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยเครื่องมือความคิดและใช้ข้อมูล 2. จัดเสวนา เรื่อง “ปลูกฝังสิ่งดีให้ เยาวชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมไทยให้ดีขึ้น” 3. การดำเนินการกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมของเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม 4. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	จังหวัด สุโขทัย - 9 อำเภอ จังหวัด กำแพงเ เพชร - อำเภอ เมือง กำแพงเ เพชร - อำเภอ พราน กระต่าย	8.5	1. 7	1. 7	1. 7	1. 7	1. 7	หน่วยงาน หลัก 1. องค์การ บริหารการ พัฒนาพื้นที่ พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน 2. สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ ท่องเที่ยวและ กีฬา หน่วยงาน รอง

แผนงาน/ โครงการ	กิจกรรมหลัก	พื้นที่ ดำเนินก าร	งบประ มาณ (ล้าน บาท)	ปีงบประมาณ (พ.ศ./วงเงินล้าน บาท)					หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
				6 6	6 7	6 8	6 9	7 0	
		- อำเภอ โกสุมพิ นคร							3. สำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม 4. กระทรวงศีก ษาธิการ

5.10 กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายแต่ละยุทธศาสตร์

ตารางที่ 5-6 กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายแต่ละยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
			2565	2566	2567	2568	2569	2570
ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าแหล่งท่องเที่ยว มรดกโลกเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	กลยุทธ์ที่ 1.1 ส่งเสริมการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยว ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แห่งความเป็นมรดกโลก	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่ น้อยกว่าร้อยละ 100 ของโครงการทั้งหมดตาม แผนงาน	50	60	70	80	90	100
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ที่ได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูมีไม่ น้อยกว่าร้อยละ 60	10	20	30	40	50	60
	กลยุทธ์ที่ 1.2 ส่งเสริมการ บริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แห่ง ความเป็นมรดกโลก	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่ น้อยกว่าร้อยละ 100 ของโครงการทั้งหมดตาม แผนงาน	50	60	70	80	90	100
		2. ร้อยละของส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แห่งความเป็นมรดก โลก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65	20	30	40	50	60	65

--	--	--	--	--	--	--	--	--

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
			2565	2566	2567	2568	2569	2570
ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ศิลปะพื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวที่หลากหลาย	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่า ร้อยละ 100 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	50	60	70	80	90	100
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะ พื้นบ้านตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายได้รับ การพัฒนาไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	10	20	30	40	50	60
		3. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นไปตามเกณฑ์ ของเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้รับการประเมิน	20	30	40	50	60	75
	กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาต่อ ยอดคุณค่าและสร้าง มูลค่าเพิ่มใน การท่องเที่ยวตามแนวทาง เศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่า ร้อยละ 100 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	50	60	70	80	90	100
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีการต่อยอดคุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยว	20	30	40	50	60	75
		3. จำนวนแหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านเกณฑ์การสำรวจเบื้องต้นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ (Creative Tourism) จำนวน 30 แห่ง	5	5	5	5	5	5

	กลยุทธ์ที่ 2.3 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยว	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	50	60	70	80	90	100
--	--	--	----	----	----	----	----	-----

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
			2565	2566	2567	2568	2569	2570
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีการต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้	20	30	40	50	60	75
		3. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เข้ารับการตรวจประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนประเทศไทย	4	5	4	4	4	4
		4. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก จำนวน 3 แห่ง		1		1		1
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการ ท่องเที่ยว	กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาการ เดินทางเชื่อมโยงเพื่อการ ท่องเที่ยว	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	50	60	70	80	90	100
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวได้รับพัฒนาการเดินทางเชื่อมโยงเพื่อการท่องเที่ยวมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้	20	30	40	50	60	75
	กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยว	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวได้รับพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	20	30	40	50	60	75

		สะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
			2565	2566	2567	2568	2569	2570
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมครบวงจร	กลยุทธ์ที่ 4.1 ยกระดับการแข่งขันการตลาดเชิงรุกด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรม	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการยกระดับการแข่งขันการตลาดเชิงรุกด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัลและนวัตกรรมมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้	10	20	30	40	50	60
	กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยว	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้	10	20	30	40	50	60
ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างเครือข่ายกลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการ	5.1 ส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. รายได้ของครัวเรือนเฉพาะส่วนที่ได้ประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี	4	6	8	10	12	15

บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	5.2 พัฒนาเครือข่ายและ กลไกการมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก ทุกภาคส่วน	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. ร้อยละของจำนวนเครือข่ายและกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกทุกภาคส่วนร่วมการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเครือข่ายทั้งหมดที่กำหนดไว้	30	40	50	60	70	80

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
			2565	2566	2567	2568	2569	2570
	5.3 เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมของการ ท่องเที่ยวให้เกิดความ คุ้มค่า	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. ร้อยละของชุมชนที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวให้เกิดความคุ้มค่าที่ดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของชุมชนในพื้นที่พิเศษ	20	30	40	50	60	75
	5.4 เพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคมใน พื้นที่พิเศษ	1. ร้อยละของโครงการที่ได้รับการดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดตามแผนงาน	20	30	40	50	60	75
		2. ร้อยละของชุมชนที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่พิเศษที่ดำเนินการมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของชุมชนในพื้นที่พิเศษ	20	30	40	50	60	75

5.12 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้านเศรษฐกิจ

5.12.1 กรอบในการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ มีโครงการลงทุนทั้งสิ้น 50 โครงการ งบประมาณลงทุนรวม 712 ล้านบาท เมื่อพิจารณารายละเอียดจากยุทธศาสตร์ต่างๆ พบว่า การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องกำหนดกรอบในการพิจารณาในด้านการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำงบลงทุนมาวิเคราะห์และประเมินหามูลค่าการลงทุนและค่าตอบแทน ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรนี้ มีจุดเด่นของการท่องเที่ยวทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมวิถีชีวิต และธรรมชาติ โครงการที่เสนอในแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายการพัฒนา ดังนี้

- 1) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ให้ได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อคงคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน
- 2) ยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าสินค้าและการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษให้ได้มาตรฐานสากล ด้วยความโดดเด่นของการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม
- 3) พัฒนาศักยภาพโครงข่ายการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- 4) เสริมสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

5.12.2 ศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนด้านการท่องเที่ยว

ในปัจจุบันศักยภาพของตลาดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมในประเทศไทยยังไม่ได้ถูกพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งน่าจะเพิ่มขึ้นได้ ถ้ามีการจัดการและการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ในส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีแนวโน้มลดลงนั้น การแก้ไขอาจทำได้ด้วยการปรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นที่การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และผู้มีประโยชน์ร่วมต่างๆ ทั้งด้วยการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขึ้นมารองรับ

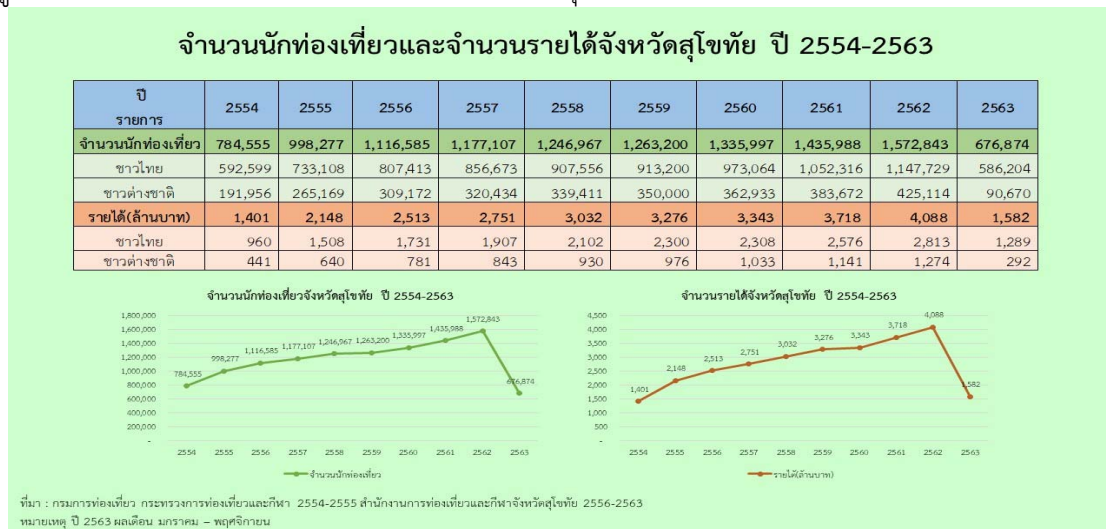
นอกจากนี้สถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาดทั่วโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างต่อเศรษฐกิจ สังคม และวิถีการดำรงชีวิต โดยส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องหยุดชะงัก ย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง รายได้จากการท่องเที่ยวลดลง การกระจายรายได้ในจังหวัดและรายได้ของชุมชนที่ลดลงอีกด้วย ทำให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนขาดรายได้ที่ต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีมาตรการและแนวทางการกระตุ้นการท่องเที่ยว ตลอดจนรูปแบบของการท่องเที่ยววิถีใหม่

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) จึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกับสังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยด้านเศรษฐกิจเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ การยกระดับการเป็นเมืองสร้างสรรค์ที่เพิ่มคุณค่าจากการดำเนินการตามแผนแม่บท สำหรับด้านสังคมเน้นการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่กับชุมชนเพื่อเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน และทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่เน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยลักษณะสำคัญของแผนแม่บทนี้คือ เป็นการดำเนินงานภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ทั้งทางขีด

ความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยาและด้านความรู้สึก เน้นให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทุกภาคส่วนให้ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ด้วยการวิเคราะห์ผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อเป้าหมายการกระตุ้นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น จำนวนรายได้ที่เพิ่มขึ้น และยกระดับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

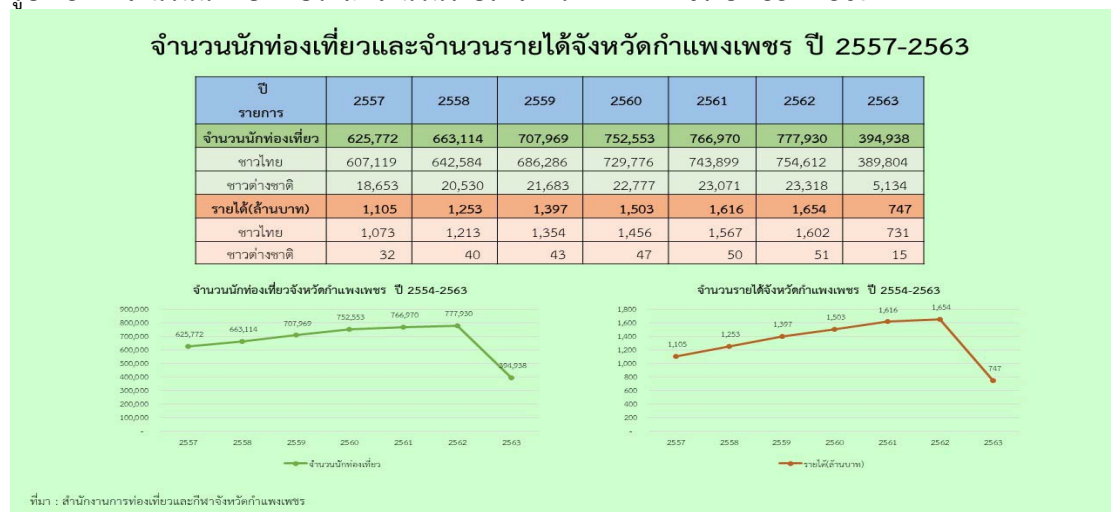
สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร สามารถสรุปจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว ในช่วงปี 2554 – 2563 ได้ดังรูปที่ 5-1 และ 5-2

รูปที่ 5-1 จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดสุโขทัย ปี 2554-2563

จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ในปี 2554 – 2563 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 8,569,862 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 3,038,531 คน รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 19,494 ล้านบาท และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ จำนวน 8,351 ล้านบาท ซึ่งในปี 2563 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยลดลงอย่างชัดเจน

รูปที่ 5-2 จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนรายได้จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2557-2563

จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ในปี 2557 – 2563 เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 4,554,080 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 135,166 คน รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 8,996 ล้านบาท และรายได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 278 ล้านบาท ซึ่งในปี 2563 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรลดลงอย่างชัดเจน

5.12.3 มูลค่าเพิ่มที่เกิดจากโครงการ

รายได้การท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรที่เข้าเยี่ยมชมเมื่อมีการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) สามารถจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) ส่วนของรายได้ที่ใช้ไปเพื่อซื้อวัตถุดิบและสินค้าและบริการขั้นกลาง (Intermediate Goods and Services) ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนของการให้บริการและสินค้าโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว

2) ส่วนที่เป็นเงินเดือน ค่าจ้าง ผลกำไร ภาษีทางอ้อม ซึ่งเป็นมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากรายได้ของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร ถือเป็นมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นทางตรงแก่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หลังจากได้หักส่วนต้นทุนค่าใช้จ่ายวัตถุดิบและบริการแล้ว ส่วนนี้ถือเป็นรายได้สุทธินำไปคำนวณเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ประชาชาติของประเทศต่อไป

ในการจำแนกรายได้การท่องเที่ยวออกเป็น 2 ส่วนนี้ ได้ประยุกต์ใช้ข้อมูลตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตสำหรับประเทศไทย ที่จัดทำโดยกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้คำนวณและปรับปรุงให้ทันสมัยทุกๆ 5 ปี โดยตารางล่าสุดคือ ปี พ.ศ.2558 ซึ่งครอบคลุมรายละเอียดกิจกรรมการผลิตภายในประเทศ ภาคการผลิตที่มีสาระเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ภาคการค้าปลีกและค้าส่งภาคโรงแรมและภัตตาคาร ภาคการขนส่งและสื่อสาร และภาคการบริการ

ตารางที่ 5-7 ปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการท่องเที่ยว

	Sector 49	Sector 50	Sector 51	Sector 57
	ค้าปลีกและ ค้าส่ง	โรงแรมและ ภัตตาคาร	การขนส่ง และสื่อสาร	การบริการ
190:ผลรวมของมูลค่าปัจจัยการผลิตขั้นกลาง ทั้งหมด	0.834150	0.795187	0.848535	0.550527
201:เงินเดือน ค่าจ้าง ผลตอบแทน	0.063926	0.072222	0.060541	0.108779
202:ผลตอบแทนการผลิต	0.053958	0.092456	0.073535	0.260126
203:ค่าเสื่อมราคา	0.020413	0.020521	0.008975	0.058845
204:ภาษีทางอ้อมสุทธิ	0.027554	0.019614	0.008414	0.021723
209:มูลค่าเพิ่มรวม	0.165850	0.204813	0.151465	0.449473
210: ผลผลิตรวมในประเทศ	1.000000	1.000000	1.000000	1.000000

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558

จากตารางที่ 5-7 แสดงปัจจัยการผลิตและผลผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในภาคการผลิตค้าปลีกและค้าส่งพบว่า ทุกหนึ่งบาทของรายได้ที่เกิดจากการค้าปลีกและค้าส่ง 0.834150 บาท เป็นต้นทุนสินค้าและ

บริการ ซึ่งเป็นมูลค่าปัจจัยการผลิตชั้นกลาง ส่วนที่เหลือ 0.165850 บาท เป็นมูลค่าเพิ่ม ซึ่งประกอบไปด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนแรงงาน 0.063926 บาท เป็นผลกำไรหรือค่าตอบแทนการผลิต 0.053958 บาท ค่าเสื่อมราคา หรือค่าตอบแทนการใช้อาคาร เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ 0.020413 บาท และเป็นภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต และภาษีท้องถิ่นอื่นๆ 0.027554 บาท ดังนั้น ภาคการค้าปลีกและค้าส่ง ทุกๆ 1 บาท ของรายได้ที่เกิดขึ้น จะให้มูลค่าเพิ่มหรือรายได้สุทธิแก่ผู้ประกอบการ 0.165850 บาท หรือเทียบเท่ากับร้อยละ 16.58 บาท ในขณะที่ยกให้บริการโรงแรมและภัตตาคาร อัตราของมูลค่าปัจจัยการผลิตชั้นกลางทั้งหมดสูงถึงร้อยละ 79.51 และส่วนที่เป็นมูลค่าเพิ่มร้อยละ 20.48 เช่นเดียวกันกับการขนส่งและสื่อสารที่มีมูลค่าปัจจัยการผลิตชั้นกลางสูงถึงร้อยละ 84.85 และมูลค่าเพิ่มร้อยละ 15.14 สำหรับบริการอื่นๆ มูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนร้อยละ 44.94

ตารางที่ 5-8 สัดส่วนรายการค่าใช้จ่ายของจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร

สัดส่วนรายการค่าใช้จ่าย : สุโขทัย (ร้อยละ)			สัดส่วนรายการค่าใช้จ่าย : กำแพงเพชร (ร้อยละ)		
	ไทย	ต่างประเทศ		ไทย	ต่างประเทศ
ค่าที่พัก	22.32	22.04	ค่าที่พัก	19.9	16.77
ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม	21.72	22.42	ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม	23.54	23.49
ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	18.99	18.21	ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	19.17	22.73
ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	7.92	8.98	ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	13.19	14.09
ค่าบริการท่องเที่ยวภายในจังหวัด	9.32	10.61	ค่าบริการท่องเที่ยวภายในจังหวัด	6.33	8.68
ค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด	14.13	13.27	ค่าพาหนะเดินทางในจังหวัด	12.62	11.41
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	5.6	4.47	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	5.25	2.83
รวม	100	100	รวม	100	100

จากตารางที่ 5-8 ข้อมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ สามารถนำมาคำนวณเพื่อจำแนกมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากค่าใช้จ่ายและปัจจัยการผลิต จะได้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มสำหรับแต่ละประเภทนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร ดังนี้

ตารางที่ 5-9 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการท่องเที่ยว

สัดส่วนมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการท่องเที่ยว		
นักท่องเที่ยว	สุโขทัย	กำแพงเพชร
ชาวไทย	0.4848	0.4877
ชาวต่างชาติ	0.4829	0.5036

ตารางที่ 5-10 ประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากรายได้การท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรที่เข้าเยี่ยมชมเยือนพื้นที่จังหวัดสุโขทัย เมื่อมีการพัฒนาโครงการฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2565-2570 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หอนุกรมเวลา คาดว่าจะมีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 1,357.89 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นลำดับ เมื่อโครงการฯ เสร็จสิ้น ในปี พ.ศ. 2570 มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นคาดว่าจะมีมูลค่า 1,773.65 ล้านบาท

ตารางที่ 5-10 ประมาณการมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ.2561 - 2570

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม รวม ทางตรง (ล้านบาท)
2561	2,609.19	1,144.79	3,753.98	1,264.94	552.82	1,817.75
2562	2,713.15	1,173.78	3,886.93	1,315.34	566.82	1,882.15
2563	1,540.17	290.73	1,830.90	746.67	140.39	887.07
2564	1,674.87	958.28	2,633.16	811.98	462.76	1,274.73
2565	1,809.57	995.25	2,804.82	877.28	480.60	1,357.89
2566	1,944.28	1,032.21	2,976.48	942.59	498.45	1,441.04
2567	2,078.98	1,069.17	3,148.15	1,007.89	516.30	1,524.19
2568	2,213.68	1,106.13	3,319.81	1,073.19	534.15	1,607.34
2569	2,348.38	1,143.09	3,491.47	1,138.50	552.00	1,690.49
2570	2,483.09	1,180.05	3,663.14	1,203.80	569.85	1,773.65

ตารางที่ 5-11 ประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากรายได้การท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรที่เข้าเยี่ยมเยือนพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อมีการพัฒนาโครงการฯ ในช่วง ปี พ.ศ. 2565-2570 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หอนุกรมเวลา คาดว่าจะมีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ปี พ.ศ. 2565 มูลค่า 731.64 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นลำดับ เมื่อโครงการฯ เสร็จสิ้น ในปี พ.ศ. 2570 มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นคาดว่าจะมีมูลค่า 949.61 ล้านบาท

ตารางที่ 5-11 ประมาณการมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ.2561-2570

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม รวม ทางตรง (ล้านบาท)
2561	1,581.42	50.28	1,631.70	772.84	25.32	798.16
2562	1,609.82	50.19	1,660.01	786.72	25.28	811.99
2563	853.17	16.04	869.21	416.94	8.08	425.02
2564	1,370.55	36.26	1,406.81	669.79	18.26	688.05
2565	1,457.72	38.23	1,495.95	712.39	19.25	731.64
2566	1,544.90	40.20	1,585.09	754.99	20.24	775.23
2567	1,632.07	42.16	1,674.24	797.59	21.23	818.83
2568	1,719.25	44.13	1,763.38	840.20	22.22	862.42
2569	1,806.42	46.10	1,852.52	882.80	23.22	906.01
2570	1,893.60	48.07	1,941.67	925.40	24.21	949.61

ตารางที่ 5-12 แสดงให้เห็นถึงมูลค่าเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมเยือนพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร หลังจากมีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) มูลค่าเพิ่มคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2566 ถึง ปี พ.ศ. 2570 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการดำเนินงานในแผนยุทธศาสตร์ คาดว่าจะให้มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่จังหวัดสุโขทัยเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 8,036.71 ล้านบาท และจังหวัดกำแพงเพชร คิดเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 4,312.10 ล้านบาท

ตารางที่ 5-12 การประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร ปี พ.ศ.2566-2570

ปี พ.ศ.	สุโขทัย	กำแพงเพชร	รวม 2 จังหวัด (ล้านบาท)
	มูลค่าเพิ่มรวมทางตรง (ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่มรวมทางตรง (ล้านบาท)	
2566	1,441.04	775.23	2,216.27
2567	1,524.19	818.83	2,343.02
2568	1,607.34	862.42	2,469.76
2569	1,690.49	906.01	2,596.50
2570	1,773.65	949.61	2,723.26

5.13 การประมาณการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

จากผลการศึกษาการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษของ อพท. ในปี พ.ศ. 2562 พบว่าจากการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ส่งผลให้เกิดการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของพื้นที่พิเศษ เท่ากับ 1.86 เท่า ซึ่งมูลค่าที่เพิ่มขึ้นทั้งในรูปของค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร ค่าเสื่อมราคา และภาษีทางอ้อม เป็นเงินรายได้ในภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ สามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและลงทุนต่อเนื่องไปอีก ทำให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นรอบๆ ของการใช้จ่าย จึงนำมาคำนวณเพื่อแสดงมูลค่าการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้ดังตารางที่ 5-13 และ 5-14

ตารางที่ 5-13 การประเมินการทวีคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่สุโขทัย ปี พ.ศ.2566-2570

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	การทวีคูณของรายได้ (ล้านบาท)
2566	1944.28	1032.21	2,976.48	5,536.26
2567	2078.98	1069.17	3,148.15	5,855.55
2568	2213.68	1106.13	3,319.81	6,174.85
2569	2348.38	1143.09	3,491.47	6,494.14
2570	2483.09	1180.05	3,663.14	6,813.43

ตารางที่ 5-14 การประเมินการทวิคูณของรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่กำแพงเพชร ปี พ.ศ.2566-2570

ปี พ.ศ.	รายได้จาก นักท่องเที่ยว ชาวไทย (ล้านบาท)	รายได้จาก นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ (ล้านบาท)	รายได้สุทธิ (ล้านบาท)	การทวิคูณของรายได้ (ล้านบาท)
2566	1544.90	40.20	1,585.09	2,948.28
2567	1632.07	42.16	1,674.24	3,114.08
2568	1719.25	44.13	1,763.38	3,279.89
2569	1806.42	46.10	1,852.52	3,445.69
2570	1893.60	48.07	1,941.67	3,611.50

5.14 งบประมาณการลงทุนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัช นาลัย-กำแพงเพชร

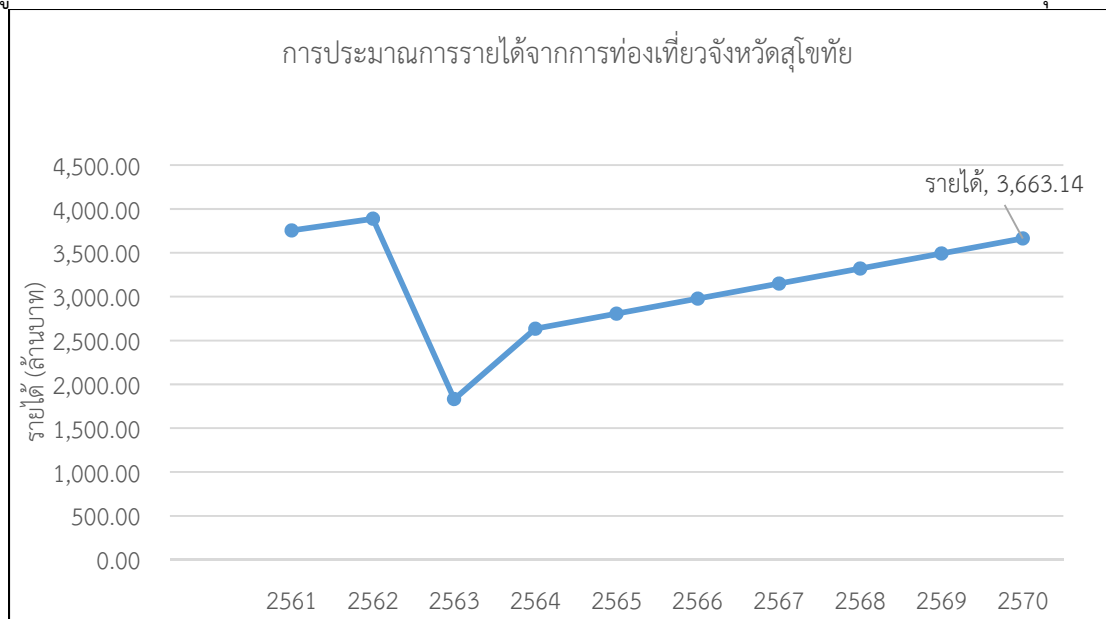
แผนงานและโครงการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (2566-2570) จำแนกออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ มีโครงการรวมทั้งสิ้น 50 โครงการ คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวนเงิน 712 ล้านบาท ดังตารางที่ 5-15

ตารางที่ 5-15 มูลค่าการลงทุน ปี พ.ศ.2566 – 2570

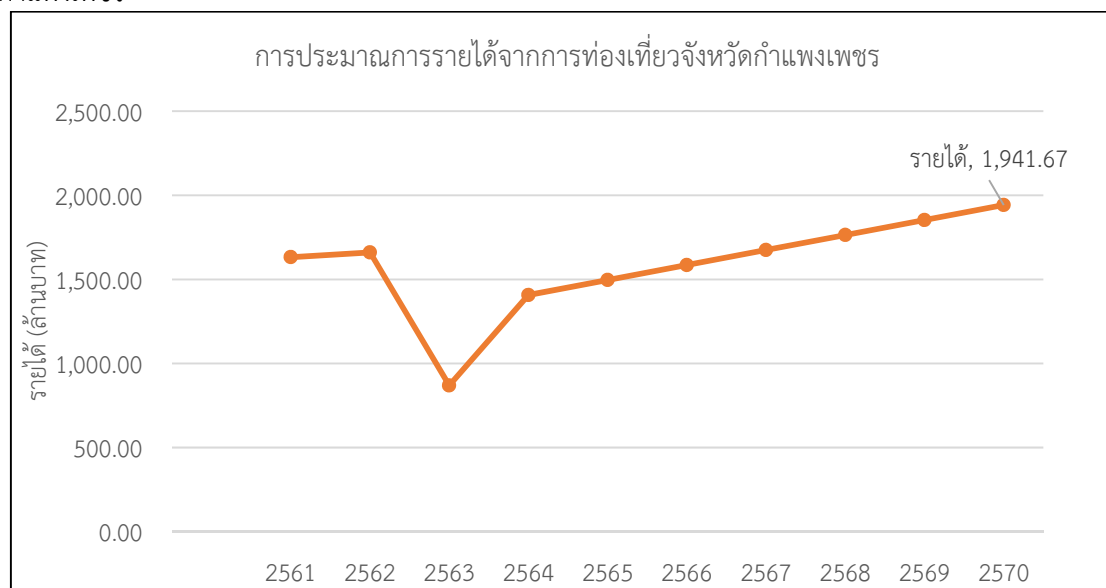
ปี พ.ศ.	มูลค่าลงทุน (ล้านบาท)
2566	151.2
2567	148.2
2568	128.2
2569	140.2
2570	144.2
รวม	712

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570) สามารถประมาณการได้ว่ามีผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในพื้นที่พิเศษอย่างต่อเนื่องจนถึง ปี พ.ศ. 2570 โดยจังหวัดสุโขทัยสามารถประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวน 3,663.14 ล้านบาท ในปี 2570 และจังหวัดกำแพงเพชรสามารถประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวน 1,941.67 ล้านบาท ในปี 2570 ดังรูปที่ 5-3 และ 5-4

รูปที่ 5-3 การประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ. 2561-2570 จังหวัดสุโขทัย

รูปที่ 5-4 การประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี พ.ศ.2561-2570 จังหวัดกำแพงเพชร

จากการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ฯ สามารถประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 – 2570 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 13.39 ล้านคน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 29,716 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5-16 และ 5-17

ตารางที่ 5-16 การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ปี 2565-2570

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2565	1,307,457	2,804.82
2566	1,339,313	2,976.48
2567	1,371,170	3,148.15
2568	1,403,026	3,319.81
2569	1,434,883	3,491.47
2570	1,466,739	3,663.14
รวม	8,322,587	19,403.87

ตารางที่ 5-17 การประมาณการนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ปี 2565-2570

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2565	859,484	1,495.95
2566	853,674	1,585.09
2567	847,695	1,674.24
2568	841,562	1,763.38
2569	835,285	1,852.52
2570	828,876	1,941.67
รวม	5,066,575	10,312.85

5.15 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษ

5.15.1 หลักเกณฑ์การวิเคราะห์

แนวทางและวิธีการในการศึกษา ใช้ตัวชี้วัดความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโดยการเปรียบเทียบต้นทุนการใช้ทรัพยากร จากการลงทุนตามแผนงานต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ และส่วนต่างของมูลค่าเพิ่มที่จะได้รับกลับคืนระหว่างสถานการณ์ที่มีการพัฒนาโครงการ (With Project Situation) และไม่มีการพัฒนาโครงการ (Without Project Situation) เพื่อประเมินมูลค่าส่วนเพิ่ม (Incremental net Benefit) ที่จะเกิดแก่ระบบเศรษฐกิจจากการมีการพัฒนาโครงการในการวิเคราะห์ ความเป็นไปได้ของโครงการว่ามีอัตราผลตอบแทนที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นจำเป็นต้องใช้สมมุติฐานบางประการเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยในการศึกษาใช้สมมุติฐานหลักในการวิเคราะห์ดังนี้

1) ระยะเวลาโครงการระหว่างปี พ.ศ.2566 ถึง ปี พ.ศ.2570 โดยปี พ.ศ.2566 เป็นปีปัจจุบันของโครงการที่ใช้เป็นฐานในการกำหนดค่าเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และหาผลตอบแทนโครงการ

2) อัตราค่าเสียโอกาสเงินลงทุน หรือ Discount Rate กำหนดไว้ที่ร้อยละ 10 ต่อปี ตามแนวทางและหลักเกณฑ์การวิเคราะห์โครงการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ระหว่างร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 15

3) มูลค่าประมาณการที่นำมาใช้วิเคราะห์เป็นมูลค่าแท้จริงในราคาปัจจุบัน ในปี พ.ศ.2566 ไม่ได้คำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อในอนาคต และหากถ้ามีอัตราเงินเฟ้อในอนาคต ก็จะทำให้ขึ้นทั้งในส่วนรายได้การท่องเที่ยวและการลงทุน ซึ่งรวมถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ซึ่งใช้อัตราแลกเปลี่ยนในปีปัจจุบัน

ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต ย่อมมีผลต่อรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในการประมาณการมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากโครงการ แต่สำหรับงบประมาณลงทุน ถ้ารายการเป็นการลงทุนในสกุลเงินบาท อัตราแลกเปลี่ยนไม่มีผลกระทบแต่อย่างไร

4) ค่าใช้จ่ายการดำเนินการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในโครงการใดที่เอกชนสามารถดำเนินการได้ เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบที่เรียกเก็บจากผู้เข้าใช้บริการ สำหรับโครงการที่ดูแลโดยองค์กรรัฐในกิจการที่สามารถจัดเก็บค่าบริการ ถือว่ารายได้การจัดเก็บเพียงพอกับค่าใช้จ่ายการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น ๆ สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนอื่น ๆ ของรัฐ เป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้เงินงบประมาณของรัฐ ที่จัดเก็บโดยเงินรายได้ภาษีอากรเกณฑ์ชี้วัดสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของการลงทุน มี 4 ประการ ดังนี้คือ

- มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) ที่ค่าเสียโอกาสเงินทุนร้อยละ 10 ต่อปี
- อัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit and cost ratio : BCR)
- อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Internal Rate of Return : EIRR)
- อัตราผลตอบแทนทางสังคม (Social Returns on Investment : SROI)

5.15.2 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV)

ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของกระแสมูลค่าการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ คาดว่าจะได้รับในช่วงอายุของโครงการ กับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินลงทุนที่จ่ายออกไป ตามแผนงานและโครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร โดยพิจารณา ณ อัตราส่วนลดค่า (Discount Rate) ที่ร้อยละ 10 เพื่อใช้เป็นค่าเสียโอกาสของเงินทุน (Cost of Capital) สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ตามข้อเสนอแนะของธนาคารโลกและเป็นเกณฑ์ที่แนะนำโดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หากถ้าส่วนต่างมูลค่าปัจจุบันระหว่างมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายการลงทุนในช่วงอายุของโครงการมีค่าเป็นบวก หรือค่าปัจจุบันของมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวมีจำนวนสูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของการลงทุน ถือว่าการลงทุนมีผลที่คุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรเมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกลงทุนอื่น

ตารางที่ 5-18 แสดงค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ ณ อัตราส่วนลดร้อยละ 10 โดยมูลค่าเพิ่มจากรายได้เพิ่มการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาโครงการฯ มีมูลค่า 3,452.19 ล้านบาท ขณะที่การลงทุนในโครงการมีค่าปัจจุบัน ณ อัตราส่วนลดเดียวกัน คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 712.0 ล้านบาท ดังนั้นการพัฒนาโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร จะให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (ส่วนเกิน) จากต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนสุทธิ 2,740.19 ล้านบาท

ตารางที่ 5-18 การแสดงค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ ณ อัตราส่วนลดร้อยละ 10 โดยมูลค่าเพิ่มจากรายได้เพิ่มการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาโครงการฯ

ปี พ.ศ.	มูลค่าเพิ่มรวม (ล้านบาท)	มูลค่าลงทุน (ล้านบาท)	ผลประโยชน์สุทธิ (ล้านบาท)
2565	0	0	-
2566	835.4	151.2	-
2567	1,001.5	148.2	775.73
2568	1,186.9	128.2	874.96
2569	1,393.8	140.2	941.85

2570	1,624.2	144.2	1,010.86
PV(r=0.10)	3,452.19	712.0	2,740.19

5.15.3 สัดส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio : BCR)

จากการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มที่ได้จากการพัฒนาพื้นที่ และค่าใช้จ่ายการลงทุนโดยคิดค่าปัจจุบัน ณ อัตราส่วนลดร้อยละ 10 พบว่า มูลค่าเพิ่มมีมูลค่า 3,452.19 ล้านบาท ขณะที่มูลค่าปัจจุบันของการลงทุนเท่ากับ 712.0 ล้านบาท

การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการสามารถพิจารณาจากเกณฑ์สัดส่วนระหว่างผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio) ซึ่งเทียบมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน โดยถ้าโครงการมีความเหมาะสม และคุ้มค่าต่อการลงทุน ค่าของสัดส่วนที่ได้จะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 1 แสดงว่ามูลค่าผลประโยชน์มีค่าสูงกว่ามูลค่าการลงทุน

5.15.4 อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Internal Rate of Return : EIRR)

เกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมและเป็นไปได้ของโครงการลงทุนที่นิยมใช้กัน คือการหาอัตราที่แสดงถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจภายในตัวโครงการ เมื่อโครงการได้มีการดำเนินการไปชั่วอายุโครงการที่กำหนดไว้เพื่อนำอัตราผลตอบแทนที่หาได้นี้ มาเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าเสียโอกาสทางการเงินของเงินลงทุน ซึ่งนิยมใช้อัตราดอกเบี้ยระยะยาวของพันธบัตรรัฐบาล เป็นเกณฑ์การเปรียบเทียบพิจารณา ถ้าอัตราผลตอบแทนจากโครงการสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนด โครงการมีความเหมาะสมและคุ้มค่ากับการลงทุน ในกรณีที่อัตราผลตอบแทนต่ำกว่า โครงการไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เพราะค่าเสียโอกาสของการใช้ทรัพยากรเงินลงทุนสูงกว่าโครงการที่นำเสนอ จากข้อมูลมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวและเงินลงทุนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ให้อัตราผลตอบแทนภายในทางเศรษฐกิจร้อยละ 5.87 รายละเอียดดังตารางที่ 5-19

ตารางที่ 5-19 อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (EIRR)

ปีโครงการ	ปีพ.ศ.	มูลค่าเพิ่มรวม (ล้านบาท)	มูลค่าลงทุน (ล้านบาท)	ผลประโยชน์สุทธิ (ล้านบาท)
0	2565	0	0	-
1	2566	835.4	151.2	-
2	2567	1,001.5	148.2	775.73
3	2568	1,186.9	128.2	874.96
4	2569	1,393.8	140.2	941.85
5	2570	1,624.2	144.2	1,010.86
	EIRR			5.87%

5.15.5 การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570)

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมและอัตราผลตอบแทนทางสังคมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2566-

2570) พบว่าอัตราผลตอบแทนทางสังคม (Social Returns on Investment : SROI) มีค่าเท่ากับ 1 : 7.20 หมายความว่า เงินงบประมาณโครงการ 1 บาท จะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมเท่ากับ 7.20 บาท ในช่วงปี 2566 - 2570 สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ มีความคุ้มค่าในการดำเนินการทางเศรษฐกิจและสังคม รายละเอียดดังตารางที่ 5-20

ตารางที่ 5-20 มูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ

ด้านที่ประเมิน	มูลค่า (ล้านบาท)
มูลค่าปัจจุบันของมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3,452.19
รวมมูลค่าปัจจุบันทางสังคม	1677.08
มูลค่าปัจจุบันของมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม	5,129.27
มูลค่าปัจจุบันของงบประมาณที่ใช้	712
อัตราผลตอบแทนทางสังคม (SROI)	1 : 7.20

5.15.6 ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นที่วัดค่าไม่ได้

โครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2566-2570) นอกจากจะก่อให้เกิดรายได้การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นและโดยทั่วไปแล้ว ยังมีผลกระทบทางด้านอื่นที่ไม่สามารถวัดค่าในรูปของเงินตราได้ ดังนี้

1) การจ้างงาน เงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับการว่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้นแต่เนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการว่าจ้างงานในภาคการท่องเที่ยว ทำให้การประมาณการผลกระทบต่อการว่าจ้างงานไม่สามารถทำได้เป็นตัวเลขได้

2) การเพิ่มค่าที่ดินและธุรกิจ การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร ช่วยเพิ่มคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ไม่เพียงแต่ประชาชนชาวไทยแต่ยังมีผลต่อประชาคมโลกอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยในการรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และสร้างทัศนียภาพที่สวยงาม การพัฒนาสาธารณูปโภคเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในเขตจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร ย่อมทำให้ศักยภาพการทำธุรกิจของจังหวัดเพิ่มสูงขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยว และความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ย่อมทำให้การทำประโยชน์ในที่ดินที่มีอยู่สูงขึ้นในเชิงธุรกิจหรือในเชิงประโยชน์ของการอยู่อาศัย ทำให้มูลค่าที่ดินเพิ่มสูงขึ้น เพิ่มค่าเช่าสำหรับเจ้าของที่ดิน และรัฐสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นจากการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

บทที่ 6

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

6.1 การขยายพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุมจังหวัดสุโขทัยและ 3 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร

การขยายพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ให้ครอบคลุมทั้ง 9 อำเภอของจังหวัดสุโขทัยและ 3 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร คือ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย และอำเภอโกสัมพีนคร เพราะมีคุณค่าด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านประวัติศาสตร์ และด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เช่น ประวัติศาสตร์ตามแนวถนนพระร่วงและท่อทองแดง ย่านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การยกระดับและเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้นและเชื่อมโยงกับเมืองมรดกโลกและเมืองสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

6.2 แนวทางการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

ในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ให้เกิดความพร้อมในการรองรับบทบาท การเป็นต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ เมืองมรดกโลก เมืองสร้างสรรค์ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและมาตรฐานคุณภาพระดับสากลของการพัฒนาในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาชุมชน รวมทั้ง ความพร้อมของพื้นที่ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมและวิถีชุมชน ด้านการส่งเสริมมวลชนสัมพันธ์ และด้านการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว

6.3 กลไกในการขับเคลื่อนระดับนโยบาย/ระดับพื้นที่

พื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างความโดดเด่นและเป็นต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้มีเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ รูปแบบและวิธีการอย่างเป็นระบบให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับแนวหน้าในการท่องเที่ยวมรดกโลก การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศรวมถึงภูมิภาคอาเซียน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในระยะยาว

6.3.1 หน่วยงานหลักในการบูรณาการความร่วมมือและขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570)

อพท. ได้รับการจัดตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบาย และแผนการบริหารการพัฒนา ในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึง การประสานหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คงสภาพ

แหล่งท่องเที่ยวให้มีความงดงาม สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจ แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศให้ระลึกถึงและกลับมาท่องเที่ยวใหม่ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อพท. (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ อพท. ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อพท. (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

1.1) ประสานงานการบริหารจัดการท่องเที่ยวระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กร

1.2) ปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการการท่องเที่ยว ไม่ว่าในระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น

1.3) ประสานงานการใช้อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ผังเมือง สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.5) ส่งเสริมการใช้ศักยภาพของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นจัดการให้มีการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

1.7) ส่งเสริมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพัฒนา กลไกการบริหารจัดการองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาต้นแบบหรือ ศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.8) ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการจ้างงาน และยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่แห่งท้องถิ่นให้ดีขึ้น

1.9) ดำเนินการในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติมอบหมายการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ให้มุ่งเน้นไปที่พื้นที่พิเศษหรือตามที่คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติมอบหมาย

2) อำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 20 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 20 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินงานขององค์การ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึงมาตรา 20 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินงานขององค์การ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึง

2.1) จัดทำและเสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

2.2) เสนอรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรา 36 คณะที่ปรึกษาดังกล่าวปฏิบัติงานต่อไปได้หรือไม่หรือต้องให้รัฐมนตรีสังกัดใหม่แต่งตั้งใหม่

มาตรา 16 ได้ยกเลิกความในมาตรา 21 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 21 การจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรา 20(1) จะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวและต้องคำนึงถึงหลักการผังเมืองและสิ่งแวดล้อม มาตรา 21 การจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรา 20(1) จะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวและต้องคำนึงถึงหลักการผังเมืองและสิ่งแวดล้อม

มาตรา 24 ให้ยกเลิกความในหมวด 5 การบริหารการพัฒนาในพื้นที่พิเศษมาตรา 35 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 35 เพื่อประโยชน์ในการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษคณะกรรมการมีอำนาจประกาศให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยความยินยอมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดแนวทางของพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว เมื่อพื้นที่ใดได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวและแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ห้องการบูรณาการการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

3) วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข”

4) พันธกิจ

- 4.1) พัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อสร้างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 4.2) พัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 4.3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน
- 4.4) บูรณาการร่วมกับทุกภาคีเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

5) ยุทธศาสตร์

5.1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษสู่ความเป็นต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนที่ได้มาตรฐาน

5.3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 บูรณาการ ประสาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคีในการจัดการการท่องเที่ยว

5.4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนสู่องค์กรที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

6) เป้าหมาย

- 6.1) พัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อมุ่งสู่ชุมชนแห่งความสุข

- 6.2) สร้างเสริมและกระจายรายได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้วยการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 6.3) สร้างต้นแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อขยายผลไปยังพื้นที่อื่น
- 6.4) ประสานความร่วมมือทุกภาคีเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพลไกและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างบูรณาการ
- 6.5) พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางของเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC)
- 6.6) เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางการท่องเที่ยว
- 6.7) ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

6.3.2 หน่วยงานกำกับนโยบายและอนุมัติ

1) ในการนำเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ อพท. ได้จัดทำขึ้นต่อคณะรัฐมนตรี ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พทท.) ซึ่งประกอบด้วย

1.1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในด้านการบริหารการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือการปกครอง

1.2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 4 คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

1.3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 5 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม ผังเมือง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การบริหาร หรือกฎหมาย

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

กรรมการจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1.4) คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.4.1) จัดทำและเสนอแนะนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

1.4.2) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานขององค์การ

1.4.3) อนุมัติงบประมาณประจำปี งบการเงิน แผนการลงทุน และแผนการเงินขององค์การ

1.4.4) ประกาศกำหนดหรือเพิกถอนพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยความยินยอมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

1.4.5) เสนอรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืนตามมาตรา 36

1.4.6) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือประกาศเกี่ยวกับองค์การดังต่อไปนี้

(ก) การบริหารงานทั่วไป การจัดแบ่งส่วนงาน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การสรรหา การแต่งตั้ง และการถอดถอนผู้อำนวยการ การปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ การรักษาการแทนและการมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทน

(ค) การคัดเลือก คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะที่ปรึกษาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรา 36

(ง) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของผู้ปฏิบัติงานขององค์การตามมาตรา 40 (1) และ (3) รวมทั้งการกำหนดค่าตอบแทนของคณะที่ปรึกษาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(จ) การกำหนดประมวลจริยธรรมในการปฏิบัติงานของกรรมการ ผู้อำนวยการ และผู้ปฏิบัติงานขององค์การ

(ฉ) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การพัฒนา การประเมินผลงาน การถอดถอนวินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของผู้ปฏิบัติงานขององค์การตามมาตรา 40 (1) และ (3) รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ้างที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และลูกจ้าง

(ช) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินขององค์การ รวมทั้งการบัญชีและการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ

(ซ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่ผู้ปฏิบัติงานขององค์การ

(ฌ) การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

(ญ) การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้ตรวจสอบภายใน

(ฎ) การกำหนดรูปแบบผู้อำนวยการและผู้ปฏิบัติงานขององค์การ และเครื่องหมายองค์การ

1.4.7) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน และค่าบริการในการดำเนินกิจการขององค์การ

1.4.8) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

1.4.9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

6.3.3 หน่วยประสานงานในพื้นที่พิเศษ

1) สำนักงานพื้นที่พิเศษ

พื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชรจะมีหน่วยประสานงาน คือ สำนักงานพื้นที่พิเศษ 4 หรือ อพท.4 ซึ่งจัดตั้งตามมาตรา 37 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารการ

พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2546 บัญญัติให้ อพท. จัดตั้งสำนักงานพื้นที่พิเศษในพื้นที่พิเศษแต่ละแห่งเป็นหน่วยบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษนั้น เพื่อดำเนินงานบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษคนหนึ่ง โดยคณะกรรมการจะให้การสนับสนุนงบประมาณแก่สำนักงานพื้นที่พิเศษ ซึ่งในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการให้สำนักงานพื้นที่พิเศษ รายงานต่อ อพท. เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ (พพท.) พิจารณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แก้ไขปัญหา หรือดำเนินการอื่นใด

ในกรณีที่พื้นที่พิเศษแห่งใดมีความจำเป็นต้องมีการประสานงาน หรือประสานความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้บรรลุเป้าหมาย คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานพื้นที่พิเศษเป็นผู้จัดทำบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะทำให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

2) คณะที่ปรึกษา

ในระดับพื้นที่ เมื่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ได้รับความเห็นชอบและเข้าสู่รูปแบบการดำเนินงานขับเคลื่อน ซึ่งจะต้องบูรณาการทั้งบุคลากร แผนงาน และงบประมาณของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ อพท.4 จะทำหน้าที่ในการประสานงานในการขับเคลื่อนการดำเนินงานได้ และให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงนอกพื้นที่แหล่งโบราณสถาน เพื่อสร้างคุณค่าของแหล่งมรดกโลก และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของภูมิภาค แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ อพท.4 จะเป็นผู้ประสานงานในการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาตามแผนฯ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตพื้นที่พิเศษทั้งจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนแผนฯ ควบคู่ไปกับ อพท.4 และยังเป็นการถ่ายโอนแนวคิด และแนวทางดำเนินงานอย่างเรียนรู้ร่วมกัน อพท.4 ร่วมกับจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางปฏิบัติ จึงควรได้พิจารณาในการแต่งตั้งกลไกในระดับพื้นที่เพิ่มเติม 2 ระดับ คือ ในระดับจังหวัดและในระดับกลุ่มพื้นที่ โดยในระดับจังหวัดอาจดำเนินการจัดตั้งคณะที่ปรึกษาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ขึ้นซึ่งสามารถจัดตั้งโดยการเสนอของ พพท. เพื่อให้รัฐมนตรีแต่งตั้ง ตามความในมาตรา 36 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ.2546 โดยในพื้นที่พิเศษแต่ละแห่งให้มีคณะที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนท้องถิ่นที่คณะกรรมการเสนอรัฐมนตรีแต่งตั้งจากหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง หรือสัมพันธ์กับพื้นที่พิเศษนั้น

นอกจากนี้ ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือร่วมกัน อพท. โดย อพท.4 ควรมีการประสานงานในระดับจังหวัดเพื่อขอการสนับสนุนในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ขอกการสนับสนุนจังหวัด ในการแต่งตั้ง อพท.4 ร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การพัฒนา และการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อให้สามารถนำเสนอแนวทางและข้อคิดเห็นเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทที่มีการศึกษา และจัดทำขึ้นนี้เพื่อความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน

2) ขอกการสนับสนุนจากจังหวัดในการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานขับเคลื่อนการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน มีการแต่งตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการ และมี อพท.4 เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ

6.4 การบริหารจัดการงบประมาณ

เมื่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ที่ผ่านความเห็นชอบจาก พพท. ต้องเสนอต่อ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ หรือ ททช. และคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยกระบวนการนี้ มีขั้นตอนรองรับใน 2 กรณี คือ

1) กรณีคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) กรณีนี้จะนำไปสู่ขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลต่อไป

2) กรณีคณะรัฐมนตรีไม่เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) กรณีนี้ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) จะต้องทำการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ ใหม่ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ก่อนจะนำเข้ากระบวนการพิจารณาจาก พพท. ตามขั้นตอนอีกครั้ง

สำหรับการบริหารจัดการงบประมาณสำหรับพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนยุทธศาสตร์ฯ และแผนปฏิบัติการพื้นที่พิเศษฯ มีแนวทางการจัดสรรงบประมาณ/งบลงทุน ได้ในช่องทางต่างๆ ดังนี้

- 1) จัดสรรงบประมาณโดยรัฐบาล อพท. ทำหน้าที่ประสานงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ
- 2) หน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการปรับแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ
- 3) หน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนงานในงบประมาณตามภารกิจปกติที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ

การบูรณาการใช้งบประมาณในหลายช่องทางข้างต้นนี้ แสดงในรูปที่ 6-1 ซึ่งต้องมีการประชาสัมพันธ์ และทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนท้องถิ่น ในความเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาตามแผนฯ ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนแผนฯ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดประสบผลสำเร็จได้เร็วยิ่งขึ้น กว่า การรื้อการจัดสรรงบประมาณทางใดทางหนึ่งเท่านั้น

รูปที่ 6-1 การนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ

รูปที่ 6-1 กระบวนการนำแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ ไปสู่การปฏิบัติ

ตารางที่ 6-1 ตัวอย่างช่องทางด้านงบประมาณหรือการลงทุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แหล่งที่มาของงบประมาณ / เงินลงทุน							
	งบประมาณจากรัฐบาล	กองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย	BOI	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	SME	กองทุนสิ่งแวดล้อม	กองทุนอนุรักษ์พลังงาน	สถาบันพัฒนาองค์กรและชุมชน
หน่วยงานรัฐ	T, E, S	T		T		E	E	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	T, E, S	T		T		E	E	
ภาคเอกชน			T, E	T	T	E	E	
กลุ่มประชาชน	T, E, S	T		T		E	E	S

หมายเหตุ : T ด้านการท่องเที่ยว E ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม S ด้านสังคมและชุมชน

ในการบูรณาการเพื่อบริหารจัดการงบประมาณสามารถดำเนินการได้ในทั้งช่องทางการจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของหน่วยงานราชการในท้องถิ่นในพื้นที่พิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้การกำหนดแผนงานให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ซึ่งจะสอดคล้องกับการประสานงานของ อพท. เพื่อขับเคลื่อนงบประมาณมาดำเนินการต่างๆ สำหรับการสนับสนุนในด้านการจัดการการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะมีแหล่งเงินที่สามารถให้การอุดหนุนและสนับสนุนได้ในเงื่อนไขต่างๆ ซึ่งเป็นทางเลือกอย่างเช่น กองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย กองทุนสิ่งแวดล้อม กองทุนอนุรักษ์พลังงาน และแหล่งเงินทุนสนับสนุน โดยการกู้ยืมเงิน BOI หรือ SME เป็นต้น

โดยกองทุนเหล่านี้ จะมีเงื่อนไขในแต่ละประเภทของการอุดหนุน/สนับสนุน ซึ่งจะช่วยให้เป็นทางเลือกเสริมในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์ฯ นอกจากนี้ ในพื้นที่ที่มีคุณค่าเฉพาะเป็นเมืองมรดกโลกนี้ ประกอบกับกระแสการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบหรือ CSR หรือกระแสการอนุรักษ์เมืองมรดกโลก อาจเป็นข้อพิจารณาที่มีศักยภาพในการที่จะริเริ่มกองทุนอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมเมืองมรดกโลกขึ้น โดยการบูรณาการความร่วมมือสนับสนุนจัดตั้งกองทุน โดยใช้เงินทุนตั้งต้นที่สนับสนุนโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์กรระหว่างประเทศ เช่น UNESCO และจัดเก็บรายได้เข้ากองทุนจากเงินบริจาคหรือ เงินสนับสนุนที่กันจากกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือการทำกิจกรรม CSR ของหน่วยงานต่างๆ โดยควรมีกลไกการบริหารกองทุนทุกภาคส่วนที่โปร่งใส เป็นธรรม และบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายอนุรักษ์และเครือข่ายชุมชนจะทำให้เกิดความยั่งยืนและช่วยขับเคลื่อนตามแผนแม่บทอีกทางหนึ่ง

6.5 การติดตามประเมินผล

ในการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ไปสู่การปฏิบัติที่มีความมุ่งหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดความยอมรับร่วมกัน ซึ่งในปัจจุบัน อพท. ได้มอบหมายให้ อพท.4 เป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบดูแลประสานงานเพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วน ซึ่งจะดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ คือ “คณะประสานงาน

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชกาลายกำแพงเพชร” นั้น โดย อพท.4 เป็นหน่วยประสานงานหลักในระยะของการพัฒนาตามแผน (5 ปี) หลังจากนั้นส่งมอบให้จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชรเป็นหน่วยประสานงานหลักตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชกาลาย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566-2570) ในระยะต่อไป การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการรวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่ามีการดำเนินโครงการตามงบประมาณที่ได้รับหรือไม่ จะเริ่มติดตามในปีที่ 2 หลังจากได้รับงบประมาณโครงการแล้ว ซึ่งหลังจากการประเมินผลการดำเนินงานแล้ว คณะทำงานดังกล่าวจะทำหน้าที่ในการพิจารณาจัดทำหรือปรับปรุงแผนงานโครงการสำหรับปีงบประมาณถัดไปตามความจำเป็นและความเหมาะสมต่อไป

6.6 การส่งมอบพื้นที่การทำงาน

การส่งมอบพื้นที่การทำงานต่างๆ มีเกณฑ์และค่าเป้าหมายดังนี้

6.6.1 แผนยุทธศาสตร์ฯ จะทบทวนหรือจบภารกิจ เมื่อ ดำเนินการตามตัวชี้วัดแผนสำเร็จ เช่น

1) จำนวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายได้รับการพัฒนามีไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

2) จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นไปตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) มีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้รับการประเมิน

3) จำนวนแหล่งท่องเที่ยวมีการต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแหล่งท่องเที่ยว

6.6.2 การท่องเที่ยวโดยชุมชน

1) รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ร้อยละ 10 ต่อเนื่อง 3 ปี

2) ได้รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือรางวัลการท่องเที่ยว

6.6.3 แหล่งท่องเที่ยว

1) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) ร้อยละ 80

2) ได้รับการรับรองรางวัลสุดยอดแหล่งท่องเที่ยวของโลก TOP100

6.6.4 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1) รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว ร้อยละ 10 ต่อเนื่อง 3 ปี

6.6.5 องค์การจัดการท่องเที่ยว

1) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (STMS) ร้อยละ 80

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการประชุมหารือกับหน่วยงานเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และยกร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)

จากการลงพื้นที่เพื่อประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีผู้แทนในแต่ละตำบลได้เข้าร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวรอบพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร อาทิ เช่น ผู้แทนจากผู้นำท้องที่ ผู้แทนจากผู้บริหารท้องถิ่น ผู้แทนจากเครือข่ายท้องที่/ท้องถิ่น ผู้แทนจากสื่อมวลชน ผู้แทนจากนักเรียน/นักศึกษา ผู้แทนจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผู้แทนจากผู้ประกอบการร้านค้า/ของที่ระลึก ผู้แทนจากหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านท่องเที่ยว ผู้แทนจากชมรม/สมาคมที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว ผู้แทนจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา และผู้แทนจากผู้นำทางศาสนา ตามวันเวลาที่นัดหมาย ดังนี้

1. การลงพื้นที่เพื่อประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 ตำบล

วัน/เดือน/ปี	เวลาดำเนินกิจกรรม	
	09.00 – 12.00 น.	13.00 – 16.00 น.
5 พฤศจิกายน 2563	ตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	-
	ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	ตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
6 พฤศจิกายน 2563	ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
	ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
9 พฤศจิกายน 2563	ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	ตำบลวังทองแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
	ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	ตำบลคลองแม่ลาย อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
10 พฤศจิกายน 2563	ตำบลบ้านด่าน อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
	ตำบลเทพนคร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วัน/เดือน/ปี	เวลาดำเนินกิจกรรม	
	09.00 – 12.00 น.	13.00 – 16.00 น.
11 พฤศจิกายน 2563	ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
	ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	ตำบลไตรตรัง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
12 พฤศจิกายน 2563	ตำบลสารจิต อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	-

ดังนั้น สรุปประเด็นการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย – ศรีสัชนาลัย – กำแพงเพชร ราชพื้นที่ ดังปรากฏรายละเอียด ดังนี้

2. ประเด็นการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น /ศึกษา/ค้นคว้า	- เรื่องเล่า/ประวัติศาสตร์ความเป็นมา - ตัวหนังสือ/ลายอักษร/จิตรกรรมที่เลือนหาย - ขอรื้อเบียบ ขอบังคับการใช้ประโยชน์รอบบริเวณอุทยาน	- การฟื้นฟู/รวบรวมองค์ความรู้และเรื่องราวประวัติศาสตร์ - การบูรณะ ซ่อมแซมตัวหนังสือ/ลายอักษร/จิตรกรรมที่เลือนหาย
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มศักยภาพ - การสร้างมูลค่าสินค้า	- จัดทำเส้นทางท่องเที่ยว - ส่งเสริมความหลากหลายกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี - เพิ่มมูลค่าสินค้าให้มีหลากหลาย
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม	- การจัดการของเสีย/ขยะที่ครอบคลุมพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยว - การบริการรถสาธารณะยังไม่ทั่วถึง - การปรับปรุงภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ที่ทรุดโทรม - สิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่ทั่วถึง	- ขยายพื้นที่การจัดการของเสีย/ขยะให้ครอบคลุมพื้นที่ - มีการบูรณะและซ่อมแซมภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ที่ทรุดโทรม - เพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวก

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ		
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด	- การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องและยังไม่นำจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวมาเป็นจุดขายได้ - การจัดการตลาดสินค้าที่หลากหลาย - ประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก	- ส่งเสริมการจัดงานเพื่อการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง - เพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าที่หลากหลาย
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- จิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การบูรณาการภาคีเครือข่ายได้มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง	- ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือในการยกระดับการท่องเที่ยว

3. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลท่าชัย

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- เรื่องเล่า/ประวัติศาสตร์ความเป็นมา - ตัวหนังสือ/ลายอักษร/จิตรกรรมที่เลือนหาย	- การฟื้นฟู/รวบรวมองค์ความรู้และเรื่องราวประวัติศาสตร์ - การบูรณะ ซ่อมแซม ตัวหนังสือ/ลายอักษร/จิตรกรรมที่เลือนหาย

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
		- ข้อระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์รอบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์	
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มศักยภาพ - การสร้างมูลค่าสินค้า	- จัดทำเส้นทางการท่องเที่ยว - ส่งเสริมความหลากหลายกิจกรรมท่องเที่ยวตลอดปี - เพิ่มมูลค่าสินค้าให้มีความหลากหลาย
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- การจัดการของเสีย/ขยะที่ครอบคลุมพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยว - การบริการรถสาธารณะยังไม่ทั่วถึง - การปรับปรุงภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ที่ทรุดโทรม - สิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่ทั่วถึง	- ขยายพื้นที่การจัดการของเสีย/ขยะให้ครอบคลุมพื้นที่ - มีการบูรณะและซ่อมแซม ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ที่ทรุดโทรม - เพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวก
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องและยังไม่นำจุดเด่นด้านการท่องเที่ยว - การจัดการตลาดสินค้าที่หลากหลาย - ประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก	- ส่งเสริมการจัดงานเพื่อการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง - เพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าที่หลากหลาย
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการ	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน	- จิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การบูรณาการภาคีเครือข่ายได้มุ่งเน้นการ	- ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง	- ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องความร่วมมือในการยกระดับการท่องเที่ยว

4. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลหนองอ้อ

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น /ศึกษา/ค้นคว้า	- ด้านการท่องเที่ยวต้องนัดหมายล่วงหน้า/ชุมชนจึงรวมตัวกัน - คณะกรรมการจะอยู่วัดเมื่อมีนักท่องเที่ยว/เปิดวิหารทิ้งไว้ไม่ได้ ในวัดมีของมีค่า และป้องกันมิฉ้อฉล - การบริหารจัดการภายในวัดต่างๆ เช่น วัดป่ายาง ทำได้ยาก เพราะผิกระเปียบของกรมศิลป์ - แหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นที่สะดุดตาของนักท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมน้อยไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย	- ยกระดับราคาสินค้าของงานสังคโลกให้มีราคาดีขึ้น
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน อย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- สังคโลกเป็นสินค้าราคาสูง จำต้องยาก เป็นสินค้าเฉพาะกลุ่ม/สินค้าต้นทุนสูง/มีผู้ใช้จำนวนน้อย - คิดค้นลายใหม่ๆ ไปใส่ในงานสังคโลก ทำให้ต้นทุนสูง/ทำแล้วไม่สามารถจำหน่ายได้	- คิดค้นลายใหม่ๆ ไปใส่ในงานสังคโลก - การพัฒนาบุคลากรในชุมชน ให้หน่วยงานอพท. ดูจากความถนัดของเจ้าหน้าที่แต่ละคน - ชุมชนอยากมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นของฝากของตนเอง

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
		- งานจักสานสามารถทำสินค้าสต็อกตามออร์เดอร์อยู่บ้านเพื่อจำหน่ายตามอีเว้น - ไม่มีความรู้ในเรื่องการทำของที่ระลึกจำหน่าย เช่น อาหารและของฝากต่างๆ/ต้นทุนการผลิตไม่เพียงพอ/การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง/ขาดงบประมาณ/อาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนไม่มี - ต้องหาอัตลักษณ์วางแผนให้เกิดความยั่งยืน	- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับชุมชน - การปรับตัวตามจริตของนักท่องเที่ยว และตามอัตลักษณ์ของชุมชน - นำผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปขายในตลาดของชุมชนอื่นเพื่อสร้างรายได้ เช่น งานอีเว้นไปหาลูกค้าในงานต่างๆ
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- ขาดหน่วยงานสนับสนุนจากภายนอก - ไม่มี Home Stay ให้นักท่องเที่ยวพัก - ขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - การบริการห้องน้ำของนักท่องเที่ยวไม่มีเพียงพอ/เป็นบ้านของชุมชนเอง - งบประมาณมาลงในที่เอกชนไม่ได้	- อยากให้หน่วยงานมาสนับสนุนด้านศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ด้านของที่ระลึก/ของฝากของชุมชนและแหล่งข้อมูลของชุมชนบริการนักท่องเที่ยว
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ชุมชนไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทที่จัดท่องเที่ยวของเอกชนได้/บริษัททัวร์ต่างๆ - จำนวนนักท่องเที่ยวน้อยจะทำให้ต้นทุนราคาอาหารต่อหัวสูง และไม่ได้ชิมอาหารที่จัดไว้ - การบริหารจัดการต่างๆ ขึ้นอยู่กับชุมชน/ไม่เน้นลงทุนสร้างแต่เน้นวิถีชีวิตของชุมชน - ขาดบุคลากรที่มีจิตอาสาในการทำงานของชุมชน	- การพัฒนาในด้านต่างๆ อยากให้เกิดจากชุมชนเองทั้งด้านต้นทุนอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ชุมชนเกิดความห่วงเห่น ทำให้มีการพัฒนาสู่ความยั่งยืน - การพัฒนาให้เกิดรายได้บนวิถีของชุมชน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
		- ความสามารถในการรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวมีจำกัด (ไม่เกิน 40 คน/ฐาน) - เป็นสินค้าทำมือใช้ระยะเวลาในการผลิตระยะเวลานานไม่ทันกับความต้องการของลูกค้า เช่น การทอผ้า/ชุดกาแฟสังคโลก/สินค้าไม่ได้มาตรฐาน - งบประมาณที่สนับสนุนจากภายนอกไม่สามารถสร้างในที่เอกชนได้ และที่สาธารณะก็ไกลจากแหล่งชุมชน	
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	-	- ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องความร่วมมือในการยกระดับการท่องเที่ยว

5 สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลป่ากุมเกาะ

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น /ศึกษา/ค้นคว้า	- ขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง	- ทำโดมทอสูงเป็นจุดชมวิวที่หนองแม่ระวิง - ให้หน่วยงานช่วยจัดทำแผนต่างๆ เพื่อผลักดันให้เกิดผลสำเร็จ - สร้าง landmark ของชุมชน/จุดแวะชมสินค้า

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
			- หากกิจกรรมให้เกิดการซื้อ-ขายในพื้นที่เพื่อให้เกิดรายได้
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- สถานที่จำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ ตลาดนัดที่ชัดเจน และแน่นอน - การพัฒนาเป็น landmark /สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในชุมชนมากขึ้น	- การพัฒนาด้านต่างๆ ที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนไว้ (ธรรมชาติที่สวยงามและวิถีชีวิตของชุมชนด้านการเกษตรและการเป็นพื้นที่ออกกำลังกายของชุมชน)
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- ปัญหาแรงดันน้ำไม่เพียงพอในการทำน้ำตกไหล	- อยากได้งบประมาณมาสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่หนองแม่ระวีง ให้ใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์มากขึ้น
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- การจัดทำแผนฟื้นฟู/การรับรู้/การรับทราบเพื่อมาขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง - ชุมชนยังไม่ก่อเกิดรายได้ในกิจกรรมต่างๆ - การพัฒนาโครงการต่างๆ ขาดความต่อเนื่อง/ไม่มีคณะกรรมการระดับตำบล/ไม่มีการสานต่อด้านการท่องเที่ยว	- ส่งเสริมการจัดตั้งคณะทำงาน และเป้าหมายด้านการท่องเที่ยว - อยากให้ชุมชนมีนักท่องเที่ยวมาเยอะๆ - อยากให้ชุมชนมีรายได้ - เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในการเสนอโครงการ อยากให้ อพท.เป็นที่ปรึกษาและเป็นที่ปรึกษาให้กับพื้นที่

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
สร้างเครือข่าย กลไก การมีส่วนร่วมทุก ภาคส่วนในการ บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของ ผู้ประกอบการ/ประชาชน ในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดี กินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ หน่วยงาน	- ขาดชมรมการท่องเที่ยว ในพื้นที่ ไม่ได้รับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- จัดตั้งชมรมการท่องเที่ยว และแผนการท่องเที่ยวตาม บริบทของชุมชน

6. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลวังทองแดง

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่ง มรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ ค้นคว้า	- สถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ เป็นที่รู้จักแพร่หลาย - ขาดการเล่าเรื่องราวที่ สำคัญของประวัติศาสตร์ ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก และมาเยี่ยมชม	- การประชาสัมพันธ์และผู้เล่า เรื่องราวของชุมชนให้กับ นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้น
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะ พื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน การท่องเที่ยว	- ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาของชุมชน ไปสู่การเป็นแหล่ง ท่องเที่ยว - การหากิจกรรมให้กับ นักท่องเที่ยว และการ สร้างรายได้ให้กับชุมชน ในกิจกรรมต่างๆ - ขาดการเล่าเรื่องราว ของสถานที่ท่องเที่ยว ให้กับนักท่องเที่ยวได้ รู้จัก - ไม่มีตลาดในการ จำหน่ายสินค้าของชุมชน	- การพัฒนาเยาวชนให้เป็น นักสื่อ ความหมายในพื้นที่ - การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงของชุมชนให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวในพื้นที่ (หมู่ 1)

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- ขาดงบประมาณในการพัฒนาด้านการคมนาคม/สัญจรไปมาในพื้นที่ถึงแหล่งท่องเที่ยว	- อยากให้ อพท.ส่งเสริมเรื่องน้ำด้านการเกษตร - การพัฒนาถนน/การคมนาคมในพื้นที่ให้สัญจรไปมาได้อย่างสะดวก - การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในชุมชนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ไม่มีความชำนาญด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่/ทำนา - ในพื้นที่มีแต่ผู้สูงอายุและเด็ก/ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานไปอยู่ต่างถิ่นเป็นส่วนใหญ่	- อยากได้รับการสนับสนุนจาก อพท. ในการเป็นพี่เลี้ยงการตั้งชมรมเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม	- ขาดการประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกรู้จักกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม	- การตั้งชมรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในชุมชน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน		

7. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลบ้านด่าน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- วัดสังฆารามยังไม่เป็นที่รู้จักของคนภายนอก ขาดการประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงประวัติศาสตร์/ความเป็นมา	- การรื้อฟื้นประเพณีดั้งเดิมการบวชพระเป็นหมู่ของชุมชนโดยใช้เกวียนแห่รอบหมู่บ้าน
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่นและฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- ขาดงบประมาณในการปรับปรุงทัศนียภาพรอบอ่างเก็บน้ำ - ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้คนภายนอกได้รู้จัก - ชุมชนขาดความรู้ และเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน - การพัฒนาด้านอาชีพ/ไม่มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จัก - ขาดการออกแบบภูมิทัศน์รอบอ่างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม	- การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติรอบเขื่อน เช่น ถนน/ทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว - มีจุดขายอาหาร/หัตถกรรม/หมอนวดบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำทำให้เกิดรายได้ให้กับชุมชน - สร้างการรับรู้ให้กับชุมชนและคนภายนอกโดยจัดงานประจำปีขึ้น
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม	- ขาดงบประมาณในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมสู่แหล่งท่องเที่ยว	- การพัฒนาถนนให้มีความเจริญ/ความสะอาด

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ		
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- การส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว - ขาดแรงจูงใจ/ความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว	- การเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชนในการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชน
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- ขาดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว - ขาดการบูรณาการทุกภาคส่วนในพื้นที่	- การพูดคุย/การมีส่วนร่วมกับชุมชนในประเด็นการพัฒนาต่างๆ ให้มากขึ้น

8. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลเมืองเก่า

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- ชุมชนไม่ได้รับองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน - การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ ทำได้ยากต้องให้อุทยานฯ ออกแบบ	- การสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน/นักเล่าเรื่องและการพัฒนานักสื่อความหมายในชุมชน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะ พื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ - ฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน - การท่องเที่ยว	- ขาดสถานที่จัดตั้งศูนย์สืบ - สานภูมิปัญญาท้องถิ่น - ไม่มีศูนย์ประสานงานการ - ท่องเที่ยวโดยชุมชน - การพัฒนานักสื่อ - ความหมาย/นักร้อง - ขาดการพัฒนาเส้นทาง - ท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงกัน - ไม่มีการจดสิทธิบัตร - ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ถูกขโมย - ความคิด - ไม่มีเวทีให้เด็กได้แสดง - ความสามารถ/นักสื่อ - ความหมาย	- การสืบทอด/ถ่ายทอด - ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการ - นวด/สมุนไพรให้กับชุมชน - หลัง - การส่งเสริมการนวด - แผนไทย/สมุนไพรของ - ท้องถิ่น - การบรรจุความรู้เรื่อง - การนวดและสมุนไพรเข้า - ในรายวิชาการเรียนการ - สอนของโรงเรียน - อบรมความรู้การบริหาร - จัดการชุมชนด้วยจิตอาสา - ชมรมนักสื่อความหมาย
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของ - เสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร - โทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก - เช่น ลานจอดรถ - ลิฟท์ ทางลาด - บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- ลานจอดรถของ - นักท่องเที่ยว - การจัดเส้นทางจราจร - เมื่อมีประเพณีสำคัญ เช่น - งานลอยกระทง มีรถติด - จำนวนมาก	-
เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันการ ท่องเที่ยวด้วย เทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยว - ของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ - ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ - ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/ - พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	- ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์	- การสนับสนุนภูมิปัญญา - ชาวบ้านให้ก่อเกิดรายได้ - ในชุมชน - มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - ในชุมชน/บรรจุภัณฑ์ - สินค้า เช่น ฐานกระทง ให้ - มีความน่าสนใจ และ - สามารถตอบโจทย์ - นักท่องเที่ยวในการรักษา - สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด		- ชมรณนวดแผนไทย โบราณ - เกิดมีคฤศก์ท้องถิ่น
สร้างเครือข่าย กลไก การมีส่วนร่วมทุก ภาคส่วนในการ บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของ ผู้ประกอบการ/ ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมี ส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความ อยู่ดีกินดี - การจัดการ สิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการใน พื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ หน่วยงาน	- สร้างการรับรู้ผ่าน website/facebook/แผ่น พับ/youtube	- การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของคนในชุมชน ในการต้อนรับ นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม บ้าน - ให้เยาวชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว/นักสื่อ ความหมายท้องถิ่น

9. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลบ้านกล้วย

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดก โลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	-	-
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน อย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการ ท่องเที่ยว	- รื้อฟื้นวัฒนธรรม นางรำ/รำกลองยาว - การพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวแบบ เชื่อมโยงกัน - การพัฒนารูปแบบ ของผลิตภัณฑ์ให้สนอง ความต้องการของ นักท่องเที่ยว เช่น จัก สานบ้านแมว	- การพัฒนาการ ท่องเที่ยวให้มีชีวิต - พิพิธภัณฑ์ในบ้าน (ของเก่าแก่ในชุมชน) - การสืบทอดภูมิปัญญา ชาวบ้าน การทำกรรณก - การพัฒนา packaging การถักโครเช

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
		- การทำกรงนกใช้เวลานาน/รายได้น้อย	
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค(น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	-	-
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากไม้ ทำของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว	- การเชื่อมโยงประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีไทรทองดำ ให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของชุมชนเชิงชาติพันธุ์ เพื่อสร้างรายได้ในชุมชน
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	-	- การตลาดชุมชนร่วมกับเครือข่าย ในการจำหน่ายสินค้าของชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

10. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลนาเชิงคีรี

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่ง มรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ ค้นคว้า	- การจัดทำองค์ความรู้/ ประวัติศาสตร์/ความเป็นมา ของโบราณสถานต่างๆ ให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน - การสร้าง landmark ด้าน การท่องเที่ยว	- การพัฒนาเยาวชนนักสื่อ ความหมายในท้องถิ่น - ไกด์ท้องถิ่น
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน อย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน การท่องเที่ยว	- ไม่มีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว - คนภายนอกไม่รู้จัก ประเพณี - ขาดการประชาสัมพันธ์ ด้านที่พัก/ร้านอาหาร/ของที่ ระลึกของชุมชนให้กับ นักท่องเที่ยวได้รู้จักผ่านสื่อ ต่างๆ	- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - ศูนย์จำหน่ายของที่ระลึก ของชุมชน
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของ เสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก เช่น ลานจอด รถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	-	- การจัดทริป/เส้นทาง การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ตามวิถีของชุมชน
เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันการ ท่องเที่ยวด้วย เทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยว ของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/ พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	- การปลูกจิตสำนึกรักบ้าน เกิด/การพัฒนาบ้านเกิดให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยว - จิตอาสาในการพัฒนาด้าน การท่องเที่ยวของชุมชนมี น้อย - หากคนในท้องถิ่นมาเข้าร่วม มีน้อยในการท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่ก่อให้เกิด รายได้อย่างเป็นรูปธรรม	-

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด		
สร้างเครือข่าย กลไก การมีส่วนร่วมทุก ภาคส่วนในการ บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของ ผู้ประกอบการ/ ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมี ส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความ อยู่ดีกินดี - การจัดการ สิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการใน พื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ หน่วยงาน	- ความร่วมมือของชุมชน ด้านการท่องเที่ยว มีน้อย เน้นปากท้องเป็นสำคัญ	-

11. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่ตำบลสารจิตร

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่ง มรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ ค้นคว้า	- มีแหล่งโบราณสถาน จำนวนมาก แต่ยังไม่เป็นที่ รู้จักของนักท่องเที่ยว - ขาดการประชาสัมพันธ์ ให้กับคนภายนอกได้รู้จัก	- การประชาสัมพันธ์แหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นที่ รู้จักมากขึ้น - การจัดเส้นทาง ท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกัน และการจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวของชุมชน
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะ พื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและฝีมือ ศิลปะ พื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน การท่องเที่ยว	- ผลผลิตของชุมชน ได้แก่ ถักกระเป๋/พรมเช็ดเท้า/จัก สาน ไม่มีสถานที่จำหน่าย ให้กับชุมชน - ไม่มีการเชื่อมเส้นทาง ท่องเที่ยวของชุมชนในแต่ละ พื้นที่ - ไม่มีการรวบรวมข้อมูล ประวัติของแหล่ง โบราณสถานต่างๆ (จัดทำ	- มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (สามารถจำหน่ายสินค้าของ ชุมชนได้) - จัดให้มีการรวบรวมข้อมูล ประวัติของแหล่ง โบราณสถานต่างๆ เป็นลาย ลักษณ์อักษร/รูปเล่ม เพื่อ เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกัน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
		เป็นลายลักษณ์อักษร/รูปเล่ม) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ให้นักท่องเที่ยว ผ่านนักสื่อความหมาย	
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- การออกแบบพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน	- การพัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชน
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ชุมชนไม่มีความรู้/ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว	- จัดอบรมความรู้เรื่องการท่องเที่ยวให้กับชุมชน - การจัดให้มีตลาดพระร่วง (เพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชน โดยจัดเดือนละ 1 ครั้ง ในพื้นที่ของชุมชน)
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี	- ชุมชนมีผลิตภัณฑ์แต่ยังไม่ก่อเกิดรายได้ให้กับชุมชน - ชุมชนในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน	- ให้องค์กรภายนอก อพท. ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาให้ความรู้/ความเข้าใจในการกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน		

12. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-อ่างทอง

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- ความต่อเนื่องในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านงานประเพณี เช่น ผ้าป่านางฟ้าจากหุ่นสุรสีห์	- การฟื้นฟู/รวบรวมองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์จากบรรพบุรุษที่มีอยู่ในชุมชน - การสืบสานวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้ชุมชน
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม - อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและฝีมือศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- การแปรรูปผลิตภัณฑ์ - การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น - การบำรุงรักษาผ้าพื้นเมือง (อัวเมี่ยน) - พัฒนาสินค้าท่องเที่ยวจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน	- สร้างตลาด landmark จำหน่ายกล้วยไข่ เพื่อเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวเอาไว้ - จัดเส้นทาง โปรแกรมท่องเที่ยวที่หลากหลายและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง - อนุรักษ์อาหารพื้นถิ่นทางประวัติศาสตร์ของชุมชน
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมความสะอาด	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ	- เส้นทางคมนาคมบางแหล่งท่องเที่ยวยังไม่เหมาะกับรถบัส 2 ชั้น - บางแหล่งท่องเที่ยวต้องใช้รถอู่เตี้ยเดินทาง	- ไม่ให้ปรับปรุง เนื่องจากต้องการรักษาความเป็นธรรมชาติ แบบ slow life ของชุมชน - จัดทำข้อตกลงร่วมกันด้านการบริหารจัดการทรัพยากรด้านธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมเพื่อการ

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ		ห้องเที่ยวถูกนำไปปฏิบัติใช้อย่างเป็นรูปธรรม
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- การรับรู้ในโลกโซเชียลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	- การจดสิทธิบัตรของภูมิปัญญาและนวัตกรรมต่างๆ ของชุมชน - ช่องทางและสื่อการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า - จัดทำข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวไปปฏิบัติใช้จริงเพื่อลดผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวที่สำคัญทางชุมชนการท่องเที่ยว
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ	- มีการทำงานด้านการท่องเที่ยวระหว่างหมู่บ้าน โดยต้องการให้มีการตรวจสอบรายได้ประจำปี และจัดทำในรูปแบบเงินปันผล	- ดำเนินกิจกรรมความร่วมมือระหว่างกลุ่ม ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับภาคีเครือข่ายทั้งในและภายนอกชุมชน - การรวบรวมข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่ - ระบบติดตามและประเมินผลในการลดผลกระทบของการมีนักท่องเที่ยวปริมาณมากเกินไป

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ หน่วยงาน		

13. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-หนองปลิง

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่ง มรดกโลก - องค์ความรู้/ เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ ค้นคว้า	- ขาดงบประมาณพัฒนา แหล่งโบราณ (บ่ออีดใจ) เป็นบ่อศิลาแลง ปล่องศิลา แลง 32 ปล่อง บึงหนอง ปลิง - บริเวณโดยรอบแหล่ง ท่องเที่ยวถูกบุกรุก - ชาวบ้านทุบทำลาย จระเข้ปูน - การรวบรวมเรื่องเล่า ตำนานของแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ	- สนับสนุนงบประมาณ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว Unseen ของตำบล - รวบรวมเรื่องเล่า ตำนาน ของแหล่งท่องเที่ยวเด่นๆ เช่น บ่ออีดใจ บึงหนองปลิง จระเข้ปูน ปล่องศิลาแลง 32 ปล่อง
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน อย่างสร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการ ด้านการท่องเที่ยว	- กิจกรรมท่องเที่ยว แหล่ง เรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว ต่างๆ พร้อมบริการ นักท่องเที่ยว แต่ยังไม่มี นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเลย - การนำเสนอมนต์เสน่ห์ ของแหล่งท่องเที่ยวรอบ โรงเรียน	- จัดกิจกรรมทดสอบ เส้นทางท่องเที่ยวของตำบล - แหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ DIY - ฐานการเรียนรู้เคลื่อนไหว ปฏิบัติได้จริง
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบ สาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการ ของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม	- ไม่มีศูนย์บริการ ท่องเที่ยว ไม่มีรถนำเที่ยว - ไม่มีสินค้าและบริการ ท่องเที่ยว - ไม่มีป้ายบอกทางเข้า แหล่งท่องเที่ยว	- จัดตั้งอาคารศูนย์บริการ ท่องเที่ยวตำบลหนองปลิง - จัดทำป้ายบอกทางเข้า แหล่งท่องเที่ยวให้เห็น ชัดเจน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ		
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ขาดการประชาสัมพันธ์วงกว้าง - ไม่มีกฎหมาย ระเบียบข้อกำหนดด้านการท่องเที่ยว	- ทำสื่อ วิดีทัศน์ คลิปนำเที่ยว พร้อมแชร์ในโลกออนไลน์ - จัดทำเพจช่วยกันแชร์ check in ตามกันไปเที่ยว
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- ประชาชนมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือ แต่การท่องเที่ยวยังไม่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากไม่มีแหล่งท่องเที่ยว - บุคลากร ภาครัฐพร้อมให้บริการ	- จัดกิจกรรมท่องเที่ยว โดยช่วยกันหานักท่องเที่ยวพากันมาเที่ยว

14. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-สระแก้ว

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่ง มรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- การเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีภายใน ตำบล โดยเฉพาะข้อมูล ทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ ในวัดต่างๆ ภายในตำบล	- พัฒนาเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน เมืองผ่านตอมั่ว - เชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ ที่มี อยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิด การกระจายรายได้
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน อย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน การท่องเที่ยว	- ความต่อเนื่องผลผลิต กล้วยไข่ผลิตส่งออกไม่ ตลอดทั้งปี - ไม่มีแหล่งจำหน่าย ผลผลิต เมื่อผลผลิตล้น ตลาดก็จำหน่ายได้ราคา ถูก - ความต่อเนื่องในการ สืบสานอนุรักษ์ดนตรี ไทยกลุ่มเด็กและเยาวชน เนื่องจากผู้สอนโอนย้าย บ่อย - ไม่มีตลาดในการ จำหน่ายสินค้าของชุมชน เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามา เที่ยวชม	- บูรณาการแหล่งเรียนรู้ กับสถานที่ท่องเที่ยวที่มี ในชุมชน เพื่อให้เกิดการ สร้างรายได้ในชุมชน ทั้ง ด้านผลิตภัณฑ์และแหล่ง ท่องเที่ยว - การวิจัยและพัฒนา กล้วยไข่ให้สามารถผลิต ส่งออกได้ตลอดปี - พัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวในตำบล เช่น จัดงานผลไม้ - จัดทำกิจกรรม ท่องเที่ยวในลักษณะ one day trip - จัดหาแหล่งจำหน่าย ผลผลิตชุมชน
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของ เสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- เส้นทางเข้าแหล่งท่อง เที่ยว เช่น ไร่จันทน์ยังไม่ สะดวกสำหรับ นักท่องเที่ยว	- พัฒนาเส้นทางเข้า แหล่งท่องเที่ยว - การบริหารจัดการขยะ

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวในพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเกิดจากผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของตนเองตามศักยภาพ - ขาดความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์กว้างจากหลายแหล่ง	- ค้นหาและพัฒนาศักยภาพนักท่องเที่ยว - หาช่องทางในการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- กลไกการทำงานในการสนับสนุนชุมชนยังเป็นการทำงานแบบแยกส่วน	- จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถส่งต่อระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว “เมืองผ่านต้องแวะ” - พัฒนาตามบริบทของชุมชน “สระแก้ว ชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร”

15. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-ในเมือง

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- ขยายบรรยากาศที่เป็นอัตลักษณ์ของความ เป็นกำแพงเพชรได้น้อย เช่น เวลาจัดแสดงข้าวจะจัดในห้างสรรพสินค้า แทนที่จะไปกลางแจ้งในอุทยาน ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดสุโขทัยกลางแจ้งจะใช้อุทยาน ประวัติศาสตร์ เลยกลายเป็นขายโดยไม่ต้องขายไปโดยปริยาย	- การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แห่งใหม่เล็กๆ - อยากให้มีมิตียมัคค่าคืนจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะ พื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ - ฝีมือ ศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน - การท่องเที่ยว	- แหล่งท่องเที่ยว - ร้านอาหาร แยกส่วน - ยังไม่เป็นรูปแบบเหมือน - บริษัททัวร์ - ตัวแทนผู้ประกอบการ - ร้านอาหาร จัดงานมี - มหรสพของตัวเอง แต่ - การส่งต่อแหล่งท่องเที่ยว - ต่อ ยังไม่สามารถกระทำ - ได้ - นักเรียนฝึกในโรงเรียน - แต่ไม่ได้รับโอกาส มันไม่ - มีเวทีให้เด็กได้ลองได้พูด - เด็กเลยขาย - ประสบการณ์ตรงนี้ไป - เลย แต่โรงเรียนยังคง - ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง - แหล่งท่องเที่ยวเราเยอะ - แต่อัตลักษณ์เอกลักษณ์ - ยังไม่ชัดเจน มันไปคนละ - ทิศคนละทาง	- หาความเชื่อมโยง - ระหว่างภูมิภาค เช่น - อุทัยธานี ทำยังไงให้มา - พักที่เรา อย่างมอง target - เดียว - การสร้างกิจกรรมที่เป็น - จุดขายด้านอัตลักษณ์ - เช่น เสด็จประพาสต้น
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของ - เสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร - โทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก - เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ - ทางลาด บันไดเลื่อน - ห้องน้ำ	- การจัดกิจกรรมถนน - คนเดิน เกิดปัญหาด้าน - การคมนาคม - การบริหารจัดการ - ระบบการจัดการขยะ - เวลาจัดกิจกรรม - โครงการด้านการ - ท่องเที่ยว	- การดำรงไว้ซึ่งภูมิทัศน์/ - ภูมิสถาปัตย์ของความ - เป็นกำแพงเพชร แหล่ง - ประวัติศาสตร์ - ยกระดับการพัฒนา - แหล่งท่องเที่ยวใหม่ - โดยคงอัตลักษณ์ดั้งเดิม - การจัดระบบการ - จัดการขยะ สิ่งปฏิภูม - เชิงอนุรักษ์
เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันการ	- รายได้การท่องเที่ยวของ - พื้นที่	- ขาด market share - ของการท่องเที่ยว	- การพัฒนาเส้นทาง - การท่องเที่ยวอีก ปัจจุบันการ

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
ท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ปัญหาการรายงานจำนวนนักท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวไปอยู่ในจุดที่ไม่มีชีวิต เที่ยวแล้วก็กลับไปทำให้ชุมชนไม่ได้อะไร ผู้ประกอบการไม่ได้อะไร อาจจะเพิ่มเติมเส้นทางที่นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมได้ด้วยตนเอง การทำ platform รายงานผลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำแนกรายด้านแบบ real time
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- ขาดการสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกับภาคเอกชนในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว	- กำหนดกิจกรรม สร้างพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน ชุมชน - สร้างจุดขายเอกลักษณ์ในบางชุมชนที่มีเอกลักษณ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยว

16. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-นครชุม

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- ความไม่แน่ชัดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของนครชุม เจดีย์พระบรมธาตุ และกำแพงเมืองโบราณ	- ถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้สูงอายุเกี่ยวกับประวัติศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งในชุมชน - ถ่ายทอดความรู้ทางประวัติศาสตร์จากรุ่นสู่รุ่นรูปแบบต่างๆ - ปรับปรุง ซ่อมแซมโบราณสถาน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- พัฒนากิจกรรมในพื้นที่เชิงอัตลักษณ์ - พัฒนาอาชีพ (सान ตะกร้า) จากสินค้าของผู้สูงอายุเพื่อจำหน่ายช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว - ศิลปะการแสดง การละเล่น เพลงพื้นเมืองเลือนหาย หากไม่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในชุมชน - โครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน สืบทอด การปลูกจิตสำนึกวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นผ่านเกณฑ์ระดับต่ำ	- สืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวสม่ำเสมอ - พัฒนาสินค้าของที่ระลึกสำหรับจำหน่าย นักท่องเที่ยว - จัดทำสื่อรวบรวม การละเล่นเพลงพื้นเมืองโบราณของชุมชน
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พักในชุมชนยังไม่สะดวกต่อการเดินทาง	- พัฒนา ซ่อมแซม ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและที่พักในชุมชน - ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วย เทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด	- ยังไม่มีการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนในลักษณะข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว	- กำหนดกฎ ระเบียบที่ชัดเจนในลักษณะข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว - กำหนดรูปแบบการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว ทั้ง

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ยังไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชน	- เรื่องของรายได้และจำนวนที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ - สร้างและพัฒนากิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว - จัดทำสื่อทันสมัยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน		- ศึกษาและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างตำบล และแหล่งท่องเที่ยวหลัก - ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแบบออนไลน์

17. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-เทพนคร

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- แหล่งท่องเที่ยวมีตำนาน แต่ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ไม่มี เหลือแต่คูเมืองอย่างเดียว โดนทำลายหมด ยกเว้นริมแม่น้ำเหลือส่วนฐานของเจดีย์	- สำรวจ สืบค้น สอบถามผู้รู้ รื้อฟื้น รวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์แหล่งโบราณสถานที่หลงเหลืออยู่ในชุมชน
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีมือศิลปะ	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีมือศิลปะพื้นบ้าน	- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรกรยังขาดความเชื่อมั่น ขาดทุนเดิมในการพัฒนา ยังไม่มีสิ่งให้เห็นเชิงประจักษ์ มีเพียงแค่คำบอกเล่าทาง	- ทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่อำเภอในตำบลเดียวกันข้ามตำบล ข้ามอำเภอ พัฒนาการตลาดแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันรื้อฟื้น

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
พื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	ประวัติศาสตร์ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้	(เมื่อก่อนปลูกข้าวเมา) ค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงสินค้าภายในชุมชน เพื่อกระจายรายได้ให้คนในชุมชน
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- จัดทำจุด check point ให้กับนักท่องเที่ยว แล้วไม่ได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยว	- การบูรณาการด้านการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- จัดงานกล้วยไข่เพียงเพื่อเป็นประเพณีประจำปี ไม่ได้มุ่งเน้นอนุรักษ์อย่างจริงจัง	- อนุรักษ์ สืบสานตำนานเมืองกล้วยไข่อย่างแท้จริง
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี	- รัฐบาลปล่อยให้ทัวร์ลงโดยขาดการควบคุมเหมือนทัวร์จีนที่สามารถควบคุมได้ นักท่องเที่ยวเที่ยวกระจุกตัวในสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กระจายนักท่องเที่ยว โดยแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ		

18. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-ท่าขุนราม

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟู คุณค่าอุทยาน ประวัติศาสตร์และ แหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ ประวัติศาสตร์/แหล่ง มรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- เรื่องเล่าต้นตอจาก คลองสวนหมาก	- ขาดการประสานขอ งบประมาณจากหน่วยงาน อื่น เช่น แหล่งท่องเที่ยว - สืบค้นเรื่องราวรวบรวม เกี่ยวกับคลองสวนหมาก
พัฒนาและสืบสาน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะ พื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้าน การท่องเที่ยว	- วัดเป็นแหล่ง ท่องเที่ยว มีความเป็น เหนือกับความเป็นไทย แบบผสมผสาน - ตลาด 3 วิถี - เส้นทางท่องเที่ยว	- ประเพณีและวัฒนธรรม บางอย่างขาดการมีส่วน ร่วมและไม่ได้รับการสืบ สานต่อจากชุมชน เช่น ตานก้วยสลากของตำบล ท่าขุนราม - ปรับกลยุทธ์รสชาติ อาหารพื้นเมือง คือ ไล่ กรอกลาบ เพื่อจำหน่าย
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของ เสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร - โทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- ถนนบางเส้นเป็นหลุม บ่อ เดินทางลำบาก ฝุ่น ละอองเยอะ - ปัญหาการจัดการขยะ ภายในชุมชน - งบประมาณในการ เพิ่มศักยภาพแหล่ง ท่องเที่ยวในตำบลที่มี ศักยภาพอยู่แล้ว - ไม่มีป้ายบอกทางเข้า แหล่งท่องเที่ยว - ไม่มีรถโดยสารประจำ ทางต้องเดินทางโดยรถ ส่วนตัวเท่านั้น	- ปรับปรุงพัฒนาถนนบาง สายที่เชื่อมโยงไปถึงแหล่ง ท่องเที่ยวภายในชุมชน - จัดหาที่รองรับขยะ และ เส้นทางกำจัด ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - การปรับปรุงภูมิทัศน์ แหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวในพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด	- ไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์ - ตลาด 3 วิถีหน้าผายท่ากระดานซบเซาหลังสถานการณ์โควิด - ไม่มีข้อกำหนดกฎระเบียบด้านการท่องเที่ยว	- ทำเพจประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว - ปรับปรุงภูมิทัศน์ของตลาด 3 วิถี
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- ปัญหาการจัดการของแม่ค้าในตลาดท่องเที่ยว 3 วิถียังไม่ลงตัว - งบประมาณจาก อบต.ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ขัดกับระเบียบ	- จัดทำข้อกำหนดในการควบคุม บริหารจัดการแม่ค้าตลาด 3 วิถี

19. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-ทรงธรรม

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	-	- ขาดการประสานขอ งบประมาณจากหน่วยงานอื่น เช่น แหล่งท่องเที่ยว
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและฝีมือศิลปะ	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้าน	- มีแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอยู่หน้าวัด ซึ่งตำบลต้นทางมีการปรับปรุงเขื่อนริมน้ำ ทำให้เกิดน้ำไหลทลายมูลปิดกั้นบริเวณปากน้ำหน้าวัด	- เปิดทางน้ำไหลได้สะดวกเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณหน้าวัดใหญ่ราษฎร์เจริญพร

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
พื้นบ้านอย่าง สร้างสรรค์	- สินค้าและบริการด้าน การท่องเที่ยว		
ยกระดับโครงสร้าง พื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของ เสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- รถบัสขนาดใหญ่ไม่ สามารถเข้าได้ - ไม่มีขนส่งสาธารณะ เดินทางได้จากรถยนต์ ส่วนตัวเท่านั้น - ปัญหาการปรับภูมิ ทัศน์หน้าวัด ที่เกิดจาก การเบี่ยงเส้นทางน้ำ ไหล เพื่อทำแหล่ง ท่องเที่ยวทางน้ำ	- ขยายเส้นทางรองรับการ ท่องเที่ยว - พัฒนาบริเวณวัดเป็น แหล่งท่องเที่ยว - สร้างตลาดวิถีชุมชน โดย บูรณาการร่วมกับนครชุม
เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันการ ท่องเที่ยวด้วย เทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของ พื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูลข่าวสาร/ดิจิทัล - การสื่อสาร/การ ประชาสัมพันธ์ - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรม นักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด	- ยังไม่ได้มีการจัดทำ กลยุทธ์การตลาดแหล่ง ท่องเที่ยว - ถ้ามีน้ำไหลผ่านหน้า วัด นักท่องเที่ยวจะมา เที่ยวกิจกรรม ประเพณีทางน้ำอยู่ ประจำ - ยังไม่มีระเบียบ ข้อกำหนดด้านการ ท่องเที่ยวของชุมชน	- จัดทำการตลาดเชื่อมโยง กับแหล่งท่องเที่ยวตลาด ย้อนยุคนครชุม - หมุนเวียนตลาดเพื่อสร้าง รายได้แก่ชุมชน
สร้างเครือข่าย กลไก การมีส่วนร่วมทุก ภาคส่วนในการ บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของ ผู้ประกอบการ/ประชาชน ในพื้นที่ - ประชาชน และชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วน ร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดี กินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่	-	-

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
	- บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ		

20. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-คลองแม่ลาย

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- ผางดงงาม ยังไม่ได้เข้าไปบุกเบิกเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีปัญหากับป่าไม้ - ปัญหาการแบ่งเขตพื้นที่กับเขตป่าไม้	- งบประมาณแหล่งท่องเที่ยวแบบต่อเนื่อง
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว - วัฒนธรรม อัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	- การสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ที่เป็นความสอดคล้องกับวิถีชีวิต เช่น ฤดูกาลเก็บเห็ด ฯลฯ - คลองแม่ลายเป็นชุมชนใหม่ วัฒนธรรมประเพณีแยกได้ยาก - แม้เป็นทางผ่าน ทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวแวะ	- พัฒนาแหล่งกางเต็นท์เก็บเห็ดรายได้เข้าสู่ชุมชน - การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าของฝากสำหรับจำหน่ายนักท่องเที่ยว - สร้างประโยชน์จากทางผ่าน โดยทำเป็นจุด check in ผ่านต้องแวะต้องจ่าย
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- การพัฒนาฝายน้ำล้น (คลองประตูลาย) ระหว่าง อบต.กับเทศบาล - การทำแพแหล่งท่องเที่ยว ประสบปัญหาน้ำเสีย พอทำระเบียบก็เกิดปัญหากับเทศบาล เรื่องการบุกรุกที่สาธารณะ - ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติโดดเด่น เป็นรูปธรรม ชัดเจน แต่เป็นทางผ่านไปคลองลาน	- การทำข้อตกลงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ร่วมกัน - ปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าบ้าน นามอง - สำรวจแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนดของรัฐไม่เอื้อต่อการพัฒนา	
สร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของผู้ประกอบการ/ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมีส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความอยู่ดีกินดี - การจัดการสิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการในพื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/หน่วยงาน	- การจัดการผลประโยชน์ระหว่างรัฐกับประชาชน	- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐ การเอื้อประโยชน์ระหว่างกันแบบสมดุล

21. สรุปประเด็นการประชุมหารือ พื้นที่กำแพงเพชร-ไตรตรังซ์

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
อนุรักษ์และฟื้นฟูคุณค่าอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก	- แหล่งโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์/แหล่งมรดกโลก - องค์ความรู้/เรื่องราว - สืบค้น/ศึกษา/ค้นคว้า	- ประสบปัญหาในการท่องเที่ยว โบราณสถาน ขาดงบประมาณในการบูรณาการ ขาดการพัฒนา และการทำความสะอาด - เยาวชนรุ่นใหม่ละเลยการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญ	- งบประมาณในการพัฒนาสถานที่ โบราณสถาน และการประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว
พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น รักษา	- แหล่งท่องเที่ยว - กิจกรรมท่องเที่ยว	- ขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม อัตลักษณ์ พื้นถิ่น ภูมิ	- สร้างจิตสำนึกที่ดีทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ให้แก่ เยาวชน

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์	- วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ฝีมือศิลปะพื้นบ้าน - สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	ปัญญาท้องถิ่น และฝีมือศิลปะพื้นบ้านให้กับเยาวชน	- สนับสนุนงบประมาณในการจัดประเพณีท้องถิ่น - ตั้งโครงการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจให้กับบุคลากร ท้องถิ่น นักเรียนนักศึกษา เยาวชนและประชาชนทั่วไป
ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	- เส้นทางคมนาคม - ระบบสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ) - ระบบการจัดการของเสีย/ขยะ - การขนส่งสาธารณะ - ภูมิทัศน์/ภูมิสถาปัตย์ - ระบบสื่อสารโทรคมนาคม - สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ ลิฟท์ ทางลาด บันไดเลื่อน ห้องน้ำ	- แหล่งน้ำแห้ง ทำให้ไม่มีปลา มีหอย สำหรับใช้ทำเป็นอาหารจากที่เคยอุดมสมบูรณ์ - ระบบการจัดการ การประชาสัมพันธ์ - ไม่ศูนย์การเสนอการท่องเที่ยว ตลาดหรืออาชีพที่ยังไม่มั่นคง - ปัญหาความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นท้องที่ - ยังไม่มีจุดพักผ่อน - ยังไม่มีการกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี	- วางมาตรการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องสุขลักษณะให้กับประชาชน
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมทุกมิติ	- รายได้การท่องเที่ยวของพื้นที่ - การรับรู้/การสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ - ข้อมูล/ข่าวสาร/ดิจิทัล - การสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ - การตลาด - นักท่องเที่ยว/พฤติกรรมนักท่องเที่ยว - กฎหมาย ระเบียบข้อกำหนด	- ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ค่อนข้างน้อย เนื่องจากไม่มีการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด - ประชาชนไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น	- มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น โบชัวร์ หรือหนังสือด้านการท่องเที่ยวของตำบลไตรตรัง - จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยี - จัดซื้อลานค้า/ร้านค้าชุมชน เพื่อเป็นสถานที่ศูนย์กลางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และ ผลผลิตทางการเกษตร และผลผลิตจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ปัญหาที่พบ	ความต้องการ/ข้อเสนอ
สร้างเครือข่าย กลไก การมีส่วนร่วมทุก ภาคส่วนในการ บริหารจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	- รายได้ของ ผู้ประกอบการ/ ประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนและชุมชน - ความเข้มแข็ง/การมี ส่วนร่วม - คุณภาพชีวิต/ความ อยู่ดีกินดี - การจัดการ สิ่งแวดล้อม - ผู้ประกอบการใน พื้นที่ - บุคลากรที่ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ หน่วยงาน	- ขาดการบูรณาการและ การประสานงานที่ดีใน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ขาดการเชื่อมโยงด้าน การท่องเที่ยวและการ กระจายผลประโยชน์ด้าน การท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง	- หาแนวทางการพัฒนา ร่วมกันให้ความสำคัญกับ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ในท้องถิ่นต่างๆ ที่ยังไม่ได้ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป - ร่วมมือกับ อบจ. กำแพงเพชรในการพัฒนา วัฒนธรรมให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวและมีการจัดสรร ผลประโยชน์อย่างเป็น ธรรม

ภาคผนวก ข

ประมวลภาพการจัดทำผลการประชุมหารือกับหน่วยงานเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิเศษ

1. การลงพื้นที่ 20 ตำบล จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีสัชนาลัย และตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังทองแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

2. การลงพื้นที่ 20 ตำบล จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลคลองแม่ลาย อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลเทพนคร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรมสัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณา (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษ
มรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)
เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 ณ ไม้ใหญ่ รีสอร์ท อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรม สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณา (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษ
มรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2566 – 2570)
เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ณ โรงแรมสุโขทัยเทรเซอร์ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดสุโขทัย

ภาคผนวก จ

**แผนแม่บทการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร
(พ.ศ.2556 - 2565)**

เพื่อเป็นการบูรณาการสร้างความเป็นเอกภาพของทิศทางการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะพิจารณาแนวทางการกำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้

วิสัยทัศน์พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอุทยานประวัติศาสตร์ฯ
เมืองมรดกโลกที่สร้างสรรค์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่คงคุณค่าและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. อนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์และพื้นที่เชื่อมโยงให้คงคุณค่าแหล่งมรดกโลก
2. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน
4. ส่งเสริมและกระจายโอกาสการได้รับประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมของภาคีในท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. แหล่งโบราณสถานได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างคุณค่าในการเรียนรู้สำหรับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน
2. แหล่งท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี
3. จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ทุกปี
4. รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร และในพื้นที่พิเศษเพิ่มขึ้นทุกปี
5. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวตามแผนแม่บทนี้ อย่างเป็นเอกภาพ

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์คุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและอนุรักษ์เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการลงทุนด้านการตลาดการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565) สู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (2566-2570)

อพท.4 ได้ดำเนินการศึกษาความเชื่อมโยงของโครงการจากแผนแม่บทบูรณาการการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ. 2556 – 2565) พบว่ามีจำนวนโครงการ 83 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 59.28 ของโครงการตามแผนแม่บทเดิม ที่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (2566 - 2570) จำนวน 27 โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ 61.36 ดังนี้

ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทเดิม (2556 - 2565)	ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาใหม่ (2566 - 2570)
1. อนุรักษ์คุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก (จำนวน 7 โครงการ)	1. อนุรักษ์ พื้นฟูคุณค่าแหล่งประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลกเพื่อความยั่งยืน (จำนวน 7 โครงการ) โครงการลำดับที่ 1.2 โครงการลำดับที่ 1.3 โครงการลำดับที่ 1.4 โครงการลำดับที่ 1.5 โครงการลำดับที่ 1.7 โครงการลำดับที่ 1.8 โครงการลำดับที่ 1.13
2. พัฒนาและอนุรักษ์คุณค่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน (จำนวน 35 โครงการ)	2. พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรม อัตลักษณ์พื้นถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะพื้นบ้านอย่างสร้างสรรค์ (จำนวน 10 โครงการ) โครงการลำดับที่ 2.2 โครงการลำดับที่ 2.3 โครงการลำดับที่ 2.4 โครงการลำดับที่ 2.6 โครงการลำดับที่ 2.7 โครงการลำดับที่ 2.8 โครงการลำดับที่ 2.10 โครงการลำดับที่ 2.11 โครงการลำดับที่ 2.12 โครงการลำดับที่ 2.13
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว (จำนวน 12 โครงการ)	3. ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว (จำนวน 4 โครงการ) โครงการลำดับที่ 3.3 โครงการลำดับที่ 3.4 โครงการลำดับที่ 3.5 โครงการลำดับที่ 3.6

4. พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการลงทุนด้านการตลาดการท่องเที่ยว (จำนวน 14 โครงการ)	4. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมครบวงจร (จำนวน 2 โครงการ) โครงการลำดับที่ 4.4 โครงการลำดับที่ 4.5
5. พัฒนานองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (จำนวน 15 โครงการ)	5. เสริมสร้างเครือข่าย กลไกการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (จำนวน 4 โครงการ) โครงการลำดับที่ 5.4 โครงการลำดับที่ 5.5 โครงการลำดับที่ 5.6 โครงการลำดับที่ 5.7

ตารางเปรียบเทียบความเชื่อมโยงโครงการตามแผนแม่บทการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2556-2565) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2565-2570)

ลำดับ	โครงการตามแผนแม่บทการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2556-2565)	สถานะ		โครงการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษมรดกโลกสุโขทัย-กำแพงเพชร (พ.ศ.2565-2570)	เหตุผล
		ดำเนิน การแล้ว	ยังไม่ ดำเนินการ		
โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์คุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก					
กลยุทธ์ที่ 1.1 อนุรักษ์ บูรณะ แหล่งโบราณสถาน แหล่งโบราณคดีและแหล่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และคุณค่าแห่งความเป็นมรดกโลก					
1.1.1	โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นคูเมืองชั้นกลาง-ชั้นนอกเพื่อการกักเก็บน้ำและชะลอน้ำ		√		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.1.2	โครงการเสริมความมั่นคงและปรับปรุงภูมิทัศน์วัดต้นจันทร์		√		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.1.3	โครงการบูรณะและเสริมความมั่นคงโบราณสถานวัด 5 แห่ง วัดยายชีเหนือ, วัดยายชีใต้ วัดอีฝ้าย, วัดทับกระสา, โบราณสถาน ตอ.6 (ตรงข้ามวัดเรไร)		√		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.1.4	โครงการขุดลอกบารายด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อฟื้นฟูทางกายภาพโบราณสถาน และเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม		√		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.1.5	โครงการขุดลอกคูเมืองด้านทิศตะวันออกของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	√			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.1.6	โครงการบูรณะโบราณสถานวัดเขาใหญ่ล่าง	√			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ

1.1.7	โครงการขุดลอกคูเมืองกำแพงเมืองศรีสัชนาลัย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.1.8	โครงการบำรุงรักษาพื้นที่โบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
กลยุทธ์ที่ 1.2 ขยายฐานองค์ความรู้ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของชาติและแหล่งมรดกโลก					
1.2.1	โครงการสำรวจ ขุดค้น ขุดแต่ง ออกแบบบูรณะและวิเคราะห์ทางโบราณคดี จำนวน 12 วัด	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.2.2	โครงการสำรวจขุดค้น บูรณะ และวิเคราะห์โบราณสถาน 5 แห่ง กลุ่มที่ 1		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.2.3	โครงการสำรวจขุดค้น บูรณะ และวิเคราะห์โบราณสถาน 5 แห่ง กลุ่มที่ 2		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.2.4	โครงการสำรวจขุดค้น บูรณะ และวิเคราะห์โบราณสถาน 5 แห่ง กลุ่มที่ 3		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.2.5	โครงการสำรวจทางโบราณคดี และขุดลอกคลองเสาหอ ระยะทาง 2 กิโลเมตร		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.2.6	โครงการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานวัดเตาหม้อ และวัดตี๊กพราหมณ์ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.2.7	โครงการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานวัดโพธิ์เงิน วัดโพธิ์ทอง และวัดทองกวาว อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ

1.2.8	โครงการขุดแต่งและบูรณะวัดเจติยภูมิ วัดป่ามะม่วง และวัดเขาลูกกรังอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.2.9	โครงการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.2.10	โครงการศึกษาสำรวจจัดทำฐานข้อมูลทางโบราณคดีตามแนวเส้นทางโบราณถนนพระร่วง		✓	โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน					
1.3.1	โครงการขุดค้น ปรับปรุงสภาพแวดล้อมเตาทุเรียง และออกแบบก่อสร้างอาคารจัดแสดง	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.3.2	โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมโบราณสถานในย่านชุมชนเมืองเก่าเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		✓	โครงการลำดับที่ 1.2	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
1.3.3	ขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุโขทัย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.3.4	โครงการปรับปรุงนิทรรศการถาวรอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.3.5	โครงการก่อสร้างอาคารส่วนต่อเติมศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (หลังที่ 2)		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.3.6	โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางโบราณคดี กำแพงเมืองกำแพงเพชร		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

1.3.7	โครงการสำรวจ ออกแบบเพื่อสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จุดจอดรถ และสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
1.3.8	โครงการติดตั้งไฟส่องสว่างโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
1.3.9	โครงการติดตั้งสื่อประชาสัมพันธ์และระบบสื่อความหมายในการท่องเที่ยวเขตอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
1.3.10	โครงการออกแบบเพื่อปรับปรุงการนำเสนอข้อมูลและส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวรของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
กลยุทธ์ที่ 1.4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุทยานประวัติศาสตร์และจัดการตามอนุสัญญาฯ คุ่มครองแหล่งมรดกโลก					
1.4.1	โครงการศึกษาและประเมินสภาพคุณค่าของโบราณในพื้นที่อุทยาน ประวัติศาสตร์เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์		✓	โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
1.4.2	โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการวิจัยการจัดการมรดกโลกทางวัฒนธรรม		✓	โครงการลำดับที่ 3.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
1.4.3	โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม		✓	โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
1.4.4	โครงการออกแบบและจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อติดตามตรวจสอบสถานภาพแหล่งมรดกโลกเพื่อสนับสนุน Periodic Report		✓	โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและอนุรักษ์คุณค่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน					
กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างคุณค่าการเรียนรู้					
2.1.1	โครงการออกแบบ ปรับปรุงภูมิทัศน์ และจัดระเบียบเพื่อการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชื่อมโยงด้านหน้าอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ชุมชนเมืองเก่า-วัดตระพังทอง	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.1.2	โครงการศึกษาและออกแบบเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งคลองแม่รำพัน	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.1.3	โครงการฟื้นฟูโบราณสถานและปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณแก่งหลวง-ประตูเทามือ-กำแพงเมืองโบราณ	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.1.4	โครงการออกแบบและก่อสร้างพิพิธภัณฑ์และศูนย์เรียนรู้สังคมโลกและเครื่องปั้นดินเผาของไทย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.1.5	โครงการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และศูนย์เรียนรู้พุทธศิลป์พระเครื่องนครชุม	✓		โครงการลำดับที่ 3.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.1.6	โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและปรับปรุงภูมิทัศน์ป่าเขาชีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสวนสาธารณะประจำตำบลบ้านหนองอ้อ		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
2.1.7	โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สวนหลวงพระร่วงและทุ่งแม่ระวิง	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.1.8	โครงการศึกษาและออกแบบรายละเอียดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอย่างยั่งยืน บริเวณเกาะกลางน้ำในเขตเมืองกำแพงเพชร	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ

2.1.9	โครงการก่อสร้างศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและ ธรรมชาติ บริเวณเกาะกลางน้ำในเขตเมืองกำแพงเพชร		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
2.1.10	โครงการศึกษาและออกแบบเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ริมน้ำ ปิงและพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงทางน้ำเพื่อการ ท่องเที่ยวเมืองอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร-เมือง เก่านครชุม		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
2.1.11	โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดนครชุมและ ตลาดน้ำคลองสวนหมาก	✓		โครงการลำดับที่ 3.6	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
2.1.12	โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวแนวกำแพง เมืองโบราณ-พื้นที่ริมน้ำ อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
2.1.13	โครงการศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว พื้นที่พิเศษเชื่อมโยงเมืองเก่าบางซ่ง-บางพาน- ไตรตรังษ์	✓		โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สร้างคุณค่าการเรียนรู้ เพิ่มมูลค่าจากการท่องเที่ยว					
2.2.1	โครงการออกแบบก่อสร้างเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยว และเส้นทางจักรยานตามแนวคลองแม่รำพันสุโขทัย ธานี-เมืองเก่าสุโขทัย 12 กม.	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้อง ทำต่อ
2.2.2	โครงการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทาง จักรยานท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย- แก่งหลวง-เกาะน้อย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้อง ทำต่อ

2.2.3	โครงการออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมชุมชน วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เชลียง-สะพานแขวน-บ้านปากกล้วย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.2.4	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสังคโลก-แกะสลักไม้-ปั้นพระ		✓	โครงการลำดับที่ 2.12	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.5	โครงการพัฒนาตลาดวิถีชุมชนวัดตระพังทองเพื่อการท่องเที่ยว	✓		โครงการลำดับที่ 2.13	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.6	โครงการชุมชนอุทยานตำนานศิลป์ (พัฒนาการสื่อสารศิลปะเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษฯ 12 เดือนต่อปี)	✓		โครงการลำดับที่ 2.1	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.7	โครงการเกียรติภูมิบ้านปุมเมือง (จัดทำฐานข้อมูลปุมเมืองเพื่อการท่องเที่ยวเรียนรู้)		✓	โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.8	โครงการถนนคนเดิน		✓	โครงการลำดับที่ 5.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.9	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศิลปะการทำทองสุโขทัย	✓		โครงการลำดับที่ 2.12	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.10	โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	✓		โครงการลำดับที่ 2.12	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.11	โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่พิเศษฯ	✓		โครงการลำดับที่ 5.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.12	โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชน		✓		เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.13	โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักฐานศิลาจารึก		✓	โครงการลำดับที่ 2.11	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

2.2.14	โครงการศึกษาความเหมาะสมและจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามเส้นทางถนนพระร่วงเชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	✓		โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.15	โครงการกิจกรรมการท่องเที่ยวสืบสานนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์	✓		โครงการลำดับที่ 2.13	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.2.16	โครงการศูนย์ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ช่างสิบหมู่-ศิลป์สุโขทัย	✓		โครงการลำดับที่ 2.13	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์					
2.3.1	โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว	✓		โครงการลำดับที่ 5.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.3.2	โครงการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดและพัฒนาเครื่องหมายการค้าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์***	✓		โครงการลำดับที่ 2.10	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.3.3	โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางเลือกเพื่อสุขภาพแพทย์แผนไทย		✓	โครงการลำดับที่ 2.12	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.3.4	โครงการส่งเสริมการจดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์		✓	โครงการลำดับที่ 2.10	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 2.4 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกสู่สากล					
2.4.1	โครงการส่งเสริมคุณภาพร้านอาหาร ครั้วไทยในมรดกโลก		✓	โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

2.4.2	โครงการส่งเสริมการบริการที่พักที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น	✓		โครงการลำดับที่ 1.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.3	โครงการพัฒนาคุณภาพสถานที่พักมาตรฐานสากล	✓		โครงการลำดับที่ 1.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.4	โครงการส่งเสริมการพัฒนาสถานที่พักให้ได้มาตรฐาน Green Leaf และ Green Asean Hotel		✓	โครงการลำดับที่ 1.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.5	โครงการรณรงค์และส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่พิเศษ	✓		โครงการลำดับที่ 5.5	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.6	โครงการส่งเสริมการผลิตที่สะอาดและลดคาร์บอนสำหรับสินค้าและบริการเพื่อการท่องเที่ยว	✓		โครงการลำดับที่ 1.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.7	โครงการกิจกรรมรณรงค์เมืองมรดกโลกปลอดภัย	✓		โครงการลำดับที่ 1.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.8	โครงการส่งเสริมการจัดทำฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว		✓	โครงการลำดับที่ 1.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.9	โครงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์ Green Historical Park	✓		โครงการลำดับที่ 5.5	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.10	โครงการอบรมทักษะการบริการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล	✓		โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.11	โครงการอบรมพัฒนามัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกมาตรฐานสากล	✓		โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

2.4.12	โครงการอบรมพัฒนาผู้สื่อความหมายการท่องเที่ยววัฒนธรรมชุมชน	✓		โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.13	โครงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวหน้าบ้านนำมอง	✓		โครงการลำดับที่ 3.5	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
2.4.14	โครงการประเมินคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว	✓		โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 2.5 ควบคู่การพัฒนาเมืองและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่ออนุรักษ์การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน					
2.5.1	โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันกัดเซาะตลิ่งเพื่ออนุรักษ์โบราณสถานบริเวณแก่งหลวง-ประตูเตาหม้อ-เมืองเก่าศรีสัชนาลัย-วัดพระศรีรัตน มหาธาตุเขลียง	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.5.2	โครงการศึกษาทบทวนความเหมาะสมและออกแบบระบบกำจัดขยะและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนรอบพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
2.5.3	โครงการศึกษาเพื่อวางแผนและออกแบบระบบระบายน้ำย่านชุมชนเมืองศรีสัชนาลัย	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.5.4	โครงการก่อสร้างรางระบายน้ำฝนและป้องกันน้ำท่วมย่านชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเก่า		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
2.5.5	โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะชุมชนเทศบาลตำบลเมืองเก่า	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
2.5.6	โครงการส่งเสริมการติดตั้งบ่อดักไขมันในย่านชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.5.7	โครงการส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมของเมือง เชิงอนุรักษ์โบราณสถานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		√	โครงการลำดับที่ 1.4	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
2.5.8	โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบถนนวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวทางเรือ การท่องเที่ยวโดยใช้เกวียน	√		โครงการลำดับที่ 3.6	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว					
กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาการเดินทางเชื่อมโยงเพื่อการท่องเที่ยว					
3.1.1	โครงการพัฒนาเส้นทางรถ shuttle Bus ท่องเที่ยว พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย		√	โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
3.1.2	โครงการรณรงก์นำชมเมืองเก่าสุโขทัย		√	โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
3.1.3	โครงการส่งเสริมบริการรถลีมูซีนเพื่อการท่องเที่ยว		√		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
3.1.4	โครงการส่งเสริมการบริการเชื่อมโยงท่องเที่ยวจาก สนามบินสุโขทัย-อุทยานประวัติศาสตร์-แหล่งท่องเที่ยว ชุมชน	√		โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
3.1.5	โครงการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แผนที่โครงข่าย ท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษในย่านชุมชนและพื้นที่สาธารณะ	√		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว					

3.2.1	โครงการออกแบบและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ) ตามมาตรฐานสากลในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	✓		โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.2	โครงการออกแบบและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ) ตามมาตรฐานสากลในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	✓		โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.3	โครงการออกแบบและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ) ตามมาตรฐานสากลในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	✓		โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.4	โครงการส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะในเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม (ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ)		✓	โครงการลำดับที่ 3.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.5	โครงการจัดทำป้ายสื่อความหมายให้คุณค่าการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานสากล ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและย่านชุมชนในพื้นที่พิเศษฯ	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.6	โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลเพื่อการบริหารและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษฯ	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.7	โครงการพัฒนาระบบ QR Code เพื่อบริการข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษฯ	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

3.2.8	โครงการพัฒนาแอปพลิเคชันบริการข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษฯ ผ่านโทรศัพท์มือถือ	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
3.2.9	โครงการพัฒนาระบบบริการการสื่อสารที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์และย่านท่องเที่ยวชุมชน		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
3.2.10	โครงการออกแบบการจัดแสดงศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร(หลังที่2)		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
3.2.11	โครงการจัดแสดงรูปแบบสามมิติสถาปัตยกรรมเมืองกำแพงเพชรและติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร(หลังที่2) โครงการต่อเนื่อง		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการลงทุนด้านการตลาดการท่องเที่ยว					
กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาการประชาสัมพันธ์และทำการตลาดเชิงรุก					
4.1.1	โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกภาพลักษณ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเมืองมรดกโลก	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.1.2	โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกทางการตลาด online	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.1.3	โครงการจัดสร้างภาพยนตร์แอนิเมชันจักรสุโขทัยในอุษาคเนย์		✓	โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

4.1.4	โครงการศึกษาเพื่อการถ่ายทำภาพยนตร์เกี่ยวกับคุณค่าของเมืองมรดกโลก		✓	โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.1.5	โครงการผลักดันให้สุโขทัยและกำแพงเพชร ได้รับการประกาศเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์		✓	โครงการลำดับที่ 1.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.1.6	โครงการวิจัยความคิดเห็นและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและคนไทยในการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกสุโขทัย-กำแพงเพชร		✓	โครงการลำดับที่ 2.8	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับการท่องเที่ยว					
4.2.1	โครงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของไทยในต่างประเทศ (Roadshows)	✓		โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.2.2	โครงการส่งเสริมภาพลักษณ์คุณค่าของเมืองมรดกโลกในระดับนานาชาติโดยการนำเสนอประกวดในรางวัลการท่องเที่ยวนานาชาติ	✓		โครงการลำดับที่ 2.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.2.3	โครงการสร้างภาพลักษณ์ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกตามโครงข่ายระเบียงเศรษฐกิจ		✓	โครงการลำดับที่ 2.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 4.3 ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยว					
4.3.1	โครงการประชาสัมพันธ์พัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการบริการการท่องเที่ยว		✓	โครงการลำดับที่ 4.4	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง

4.3.2	โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการลงทุนในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก		✓	โครงการลำดับที่ 2.6	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.3.3	โครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมเมืองมรดกโลก	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้องทำต่อ
4.3.4	โครงการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
กลยุทธ์ที่ 4.4 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกระดับนานาชาติ					
4.4.1	โครงการจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนากิจการการจัดการอุทยานประวัติศาสตร์และเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน ภูมิภาคอาเซียน		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
4.4.2	โครงการเสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก		✓	โครงการลำดับที่ 4.5	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.4.3	โครงการจัดการฝึกอบรมการจัดการเมืองมรดกโลก ภูมิภาคอาเซียน	✓		โครงการลำดับที่ 2.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.4.4	โครงการพัฒนาศูนย์ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเมืองมรดกโลก		✓	โครงการลำดับที่ 4.5	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
4.4.5	โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบพัฒนาศูนย์การประชุมด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์อาเซียน		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4.4.6	โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบอุโมงค์ ย่อนอติตราขามาจักรสุโขทัยและศูนย์บริการการ ท่องเที่ยวมรดกโลกที่ได้มาตรฐานสากล		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
4.4.7	โครงการศึกษาด้านการขยายศักยภาพตลาดการบิน เพื่อเป็น HUB การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกในอาเซียน	✓			ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ต้อง ทำต่อ
4.4.8	โครงการส่งเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างขีด ความสามารถในการลงทุนบริการการท่องเที่ยวเพื่อ รองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558		✓		ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพ สร้างเครือข่ายและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
กลยุทธ์ที่ 5.1 พัฒนาสืบนานองค์ความรู้และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
5.1.1	โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว งานเทศกาลและประเพณีท้องถิ่นเพื่อสืบสานวัฒนธรรม	✓		โครงการลำดับที่ 2.13	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
5.1.2	โครงการจัดตั้งเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน***	✓			ไม่เท่าทันสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป
5.1.3	โครงการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อเรียนรู้และสืบสาน วัฒนธรรม	✓		โครงการลำดับที่ 2.13	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
5.1.4	โครงการอบรมเพื่อพัฒนามัคคุเทศก์จิว	✓		โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง

5.1.5	โครงการส่งเสริมการเรียนรู้อุทยานประวัติศาสตร์ ประกอบหลักสูตรการศึกษาของสถาบันการศึกษาใน ท้องถิ่น	✓		โครงการลำดับที่ 1.5	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
5.1.6	โครงการบรรจุความรู้เกี่ยวกับแหล่งมรดกโลกใน หลักสูตรการศึกษาของท้องถิ่นในทุกระดับ	✓		โครงการลำดับที่ 2.2	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 5.2 พัฒนาเครือข่ายและกลไกการมีส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก					
5.2.1	โครงการจัดตั้งเครือข่ายและดำเนินกิจกรรมของ เครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ พิเศษ	✓		โครงการลำดับที่ 5.6	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
5.2.2	โครงการจัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน ฉบับประชาชน		✓	โครงการลำดับที่ 1.5	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
5.2.3	โครงการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครรักษาความ ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	✓		โครงการลำดับที่ 3.5	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
5.2.4	โครงการจัดกิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมความตระหนัก ในคุณค่าและภูมิใจในเมืองมรดกโลกของคนในท้องถิ่น		✓	โครงการลำดับที่ 2.11	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง
กลยุทธ์ที่ 5.3 เสริมสร้างสมรรถนะ (Capacity Building) ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
5.3.1	โครงการอบรมเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่าย ชุมชนในการอนุรักษ์โบราณสถานและการท่องเที่ยว เมืองมรดกโลกที่ยั่งยืน	✓		โครงการลำดับที่ 5.7	เป็นโครงการสามารถ ดำเนินการต่อเนื่อง

5.3.2	โครงการอบรมด้านการอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์แก่อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน	✓		โครงการลำดับที่ 5.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
5.3.3	โครงการอบรมผู้นำชุมชนในการเป็น “เจ้าบ้าน” ที่ดีสำหรับการท่องเที่ยว	✓		โครงการลำดับที่ 3.5	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
5.3.4	โครงการอบรมเพิ่มทักษะการบริการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกมาตรฐานสากล	✓		โครงการลำดับที่ 5.7	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
5.3.5	โครงการส่งเสริมความตระหนักด้านวัฒนธรรมระหว่างเยาวชนโดยปราชญ์ชุมชน	✓		โครงการลำดับที่ 1.13	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
5.3.6	โครงการอบรมเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองมรดกโลก	✓		โครงการลำดับที่ 1.3	เป็นโครงการสามารถดำเนินการต่อเนื่อง
รวมยุทธศาสตร์ที่ 1 - 5		81	59	83	

ภาคผนวก ฉ

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร

1. จังหวัดสุโขทัย

1.1 อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

อำเภอเมืองสุโขทัย เป็นศูนย์กลางของจังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ 581.474 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอศรีสำโรง ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพรหมพิราม (จังหวัดพิษณุโลก) และอำเภอกงไกรลาศ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกิรีมาศ ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านด่านลานหอย โดยอำเภอเมืองสุโขทัยแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 10 ตำบล ได้แก่ 1.ตำบลธานี 2.ตำบลบ้านสวน 3.ตำบลเมืองเก่า 4. ตำบลปากแคว 5. ตำบลยางซ้าย 6. ตำบลบ้านกล้วย 7. ตำบลบ้านหลุม 8. ตำบลตาลเตี้ย 9. ตำบลปากพระ 10. ตำบลวังทองแดง

อำเภอเมืองสุโขทัยได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อ พ.ศ. 2439 ชื่อ “อำเภอในเมืองสุโขทัย” ตั้งที่ทำการ ณ บ้านหลวงรักษ่นาวา ตำบลธานี โดยหลวงพิชัยมนตรีเป็นนายอำเภอคนแรก ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2441 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งในที่ดินบริเวณบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ในปัจจุบัน ใช้ชื่อ “อำเภอในเมืองสุโขทัย” พอมายู่ในที่ดินของหลวงก็ได้ชื่อใหม่ว่า “อำเภอเมืองสุโขทัย” เหมือนกับชื่ออำเภอในปัจจุบัน แต่ใช้ชื่อนี้อยู่ได้ไม่นานก็ต้องเปลี่ยนเป็น “อำเภอธานี” ในราวปี พ.ศ.2459 เพราะกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้เปลี่ยนชื่ออำเภอต่าง ๆ ตามชื่อตำบลที่ตั้งอำเภอนั้นตั้งอยู่ อำเภอเมืองสุโขทัยมีคุณค่าสำคัญ ดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น เชื้อนสรัดงส์ โชกพระร่วง เส้นทางจักรยานคลองแม่รำพัน ทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) แผ่นดินศักดิ์สิทธิ์รูปหัวใจ

มรดกวัฒนธรรม เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศาลพระแม่ย่า พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง โบราณสถานวัดช้างล้อมเจริญศรี

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต เช่น ลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ ใส่บาตรรับรุ่งอรุณ หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ งานวันพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กลองมิ่งคละ

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ธานี		- ศาลพระแม่ ย่า - พระพุทธ อุทยานสุโขทัย (วนอุทยาน)			- น้ำปลา トラปลา สร้อย 9 ตัว - ปลาอย่าง หมู 7,10 - ปลาแคดเดียว - ข้าวเกรียบกุ้ง หมู 2 - เมล่อน		- วัดยางซ้าย (หลวงพ่อเพชร) - วัดวังสรรค์ (หลวงพ่อศรีอารย์) - วัดต้นยาง 100 ปี - บวชนาคสามัคคี	- การละเล่นไอ้ เซียง (ช่วง สงกรานต์) - ลิเกผู้นำ - กลองยาว - รำไทย - แข่งเรือ (ก่อนออก พรรษา เดือน ตุลาคม)	- สะพานสลิง - ลอยกระทง - สวนเมล่อน - ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง นายเปียน ปัญติ/ นาย วิโรจน์ ทิมภู หมู 2,3 - บ้านนายนิพน ครูลักษณ์ หมู 1 วิถี เศรษฐกิจพอเพียง ไก่อชน ชะยะไร่เคิล - วิถีชุมชน (หาปลา)
เมืองเก่า	- เชื้อนสรัดภงส์ - โขกพระร่วง - เส้นทาง จักรยานคลอง แม่รำพัน (เริ่มศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว)	- อุทยาน ประวัติศาสตร์ สุโขทัย - แหล่ง โบราณสถาน เช่น วัดอโศกา ราม		- เรือโบราณ (เรือสำเภา) - พิพิธภัณฑ สถานแห่งชาติ รามคำแหง	- ปราสาทเทพ - เกลื่อนผี - หมอคอก (นวดจับเส้น)		- วัดบ้านนา (ศาลาตั้งเดิม) - บวชนาคสามัคคี (12-14 เมษายน) ในโบสถ์เก่า (เวศวราราม) (เชตุพน)	- บ้านพระ พิมพ์ - รำกลองยาว - วิ่งว่าว - เครื่องปั้น ดินเผา	- งานประเพณีเย็น ทั่วหล้ามหา สงกรานต์สุโขทัย - งานวันพ่อขุน รามคำแหงมหาราช - ลอยกระทงเผา เทียนเล่นไฟ

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
		วัดวิหารทอง วัดศรีวิจิตร วัด กุยายชี วัดเจดีย์สีทอง วัดเซตุพน วัด สะพานหิน ฯลฯ - เขาค่าย มี เขาทอง - เขาพระบาท ใหญ่ - พระบรมรา ชานุสาวรีย์พ่อ ขุนรามคำแหง มหาราช		- พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านเรือน นพมาศ - พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้านหมอ สมเกียรติ			- สลากภัตมะม่วง - สลากภัตข้าวหลาม - เข้าพรรษา - ออกพรรษา - ข้าวตอกพระร่วง - ใส่บาตรรับรุ่งอรุณ	- ตูโบราณจาก ไม้สัก - สังคโลก - พระเครื่อง - โรงปั้นอิฐ โบราณ - ต่อนก (ดัก นก) - จักสานจาก ไม้ไผ่ นายสงค์	- โค้งตะวัน (จุดถ่ายรูป) - ถนนสังคโลก
ยางซ้าย		- ประตุน้ำยาง ซ้าย - ประตุน้ำปาก คลองบ้านหลุม - เส้นทาง จักรยาน							

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
		(ป็นรอบคลอง)							
บ้านกล้วย	- ทุ่งทะเลหลวง (แก้มลิง) - แผ่นดิน ศักดิ์สิทธิ์รูป หัวใจ						- วัดกำแพงงาม - วัดกลางบ้านขวาง	- หัตถกรรมจัก สานไม้ไผ่ - การละเล่น พื้นบ้านและ นาฏศิลป์	- สหกรณ์บริการหัต กรรมผลิตภัณฑ์ไม้ บ้านไม้ขวาง - ตลาดน้ำริมยม คลองแม่รำพัน - แหล่งเรียนรู้ การเกษตร - แหล่งเรียนรู้ การเกษตร (กลุ่ม บริหารการใช้น้ำ ชลประทานโครงการ ทุ่งทะเลหลวง)
ตาลเตี้ย	- ปิงใหญ่ - หนองมะโก เขียว				- กล้วยกวน		- วัดตาลเตี้ย (หลวงพ่อยิ้ม) - วัดยางเอน (หลวง พ่อขาว) - วัดขุนร้าง - สำนักสงฆ์วัดด่าน ขุนศรี - พระเจดีย์ศรีทันใจ	- กลองยาว หมู่ 1 - ผ้าเช็ดเท้า - ตะกร้า - สานส้มไก่อ - ไม้กวาดกัน มะพร้าว - ว้าวจุฬา	- รตนน้ำดำหัววัน สงกรานต์ - รตนน้ำดำหัว ผู้สูงอายุ 4 วัด - ก่อพระเจดีย์ทราย - ใส่บาตรวันแม่ทุก วัด

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- หล่อเทียน เข้าพรรษา - แห่ผ้าป่า - แห่นางแมว - ก่อเจดีย์ทราย (วันสงกรานต์) - ทำบุญขึ้นปีใหม่ ปิดทองหลวงพ่อบุช - งานประจำปีบวช นาคสามัคคี วัดขุน ช้าง 3 วัด - เข้าพรรษา, แห่ เทียน	- ไม้กวาดดอก หญ้า	- ศูนย์วิสาห์กิจ การเกษตรก้าวหน้า หมู่ 4 - งานประจำปีหลวง พ่อบุช วัดตาลเตี้ย
ปากพระ					- สุรากลับชุมชน - ข้าวอินทรีย์ บ้าน สวนสุภาวดี (ข้าว) - สุราชุมชน - ข้าวเกรียบเห็ด - แหนมเห็ด - ปลาสร้อยย่าง		- วัดจอมสังข์หมู่ 3 - วัดลัดทรายมูล หมู่ 2 - หลวงปู่จันทร์ (วัดปากพระ) หมู่ 1 - บวชนาคสามัคคี (วัดปากพระ, วัดลัด ทรายมูล)	- แข่งเรือยาว ทุกวันสารท ไทย - แข่งพายเรือ (เรือยาว) แรม 15 ค่ำเดือน 10 ของทุกปี	- กลุ่มสัมมาชีพ ดอกไม้จันทร์ - รดน้ำดำหัว ผู้สูงอายุ - ศูนย์เรียนรู้บ้าน สวนสุภาวดี หมู่ 6

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
					- นวดไทยลูก ประคบ		- สวดมนต์ข้ามปี สะเดาะเคราะห์ วัดลัดทรายมูล		
วังทองแดง		โบราณสถาน วัดช้างล้อม เจริญศรี			- บ้านหมอชานวด แผนไทย - บ้านหมอชานวด แผนไทย		- วัดหนองตาโชติ - วัดวังทองแดง หมู่ 1		- วิสาหกิจชุมชนบ้าน หนองตาโชติ (ไม้กวาด) - ศูนย์การเรียนรู้การ เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้า เกษตร - เกษตรทฤษฎีใหม่ - สวนเกษตร

1.2 อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีสัชนาลัย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือสุดของจังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ทั้งหมด 2,050.511 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น 11 ตำบล 148 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลหาดเสี้ยว ตำบลป่าจั่ว ตำบลแม่สำ ตำบลแม่สิน ตำบลบ้านตึก ตำบลหนองอ้อ ตำบลท่าชัย ตำบลศรีสัชนาลัย ตำบลลงคุ้ง ตำบลบ้านแก่ง และตำบลสารจิตร โดยมีคุณค่าที่สำคัญ ดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย ดอยเขามั่ง อ่างเก็บน้ำห้วยแม่สูง น้ำตกผาซ้อ ถ้ำลมลอด น้ำออกภู (น้ำผุด) ผาซ้อ จุดชมทะเลหมอกแบบ 360 องศา (เขานก) น้ำพุร้อนสุเม่น ปางช้างแม่สิน สวนส้มสุราลัย Sky Walk สวนส้มผู้ใหญ่สมพงษ์ เชื้อนกกับน้ำห้วยทรวง ต้นทุเรียนยักษ์พันธุ์จระเข้ ปันจักรยานบ้านนาต้นจัน ห้วยต้นโฮ บ้านนาต้นจัน ดอยโจโก้ น้ำตกปากาเกอะญอ

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย เรือโบราณ วัดสุเม่น ไม้สักกลายเป็นหิน บ้านสุเม่น ศาลหลักเมืองหรือเจ้าพ่อหลักเมือง อนุสาวรีย์เจ้าพ่อหมื่นดั่ง โบราณสถาน(วัดกุฎีราย) วัดหัวโขน (วัดขุนเดช) บ่อแก้ว บ่อทอง วัดเขาอินทร์ วัดป่าไทรภูมิพระร่วง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร(วัดพระปรางค์) แหล่งขุดค้นทางโบราณคดี วัดชมชื่น ใบเสมารัชกาลที่ 6 (ห้าแยกพระปรางค์) ศาลาแดง (ศาลาริมทางที่ รัชกาลที่ 6 เคยมาพักประทับระหว่างการเดินทางตามที่ระบุไว้ในหนังสือเที่ยวเมืองพระร่วง) พระบรมราชานุสาวรีย์พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พะยูลิไท) ตำนานพระร่วงพระลือ

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ แหล่งโบราณคดี แหล่งถิ่นทางน้ำของชาวไทยพวนหาดเสี้ยว วัดหาดเสี้ยว พิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ ภาษาไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว การแต่งกายชาวไทยพวน การทอผ้าตีนจกเก่าลายไทยพวน ขนมห้าวโค้ง ขนมห้าวโกล่ งานวันของศรีสัชนาลัย งานย้อนอดีตศรีสัชนาลัย นุ่งผ้าไทยใส่เงินทองลายโบราณ วิถีชีวิตกาเกอญอบ้านแม่สาน การแต่งกายประจำชาติพันธุ์ การทำบุญบั้งไฟ ชาติพันธุ์ลื้ออ แหล่งน้ำขึ้นโฮงสร่งน้ำเจ้าหมื่นดั่ง วัดปลายนา ศูนย์เรียนรู้ทอผ้าบ้านปลายนา วิถีชีวิตบ้านนาต้นจัน ทอผ้าหมักโคลนบ้านนาต้นจัน ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตบ้านไทครั้ง สังคโลกเกะน้อย แห่งไทยครั้ง โขเลไก่ เงิน ทองลายโบราณ สะพานแขวนศรีประเสริฐ ถนนคนเดินกอกใหม่ท่าชัยอินดี วัดเชิงคีรี หรือ วัดตินเขา (พระพุทธรูปเก่าแก่ 700 ปี จุดชมวิวยอดเขา และรอยพระพุทธรูปจำลอง) วัดตลิ่งชัน (พระพุทธรูปมงคลสัมฤทธิ์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 5) ประเพณีแห่ถิ่นทางน้ำ หรือแห่เรือสังเค็ด พิพิธภัณฑ์ชุมชนศรีสัชนาลัย เรืออนริมน้ำ (เก่าแก่อายุประมาณ 100 ปี และสถานีตำรวจเก่า) สรงน้ำโอยทานสรงกรานต์ศรีสัชนาลัย ตลาดโบราณใคร่ใคร่ค้าค้า การแข่งขันเรือก หมู่บ้านปากาเกอะญอ หมู่บ้านมั่ง ปีใหม่มุเซอ (ตรุษจีน) เทศกาลเซ่งเม้ง (ม้ง เย้า มูเซอ ลื้อ) ปีใหม่ม้ง กิจกรรมแข่งว่าวพระร่วง

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอศรีษะนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
หาดเสี้ยว				- พิพิธภัณฑ์ ผ้าทองคำ	- ข้าวพันผัก - ข้าวเป็็บ - ก๋วยเตี๋ยวโบราณ - การแต่งกายชาว ไทยพวน - การทอผ้าตีนจก แก๊ลายไทยพวน - ขนมข้าวโค้ง - นมข้าวโอ๊ต	- ภาษาไทย พวนบ้าน หาดเสี้ยว	- แห่ช้างบวชนาค - จุลลทิน หรือ กฐิน ด่วน - วัดหาดเสี้ยว - วัดโบสถ์มณีราม - วัดบ้านใหม่ - วัดหาดสูง - เทศมหาชาติ (กัณฑ์โศด) - แห่กฐินทางน้ำของ ชาวไทยพวนหาด เสี้ยว - ร่วมบุญร่วม ทานตะวันออก พรรษาไทยพวนหาด เสี้ยว - งานจุดบั้งไฟ	- การละเล่น ซ - นางกวัก - นางด้ง	- ชาวไทยพวนบ้าน หาดเสี้ยว - สงกรานต์บ้านหาด เสี้ยว - สงกรานต์คนแก่ - งานกำฟ้า - งานวันของดีศรีสัช นาลัย - งานย้อนอดีตศรีสัช นาลัย นุ่งผ้าไทยใส่ เงินทองลายโบราณ
ป่าจั่ว	- ดอยเขามุง - อ่างเก็บน้ำห้วย แม่สูง		- นวดแผน ไทย		- วัดทุ่งพล้อ - วัดแม่ราก				

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- น้ำตกอ่างทอง								
แม่สำ	- น้ำตกผาซ่อ - ถ้ำลมลอด - น้ำออกกู (น้ำผุด) - น้ำตกห้วยผา - ผาซ่อ - ล่องแพ หมู่ 7	- โรงเรียนบ้าน แม่सान - ศาลพระองค์ เจ้าวิภาวดี รังสิต		- รอยพระ พุทบาทห้วย แห้ง	- วิถีชีวิตกาเกอญอ บ้านแม่सान - การแต่งกาย ประจำชาติพันธุ์ - ปางควาย		- วัดตอสัก - การทำบุญบั้งไฟ - การขอเจดีย์ทราย - การเลี้ยงผีปู่ย่า - การเลี้ยงผีต้นน้ำ		- ชนเผ่าปกาเกอญอ - สงกรานต์ชนเผ่า กะเหรี่ยง (ปกาเก อญอ)
แม่สิน	- จุดชมทะเล หมอกแบบ 360 องศา (เขานก) - กิ่วทางหมา - น้ำพุร้อนสุเม่น - ปางช้างแม่สิน - จุดชมวิวดอย แดง - สวนส้มสุราลัย - Sky Walk สวนส้มผู้ใหญ่ สมพงษ์			- เรือโบราณ วัดสุเม่น - ไม้สัก กลายเป็นหิน บ้านสุเม่น	- ส้ม - เจาะ - ทูเรียน		- วัดสุเม่น		- ชาติพันธุ์ลีซอ

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
บ้านตึก	- เชื้อนเก็บน้ำห้วยทรวง - ต้นทุเรียนยักษ์พันธุ์จระเข้ - ปันจักรยานบ้านนาต้นจัน - ห้วยต้นไฮบ้านนาต้นจัน	- ศาลหลักเมืองหรือเจ้าพ่อหลักเมือง - อนุสาวรีย์เจ้าพ่อหมื่นดั่ง - ชุมวิหารเจดีย์หลวงปู่สุข			- กลุ่มทอผ้าบ้านญนก - ข้าวเป็ดยายเครื่อง - ทอผ้าหมักโคลนบ้านนาต้นจัน		- แหน้ำขึ้นโฮงสร่งน้ำเจ้าหมื่นดั่ง - วัดปลายนา - วัดจอมแจ้ง (ญนก) - วัดศรีจำปา (พระธาตุเจ้าเจดีย์จอมสะหรี)	- กลุ่มจักสานบ้านญนก	- ศูนย์เรียนรู้ทอผ้าบ้านปลายนา - วิถีชีวิตบ้านนาต้นจัน
หนองอ้อ		- โบราณสถานวัดกุฎีราย - วัดหัวโขน (วัดขุนเดช)			- โซลเลไก่		- วัดป่ายางเมตตยาราม (วัดพระศรีอริยเมตตยาราม) - วัดดงยาง - แหล่งไทยครั้ง	- สังคโลกเกาะน้อย	- ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตบ้านไทครั้ง - บ้านเห็ดเกาะน้อย (เกษตรผสมผสาน)
ท่าชัย		- บ่อแก้ว - บ่อทอง					- วัดชัยสิทธิาราม - วัดเขาอินทร์ - วัดป่าไทรภูมิพระร่วง	- เงิน ทองลายโบราณ - ร้านทองสมสมัย	- แลนด์อาร์ท - สะพานแขวนศรีประเสริฐ - ถนนคนเดินกอกใหม่ท่าชัยอินดี้
ศรีสัชชาลัย		- อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชาลัย		- ใบเสมารัชกาลที่ 6	- เรือนริมน้ำ (เก่าแก่อายุประมาณ 100 ปี)		- ตำนานพระร่วงพระลือ - ศาลเจ้าจีน	- บ้านภูมิปัญญาประดิษฐ์	- พิพิธภัณฑ์ชุมชนศรีสัชชาลัย

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
		- วัดพระศรีรัตนมหาธาตุราชวรวิหาร (วัดพระปรารักษ์) - แหล่งขุดค้นทางโบราณคดีวัดขมขึ้น - วัดเจ้าจันทร์ - บ่อตัดศิลาแลง - แหล่งตัดศิลาแลง แก่งสักกลางแม่น้ำยม - แหล่งศิลาแลงบริเวณแก่งสัก - ศาลาแดง (ศาลาริมทางที่รัชกาลที่ 6 เคยมาพักประทับ		(ห้าแยกพระปรารักษ์)	และสถานีตำรวจเก่า)		- วัดเชิงศรี หรือวัดตีนเขา (พระพุทธรูปเก่าแก่ 700 ปี จุดชมวิวยอดเขา และรอยพระพุทธรูปจำลอง - วัดตลิ่งชัน (พระพุทธรูปมงคลสัมฤทธิ์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 5) - ประเพณีแห่กฐินทางน้ำ หรือแห่เรือสังเค็ด - วัดสิริเขตศรี หรือวัดนาร่อง - สรงน้ำโอยทานสรงกรานต์ศรีสัชนาลัย	- เครื่องประดับนาฏศิลป์ - ภูมิปัญญาบายศรี - ภูมิปัญญาแกะสลักกระจก / สักัดกระจก - บ้านภูมิปัญญาพื้นเทียน (ช่างสิบหมู่) - บ้านภูมิปัญญากระยาสารท - บ้านภูมิปัญญาทำพระ - แข่งขันเรือบก	- สนาม Bmx ศรีสัชนาลัย - ตลาดโบราณใคร่ใคร่ค้า - ไร่นาทิพย์ (สวนเกษตรอินทรีย์)

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
		ระหว่างการเดินทาง ตามที่ระบุไว้ในหนังสือ เที่ยวเมืองพระ ร่วง) - พระบรมราชานุ สาวรีย์พระ มหาธรรม ราชาที่ 1 (พญาลิไท)							
ดงคู	- ดอยไจ้ไ้ - อ่างเก็บน้ำห้วย มะกรูด				- กลุ่มทอผ้าหมัก โคลน		- ศาลเจ้าแม่แก้ว - ศาลเจ้าพ่อปู่ศิลา - วัดบ้านห้วยไคร้ - วัดดงคู		
บ้านแก่ง	- น้ำตกปลา เกอะญอ - ล่องเรืออ่าง เก็บน้ำแม่ท่าแพ						- วัดบ้านแก่ง - วัดปากคะยาง - ใส่บาตรข้าวหลาม - ใส่บาตรข้าวใหม่		- ต้นมะค่าเสมายักษ์ - สะพานไม้ 100 ปี - หมู่บ้านปลา เกอะญอ - หมู่บ้านม้ง

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอเนกประสงค์ต้นน้ำลุ่มน้ำยม - บ่อน้ำแร่						- ปีใหม่มุเซอ (ตรุษจีน) - เทศกาลเซงเม้ง (ม้งเย้า มุเซอ ลีซอ)		- สงกรานต์วัดบ้านแก่ง - ปีใหม่ม้ง
สารจิตร				- จูตตัดศิลาแลง	- ข้าวไรท์เบอร์รี่ - โฮมสเตย์ลุงเงิน		- บ่อโพธิ์ อดีตเป็นแหล่งน้ำไว้สำหรับดื่มกิน - วัดสารจิตร	- บ้านทำว่าว - กิจกรรมแข่งว่าวพระ - บาตรไม้สัก ร่วง	

1.3 อำเภอสุวรรณโลก จังหวัดสุโขทัย

อำเภอสุวรรณโลก มีเนื้อที่ประมาณ 486,192 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งหมด 88,017 คน ท้องที่อำเภอสุวรรณโลก ประกอบด้วย 14 ตำบล 117 หมู่บ้าน ตำบลทั้งหมด ได้แก่ ตำบลเมืองสุวรรณโลก ตำบลในเมือง ตำบลคลองกระจง ตำบลวังพิณพาทย์ ตำบลวังไม้ขอน ตำบลย่านยาว ตำบลนาทุ่ง ตำบลคลองยาว ตำบลเมืองบางยม ตำบลท่าทอง ตำบลปากน้ำ ตำบลปากมูเกาะ ตำบลเมืองบางขลัง ตำบลหนองกลับ โดยมีคุณค่าที่สำคัญดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เชื้อนยางคลองกระจง หาดสะพานจันทร์ บึงหนองปลาหมอ เขาใหญ่(ป่าชุมชน) เขาตะพัง อ่างเก็บน้ำหนองชุมแสง อ่างเก็บน้ำหนองสะแก เขาเขน เขากา เขาลวก เขาแมว เป็นต้น

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ ศาลหลักเมืองสุวรรณโลกแหล่งศูนย์รวมจิตใจ วัดสว่างอารมณ์วรวิหารเป็นที่ประดิษฐาน “หลวงพ่พระพุทธรูปเรื่องฤทธิ์” พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง วัดสุวรรณคาราม (วัดกลาง) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (สุวรรณนายก) พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านสถานที่เก็บรวบรวมของพื้นบ้านที่เก่าแก่อาคารโรงเรียนอนันตนารี โรงพักเรือนทรงปั้นหยา (ก่อนยุคสงครามโลกครั้งที่ 2) ศาลพ่อพระร่วง สถานีรถไฟสุวรรณโลก วัดหนองไฉ่ และวัดโบสถ์

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ ทอดผ้าป่าราว “วัดสว่างอารมณ์วรวิหาร” งานจิวศาลเจ้าปึงเถ่ากง งานหมากม่วง หมากปราง งานสงกรานต์เทศบาล (งานเทศกาลอาหารประจำปี) งานสมโภชศาลหลักเมือง 3 วัน งานประจำปีศาลเจ้าแม่ทับทิม และทำการเกษตร สวนละมุด ทำใบตอง (แบริใบตอง แฝกใบตองและส่งออก) นอกจากนี้ยังมี โรงนาบ้านไร่ สถานที่เรียนรู้งานศิลปะ

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
เมือง สุวรรณภูมิ	- อ่างเก็บน้ำ	- ศาลหลัก เมืองสุวรรณ ภูมิ - วัดสว่าง อารมณ์ วรวิหาร - วัดสุวรรณ าราม (วัดกลาง) - ภูมิผัง 3 ชั้น วัดสุวรรณาราม (วัดกลาง) - โรงพักเรือน ทรงปั้นหยา (ก่อนยุค สงครามโลก ครั้งที่ 2) - สถานีรถไฟ สุวรรณภูมิ	- พิพิธภัณฑ์ สถานแห่งชาติ สุวรรณภูมิ นายก - พิพิธภัณฑ์ พื้นบ้าน จังหวัดสุวรรณ ภูมิ		- ปีนสิบแม่สมบูรณ์ - ชมรมนวดแผน ไทย		- ทอดผ้าป่าราว “ วัดสว่างอารมณ์ วรวิหาร” - วัดสว่างอารมณ์ วรวิหาร - วัดสุวรรณาราม (วัดกลาง) - เจ้าแม่ทับทิม (ริมน้ำยม) - ศาลเจ้าปู่เจ้าอึ้ง		- งานประจำปีศาลเจ้าปู่ เจ้าอึ้ง - งานหมากมั่ว หมากปราง - งานสงกรานต์ เทศบาล (งาน เทศกาลอาหาร ประจำปี) - งานสมโภช ศาลหลักเมือง 3 วัน - งานประจำปีศาล เจ้าแม่ทับทิม -งานลอยกระทง - แปลงเกษตร ปลอดสาร มีตรำ พิบูล

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
		- อาคารที่ว่าการอำเภอ - อาคารโรงเรียนอนันตนารี							
ในเมือง	- หาดสะพานจันทร์	- บ่อแปดร้อย			- กินสั้ว - ขนมปะแนม		- บวชนาคสามัคคี - งานตรุษไทย 3 วัน - ทำบุญสลากภัต - วัดใหม่คลองหอม - ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสวรรคโลก - ศาลเจ้าปู่มะขามเฒ่า	- ร้ากลองยาว - สานเปลงจากเชือก - เฟอร์นิเจอร์จากไม้	- งานหมากมั่ว หมากปราง - ทำบุญศาลเจ้าพ่อมะขามเฒ่า
คลองกระจง	- เชื้อนยางคลองกระจง (โครงการฝายยางคลองกระจง)	- ต้นละมุด 100 ปี					- สลากภัตข้าวหลาม - วัดคลองกระจง (หลวงพ่อสัมฤทธิ์) - วัดกรงทอง (แม่ชีแสน แม่ชีแสน)	- บ้านทำใบตอง (แร่ใบตอง แพ็คใบตองและส่งออก) - จักรสานไม้ไผ่	- ประเพณีไหว้ครู - สำนวนบุญชอบเอมอ้ม ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามรอบเบื้องพระยุคลบาท - ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
								- ช่างตีเหล็ก ตีมีดโบราณ	- ฟาร์มเลี้ยงวัวนม
วังพินพาทย							- วัดอัมพวันาราม	- จักสานตะกร้าชะลอม	- ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่
วังไม้ขอน					- ข้าวเพชรวังพินท์		- วัดหนองวังวน - วัดจันทโรภาส - ตักบาตรข้าวต้มลูกโยน - งานตรุษไทย - งานบวชนาคสามัคคี - ศาลสมเด็จพระคุณหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	- รำกลองยาว - เต้นกำรำเคียว (ฉ่อย) - ตะกร้าเชือก, กระเป๋า, หมวก	- งานหมากม่วนหมากปราง - โรงนาบ้านไร่
ย่านยาว	- บึงหนองปลาหมอ - เขาใหญ่ (ป่าชุมชน) - เขาตะพัง	- โบสถ์มหาอุดม - อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์					- สลากภัตมะม่วง - วัดบ่อกรุ - วัดไทรย้อย	- รำกลองยาว	- งานหมากม่วนหมากปราง - งานเทศกาลอาหารประจำปี

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
		ณ วัดคู้วารี							- ตลาดชุมชนวัดคู้วารี (ตลาดเย็น) - งานผลิตภัณฑ์ OTOP จากปอกกล้วย सान
นาทุ่ง							- แห่งพระศรีอารย - วัดโพธิ์ทอง - วัดโบสถ์โพธิ์ - วัดมงคลนิมิตร - สำนักสงฆ์เขาทอง - ศาลพ่อพระร่วง	- ผลิตภัณฑ์ แปรรูปจาก ลอตเตอรี (หมวก, พัด) - จักสาน	- ประเพณีแห่พ่อ พระร่วง - งานประเพณีลอย กระทงในวัน ทอดกฐิน - งานวันพ่อขุน รามคำแหงมหาราช - ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง (หมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง)
คลองยาว	- อ่างเก็บน้ำ หนองปักทุ้ม - เขาเขน - เขากา - เขาลวก	- บ่อน้ำโบราณ (วัดหัวเขา)			- หมอนวดแผน โบราณหมอฟัน		- งานบวชนาค สามัคคี - วัดคลองยาง - วัดวังอ้อคูหาสวรรค์ - วัดไผ่ตะล่อม	- กลองยาว - ถักแห	- งานประกวด มะม่วง - ตลาดนัดรางรถไฟ - สถานีรถไฟเก่า

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- เขาแม่ว						- วัดพิรุมราม		
เมืองบาง ยม					- ละมุดแปรรูปตาก แห้ง - สวนมะยงชิด		- บวชนาคสามัคคี - ผ้าป่าขยะ - วัดบางยมอุดม ธรรม - วัดท่าทอง - วัดท่าเกษม - วัดหนองไฉ่ - สลากภัตมะม่วง ข้าวหลาม - เรื่องเล่าขุนบางยม	- นางด้ง - ลิ้งลม - ถ้วยเบญจ รงค์ งานเขียน เครื่องเบญจ รงค์/ขันบาตร	- สวนนกกิจ มะปราง ทาบกิ่งพันธ์ขยาย - สวนลุงจำรอง มะปรางพันธ์แม่ย่า
ท่าทอง	- อ่างเก็บน้ำ หนองชุมแสง				- แปรรูปพริกแกง		- สลากภัตมะม่วง ข้าวหลาม - สวดขอฝนหนอง ชุมแสง - วัดหนองชุมแสง	- นางด้ง	- ศูนย์เรียนรู้ขยาย พันธ์พืชสวนพูนสุข - สวนมะปราง - สวนละมุด - สวนเกษตรตั้งหลัก
ปากน้ำ	- อ่างเก็บน้ำ หนองสะแก						- วันตรุษไทย - ต้นตะเคียนยักษ์	- ลิเก - กลองยาว	- ศูนย์เรียนรู้บุญเลิศ
ป่ากุมเกาะ							- ผ้าป่าข้าวสุก - รับขวัญข้าวฟ่อง	- บ้านดีเหล็ก	

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- สลากภัตข้าวหลาม - สลากภัตข้าวเหนียว - สลากภัตมะม่วง - ก่อพระทรายข้าวเปลือก	- มาลัยดินหอม	
เมืองบางขลัง		- ลานหลบภัยวัดเขาเตื่อ					- วัดโบสถ์ - วัดคลองแห้ง - วัดปากคลองช้าง - วัดขอนแก่น - บวชนาคสามัคคี - ใส่บาตรข้าวหลาม - แห่หลวงพ่อ 3 พี่น้อง - สู่ขวัญ (พิธีล้านนา) - กวนข้าวทิพย์		- งานอนุรักษ์ว่าว - งานวันอนุรักษ์มรดกไทย - งานแจกข้าวใหม่ (ทานข้าวใหม่)
หนองกลับ							- งานบวชนาคสามัคคี - งานสลากภัตมะม่วง ข้าวหลาม	- การละเล่นนางด้ง นางข้อง	- งานหมากม่วงหมากปราง

1.4 อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

องไกรลาศ เดิมเป็นแขวงหนึ่งของเมืองสุโขทัย ปรากฏหลักฐานการตั้งเป็นอำเภอองไกรลาศ เมื่อ พ.ศ. 2437 โดยมีพระองไกรลาศ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอคนแรก ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่บนเกาะเล็ก ๆ ชื่อ "เกาะกง" ต่อมาใน พ.ศ. 2460 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอองไกรลาศ เป็นอำเภอบ้านไกร เนื่องจากเกาะกงมีน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก ไม่สะดวกในการติดต่อราชการของประชาชน ในปีเดียวกันนั้นจึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งบนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยม ห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมประมาณ 15 เส้นต่อมาใน พ.ศ. 2482 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอบ้านไกร เป็นอำเภอองไกรลาศ ดังเดิม เนื่องจากชื่อองไกรลาศ ปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยมายาวนาน และใน พ.ศ. 2505 เอื้อน รงค์ทอง นายอำเภอ ได้พิจารณาเห็นว่า บริเวณที่ว่าการอำเภอเดิมคับแคบขยายไม่ได้ ทั้งยังมีน้ำท่วมถึง ประกอบกับอาคารที่ว่าการอำเภอเริ่มชำรุดทรุดโทรม จึงให้ขออนุญาตย้ายไปสร้างที่แห่งใหม่ กระทรวงมหาดไทย ได้อนุญาตให้ย้ายไปสร้างที่แห่งใหม่ บริเวณริมถนนสิงหวัฒน์ หลักกิโลเมตรที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกร่าง เนื้อที่ 25 ไร่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิม 3 กิโลเมตร เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2505 จนถึงปัจจุบัน ส่วนสถานที่เดิมใช้เป็นที่ตั้งสถานีอนามัยตำบลองอำเภอองไกรลาศ มีประชากร (2562) ทั้งหมด 64,094 คน แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 11 ตำบล 109 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลอง ตำบลป่าแฝก ตำบลบ้านกร่าง ตำบลกกแรต ตำบลไกรนอก ตำบลท่าฉนวน ตำบลไกรกลาง ตำบลหนองตูม ตำบลไกรโน ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม ตำบลดงเดือน คุณค่าแหล่งท่องเที่ยว อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ซ่อมเยียมพิชชิงปาร์ค แม่น้ำยม

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ วัดองไกรลาศ หรือวัดหลวงพ่อโตวิหารลอย, ทุ่งเนินพะยอม, ศาลเจ้าพ่อตาบทอง, เกาะกงตลาดริมยม, ตลาดปลาแห่งแรกในประเทศไทย และแพเพชรน้ำยม

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ นักร้องลูกทุ่งชินกร ไกรลาศ ศิลปินแห่งชาติ (เสียชีวิตแล้ว) เพลงพื้นบ้านผสม ผสานกับดนตรี พื้นบ้านตลาดริมยม วิถีชีวิตประมงลุ่มน้ำยม ขนมไทยพื้นบ้านตำหรับดั้งเดิม ได้แก่ ทองม้วน ขนมผิง การถนอมอาหารประเภทปลา ได้แก่ ปลาเกลือ ปลาย่าง ปลาร้า น้ำปลา พิพิธภัณฑวัดทุ่งเนินพะยอม ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (บ้านจำก้อง) วัดบึงครอบครัวธารา และ รถคอกหมู

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
กง					- ขนมหันบ้าน ได้แก่ ขนมหองม้วน ขนมหึง ทองพับ ทองกรวย		- วัดกงไกรลาค - วัดบ้านกร่าง - ก่อเจดีย์ทราย - ตักบาตรข้าวต้ม (มัด) - สลากภัตข้าวหลาม - สลากภัตมะม่วง - หลวงพ่อโต (วิหารลอย) หมู่ 10 - ศาลเจ้าพ่อดาบทอง หมู่ 9	- การละเล่น ได้แก่ แข่งเรือ โยนลูกช่วง เดินกะลา	- เทศกาลกินปลา - การหาปลาช่วงฤดู น้ำหลาก - รถคอกหมู - เกะกง - ตลาดโบราณริมยม 2537 - ตลาดเก่าชาวจีน หมู่ 9 ,10 - แพเพชรน้ำยม - ตลาดปลาแห่งแรก ในประเทศไทย
ป่าแฝก			- พิพิธภัณฑ์ วัดทุ่งเนิน พยอม		- เผาข้าวหลาม - ขนมหันบ้าน ได้แก่ กระจาสารท กล้วยรีด กล้วยตาก ข้าวแตน - การถนอมอาหาร ได้แก่ ปลาเกลือ ปลาหย่าง		- วัดทุ่งเนินพยอม - พระวิหารหลวงพ่อ เหม - หอไตรกลางสระน้ำ - วัดเต่าทอง - ทำบุญกลางบ้าน หมู่ 1, 2	- การละเล่น นางควาย - ขับร้องเพลง ฉ่อย - รำกลองยาว	- ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (บ้านจำก้อง) - ศูนย์กลางเรียนรู้ บ้านเสาหิน หมู่ 9

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- สลากภัต ข้าวเหนียวมะม่วง หมู่ 7,16 - ก่อเจดีย์ทราย - การแสดงกัณฑ์หา ชาลี หมู่ 1, 2 (ตักบาตรข้าวต้ม) - แห่นางแมว		
บ้านกร่าง	- หนองใหญ่ หมู่ 3 - หนองหญ้าปล้อง - ฝายยาง				- เผาข้าวหลาม - หมอพื้นบ้าน (หมอนวด หมอจับเส้น - ขนมหินบ้านไค้แก๋ ขนมหินทองม้วน		- พระหลวงพ่อดำ - หลวงพ่ออูย - หลวงพ่อย่น - วัดบ้านกร่าง - วัดกง - วัดใหม่หนองเงิน - วัดท่าทราย - วัดใหม่หนองเงิน - วัดหนองเงิน - สลากภัตมะม่วง - บวชนาคสามัคคี - ก่อเจดีย์ทราย	- แข่งเรือ (วัดท่าทราย) - ตีมีด - กลุ่มปั่นเตาอั้งโล่	- ศูนย์เรียนรู้เชิงเกษตร (ไร่ศักดา) - ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (บ้านนายประมาณ ชะอุ่ม)

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
กกแรต	- หนองพญา แหล่งอนุรักษ พันธ์ปลา - คลองตะเข้				- หมอพื้นบ้าน ได้แก่ หมอพน อักษบ ความร้อน/ ดับพิษไฟ		- วัดคลองตะเข้ หมู่ 5 - วัด หมู่ 1 (สำนัก สงฆ์)	- รำมั่งคละ หมู่ 10 - แหล่งตีมีด หมู่ 5 - งานจักสาน หมู่ 1, 8 - ปีพาทย์ มอญ/ไทย หมู่ 4,1 - กลองยาว หมู่ 11,4	- ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสาน หมู่ 8 - สวนข้างชัย หมู่ 11,6
ไกรนอก					- กระยาสารท - ขนมหม้อแกงเตา ถ่าน - แปรรูปกล้วย ต่างๆ - ปลาร้าพื้นบ้าน - ข้าวปลอดสาร (ไรท์เบอร์รี่) - หมอพื้นบ้าน ได้แก่ หมอพนงักัด		- วัดดอนแก้ว - ทำขวัญข้าว - บุญลานข้าวเปลือก - ใส่บาตรข้าวหลาม - ทำบุญกลางบ้าน - สลากภัตผลไม้ - หลวงพ่อบุญมี วัดโบสถ์ - หลวงพ่อไย วัดคู้ยาง	- รำชานา - รำวงย้อนยุค - เพลงฉ่อย - วงปีพาทย์ - รำมั่งคละ - งานจักสาน ต่างๆ - ปลาตะเพียน สานไม้มงคล	- ศูนย์การเรียนรู้เพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตร

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
					หมอลักยันต์ หมอพิธีหมอดิน			- โองผ้าไหมเงินทอง	
ท่าฉนวน					- ผ้าไททรงดำ หมู่ 12, หมู่ 4	- ศูนย์ภาษาไทยดำ (โรงเรียนบ้านน้ำเรียง)	- วัดหนองบัว (เก่า) - วัดท่าฉนวน - วัดน้ำเรียง (หลวงพ่อบุญ)	- ตอกลายพื้นฐาน - เครื่องเงินไททรงดำ - ตีมีด	- วิถีชีวิตบ้านน้ำเรียงไททรงดำ หมู่ 12,4,5,7 - ไร่เกษตรหมู่ 2 (สวนมะนาว) - ฟาร์มเห็ดกฤษณะ หมู่ 7
ไกรกลาง					- หมอกระดูก - กระแซะ - น้ำตาลปึก หมู่ 6		- วัดศรีเมือง (หลวงปู่เกตุ) - วัดดอนประตู - วัดดอนสัก - ทำบุญกลางบ้าน - บวชนาคสามัคคี หมู่ 3 - ใส่บาตรข้าวหลาม - ก่อเจดีย์ทราย	- รำวงย้อนยุค - รำมั่งคละ - การละเล่นลูกข่าง	- ศูนย์เรียนรู้เชิงเกษตรลงน้อย หมู่ 3
หนองตุม					- แหล่งแปรรูปจากผลไม้พื้นบ้าน (กล้วย เผือก มัน)		- บวชนาคสามัคคี - ขวัญข้าว,ขวัญกล้วย		- สวนเกษตรอินทรีย์ (คุณชัยวัฒน์)

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- วัดหนองตุม (หลวงพ่อดำกมณี 700 ปี)		- สวนเกษตรหน้า อบต.หนองตุม
ไกรใน					- ข้าวเหนียว ป่า - กลุ่มทอผ้า พื้นเมือง - หมอพื้นบ้าน ได้แก่ หมอพัน หมอ ป่า หมอ งู		- วัดป่ามะม่วง - วัดหนองบัว - ตักบาตรสลากภัต ข้าวหลาม - บวชนาคสามัคคี - ใส่บาตรข้าวต้ม	- รำกลองยาว - รำมั่งคละ	- ทำนา “ ข้าวโยน – ข้าวหวาน-ข้าวดำ” - กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรหนองบัวไกร ใน - สวนส่งต่อรักจาก ฟาร์มสู่สังคม
บ้านใหม่ สุขเกษม					- หมอพื้นบ้าน ได้แก่ หมอนวด หมอพัน หมอน้ำมัน ศาลพระภูมิ		- วัดบึงครอบครัวธา ราม หมู่ 1 - วัดใหม่สุขเกษม - วัดเกตุนาราม - วัดบ้านใหม่โพธิ์ทอง - วัดป่านาบุญชู - ทำบุญลาน ข้าวเปลือก - ตักบาตรเทโว - บวชนาคสามัคคี	- แข่งเรือ หนองเงิน	- รดน้ำดำหัว ผู้สูงอายุ - สวนหอมธรรมชาติ หมู่ 7 - ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ 3

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ดงเคื่อย	- หนองบึงมูล - เชื้อนกั้งแม่น้ำ ยม หมู่ 6		- วัดสุนทร (มีซากศิลา แลง) หมู่ 2		- หมอพื้นบ้าน ได้แก่ หมอนวด ผู้ชาย หมอเป่า หมอฟัน หมอจับ เส้น - ขนมหินบ้าน ได้แก่ กล้วยเบรค แตก ทองม้วน ทอง พับ		- วัดโพธิ์หอม หมู่ 1 - วัดดงยาง หมู่ 4 - วัดดงเคื่อย หมู่ 11 - วัดสารทไทย - วัดใหม่ดอนสำโรง (นมัสการหลวงพ่ แสน) - ก่อเจดีย์ทราย - ทำขวัญข้าว	- พม่ารำขวาน (แสดง เทศกาลกิน ปลา,การแสดง พื้นบ้าน) - วงปี่พาทย์ หมู่ 11 - พวงมาลัย บายศรี - งานจักสาน ได้แก่ กระบุง ตะกร้า สุ่มไก่ สานจากไม้ไผ่	- ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง บ้านวังศรีไพร หมู่ 9

1.5 อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีสำโรงตั้งอยู่ในเขตตอนกลางของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้ ทางด้านทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอฟุ้งเสี้ยวและ อำเภอสวรรคโลก ทางด้านทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพรหมพิราม (จังหวัดพิษณุโลก) ทางด้านทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองสุโขทัยและอำเภอบ้านด่านลานหอย และ ทางด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านด่านลานหอยและอำเภอฟุ้งเสี้ยว อำเภอศรีสำโรง มีพื้นที่ทั้งหมด 565.731 ตารางกิโลเมตร (218.430 ตารางไมล์) ประชากร ทั้งหมด 70,805 คน ความหนาแน่น 125.15 คน/ตารางกิโลเมตร (324.1 คน/ตารางไมล์)

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอศรีสำโรงแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 13 ตำบล 118 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลคลองตาล ตำบลวังลึก ตำบลสามเรือน ตำบลบ้านนา ตำบลวังทอง ตำบลนาขุนไกร ตำบลเกาะตาเลีย ตำบลวัดเกาะ ตำบลบ้านไร่ ตำบลทับผึ้ง ตำบลบ้านชาน ตำบลวังใหญ่ ตำบลราวต้นจันทร์ โดยมีคุณค่าที่สำคัญดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ถ้ำลมถ้ำวัง เทิดไท้ฟาร์ม อ่างเก็บน้ำคลองซัด เขื่อนยาง (บ้านเตวีคกลาง) เขาเตื่อ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าถ้ำเจ้าราม

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ วัดถ้ำระฆัง วัดตามน ตำบลนาขุนไกร วัดบ้านไร่ เป็นวัดเก่าแก่ มีอายุประมาณ 300 ปี เป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อมงคลนิมิตรและเสาหงษ์โบราณของพม่า สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย ประมาณ พ.ศ. 2260 และได้รับ วิสุงคามสีมาในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วัดบ้านชาน ตำบลบ้านชาน เป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อดาว หลวงพ่อสามพี่น้อง และระฆังโบราณ สร้างในสมัยอยุธยา ประมาณ พ.ศ.2010 ได้รับวิสุงคามสีมาใน พ.ศ. 2020 มีอายุประมาณ 500 ปี

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ปลูกไผ่ยาสูบ มีแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมที่ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลทับผึ้ง การละเล่นพื้นบ้านเทศน์มหาชาติ การแสดงซูก

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
คลองตาล		- อาคาร สัญลักษณ์แห่ง สถานที่เสด็จ พระราช ดำเนิน			- ถั่วทอด - ขนมบุษบา		- แม่เจ้าพ่อกวานอู - วัดฉิมพลี - วัดศรีนิโครธาราม - วัดโพธาราม - วัดหนองรังใต้		
วังลึก					- ขนมบุษบา - ถั่วทอดยออดพธู - หมอสมุนไพโร		- วัดเกาะไม้แดง - วัดวังลึก - วัดหนองรังใต้	- นางดั่ง - กลองยาว - ทำว้าว - ปราชญ์ทำ บายศรี	- ยิ่งเจริญฟาร์ม ไส้เดือน
สามเรือน					- ผักเป็ดทอด - หมอนวดแผน โบราณ - ข้าวหลาม - แกงเขียวหวาน หน่อไม้ไก่		- สรงน้ำพระพุทธรูป สมัยเชียงแสน (วัดคลองโป่ง) - วัดคลองโป่ง - วัดโสภาราม (พระพุทธรูปองค์ ใหญ่)		
บ้านนา					- ต้มผักมะนาวดอง - ลาบปลาสร้อย - ไข่ผัดดิน		- สลากภัตมะม่วง - วัดศรีสำราญ	- มีดดอกลาย สวยงาม - หมอนส้มโอ	- อาชีพทำไร่ยาสูบ

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
วังทอง					- ลูไก่, ลูหมู		- วัดวังทอง (หลวงพ่อบ๊วย)	- การสานส้ม ไก่ - การทำมิด	- อาชีพทำไร่ยาสูบ
นาขุนไกร	- อ่างเก็บน้ำห้วยไคร้ - ถ้ำลมถ้ำวัง - เขานกยูง - ถ้ำเจ้าราม - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ถ้ำเจ้าราม - ลานหินตัด		- เตาเผาโบราณ		- ทอผ้าไหม - แกงหัวตาล - แกงไข่น้ำ - ลาบใส่หยวก - ชะเริ่ม - ขนมปรัง - แหลมผี		- ลอยกระทงในโบสถ์ - แห่บั้งไฟ - แห่ยอคน้ำ - วัดถ้ำกระบัง - ฌลุหยวกกล้วย - วัดเวฬุวัน	- กีฬาพื้นบ้าน ประมงทะเล - ทอเสื่อ	- ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม - การเลี้ยงโค, เลี้ยงแพะ
เกาะตาเลี้ยง	- อ่างเก็บน้ำนกจั่ว		- เตาหล่อซ้องโบราณ		- น้ำตาลอ้อยโบราณ		- วัดคลองเขนง - วัดหนองกระดี่ - วัดวงซ้อง - วัดทุ่ง	- นางดั่ง - นางกะลา	- โม่หนาเซรามิค
วัดเกาะ					- ลูสุกใส่ถั่วลิสง		- วัดเกาะ - วัดหนองแหน - วัดหนองผาด - แห่หลวงพ่อมงคล (วัดหนองผาด)	- หมอปีพาร์ท - สานส้มไก่	- อาชีพปลูกข้าวโพด - อาชีพทำไร่ยาสูบ

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
บ้านไร่	- อ่างเก็บน้ำ คลองซัด - อ่างเก็บน้ำ หนองลาดหอย โห่ง - อ่างเก็บน้ำ หนองหมื่นอินทร์			- เสาธงไม้ โบราณ วัด บ้านไร่	- โรงทอผ้า (ก๊ กระดูก)		- วันสารทไทย - เทศน์มหาชาติ การ แสดงซูก - วัดแม่น้ำ - วัดดอนจันทร์		- งานประจำปีวัด บ้านไร่ - งานลอยกระทง
ทับผึ้ง	- เชื้อนยาง (บ้านเตร็ดกลาง)		- วัดราษฎร์ ศรัทธาราม (พิพิธภัณฑ พื้นบ้านวัด ราษฎร์ศรัทธา ราม)		- กระแตงา - ขนมหินโบราณ		- วัดเตร็ดกลาง - วัดทับผึ้ง - วัดเกาะวังขี้เกียจ - วัดศรีสังวร	- การแสดง อังกะลุง	- อาชีพทำไร่ยาสูบ - หมอดิน
บ้านซ่าน	- หนองไธ้ซ้อง - หนองควาย ตาย - หนองบัวพาน - หนองโพธิ์- หนองยุบ				- ผัดตาแบน (กบย่าง+พริก) - ข้าวขนใส่ถั่วอก - ขนมหวนฟัก - กระจาสารท - การทำขนมโก๋ (ลุงตี) - นวดแผนไทย		- แห่หลวงพ่อบ้าน นื่อง - วัดปากคลองแดน - วัดสันติธรรมนา ราม (บ้านหนองเรียง) - วัดปากคลองแดน	- กลองยาว - วงแคน ประยุกต์ - หนังสติ๊กแกะ สลัก	- อาชีพปลูกผักบั้ง (แหล่งทำพันธุ์)

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
					- ศูนย์อบสมุนไพร		- วัดบ้านซ่าน (หลวง พ่อขาว,หลวงพ่อสาม พี่น้อง)		
วังใหญ่					- แกงหยวก(กล้วย ไม้แก่) - ไข่เค็มกะทิ		- วัดเตวีตใน (หลวง พ่อมงคลเนรมิตร) - วัดวังใหญ่ (หลวงพ่อขาว) - วัดโคกะทือ - วัดใหม่ราษฎร์บำรุง		- การหบลาดูน้ำ หลาก (แหล่งปลา) - เทศไทยพารม
ราว ต้นจันทร์	- เขาเตี๋				- ไข่เค็มกะทิ - แกงผักไร - ขนมปลากริมตาล - ขนมกะทิลูกจันทร์		- สำนักสงฆ์บ้าน คลองป่าไผ่ - วัดราวต้นจันทร์ - วัดศิริมานนท์ - วัดวังไฟไหม้ (ปฏิบัติธรรมบวช พราหมณ์) - วัดขุนตาลด (วัดวังมีด)	- การทำไม้ กวาด	- ตลาดค้าวัว - การทำปศุสัตว์ (เลี้ยงวัว)

1.6 อำเภอศรีมหา จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีมหาตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสุโขทัย ห่างจากจังหวัดสุโขทัยประมาณ 31 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด จำนวน 521.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 326,187.5 ไร่ สามารถแบ่งเป็น จำนวน 10 ตำบล จำนวน 95 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลโตนด ตำบลหนองจิก ตำบลทุ่งหลวง ตำบลนาเชิงคีรี ตำบลบ้านป้อม ตำบลหนองกระดิ่ง ตำบลสามพวง ตำบลบ้านน้ำพุ ตำบลศรีศรีมหา ตำบลทุ่งยางเมือง มีประชากร จำนวน 56,643 คน โดยมีคุณค่าที่สำคัญดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อุทยานแห่งชาติรามคำแหง ถ้ำพระแม่ย่า น้ำตกลำเกลียวทอง อ่างเก็บน้ำคลองช้างใน

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ คูเมืองเก่า ปรางค์เขาปู่เจ้า ศาลพระแม่ย่า

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากตาล เครื่องปั้นดินเผาทุ่งหลวง การบวงสรวงหลวงพ่อดำ (วันเพ็ญเดือน 3) การบวงสรวงพระแม่ย่า การลงแขกเกี่ยวข้าวทำนา

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอศีร์ษะเกษ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
โตนด	- อ่างเก็บน้ำ หนองทุ่งพัน ทลาย	- ศาลพระแม่ ย่า					- วัดหนองกก - วัดธรรมปัญญาาราม - วัดวาสุการาม		- หมู่บ้านแย้ - สัญชัยเมลอนฟาร์ม
หนองจิก	- ไร่ดาบบรรพต - อ่างเก็บน้ำบึง สนม		- แหล่งขุดพบ โครงกระดูก บึงหญ้า		- เผือกทอด - กลัวยทอด - มันทอด		- วัดใหม่เจริญผล - วัดมูจลินทาราม		
ทุ่งหลวง		- หออัตลักษณ์			- เครื่องปั้นดินเผา บ้านทุ่งหลวง & โฮมสเตย์		- วัดลาย - วัดดุสิตดาราม - วัดบึงทุ่งหลวง - วัดบึงภูเต่า		- ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ ผู้สูงอายุระยะยาว และผู้พิการ
นาเชิงคีรี	- อุทยาน แห่งชาติ รามคำแหง - ปรารค์เขาปู่จ่า - น้ำตกกล้าเกลียว - น้ำตกประตู มะค่า - สระน้ำผุด	- ถ้ำพระแม่ย่า			- ผลิตภัณฑ์ ตาลโตนด - น้ำตาลปึก - ข้าวไรซ์เบอร์รี่ข้าว 3 สี-		- วัดเชิงคีรี - บวงสรวงหลวงพ่ โต (วันเพ็ญเดือน 3) - บวงสรวงพระแม่ย่า (12 เมษายน)	- ผลิตภัณฑ์ จากไม้สัก - เครื่องจักร สาน	- ลงแขกเกี่ยวข้าว (ธันวาคม) - ลงแขกดำนา (สิงหาคม) - หมู่บ้านผักหวาน - สวนเศรษฐกิจ พอเพียงสามพี่น้อง

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- ป่าชุมชนเขากาว - ป่าชุมชนเชิงคีรี - สระเด่นดีคลี - น้ำตกหินราง								
บ้านป้อม	- อ่างเก็บน้ำหนองลี				- กลุ่มน้ำตาลโตนด		- วัดแม่กรุ - วัดบ้านป้อม		- เมล่อน park
หนองกระดัง							- วัดถาวนาราม		- โรงเรียนไม้สัก
สามพวง	- หนองสีดา				- เครื่องหีบอ้อยโบราณ - กลุ่มสตรีสูงอายุทำกระแตกงา		- วัดสามพวง		
บ้านน้ำพุ	- น้ำตกสายรุ้ง - ถ้ำเขาทองผาจับ				- ข้าวไรท์เบอร์รี่		- วัดวังเงิน		- สวนสุขโขทัย
ศรีศรีมาศ	- อ่างเก็บน้ำคลองช้างใน - อุทยานแห่งชาติรามคำแหง	- เมืองเพชร					- ประเพณีการทำขวัญผึ้ง - วัดศรีศรีสุวรรณราม		

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- วัดเขาลานพระวนา ราม		
ทุ่งยาง เมือง	- กลุ่มเห็ด นางฟ้า	- คูเมืองเก่า			- ข้าวโพดสีม่วง - ถั่วทอด		- วัดทุ่งยางเมือง	- กลุ่มไม้กวาด	

1.7 อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีนคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสุโขทัย ห่างจากตัวเมืองสุโขทัย จำนวน 60 กิโลเมตร แบ่งออกเป็น 5 ตำบล 49 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลศรีนคร ตำบลนครเดิฐ ตำบลน้ำชุม ตำบลคลองมะพลับ และตำบลหนองบัว โดยมีคุณค่าที่สำคัญดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บึงหนองขุดหล่มเฉลิมพระเกียรติ อ่างน้ำบึงสวย อ่างน้ำหนองบึง บึงหนองใหญ่และบึงลับแล ซึ่งเป็นแหล่งเก็บน้ำทางการเกษตรที่สำคัญของชาวศรีนคร

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ วัดราษฎร์ศรัทธาธรรมพระอารามหลวง เป็นวัดที่มีความสำคัญต่อชาวอำเภอศรีนคร เนื่องจากมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นศูนย์รวมความเชื่อถือ ศรัทธา วัดศรีสหกรณ์ แหล่งขุดพบโครงกระดูก และมีประวัติศาสตร์เรื่องราวการใช้รถไฟเป็นสถานีสุดท้ายมีเพียงรอบเดียว สถานีรถไฟคลองมะพลับ ซึ่งเป็นสถานีรถไฟเก่าประจำอำเภอศรีนคร

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ อาชีพเกษตรกร ทำสวนมะม่วง อธิเช่น สวนมะม่วงร้อยล้าน ซึ่งเป็นของดีอำเภอศรีนคร มีประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ได้มีการสานต่อให้เห็นกันอยู่เสมอ เช่น สลากภัตรมะม่วง (ข้าวเหนียวมะม่วง) งานของดีอำเภอศรีนคร นอกจากนี้ยังได้มีการนำผลผลิตทางการเกษตรมาสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ขนมปังกรอบไส้มะม่วงกวน ข้าวเกรียบมะม่วง

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ศรีนคร	- สวนสาธารณะ บึงหนองขุดหล่ม เฉลิมพระเกียรติ		- พิพิธภัณฑ พื้นบ้าน		- โรงอบสมุนไพร - ข้าวไรท์เบอร์รี่ - ข้าวเกรียบมะม่วง - ขนมปังกรอบไส้ มะม่วงกวน		- วัดราษฎร์ศรัทธา ธรรม พระอาราม หลวง - โบสถ์คริสต์ - วัดบ่อทองอุดม ธรรม	- การแข่งขัน กีฬาประเพณี ท้องถิ่น - รำบาสโลบ - หัตถกรรม กระเป๋าคาด	- สถานีรถไฟคลอง มะพลับ
นครเดิฐ	- อ่างน้ำบึงสวาย - อ่างหนองปลิง - อ่างเก็บน้ำ หนองกระเบื้อง - อ่างหนองนา บึงบัว (ฝักบัว)				- ขนมจีนเส้นสด - ก๋วยเตี๋ยว (โรงงาน) - โรงทำขนม (ถั่วตัด ,เค้กกล้วยหอม)		- วัดหนองเหน - หลวงพ่อศรีจันทร์ - วัดปัจจันตคาราม วาสี - วัดจันทนา ประชากร - วัดบึงงาม - วัดบึงเจริญ - ตักบาตรข้าวสาร อาหารแห้ง ทำบุญปี ใหม่ - บวชนาคสามัคคี (เวียนวัดจืด) - ทำบุญแม่ย่านาง	- แตรวง - พวงมะโหด	

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- อาบน้ำหลวงพ่อ จันทร์ - สลากพัตรมะม่วง (ข้าวเหนียวมะม่วง)		
น้ำชุม	- บึงหนองใหญ่						- วัดใหม่คลองต่าง เจริญธรรม - วัดน้ำชุม - ทำบุญสลากภัตร	- ผลิตภัณฑ์ไม้ สัก	
คลอง มะพลับ					- กล้ายอดแผ่น		- วัดศรีสหกรณ์ - วัดศิริบูรณาราม - วัดทุ่งมหาชัย สักการะระพุทธ มหาชัยมงคล - สำนักงานพระธรรม ทายาท วัดป่าตฤตา ราม	- การปิดตาตี หม้อ - สาวน้อยตก น้ำ - จักสานหญ้า แฝก	
หนองบัว	- บึงลับแล		- แหล่งขุดพบ โครงกระดูก		- แป้งกล้วยทอดแม่ ถวิล		- วัดหนองบัว - บวชนครสามัคคี - บวชต้นไม้	- กลุ่มกลอง ยาว	

1.8 อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

อำเภอทุ่งเสลี่ยม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดสุโขทัย ห่างจากตัวจังหวัด 68 กิโลเมตร มีพื้นที่ 569.932 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบเชิงเขา มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบ้านแก่งและตำบลสารจิตร อำเภอศรีสัชนาลัย ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเมืองบางขลังและตำบลนาทุ่ง อำเภอสวรรคโลก ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนาขุนไกร อำเภอศรีสำโรง และตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน (จังหวัดลำปาง) อำเภอทุ่งเสลี่ยม แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านใหม่ชัยมงคล ตำบลไทยชนะศึก ตำบลทุ่งเสลี่ยม ตำบลกลางดง ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอเมืองทุ่งเสลี่ยม มีคุณค่าสำคัญ ดังนี้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โด่แม่ถัน ดอยแม่ทุเลา (ดอยเขาตีนกา) เขาบ่อแร่ ฝายน้ำล้นบ้านเชิงผาหัวฝาย ฝายน้ำล้นแม่บ่อทอง ฝายหน้าบ้าน “หนองผักบุ้ง”

มรดกวัฒนธรรม เช่น 2.1 วัดใหญ่ชัยมงคล เป็นโบราณสถาน เมืองบางขลัง ทวารวดี (1,300 ปี) ตำบลบ้านใหม่ชัยมงคล

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต เช่น ผ้าป่าช้างถนน ประเพณีกินข้าวสลาก การแสดงกลองสะบัดชัย การทอผ้า ผลิตภัณฑ์ตำบลไทยชนะศึก วัดพิพัฒน์มงคล

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ทุ่งเสลี่ยม					- ข้าวหลาม		- ประเพณีแห่ช้าง บวชนาคแห่ช้างวัดวัง ธาร - งานสักการะหลวง พ่อศิลาวัดทุ่งเสลี่ยม - วัดทุ่งเสลี่ยม (หลวงพ่อศิลา) - วัดพิพัฒน์มงคล - ประเพณีบุญบั้งไฟ ชาวเหนือ วัดเทพ พนม - ประเพณีไหว้สาครู บาอินตะ สนนโต วัด ท่าชุม - ครูบาอินตะ สนนโต	- หัตถกรรมเทพ พนม - ตีมีด - กลุ่มไม้กวาด ทางมะพร้าว	- เกษตรผสมผสาน
ไทยชนะ ศึก	- ป่าชุมชน ขนาด 300 ไร่ - คลองแม่ทุเลา - ฝ่ายหิน - รากภูเขา				- ผ้าทอลายดอก แก้ว - บ้านโบราณไร่ตะปู - ยาไก่อฝี่ปูย่า - น้ำพริกน้ำปู		- วัดธารชะอม - วัดคีรีคลองสำราญ - วัดแม่ทุเลา - วัดฝั่งหมิ่น	- กลองสะบัด ชัย - จักสานใบ ลาน	

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- ดอยแม่ทุเลา (ดอยเขาคีนกา)				- แกงสามอย่าง (แก-มะรุม-ดอกสะ แล) แกงผักเสี้ยวใส่ผัก หระ (ชะอม) - ลาบปลาน้ำจืด - ป่ามไข่				
บ้านใหม่ ไชยมงคล	- ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง - ลำธารแม่มอก	- วัดใหญ่ชัย มงคล ราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว			- แปรรูปผลิตภัณฑ์ จากกล้วยแม่ ลำดวน		- วัดใหญ่ชัยมงคล - ประเพณีตานก๋วย สลาก - ศูนย์ปฏิบัติธรรม สวนป่าวัดใหญ่ไชย มงคล - ประเพณีบุญบั้งไฟ	- ชมรม โปงลางถิ่น อีสาน - กลุ่มทอเสื่อ กก - กลุ่ม ผลิตภัณฑ์ไม้ กวาดดอกหญ้า	- งานประเพณีลอย กระทงมหาธาตุเจดีย์ ศรีบางช้าง
กลางดง	- แม่ถัน ที่บ้าน เชิงผา - เชิงผาหัวฝาย - ฝายน้ำล้นแม่ บ่อทอง - ฝายกลางบ้าน	- หอระบโบราณ			- ข้าวแคป		- วัดปฏิบัติธรรมเชิง ผา - วัดหัวฝาย - วัดกลางดง - วัดบ้านดอนสว่าง	- การฟ้อน ปราสาทไหว	- เศรษฐกิจพอเพียง

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- อ่างเก็บน้ำห้วยหัวแวน						- สร้างน้ำพระธาตุ 5 ยอด - ทำบุญ 2 ครุบา - ประเพณีกล้วยสลาก - ประเพณีข้าวจี / ข้าวหลาม		
เขาแก้ว ศรีสมบูรณ์	- อ่างเก็บน้ำคลองลาน - เขาดอยบ่อแร่				- บ้านโบราณ		- ประเพณีผ้าป่าช้างถนน - วัดม่อนศรีสมบูรณ์ราม (หลวงพ่отันใจ) - วัดเขาแก้ว - ประเพณีกินข้าวสลาก - เขแม่นางคำ	- การฟ้อนรำปราสาทไหว - ตีมีด - ทอเสื่อกก - ไม้กวาดดอกหญ้า	

1.9 อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

อำเภอบ้านด่านลานหอย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ 1,018.11 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเถิน (จังหวัดลำปาง) อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีสำโรง ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย และอำเภอคีรีมาศ ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอคีรีมาศ และอำเภอพรานกระต่าย (จังหวัดกำแพงเพชร) ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองตากและอำเภอบ้านตาก (จังหวัดตาก) อำเภอบ้านด่านลานหอย แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลลานหอย ตำบลบ้านด่าน ตำบลวังตะคร้อ ตำบลวังน้ำขาว ตำบลตลิ่งชัน ตำบลหนองหญ้าปล้อง ตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอยมีคุณค่าสำคัญ ดังนี้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ถ้ำพระราม (ถ้ำเจ้าราม) อ่างเก็บน้ำแม่รำพัน อ่างเก็บน้ำกัวหญ้าแทน เทือกเขาตอยขัดห่าง ถ้ำหยกทองน้อย เขื่อนเกิดผล

มรดกวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑสถานโบราณคดีชุมชนบ้านวังหาด แหล่งค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ แหล่งถลุงเหล็กโบราณ (ห้วยต้นไธ) วัดจอมศรีรัตนมงคล (วังบ้านวังหาด)

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต เช่น ศาลเจ้าปู่หมื่นขาว ซาติพันธุ์ ชาวลัวะ ชุมพลสถานวิเวกคามินาวัน บุญข้าวจี การทอเสื่อกก การทำดอกย้อย การทอผ้าฝ้ายย้อมดินวังหาด

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ลานหอย					- แกงส้มผักใส่ถั่วใส่ ใบชะพลู - ขนมปรง - แกงหัวตาล - น้ำยาหมู, ไก่กิน กับขนมจีน ใส่ น้ำมันมะพร้าว		- วัดป่าบนเนิน - วัดลานหอย (หลวงพ่อปี) - วัดเชิงคีรี (แห่ชุก)	- การละเล่น นางสุม - การทอเสื่อ กก - การสาน กระดัง	- ชชาติพันธุ์ ชาวลัวะ
บ้านด่าน	- เชื้อนเกิดผล				- แกงหัวตาล - แกงไข่น้ำ - เมี่ยงหวาน - แกงหัวตาล		- วัดสังฆาราม - การแห่ชุก	- กลองยาว - จักสาน ตะกร้า ทางมะพร้าว - การจักสาน ทาง มะพร้าว - การตีมีด	
วังตะคร้อ					- การทอผ้าและ ผ้าขาวม้า		- วัดป่าพุกษา สวรรค์ - วัดวังไทร - วัดป่าเจริญธรรม	การทอเสื่อ จากต้นกก	- ศูนย์กสิกรรม ธรรมชาติบ้านวังไทร

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- วัดปากคลองร่วมศรัทธาธรรม - วัดใหม่คลองอุดม - วัดภูเขาทอง - บุญบั้งไฟ - บุญข้าวจี - แห่นางแมว		
วังน้ำขาว	- ป่าไม้เต็ง, ไม้รัง, ไม้แดง, ไม้ประดู่ และ ไม้สัก - อ่างเก็บน้ำห้วยหนองเคาะ - ถ้ำเขาฝา - ถ้ำหยก - ทองย้อย - ถ้ำสีดา - ถ้ำเขาขวาง - ถ้ำพระราม (ถ้ำเจ้าราม) - หาดเจ้าราม				- ผ้าทอ		- วัดวังน้ำขาว - วัดห้วยไคร้ - ศาลเจ้าแม่พยอม - ศาลเจ้าพ่อปู่สนม - ประเพณีบุญบั้งไฟ - รูดงศ์สถานวิเวกคามีนาวิน		

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- ศูนย์เรียนรู้ด้านสัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าถ้ำเจ้าราม								
ตลิ่งชัน	- เทือกเขาแม่เฒ่า - เทือกเขาตอยขัดห้าง - คลองแม่ลำพัน - อ่างเก็บน้ำกิ้วหล้าแทน - อ่างเก็บน้ำแม่กองค่าย - อ่างเก็บน้ำแม่รำพัน - ถ้ำอับ, ถ้ำไต่หลวง, ถ้ำแอบ - ถ้ำกะสุน - ป่าชุมชน 1,478 ไร่		- พิพิธภัณฑ์โบราณคดีชุมชนบ้านวังหาด - แหล่งค้นพบโครงกระดูกมนุษย์ (เด่นวังผา/วังกราว) - แหล่งถลุงเหล็กโบราณ (ห้วยต้นโฮ)		- การทอผ้าฝ้ายย้อมดินวังหาด - แกงแค - แกงผักขมใส่มะกอกป่า - แกงเห็ดพริกสด		- วัดจอมศรีรัตนมงคล (วังบ้านวังหาด) - วัดวังแดง - วัดวังโตก - วัดพระธาตุศรีจุฬาลักษณ์ - วัดใหม่ศรีธาตุธรรม - ศาลเจ้าปู่หมื่นขาว - วัดตลิ่งชัน - ตานก้วยสลาก - สืบชะตาหลวง - บุญบั้งไฟ - วัดป่าเขากระเทียม - วัดลานกระบือ - สำนักสงฆ์วัดใหม่ศรีธาตุธรรม	- การทำดอกย้อย	

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- 8 เหนือ 8 แปง สร่งน้ำพระธาตุดอยหลวง - บวงสรวงผีหลวง แห่งแม่ป็นลำ - ทำบุญข้าวจี๋		
หนองหญ้าปล้อง					- ขนมน้ำยาหมู - แกงส้มใส่กะทิ ปลาย่าง - ขนมปรุง		- วัดวังตะคร้อ - วัดหนองหญ้าปล้อง - วัดหนองไม้กอง - วัดคลองเจริญ - การแห่ซูก - บุญบั้งไฟ	- การจักสาน ไม้ไผ่ - การทอเสื่อ	- ตลาดหมูเชอหรือ ตลาดเมืองหน้าด่าน
วังลึก	- คลองแม่ลำพัน - ป่าชุมชน หมู่ 1,6,7, 8 (2,000 กว่าไร่)				- ขนมน้ำยาหมู , ไก่,ปลา - แกงหยวกใส่กะทิ ใส่ถั่วเขียว - แกงขี้เหล็กใส่ลูก ถั่วเขียวใส่ปลาย่าง		- วัดวังลึก - ศาลเจ้าพ่อท่าสไบ - วัดหนองตุม - วัดหัวฝาย - เลี้ยงเจ้าบุญคง ทองแดง - บวงสรวงให้ฝนฟ้า ตกต้องตามฤดูกาล	- การตัดแต่ง พวงมโหตร - กลองยาว	

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- บวงสรวงปู่แดง ขอ ฝนฟ้า		

2. จังหวัดกำแพงเพชร

2.1 อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชร เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ใกลางตอนบนของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 8,607 ตารางกิโลเมตร มีประชากรในปี พ.ศ.2562 จำนวน 725,867 คน ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดกำแพงเพชร มีแม่น้ำปิง ไหลผ่านเป็นระยะทางยาวประมาณ 104 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนล่างแบบตะพักลุ่มน้ำ (ALLUVIAL TERRACE) มีระดับความสูงประมาณ 43-107 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่บริเวณทางด้านทิศตะวันออกและใต้ของจังหวัด ลักษณะที่ 2 เป็นเนินเขาเตี้ยๆ สลับที่ราบ พบเห็นบริเวณด้านเหนือ และตอนกลางของจังหวัด ลักษณะที่ 3 เป็นภูเขาสลับซับซ้อน เป็นแหล่งแร่ธาตุ และต้นน้ำลำธารต่างๆ ที่สำคัญ เช่น คลองวังเจ้า คลองสวนหมาก คลองขลุง และคลองวังไทร ไหลลงสู่แม่น้ำปิง อำเภอเมืองกำแพงเพชร แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 16 ตำบล 220 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลในเมือง ตำบลคณทิ ตำบลไตรตรึงษ์ ตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล ตำบลอ่างทอง ตำบลเทพนคร ตำบลนาบ่อคำ ตำบลวังทอง ตำบลนครชุม ตำบลท่าขุนราม ตำบลทรงธรรม ตำบลคลองแม่ลาย ตำบลลานดอกไม้ ตำบลธำมรงค์ ตำบลหนองปลิง ตำบลสระแก้ว โดยมีคุณค่าที่สำคัญดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่าชุมชนเขาพริก คลองสวนหมาก แกรนแคนยอนหนองปลิง หรือ สระมรกต

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ศาลหลักเมือง เมืองโบราณไตรตรึงษ์สมัย ทวารวดี

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ ประเพณีสารทจีนของชาวอ้าวเมียน เทศน์มหาชาติ 3 วัด วัดเสด็จ วัดบาง วัดเทพโมฬี ก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหล งานแข่งเรือยาว งานแข่งว่าวไทย งานลอยกระทงสาย งานสารทไทยกล้วยไข่

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ในเมือง		- ศาลหลักเมือง - อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร - ศาลพระอิศวร			- เฌอแก้วชากังราว - กระจยาสารทกล้วยไข่		- วัดเสด็จ - วัดคูยาง - ศาลเจ้าพ่อเสือ - ผ่าป่าแถว - ห่มผ้าเจดีย์วัดกะโลทัย - ห่มผ้าพระบรมธาตุ - เทศน์มหาชาติ 3 วัด วัดเสด็จ วัดบาง วัดเทพโมฬี - ก่อพระเจดีย์ทราย น้ำไหล - วัดบาง - วัดเทพโมฬี	- งานแข่งเรือยาว - งานแข่งว่าวไทย - พวงกุญแจกล้วยไข่	- นบพระเล่นเพลง - สารทกล้วยไข่ - งานลอยกระทงสาย
ชนบท			- ประวัติเสาหงส์ - พิพิธภัณฑ์บ้านโคกไต้				- วัดปราสาท - วัดโพธิ์ใหม่เกษม - ตำนานรอยพระพุทธรูป	- ไม้กวาดดอกหญ้า - ดอกไม้จันทร์ - ตะกร้า กระเป๋าสาน	- ไร่นาสวนผสม เพื่อเกษตรยั่งยืน - ศูนย์อนุรักษ์

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
								ด้วยเส้น พลาสติก - ผ้าขาวม้า	
ไทรตรึงษ์		- เมืองโบราณไทรตรึงษ์ สมัยทวารวดี หมู่ 4			- ปลาส้ม - น้ำสมุนไพร (ว่านหางจระเข้ อัญชัน มะขาม ตะลิงปลิง) หมู่ 2 - ปลาแร่ หมู่ 4 - ทำกระยาสารท หมู่ 1,7 - น้ำพริกแกงพริก - น้ำพริกมะพร้าว - เมี่ยงคำข้าวทอด		- วัดวังพระธาตุ - วัดศรีปทุมवास (โบสถ์ไม้ทรงสำริด) หมู่ 2 - สำนักธุดงค์สถานสู่แสงธรรม (ลูกปัด ดินเผา) หมู่ 4 - บุญสลากภัตมะม่วงเดือน 6 หมู่ 2,14 - ผ้าป่าแถว (ลอยกระทง) หมู่ 2 วัดศรีปทุมवास - วัดเจดีย์เจ็ดยอด	- ทำบายศรี หมู่ 4 - ระบายดอกไม้ - ระบายกลองช้าง - มาลัยรำลึก - ตะกร้าสานพลาสติก หมู่ 4	- หอนงทะเล (ความเป็นมาชุมชน) หมู่ 4 - เกาะขี้เหล็ก (ป่าไม้ยางกลางน้ำ) หมู่ 4,2
นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล		- พระบรมสารีริกธาตุ	- พิพิธภัณฑ์ไทยอีสาน หมู่ 2		- ผ้าทอ		- วัดทุ่งโพธิ์ทะเล - วัดมหาโพธิ์มงคล - วัดสระเตย - วัดโพธิ์ทะเลเนรมิต - วัดพัฒนานิคม	- เครื่องเงิน - สังคโลก - จักสาน - ประเพณีแข่งเรือยาว	- ปันทอง ฟาร์มไส้เดือน

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							(ป่อทอง) - วัดแปดอ้อม - วัดบ้านใหม่ศรีอุบ - วัดบ้านวังอ้อ - วัดบ้านวังเพชร - วัดหนองบัวทอง - ศาลเจ้าพ่อปู่วังอ้อ - ศาลเจ้าพ่อปู่ดำ - ประเพณีบุญบั้งไฟ - ประเพณีทอดเทียน โสมเดือน 10 - ศาลพ่อปู่วังหว่า		
อ่าทอง	- ป่าชุมชนเขา พริก			- แก้วชนเหล็ก	- กระจายสารท - ผ้าปักอ้วเมียน - เเห็ดสวรรค์ - แหนมเห็ด - น้ำไผ่		- ประเพณีสารทจีน ของชาวอ้วเมียน - ประเพณีแต่งงาน ของชาวอ้วเมียน - ทำบุญกลางบ้าน ของชาวอ้วเมียน - ตักบาตรเทโว	- พรมเช็ดเท้า - ไม้กวาด - ตะกร้า - ไม้กวาดดอก หญ้า - ทอเสื่อกก - การยักหน้า ไม้	- สวนผลไม้ - กลุ่มคนรักเห็ด - ศูนย์เรียนรู้ชีวิต พอเพียงบ้านดาด ทองเจริญ - ศูนย์อนุรักษ์ ทรัพยากรพืช (หนอง ยายเกา)

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- ประเพณีทอดผ้าป่านางฟ้า (ช่วงออกพรรษา) - ประเพณีผีนางดั่งลาวครั้ง (ช่วงเดือนเมษายน) - วัดกระโจมทอง	- การถักเกลียวเชือก	
เทพนคร	- ฝายน้ำล้น หมู่ 13 - ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ				- แผนโบราณ หมู่ 4 - ไข่เค็ม หมู่ 6		- ก่อพระทรายกลางบ้านหมู่ 2 - สวดมนต์เย็น (สร่งน้ำพระ) - เจดีย์ข้าวเปลือก หมู่ 15 - ทำขวัญข้าว หมู่ 15 - บุญบั้งไฟ หมู่ 4 - สลากภัตมะม่วง - สลากภัตข้าวหลาม - ผ้าป่าแถว	- ดอกไม้จันทร์ หมู่ 1 - สานตะกร้า หมู่ 17,12 - ย้อมสีผ้า หมู่ 6 - สบู่เหลวจากสมุนไพร	- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ 6,20 - เกษตรทันสมัย ข้าว+ปลา+ปาล์ม - หมอดิน หมู่ 15
นาบ่อคำ	- อ่างเก็บน้ำคลองไผ่				- ไข่เค็มจอมปลวก - กลุ่มผักไฮโดรโปนิก		- วัดปางขนุน - วัดพระธาตุศรีเด่นชัย	- เตาอั้งโล่ - กระติบข้าวจากกก	- ไร่ปิ่นสุข - สวนเงาะ

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	- อ่างเก็บน้ำหนองกอง - เขาลับงา						- ศาลาไม้สัก วัดหนองกอง - บุญ ฆะเหวดเทศน์มหาชาติ - บุญเบิกบ้าน - บุญบั้งไฟ - ตานก๋วยสลาก	- หมอนเข้ด/เสื่อกก - กรอบรูปจากไม้สัก - สานกล่องข้าวจากใบลาน	
วังทอง	- ป่าชุมชนเขาผาด - เกษตรผสมผสาน 15 ไร่ - ไร่จุ่นสิริมินต์ หมู่ 7				- น้ำพริกตาแดง - น้ำพริกปลาย่าง หมู่ 17		- พระองค์ใหญ่ วัดชัยพฤกษ์ - วัดร่มโพธิญาณ - วัดหนองใหญ่ศรีโสภณ - บวชนาคหมู่ประจำปีวัดคลองใหญ่ใต้ - เลี้ยงศาลเจ้าพ่อประจำปี - ประเพณีไททรงดำงานช่วง งานเลี้ยงผี		- Model จำลองของจิว (บ้านเรือนไทย) หมู่ 6 - ตะกร้าจักสาน จากปอแก้ว หมู่ 16 - ดนตรีสันทนาการ/ทำแคนอีสาน

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
นครชุม	- คลองสวนหมาก - แก้มลิงคลองลึก	- โบราณสถานอรัญญิกนครชุม			- แหล่งเรียนรู้บ้านทำขนมจีบ - แหล่งเรียนรู้การทำดอกตัด - แหล่งเรียนรู้บ้านทำเมี่ยง - การทำเมี่ยง หมู่ 3,4,5,6		- วัดพระบรมธาตุ - วัดสว่างอารมณ์ - หลวงพ่ออุโมงค์ - ศาลเจ้าพ่อเสือ - ตักบาตรข้าวต้มเดือนสิบ - การเผาข้าวหลามเดือนสาม - หักไม้ทำนายโรค หมู่ที่ 5 - การกวาดคอคด้วยยาโบราณ หมู่ 6 - การเขียนเสื่อกันคางทูม หมู่ 6 - วัดทุ่งสวน - ก่อพระเจดีย์ทราย/ข้าวสาร หมู่ 6 - หมอประสานกระดูก - หมอพื้นบ้าน (เป่าด้วยเหล้าขาว)	- แหล่งเรียนรู้การทำดอกไม้ญี่ปุ่น - แหล่งเรียนรู้จักสาน - การทำพระเครื่อง หมู่ 3 - รำแม่ศรี - ระบายร้องแก้ - นางดั่ง	- บ้านแสงเทียน (เกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง) หมู่ 1 - ตลาดนครชุม - ไททรงดำ - ชุมชนบ้านไม้เก่า

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ท่าขุนราม	- ฝายท่ากระดาน หมู่ 7				- บ้านท่าขนมไทย หมู่ 4 - น้ำปู		- วัดบ้านใหม่สุวรรณภูมิ หมู่ 5 - วัดอุทุมพร หมู่ 1 - กว๊านฉลาก - พิธีไล่ผี ขาดิพนธ์ุไทยทรงดำ หมู่ 4 - พิธียกรง (ลาวครั้ง) - สลากภัตมะม่วง	- บ้านปิ่นมั่งกร หมู่ 4 - บ้านสานเปลญวน หมู่ 4	- สวนผักอเนกนิค หมู่ 4 - หมอน้ำมัน - ใส่เดือนคอนโด หมู่ 4
ทรงธรรม	- ป่าชุมชน เขาโก่งปลาแก้ง หมู่ 5,10			- ไม้กลายเป็นหิน หมู่ 9	- เปลือกส้มโอแช่อิ่ม หมู่ 5 - มะละกอแช่อิ่ม หมู่ 5 - มันฉาบ กล้วยฉาบ หมู่ 5 - สับประรดกวน - ขนมหม้อแกงพม่า - ดอกดิน		- วัดราษฎร์เจริญพร หมู่ 2	- จักสานไม้ไผ่ หมู่ 5 - กระทงจากใบข้าวโพด	- ประชาญ์ชาวบ้านด้านเกษตร - สมุนไพร หมู่ 7 - ลุงสมพงษ์
คลองแม่ลาย	- ฝายน้ำล้นประตูลายและไม้สัก			- เขาผาด (ไม้กลายเป็นหิน) หมู่ 1	- แพทย์แผนไทย (บ่งต้อด้วยหนามหวาย นวดเพื่อ		- วัดประดู่ลาย - ศาลเจ้าพ่อปู่ดำ - พิธีเรียกขวัญ (คุณยายสว่าง)	- แข่งเรือ - ไม้กวาดดอกหญ้า - ทำบายศรี	- ตลาดคลองแม่ลาย - ศูนย์เรียนรู้ไฟฟ้าชุมชนของคุณลุงเต็ก

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
	1.1 เขาน้ำเพชร หมู่ที่ 6 1.2 เขาลับงา หมู่ที่ 7,8,6,5,9 1.3 ฝายประตูค่าย				สุขภาพ และนวดน้ำมัน) - ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วย ฟักทอง มัน ผือก - ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมะม่วง - ไข่เค็มสมุนไพร - มะปรางน้ำฝัองลอยแก้ว - ไข่หงส์ ซาลาเปา - หมูสะเต๊ะ จักรพรรดิ		- สำนักสงฆ์ ปฏิบัติธรรมพรหมวิหารี หมู่ 1 - บุญค้ำฟ้า - ทำบุญกลางบ้าน - ยกธง	- กลองยาว ชุมชนสามัคคี ท้ายบ้าน - แหวนแก้ว ชนเหล็กคุณลุง วรรณะ หมู่ 1 - เฟอร์นิเจอร์จากไม้สัก กะลา มะพร้าว - แข่งเรือ	- สวนเกษตร พอเพียงของบ้านน้อย หาดเพชร - สวนปาดำ - เพาะพันธุ์กล้าไม้ยูคาลิปตัส - กลุ่มบ้านไทยอีสาน
ลานดอกไม้	- บ่อน้ำพุร้อน พระร่วง				- กล้วยไข่กวนทอง แก้ว		- วัดกัลปพฤกษ์ - วัดหลวงพ่อโพธิ์ - โบสถ์ทรงล้านนา ประยุกต์ - วัดป่าชัยรังสี - เสือโศก - เข้าพรรษาคัดบาตร ดอกไม้	- กระทงจาก เปลือก ข้าวโพด - ไม้กวาด ทางมะพร้าว - พัดไม้ไผ่ - เรือจิว	

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- บุญข้าวจี๋/บุญกุ่มข้าวใหญ่ - ผ้าป่าแดง ไม้ค้ำโพธิ์ บวชต้นไม้ - งานไหว้ครูเพชรฉลูแพะ วันพฤหัสบดีแรกของเดือน 6 - ต้นโพธิ์ใหญ่ 200 ปี - หลวงพ่อเงินมา		
อำมรงค์					- กระท้อนกวน		- วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม - ประเพณีกำฟ้า	- เครื่องจักสาน	- สวนกระท้อนมาลา-พิสมัย
หนองปลิง	- บ่ออี๊ดใจ - แกรนแคนยอนหนองปลิง หรือสระมรกต - ถ้ำ 32 ปล่อง	- อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร - ท่อทองแดง - บ่อศิลาแลง (บ่อสามแสน)			- ข้าวแต่นนางเล็ด		- วัดหนองปลิง - วัดราชพฤกษ์ - ประเพณียกธง (สงกรานต์)	- จักสานสุมไก่ - กระเป่าสาน - ดินสอพอง - สานหมวก	
สระแก้ว	- บึงหนองเต่า หมู่ 9	- คลองปู่พระยาร่วง			- ชมพู่พันธุ์ทิพย์ หมู่ 6,10,12		- วัดลายคราม - วัดเชิงหวาย - วัดตะแบกลาย	- ไม้กวาด หมู่ 2,7,8	- แหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว หมู่ 10 - สวนผลไม้

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
					- นวดแผนโบราณ หมู่ 4 - มะนาวดอง น้ำปลา		- วัดหนองแผ่นดิน หมู่ 12 - วัดโบราณ วัดเขื่อน หมู่ 2 - ประเพณีเผาข้าว หลาม (ทำบุญค้ำฟ้า) เดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ - ทำบุญกลางวัน (เมษายน) - ทอดผ้าป่า 9 วัด - หมอทำขวัญนาค หมู่ 6,8 - หมอพื้นบ้านหมอ พันพิษฐ หมู่ที่ 10	- จักสาน ตะกร้า หมู่ 10 - เปลเรือหงส์ หมู่ 9 - เย็บบายศรี หมู่ 6,8 - ร้ากลองยาว - กระดาษสา จากต้นกล้วย หมู่ 5	- หมอดิน (เกษตร)

2.2 อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

อำเภอพรานกระต่ายแบ่งเขตการปกครอง เป็น 10 ตำบล 129 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ตำบลพรานกระต่าย ตำบลหนองหัววัว ตำบลท่าไม้ ตำบลวังควง ตำบลวังตะแบก ตำบลเขาศิรีส ตำบลคุยบ้านโอง ตำบลคลองพิไกร ตำบลถ้ากระต่ายทอง ตำบลห้วยยั้ง โดยมีคุณค่าที่สำคัญ ดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยบง และอ่างเก็บน้ำยอดเขาเหล็ก

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเจ้าถ้ากระต่ายทอง ศาลพระร่วงเจ้าและเส้นทางเกวียนโบราณ

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ เทศกาลแห่รูปปั้นเจ้าพ่อถ้ากระต่ายทอง งานประจำปีศาลปู่เถ่ากงม่า ก่อเจดีย์ข้าว ใส่บาตรสลากภัตร เทศกาลเผาข้าวหลามวันปีใหม่ และประเพณีบุญบั้งไฟ

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
พราน กระต่าย					- มะพร้าวเสวย - น้ำพริกนายพราน - บะหมี่พราน กระต่าย		- วัดกุฎีการาม - วัดไตรภูมิ - สระน้ำนันทวัติ วัด กุฎีการาม - วัดโพธาราม - เทศกาลแห่รูปปั้น เจ้าพ่อถ้ากระต่าย ทอง - ก่อเจดีย์ข้าว - ใส่บาตรสลากภัตร - ศาลเจ้าพ่อเจ้าถ้า กระต่ายทอง	- ผลิตภัณฑ์ หินอ่อน - ตะกร้าสาน สุข	- มุมใหม่บ้านก้อย - งานประจำปีศาล ปู่เถ่ากงม่า
หนองหัว วัว	- อ่างเก็บน้ำห้วย บง - ถ้ำประกาย เพชร				- ขนابلลา - กลุ่มทำก้อนเชื้อ เห็ดนางฟ้า		- ทำขวัญข้าว - พ่อห้วยฮู้ เดือนหก	- ตะกร้าจัก สาน/ส้อมไก่อ - กลุ่มจักสาน - กลุ่มถักไม้ กวาด ทางมะพร้าว	

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ท่าไม้	- ถ้ำอืดใจ - หนองจระเข้	- เส้นทาง เกวียนโบราณ					- วัดอินทาราม - สำนักสงฆ์ดอยบุญ จันทร์ - เขาเหล็กดุด - เทศกาลเผาข้าว หลามวันปีใหม่ - ศาลพระร่วงเจ้า	- เคียรพระ/ รูปปั้นคนคอ ขาด	
วังควง	- อ่างเก็บน้ำยอด เขาเหล็ก - อ่างเก็บน้ำวัง น้ำแดง				- กลุ่มทำไข่เค็ม - น้ำพริกแกง ปลา ย่าง - กลุ่มแปรรูป อาหาร		- วัดสุวรรณาราม	- กลุ่มท่าไม้ กวาด	- ศูนย์ปลูกพืช เกษตรผสมผสาน - งานประจำปีวัด ลานทอง
วังตะแบก	- ตะพังน้ำขนาดใหญ่	- หลักเขต เมืองหาด ทราย - ถนนพระร่วง			- น้ำสมุนไพรตะไคร้		- วัดราชบุรณะ วรรณาราม (วัดวัง ตะแบก) - เทศกาลเผาข้าว หลามวันปีใหม่ - สรงน้ำพระพุทธรูป ราชจำลอง	- เครื่องจัก สาน	
เขาคีรีส		- โบราณสถาน เขานางทอง			- ผ้าทอ		- วัดเขาคีรีส		- สวนส้ม

ตำบล	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- เทศกาลแห่เจ้าพ่อ ถ้ากระต่ายทอง		- กลุ่มส่งเสริมอาชีพ บ้านคลองสำราญ
คุยบ้านโอง					- น้ำพริกปลาย่าง - น้ำพริกกุ้ง - พริกแกง - กลุ่มแม่บ้านทำ น้ำพริก		- วัดรัตนประทุม - พระเครื่อง - กลุ่มพระเครื่อง	- จักสาน - กลุ่มอาชีพ ทำไม้กวาด - กลุ่มปั้นเตา ถ่าน	- ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง - กลุ่มอนุรักษ์พันธุ์ ไก่ชน
คลองพิไกร	- คลองพิไกร						- วัดคลองพิไกรธรรมาราม	- มีดศิลปะ	- สวนสาธารณะสวน บ้านใหม่สวรรค์ พัฒนา
ถ้ากระต่ายทอง		- บ่อเหล็ก			- กระยาสารท - ข้าวหลาม		- วัดถ้าเขาพระ	- ผลิตภัณฑ์ หินอ่อน - นกคุ้มจากไม้ สัก	
ห้วยยั้ง	- อ่างเก็บน้ำ				- ผ้าทอผ้าไหม - ผ้าขาวม้า		- วัดราษฎร์คลอง เจริญ - บุญบั้งไฟ	- จักสาน - กระดัง - กระแตง	- กลุ่มปลูกหม่อน - แหล่งเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง
บ้านพราน							- วัดเขาตะล่อมกวาง - วัดถ้าใหม่อุดรโลก - วัดถ้าพระใหญ่ - วัดเขาแก้ว	- ผลิตภัณฑ์ บ้านเรือนไทย - ผลิตภัณฑ์ หินอ่อน	- สวน Hi Hug House

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
							- วัดเขาสว่างอารมณ์ - วัดเขานิยม - ทำบุญเลี้ยงผี คน อีสาน	- หัตถกรรม หมอนปักทอง - หัตถกรรมไม้ แกะสลัก	

2.3 อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร

อำเภอโกสัมพีนคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือสุดของจังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งหมด 489.400 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็น 3 ตำบล 43 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลโกสัมพีนคร ตำบลเพชรชมพู ตำบลลานดอกไม้ตก โดยมีคุณค่าที่สำคัญ ดังนี้

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพரியง น้ำตกเต่าดำ

มรดกวัฒนธรรม ได้แก่ ชนเผ่ากระเหรี่ยงโละโคะ ศาลเจ้าพ่อเสือ ศาลเจ้าพ่อบึงวังดำน้า

วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต ได้แก่ ชาติพันธุ์ปกาเกอญอ (หมู่บ้านกระเหรี่ยงโละโคะ) การแต่งกายวิถีชีวิตไทยทรงดำ (บ้านคลองแตงโม) เลี้ยงผีปู่ย่า แกงไก่นอกหม้อ วัดอรัญสฤติ ทอดผ้าป่าแถว วัดสดุดีวนาราม

คุณค่าด้านการท่องเที่ยวของอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
โกสุมพิ	- ที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า - เขตอนุรักษ์พันสัตว์ป่าเขาสนามเพรียง - น้ำตกเต่าดำ - เกาะเสือ				- การแต่งกายวิถีชีวิตไทยทรงดำ (บ้านคลองแดงโม) - แอ่งไถนอกหม้อ - น้ำพริกกะปิลาวซ่ง - ผักจู้บ		- วัดเขาวังเจ้า - วัดสังฆานภาพ - ศาลเจ้าพ่อเสือ - เลี้ยงผีปู่ย่า - ปาตตรงไทยทรงดำ (กินข้าวใหม่) - รับขวัญท้องข้าว - ทำบุญกระดูก		- ชชาติพันธุ์ปกาเกอญอ (หมู่บ้านกระเหรี่ยงโละโคะ) - วัฒนธรรมไหว้ครูดนตรีไทย - ชนเผ่ากระเหรี่ยงโละโคะ
เพชรชมพู	- น้ำตกวังชมพู						- วัดวังชมพู - วัดเกาะรากเสียดนอก - วัดสตฺถีวนาราม - วัดคลองแก้วพัฒนา - วัดใหม่พัฒนา - วัดป่าภวนาราม - วัดประเสริฐสามัคคี - วัดเกาะรากเสียดใน - สำนักสงฆ์เขาน้ำตกวังชมพู		- หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านแสงตะวัน - สวนมะม่วงไร่มีร์พันธ์ - สวนมะม่วงนพรัตน์ - ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง - สวนองุ่น หมู่ 4

ตำบล	ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มรดกวัฒนธรรม			วัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิต				
		โบราณสถาน	โบราณวัตถุ	ศิลปะวัตถุ	การดำรงชีพ	ภาษา	ความเชื่อและ ศาสนา	สุนทรียศาสตร์	สังคม
ลานดอกไม้ ตก	- บึงวังดำน้า						- ศาลเจ้าพ่อบึงวังดำน้า - วัดอมพฤตย์ - วัดอรุณสถิต - ประเพณีเลี้ยงผีเจ้านาย - ทอดผ้าป่าแถว - ลอยกระทงสะเดาะเคราะห์แม่น้ำปิง	- ทำกระทงจากเปลือกข้าวโพด	- หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านลานเพชร